

СТРАТЕГІЯ розвитку Львівської області на період 2021-2027 років

Львів – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	5
I. ОПИС ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	7
1. ГЕОГРАФІЧНЕ РОЗТАШУВАННЯ, СУМІЖНІ ТЕРИТОРІЇ	7
2. ЛАНДШАФТНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕЛЬЄФУ, ХАРАКТЕРИСТИКА ҐРУНТІВ ТА ГІДРОЛОГІЯ.....	7
3. ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ, КЛІМАТИЧНІ УМОВИ	8
4. АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ ПОДІЛ ТА ФОРМУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	10
5. НАЯВНІСТЬ МІСТОБУДІВНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ НА РІВНІ РЕГІОНУ	11
6. ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ, РИНОК ПРАЦІ	13
7. ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК	16
7.1. Розвиток освіти	16
7.2. Охорона здоров'я.....	18
7.3. КУЛЬТУРА.....	19
7.4. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ТА СПОРТ	20
7.5. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ	21
7.6. МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА.....	23
8. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО	23
8.1. ПРОМИСЛОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ	24
8.2. СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО.....	26
8.3. ЕНЕРГЕТИКА	28
8.4. ПІДПРИЄМНИЦТВО	30
8.5. ТОЧКИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ	32
8.6. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ.....	35
8.7. ІНВЕСТИЦІЇ.....	37
8.8. ДОСЛІДЖЕННЯ, ТЕХНОЛОГІЇ, ІННОВАЦІЇ	40
9. ВИДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЩО ВОЛОДІЮТЬ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ	41
9.1. СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ЛЬВІВЩИНИ	41
9.2. РОЗВИТОК КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ.....	44
9.3. БІОЕКОНОМІКА	46
10. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО.....	48
11. РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ	50
11.1. ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА	50
11.2. ІНФРАСТРУКТУРА ЗВ'ЯЗКУ	53
12. ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО	53
13. ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ОБЛАСТІ	58
13.1. ЛЬВІВ В ЕКОНОМІЦІ РЕГІОНУ	58
13.2. ГІРСЬКІ ТЕРИТОРІЇ	59
14. ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ОБЛАСТІ.....	60
14.1. СТАН ҐРУНТІВ	60
14.2. СТАН ПОВЕРХНЕВИХ ВОД	62
14.3. СТАН АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ.....	65
14.4. ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНІ ТЕРИТОРІЇ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРИЗНОМАНІТТЯ	66
15. ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ.....	68
15.1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА	68
15.2. РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ І КУРОРТНІ ЗОНИ	68
15.3. ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЛЬВІВЩИНИ.....	70
16. БЮДЖЕТНА СФЕРА.....	71
17. ҐЕНДЕРНИЙ ПРОФІЛЬ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	76

18. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЯГНЕННЯ ПРОГНОЗОВАНИХ ІНДИКАТОРІВ ДІЮЧОЇ СТРАТЕГІЇ	76
II. ОСНОВНІ ЧИННИКИ І СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ ОБЛАСТІ	78
1. SWOT-АНАЛІЗ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	78
2. SWOT-МАТРИЦЯ	79
3. ПОРІВНЯЛЬНІ ПЕРЕВАГИ, ВИКЛИКИ Й РИЗИКИ РОЗВИТКУ ОБЛАСТІ	83
4. СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	84
4.1. ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОГНОЗ	84
4.2. СЦЕНАРІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	85
III. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ І МІСІЯ	89
IV. СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ (ПРІОРИТЕТИ), ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ.....	89
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНА ЕКОНОМІКА НА ЗАСАДАХ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ .	91
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. ЯКІСНЕ ЖИТТЯ	100
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. ЗБАЛАНСОВАНИЙ ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК	107
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4. ЧИСТЕ ДОВКІЛЛЯ	113
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 5. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ	117
V. ВПРОВАДЖЕННЯ ТА МОНІТОРИНГ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ.....	122

Перелік скорочень

JRC – Об'єднаний дослідницький центр Європейської Комісії
АТО (ООС) – Антитерористична операція, операція об'єднаних сил
БАТ – відкрите акціонерне товариство
ВВП – валовий внутрішній продукт
ВДВ – валова додана вартість
ВЕД – вид економічної діяльності
ВЕС – вітроелектростанція
ВДЕ – відновлювальне джерело енергії
ВРП – валовий регіональний продукт
ЗАТ – закрите акціонерне товариство
ІГС – інститут громадянського суспільства
ІП – індустріальний парк
ІРЦ – інклюзивно-ресурсні центри
ОЗ – основні засоби
ОСББ – об'єднання співвласників багатоквартирних будинків
ОСГ – особисте селянське господарство
ОТГ – об'єднана територіальна громада
ОШ – опорна школа
ПДФО – податок на доходи фізичних осіб
ПІІ – прямі іноземні інвестиції
РДА – районна державна адміністрація
СПД – суб'єкт підприємницької діяльності
ТЕЦ – теплоелектроцентрально
ТзОВ – товариство з обмеженою відповідальністю
ФОП – фізична особа-підприємець
ЦНАП – центр надання адміністративних послуг

Львівська область – конкурентоспроможний регіон з високим рівнем інвестиційної та туристичної привабливості, інноваційної активності, розвиненими креативними індустріями, соціальною, транспортною та інженерною інфраструктурою, ландшафтним різноманіттям та багатими природними і рекреаційними ресурсами, розвиненим людським потенціалом. Вигідне географічне положення та розвинені зовнішньоекономічні зв'язки сприяють інтеграції регіону у світову економіку, розширенню географії та залученню різних форм міжнародного співробітництва.

Володіючи значним соціально-економічним потенціалом, регіон потребує кроків влади щодо підвищення добробуту населення, а це можливо за умов подолання зростаючої міграції трудових ресурсів та молоді, вирішення низки економічних, соціальних, екологічних та безпекових проблем.

Перспективи покращення якості життя населення області пов'язані з ефективністю реалізації реформ місцевого самоврядування і територіальної організації влади, охорони здоров'я, освіти, які вимагають більш активної позиції від місцевих органів влади задля ефективного використання внутрішнього потенціалу регіону. Це обумовлює необхідність визначення обґрунтованих пріоритетів стратегічного розвитку регіону, консолідації зусиль та ресурсів усіх суб'єктів регіонального розвитку для вирішення найбільш важливих проблем.

Стратегічне бачення прогресивного поступу регіону закладено в Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років (далі – Стратегія), документі, що визначає тенденції та основні проблеми соціально-економічного розвитку області, стратегічні та оперативні цілі, пріоритети розвитку регіону на відповідний період, основні завдання, етапи та механізми їх реалізації, систему моніторингу та оцінки результативності. На основі Стратегії розроблятимуться обласні цільові програми та реалізовуватимуться проекти регіонального розвитку.

Стратегія розроблена на підставі Закону України «Про засади державної регіональної політики», Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», Постанови Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 р. № 932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів», Наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31.03.2016 р. № 79 «Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації».

У Стратегії враховано цільові орієнтири, закладені в Програмі діяльності Кабінету Міністрів України (схвалено Верховною Радою України 04.10.2019 р.), пріоритети розвитку гірських територій, передбачені Державною програмою розвитку регіону українських Карпат на 2021-2027 роки (затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 20.10.2019 р. №880).

Розроблення документу відбувалося з дотриманням принципів інноваційності, відкритості, паритетності, координації, доповнюваності, диверсифікації та концентрації ресурсів. Визначення пріоритетних видів економічної діяльності відбувалося на засадах смарт-спеціалізації із застосуванням європейського підходу.

До розробки Стратегії було залучено ключових суб'єктів регіонального розвитку, серед яких: представники бізнесу, освіти, науки, громадськості, інституцій регіонального розвитку, а також органів місцевої влади. Для забезпечення врахування широкого кола інтересів, загального розуміння та підтримки реалізації напрямів Стратегії обласною державною адміністрацією та обласною радою налагоджено партнерські взаємини із громадськими радами, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, приватним сектором та науковими інституціями. Тому головний стратегічний документ області є надбанням усіх залучених до процесу розробки Стратегії сторін з метою забезпечення суспільної підтримки реалізації заходів та проектів Стратегії.

Мета Стратегії полягає у перетворенні Львівщини на територію європейських цінностей

та високої якості життя, можливостей для розвитку особистості та бізнесу, регіон з конкурентоспроможною інноваційною економікою, чистим довкіллям, збереженою культурною спадщиною.

Досягнення мети Стратегії передбачатиме формування комплексної системи заходів, які базуючись на аналізі результатів виконання затвердженої у 2016 р. Стратегії розвитку Львівської області до 2020 року, розумінні актуальних проблем соціально-економічного розвитку регіону, мікрорегіонів та територіальних громад, зможуть забезпечити розвиток людського капіталу, досягнення високої якості життя та економічного зростання на основі екологічно невиснажливої, енергоефективної та інноваційно орієнтованої промисловості та біоекономіки, креативних індустрій.

І. Опис основних тенденцій та проблем соціально-економічного розвитку регіону

1. Географічне розташування, суміжні території

Львівська область є прикордонним регіоном, що знаходиться на заході України і межує із країною-членом ЄС – Республікою Польща (довжина кордону 258 км). На півночі і північному сході область межує з Волинською і Рівненською областями, на сході і південному сході – з Тернопільською й Івано-Франківською областями, на півдні – із Закарпатською областю.

Площа території області становить 21,8 тис.км² (3,61% території країни). Протяжність області з півночі на південь – 240 км, із заходу на схід 210 км. Область знаходиться на рівні середньої досяжності до найближчих важливих урбаністичних та економічних центрів.

Відстань від м. Львів до:

Києва – 541 км;

Варшави ~398 км,

Будапешту ~ 574 км,

Братислави ~779 км,

Бухаресту ~814 км,

Праги ~ 859 км,

Берліну ~ 925 км.

Вигідне географічне розміщення області зумовлене його прикордонним статусом та розвиненими міжнародними комунікаціями, які з'єднують Україну з Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією, що сприяє розвитку транскордонного співробітництва, активному використанню транзитного потенціалу, розвитку міжнародного співробітництва та активізації економічних, соціальних, науково-технічних, культурних, екологічних та інших зв'язків між прикордонними регіонами сусідніх країн.

2. Ландшафтні особливості рельєфу, характеристика ґрунтів та гідрологія

Львівська область знаходиться на крайньому заході України в межах Волинської і Подільської височин та перетинає три природні зони: лісову, лісостепову і зону висотної поясності Карпат.

Рис. 1. Фізична карта Львівської області

На території області виділяють п'ять природних районів – гірські Карпати на півдні, до них прилягає Передкарпатська височина, Подільська височина (плато) – в центральній частині, Мале Полісся і Волинська височина – на півночі (рис.1). **Карпатські гори** в межах Львівської області носять назву Східні Бескиди. Вони складаються з ряду повздовжніх паралельних хребтів з м'якими низькогірними формами рельєфу і простягаються з північного заходу від кордону з Польщею на південний схід до вододілу р.р. Опору і Мізунки. Довжина їх становить 60 км.

Прикарпатська височина на всьому протязі відділена від Східних Бескидів добре вираженим тектонічним уступом, а на сході межує з Подільською височиною.

Вона характеризується грядово-горбистим типом рельєфу з загальним нахилом на північний схід – від Карпат до долини р. Дністер. **Подільська височина** – це припіднята рівнина, через яку проходять

вододіли між ріками басейнів Сяну, Західного Бугу, Прип'яті і Дністра. Подільська височина характеризується сильно розчленованим ерозійним рельєфом.

Мале Полісся знаходиться в межах обширного пониження рельєфу між Волинською і Подільською височинами, яке витягнуте від м. Рава-Руська на заході до м. Броди на сході.

Мале Полісся – це плоскохвиляста рівнина, яка характеризується наявністю акумулятивних та денудаційних форм рельєфу.

На півночі Львівської області заходять відроги **Волинської височини**, яка відділена від Малого Полісся широтним підняттям рельєфу до 50-75м. Поверхня Волинської височини представлена плоскими, злегка хвилястими межиріччями з пологими схилами.

У межах області утворилися ґрунти мінеральні (піщані, суглинкові, глинисті) та органічні (торфовища), підзолистого, дернового, чорноземного і буроземного типів ґрунтоутворення з різними ґрунтоутворюючими та підстелюючими породами. На височинах, вкритих лесовидними суглинками сформувались ґрунти сірі лісові та чорноземи опідзолені та вилуговані.

Львівська область розташована в межах Головного європейського вододілу. В її межах переважають дрібні ріки – витoki основних річок Дністра і Західного Бугу. Річки області відносяться до басейнів Чорного (Дністер, Стир) і Балтійського (Буг, Сян) морів.

3. Природно-ресурсний потенціал, кліматичні умови

Природно-ресурсний потенціал

Львівська область налічує понад 470 родовищ мінерально-сировинних ресурсів. Область багата на корисні копалини: природний газ, нафту, поклади вугілля, сірку, торф, озокерит, кухонну та калійну сіль, сировину для виробництва цементу, вапняки (для цукрової промисловості, та вапняки для випалювання на вапно), сланці мергель, великі запаси будівельних та вогнетривких глин (цегельно-черепична сировина), піску (для пісочниць локомотивних та піску для скляної промисловості), гіпсу та ангідриду, крейди будівельної, пісковиків, піщано-гравійних сумішей, керамзитова сировина (рис. 2).

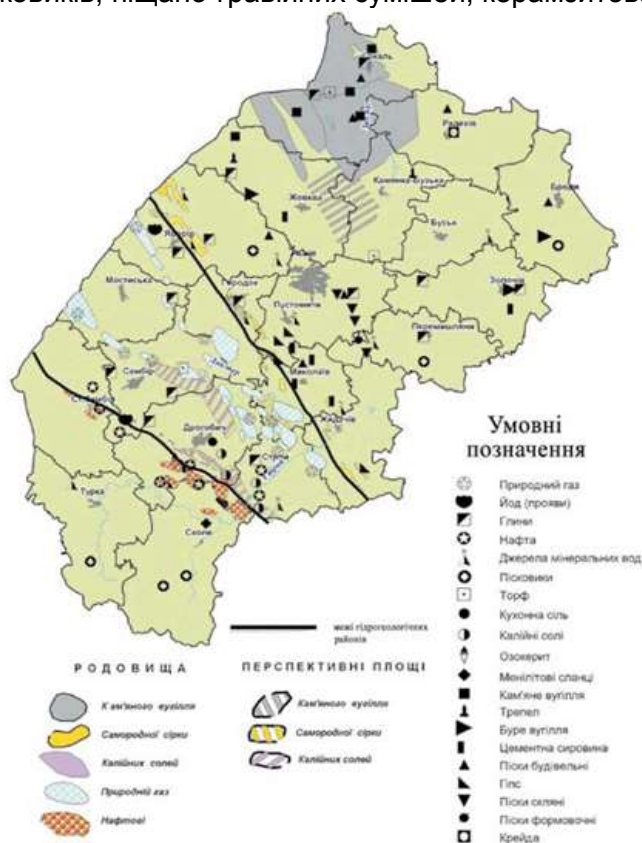

Рис. 2. Основні родовища корисних копалин Львівської області

Мінерально-сировинні ресурси

Львівської області на 41,6 % охоплюють паливно-енергетичну сировину (нафту, вільний газ, конденсат, кам'яне і буре вугілля, торф), друге місце належить покладам, які необхідні для виробництва будівельних матеріалів (34,9 %), третє - покладам прісних і мінеральних підземних вод (19,5 %), решта припадає на такі корисні копалини, як самородна сірка, сіль (натрієва, магнієва й калійна), германій, озокерит (загалом близько 4,0 %).

Родовища паливно-енергетичної сировини у регіоні розташовані нерівномірно і мають два осередки: райони Червонограда (кам'яне вугілля) і Дрогобича (нафтогазові поклади).

У Львівській області наявно 38 родовищ вільного газу, добувні поклади яких становлять 114,9 млрд м³, а це 8,4 % від загальних запасів України. Із них три родовища – Гаївське, Більче-Волицьке і Хідновицьке – є найбільшими за обсягами видобутку газу (близько 5 % від видобутку по Україні).

Всього в області експлуатують 35 родовища газу – метану, загальний видобуток яких складає 0,94 млрд. м³. Для п'яти родовищ розраховано промислові запаси інших видів газоподібних корисних копалин – етану, пропану і бутану. Їхнє добування здійснюють лише на Бориславському і Заводівському родовищах, а обсяги не перевищують 7 тис. т. Загальні ресурси метану в межах басейну оцінюють в 10 млрд м³. Необліковані викиди метану в атмосферне повітря простежуються на всіх шахтах ДП

«Львіввугілля». Водобуток газу та нафти з 2014 р. зростає.

Нафта у Львівській області виявлена у 19 родовищах з добувними промисловими покладами 216,0 млн т, що становить 18,8 % від загальних запасів по Україні. Розробляють 11 покладів нафти, на яких щороку добувається 4,2 % від загальнодержавного видобутку. Розвідані запаси нафти відпрацьовані на 70–75 %, однак існують потенційні ресурси регіону, які освоєні лише на третину.

Газовий конденсат на Львівщині представлений вісьмома родовищами з добувними промисловими покладами понад 2 млн т, що становить 1,1 % від загальних запасів по Україні. Більшість родовищ розміщені в межах Дрогобицького передгір'я.

Нетрадиційний (сланцевий) газ. Значну економічну і енергетичну перспективу як для області, так і для України мають нещодавно відкриті поклади сланцевого газу на так званій «Одеській площі», яка розташована на території Львівської та Івано-Франківської областей і займає близько 6,5 тис. км².

Кам'яне вугілля розробляють у Львівсько-Волинському басейні і розміщені у Червоноградському і Південно-Західному геолого-промислових районах. В межах районів наявно майже 700 млн т кам'яного вугілля або 70–90 % усіх запасів басейну. У межах Тягівського і Любельського родовищ, загальні запаси яких у два рази переважають запаси діючої частини басейну і становлять 1,1 млрд. т, у перспективі можна побудувати ще п'ять-вісім нових шахт.

На території Львівської області нараховують 128 родовищ **торфу**, серед яких 46 періодично розробляються. Запаси торфу по області становлять 67,3 млн м³.

У надрах Львівщини виявлено, оцінено і промислово освоєно багато видів **гірничохімічної і гірничорудної сировини** (сольові ресурси, сірка та карбонатна сировина для цукрової промисловості, озокерит). Найвища щільність родовищ припадає на райони Борислава, Дрогобича і Стрия. Бориславське родовище **озокериту** з промисловими запасами 113,67 тис. т. Від початку 90-х років минулого століття обсяги видобутку озокериту невпинно зменшувалися, а від 1995 р. його розроблення остаточно припинено.

У межах Львівської області розвідано 15 **соляних родовищ**, з яких розробляють лише Стебницьке і Дрогобицьке родовища кухонних солей, а також Стебницьке калійних і магнезійних солей.

На території області під промислові розробки родовищ **самородної сірки** було виділено понад 12 тис. га. За обсягом розвіданих запасів сірки область посідала перше місце в Україні та одне з перших місць у світі – за видобутком й експортом. Нині поклади самородної сірки не розробляються.

Львівська область має великі й різноманітні запаси мінеральної сировини. Сировинна база **будівельних матеріалів** налічує 14 видів корисних копалин (гіпс, вапняк, крейда тощо)ю які представлено 175 родовищами, із яких 64 розробляють. Вони є сировиною багатоцільового використання, а будівельна галузь – лише одна з них. Більшістю з них регіон повністю задовольняє внутрішні потреби та має значний експортний потенціал.

Сумарний видобуток різної будівельної сировини щороку становить понад 2,5 млн м³, головню, покладів вапняку, гіпсу, глини і піску.

Цементна сировина за своїм значенням належить до першої десятки найважливіших видів мінеральних ресурсів. Основною сировиною для виробництва цементу є карбонатні (вапняки, гіпси, крейда, мергелі) та глинисті (глини, суглинки, леси, глинисті сланці, аргіліти) породи, які використовують у певних пропорціях у шихті.

Водні ресурси

Головними річками області є Дністер, Західний Буг, Стрий, Бистриця, Стир, Вишня, Рата, Солокія. У цілому ж на теренах Львівщини нараховують 8950 річок різних рангів сумарною довжиною 16343 км, серед них 242 річки довжиною понад 10 км кожна загальною протяжністю 5538 км.

В межах області налічується 20 водосховищ, які розташовані в басейнах річок Дністра, Західного Бугу та Сяну.

Важливим природним багатством області є мінеральні води. Найбільш відомі Моршинські, Трускавецькі і Велико-Любенські джерела, а також Немирівське і Шкло. Лікувальні торф'яні грязі розвідані на ділянці Великолюбінського родовища.

Важливим елементом регіональних ресурсів є мінеральні підземні води представлені близько 60-ма родовищами з балансовими запасами 5,4 тис. м³/добу, із них 21 родовище експлуатують. Особливо інтенсивно використовують мінеральні води Передкарпаття (курорти

Трускавець, Моршин і Шкло), Бескидського низькогір'я (Східниця і Верхнє Синьовидне) та Розточчя й Опілля (Немирів, Великий Любін і Розділ).

Лікувальні грязі

У Львівській області поширені й обмежено використовують торфові лікувальні грязі. Відомі такі родовища торфових грязей: Великий Любін, Шкло, Немирів, Моршин. Мінеральні та термальні води Львівщини є достатньо різноманітними з досить значними розвіданими запасами, що може знайти своє застосування при розширенні чи будівництві нових лікувально-оздоровчих закладів, поширенню лікувально-оздоровчого туризму, фармакології та косметології.

Лісові ресурси

Середня лісистість території області становить 31,8 % (по Україні – 16 %). Площа лісового фонду складає близько 694,7 тис. га (понад 8 % всіх лісів України), вкритих лісом територій – 623 тис. га. Основні масиви лісів зосереджені в горах та на півночі області. На Малому Поліссі переважають соснові і сосново-дубові ліси, на Розточчі – соснові і буково-соснові, на Подільській височині - буково-дубові та грабово-дубові, на Передкарпатті – дубово-буково-ялицеві, в Карпатах – букові, ялицево-букові, ялицеві і ялинові ліси. Середній вік насаджень Львівської області складає 60 років, при цьому він вищий в гірській частині і менший на рівнинних і передгірських територіях.

Клімат

Клімат Львівщини помірно-континентальний, з м'якою зимою, затяжною вологою весною, теплим дощовим літом і відносно сухою теплою осінню. Середня температура січня –5 °С, липня від +18 °С у центральній частині області та до +12 °С в горах. Територія Львівської області належить до зони надмірного зволоження. Річна кількість опадів коливається від 600 мм на рівнині до 1000 мм в горах.

Отже, наявні у Львівській області кліматичні умови, природні мінеральні та водні ресурси є сприятливими не лише для ведення промислової та сільськогосподарської економічної діяльності, а й розвитку рекреаційно-оздоровчого туризму.

4. Адміністративно-територіальний поділ та формування об'єднаних територіальних громад

Адміністративно-територіальний устрій області включає 20 сільських районів і 9 міст обласного підпорядкування. Всього в області 44 міста, 34 селища міського типу та 1850 сільських населених пунктів, що є найбільшим в Україні показником. До реформи децентралізації у системі місцевого самоврядування функціонувало 34 селищних ради, 45 міських рад, 20 районних рад і 632 сільські ради.

Райони області у своїй більшості близькі за розміром території, проте суттєво відрізняються за чисельністю та щільністю населення.

Проблемами адміністративно-територіального устрою Львівської області є:

- наявність у підпорядкуванні рад міст Львів, Борислав, Дрогобич та Червоноград 7 міських та селищних рад, що суперечить логіці здійснення місцевого самоврядування;
- наявність малозаселених сільських районів північного сходу та гірських районів південного заходу ускладнює надання публічних послуг населенню, яке проживає на цих територіях.

Відповідно до Перспективного плану формування територіальних громад схваленого Розпорядженням КМУ від 27 березня 2019 р. N 193-р «Про внесення змін до перспективного плану формування територій громад Львівської області» в регіоні передбачено створення 67 ОТГ. На сьогоднішній день в регіоні створено 41 територіальну громаду з населенням 349,165 тис осіб.

За даними моніторингу процесу децентралізації та реформування місцевого самоврядування в чотирьох районах Львівській області (Золочівському, Буському, Яворівському і Турківському) не створено жодної ОТГ.

Таблиця 1. Основні характеристики ОТГ Львівської області

ОТГ	Чисельність населення, осіб	Площа, кв. км.	Кількість рад, що об'єдналися	Створена навколо міста/села/селища
Бабинська ОТГ	4134	77,2	3	сільська
Бісковицька ОТГ	5567	55,0	3	сільська
Вільшаницька ОТГ	2866	79,1	2	сільська
Воле-Баранецька ОТГ	5276	69,4	3	сільська
Гніздичівська ОТГ	6386	57,6	3	селищна
Грабовецька ОТГ	4104	65,9	4	сільська
Дублянська ОТГ	2980	66,4	3	селищна
Заболотцівська ОТГ	2604	105,65	2	сільська
Луківська ОТГ	3637	54,7	2	сільська
Міженецька ОТГ	2404	45,5	2	сільська
Новокалінівська ОТГ	7384	108,3	5	міська
Новоміська ОТГ	5989	113	4	сільська
Новострішчанська ОТГ	2673	71,9	3	селищна
Тростянецька ОТГ	8087	190,4	6	сільська
Чукв'янська ОТГ	3260	76,8	2	сільська
Середні показники сформованих ОТГ у 2015 році	4490	82,5	3	сільські - 11 селищні - 3 міські - 1 ЗАГАЛОМ - 15 ОТГ
Давидівська ОТГ	12283	78,5	5	сільська
Жовтанецька ОТГ	8513	130,1	3	сільська
Мостиська ОТГ	21721	258,43	11	міська
Нижанковицька ОТГ	2559	18,6	2	селищна
Судовишнянська ОТГ	10978	80,1	3	міська
Ходорівська ОТГ	2565	331,4	12	міська
Шегинівська ОТГ	5449	147,3	4	сільська
Середні показники сформованих ОТГ у 2016 році	9153	149,2	6	сільські - 3 селищні - 1 міська - 3 ЗАГАЛОМ - 7 ОТГ
Великолюбінська ОТГ	9598	132,5	3	селищна
Великомостівська ОТГ	13706	249,5	4	міська
Волицька ОТГ	2279	30,1	2	сільська
Воютинська ОТГ	7661	91	3	сільська
Кам'янка-Бузька ОТГ	18058	260	5	міська
Магерівська ОТГ	7051	80,2	5	селищна
Мурованська ОТГ	9425	42,4	3	сільська
Підберізцівська ОТГ	5617	84,0	4	сільська
Розвадівська ОТГ	9815	69,2	4	сільська
Рудківська ОТГ	13439	131,87	5	міська
Славська ОТГ	8566	252,4	4	селищна
Солонківська ОТГ	10620	115,9	4	сільська
Щирецька ОТГ	11672	113,7	5	селищна
Середні показники сформованих ОТГ у 2017 році	9808	127,0	4	сільські - 6 селищні - 4 міські - 3 ЗАГАЛОМ - 13 ОТГ
Бібрська ОТГ	12981	280,99	6	міська
Зимноводнівська ОТГ	16025	22,01	3	сільська
Лопатинська ОТГ	7735	249,26	5	селищна
Меденицька ОТГ	7436	86,6	3	селищна
Радехівська ОТГ	17833	294,2	10	міська
Середні показники сформованих ОТГ у 2018 році	12402	187,0	5	сільські - 1 селищні - 2 міські - 2 ЗАГАЛОМ - 5 ОТГ
Нежухівська ОТГ (вибори пройдуть 29.12.2019 р.)	5919	90,1	5	сільська

Таким чином, підвищення ефективності функціонування органів місцевого самоврядування в регіоні потребує завершення процесу створення ОТГ та укрупнення районів, які стануть новою територіальною основою для реалізації управлінських функцій. Завершення реформування адміністративно-територіального устрою забезпечить створення належної ресурсної бази для здійснення повноважень місцевою владою та удосконалення механізмів координації між рівнями управління розвитком територій.

5. Наявність містобудівної документації на рівні регіону

Базовим документом просторового планування регіону є Схема планування території Львівської області. Цей прогностичний документ розроблено УДНДІПМ «Діпромісто» у 2008 р. та затверджено рішенням Львівської обласної ради від 08.12.09 № 1077 «Про затвердження

Схеми планування території Львівської області». Розрахунковий термін дії документу – 2031 рік.

Згідно зазначеного документу Львівська область у перспективі має зберегти статус індустріально-аграрного регіону, спеціалізованого на харчовій та легкій промисловості, нафтопереробленні, інноваційно місткому машинобудуванні та високоіндустріалізованому сільському господарстві, а також соціально-культурного, освітнього та інноваційного центру.

Схема включає функціональне зонування території та встановлення режимів її використання, зокрема в межах області пропонується чотири основні напрямки розвитку території за видами переважного використання, а саме зони переважно містобудівного розвитку, сільськогосподарського використання, оздоровчого та туристично-рекреаційного використання, містобудівного розвитку прикордонних територій.

Важливим в контексті стратегічного планування економічного розвитку області є проектування промислових зон (промислове районування) на території області (рис.3).

Рис. 3. Схема промислового районування території області

Схемою закріплюються так звані «старі» (або традиційні) промислові вузли (Львівський, Миколаївсько-Новороздільсько-Жидачівський, Дрогобицько-Бориславсько-Стебниківський, Стрийський), а також прогнозуються «нові» промвузли: Червоноградсько-Добротвірський на Півночі, Бродівський на Сході, Самбірсько-Добромільсько-Хирівський на Південному Заході області. Крім того, прогнозується формування кількох нових промислових центрів навколо міст Рава-Руська, Яворів, Буськ, Перемишляни, Турка, Сколе.

Станом на 01.01.2019 із 1928 населених пунктів області 1657 забезпечені генеральними планами (86%). Однак наявна містобудівельна документація часто потребує внесення змін (оновлення). У 2018 році розпочали розроблення планів 8 ОТГ (як окремих частин території районів). На сьогодні є потреба у розробленні (внесенні змін) генеральних планів 211

населених пунктів.

З метою забезпечення відкритості та доступності до містобудівної документації у Львівській області створено містобудівельний кадастр, який включає он-лайн реєстр містобудівної та проєктної документації необхідної для провадження містобудівної діяльності, проведення землепорядних робіт та використовується для задоволення інформаційних потреб державних органів, органів місцевого самоврядування, фізичних і юридичних осіб.

Отже, вирішення проблем планування та використання території області має забезпечуватись шляхом:

- *цілеспрямованої діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо забезпечення всіх населених пунктів, в тому числі і створених ОТГ, містобудівельною документацією, що сприятиме дотриманню містобудівних та інших вимог щодо просторового планування території регіону;*
- *додержання державних вимог для розроблення проєктів планування території адміністративних районів, прикордонних територій, генеральних планів населених пунктів області;*
- *чіткого визначення основних завдань проєктів і програм соціально-економічного розвитку, програм охорони земель, охорони здоров'я населення, охорони довкілля, розвитку інженерно-транспортної інфраструктури, формування національної екологічної мережі, розвитку курортів і туризму, збереження історико-культурної спадщини;*
- *розроблення заходів щодо наукового, проєктного, інформаційного, фінансового, організаційного забезпечення впровадження Схеми планування території області.*

6. Демографічна ситуація, ринок праці

Львівська область є регіоном з високою щільністю населення та високим рівнем урбанізації.

На 1 січня 2019 року у Львівській області проживало 2522 тис. осіб (6,0% від загальної кількості населення в Україні), серед них 1537,7 тис. осіб (61%) проживали у містах та селищах міського типу, 984,3 тис. осіб (39%) у сільській місцевості. Населення м. Львова – 724,7 тис. осіб (28,7% населення області).

Демографічну ситуацію, що склалась у Львівській області характеризують:

- *зменшення чисельності населення.* Порівняно з підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року, тобто за період 2002-2019 рр. чисельність населення скоротилась на 104,5 тис. осіб (на 4,0%) (рис. 4). Упродовж 2018 року населення області зменшилось на 7587 осіб (на 0,3%). Серед районів області за цей період найбільше скоротилося населення Перемишлянського та Жидачівського районів – на 19,9% та 17,8% відповідно. Натомість у трьох районах області кількість жителів зростає: у Пустомитівському – на 7,6%, Яворівському – на 2,3%, Жовківському – на 1,5%. Спостерігаємо нижчі темпи скорочення населення Львівської області в порівнянні з загальнонаціональним показником. Так, за останні 17 років від часу перепису темпи скорочення населення у Львівській області є значно меншими (-3,7%), ніж в Україні загалом (-7,9%);

- *структурні зміни розподілу населення за типом поселення,* що засвідчують активізацію процесу урбанізації: за 17 років, що минули від останнього перепису, міське населення області зменшилось лише на 1,4%, або на 21 тис. осіб, тоді як сільських жителів стало менше на 7,9% (на 83,5 тис. осіб).

- *«старіння» населення* зумовлене збільшенням частки людей старшого віку. Середній вік населення області на дату проведення останнього перепису населення становив 37,4 років, на 1 січня 2019 року – 41 рік. Частка населення у віці понад 65 років на 01.01.2019 року становила 14,6% проти 14% у 2002 році. Серед сільських жителів частка населення у віці понад 65 років сягала 15,2% (в Україні – 16,5% та 17,4% відповідно);

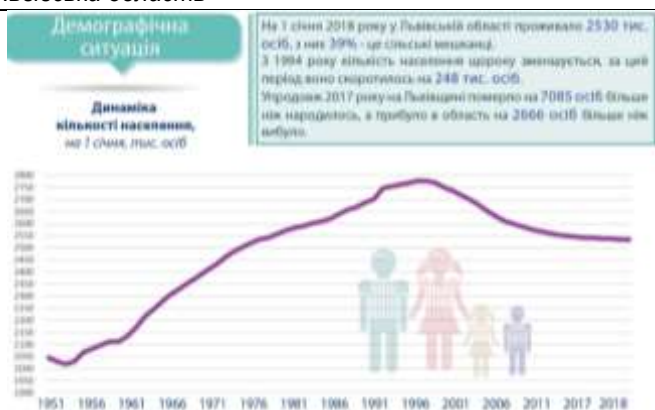

Рис. 4. Зміна частки окремих вікових груп в структурі населення Львівської області, %

Рис. 5. Динаміка кількості населення Львівської області, тис. осіб¹

- наявність *статеві-вікових диспропорцій*, що проявляється у переважанні кількості жінок. У 2019 році кількість жінок становила 1317 тис. осіб, а чоловіків - 1186,7 тис. осіб. При цьому кількісна перевага жінок над чоловіками спостерігається у віці після 40 років і з кожним наступним роком збільшується (рис. 6). До того ж меншим є середній вік чоловіків - у 2019 році він становив 37,7 роки, 42,2 роки – у жінок. У 2018 році середня очікувана тривалість життя для жінок – 78,4 року, для чоловіків – 68,3 року (в Україні – 76,7 та 66,7 року відповідно);

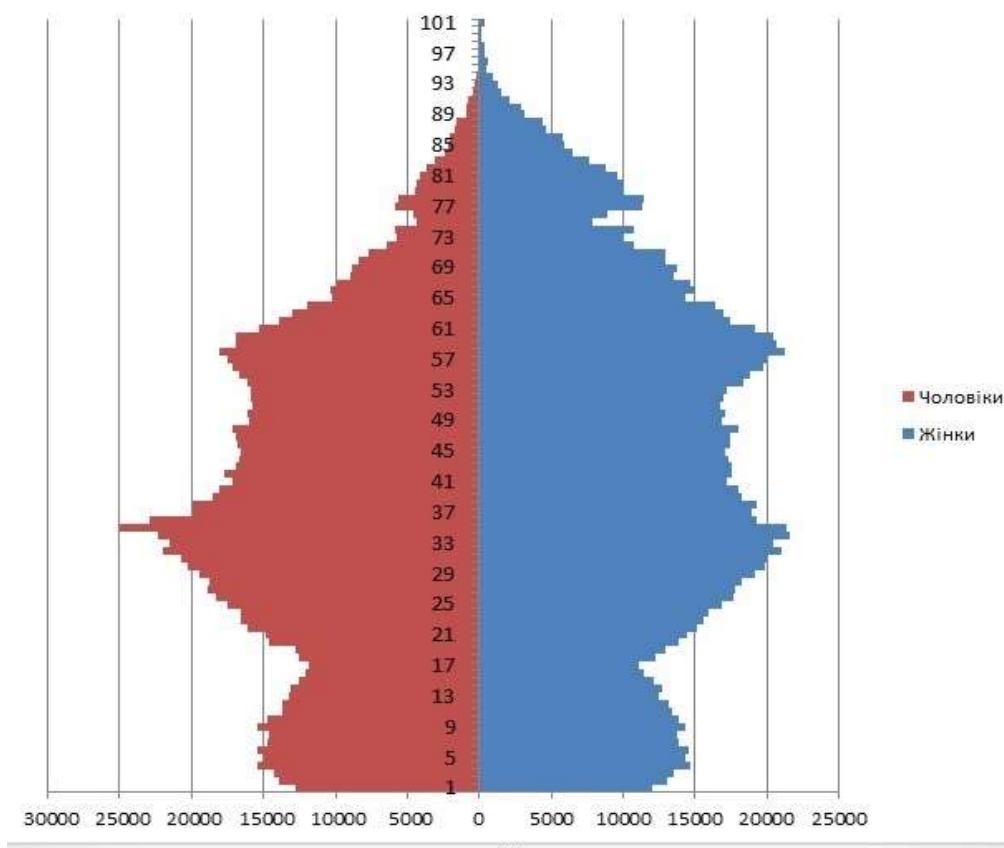

Рис. 6. Схема статево-вікової структури Львівської області у 2018 р.

- *структурні зміни* у демографічному навантаженні. У порівнянні з 2002 роком загальне навантаження на населення працездатного віку дещо зменшилось, зокрема, зменшилось навантаження особами 0–14 років та зросло особами вікової категорії 65+. Середній показник демографічного навантаження в регіоні станом на 01.01.2019 року становив 475 особи – 228

¹https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/dg/proj/2019/ZB0120190901_010.pdf;
https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/dg/proj/2019/ZB0120190901_010.pdf

особами 0–14 років та 247 особами віком 65 і старшими. У 2001 році середній показник демографічного навантаження був більшим і становив 483 особи (274 особи у віці 0–14 років і 209 у віці понад 65). Показник демографічного навантаження в області є одним з найнижчих серед регіонів після Харківської області та м. Києва;

- *природне скорочення населення* внаслідок перевищення кількості померлих над кількістю народжених. Станом на 01.01.2019 року природне скорочення населення становило – 9473 особи, а рівень природного приросту –3,8 (рис.7). Природне скорочення населення є більшим у сільській місцевості і сягає -5027 осіб, натомість у міських поселеннях показник становить - 4446 осіб;

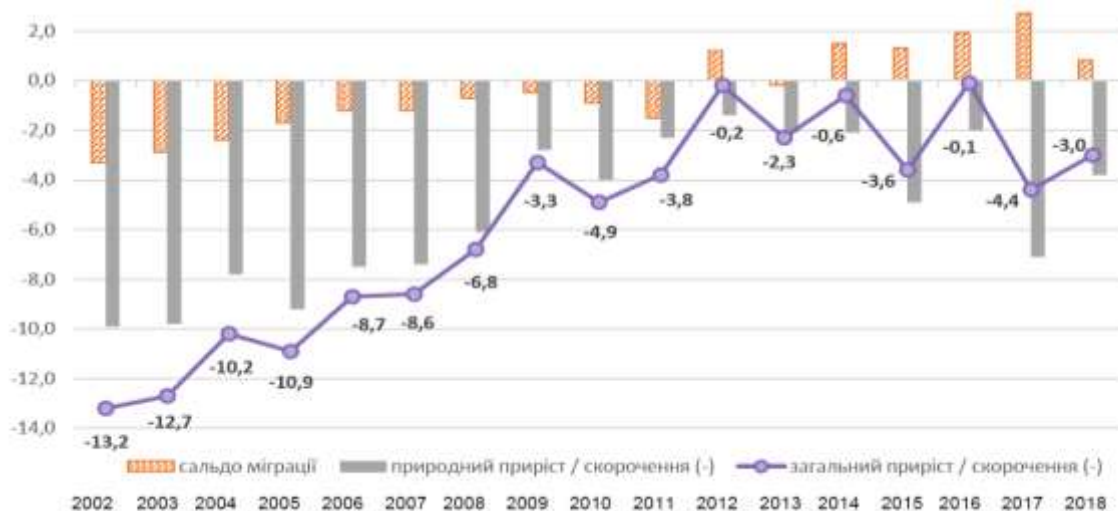

Рис. 7. Динаміка природного приросту/скорочення та міграційного руху населення (2002-2018 рр.), тис. осіб

- *зниження рівня народжуваності*. У порівнянні з 2014 роком (у цьому році зафіксована найвища народжуваність в області з початку століття) у 2018 році рівень народжуваності знизився з 30,3 тис. осіб до 23,3 тис. осіб. Рівень народжуваності у Львівській області перевищує загальнодержавний показник (87 немовлят на 10 тис. наявного населення). Найвищий рівень народжуваності був у Турківському, Сколівському та Жовківському районах, найнижчий – у Трускавці та Моршині;

- *зростання рівня смертності*. Порівняно з 2005 роком в області кількість померлих збільшилась на 2545 осіб, а рівень смертності – на 5,1%. У 2018 році у Львівській області померло 32,7 тис. осіб, а рівень смертності становив 130 осіб на 10 тис. наявного населення. Смертність чоловічого населення вища, порівняно з жіночим – різниця у рівні смертності за статеву ознакою коливається від 10% і до 24%. Рівень смертності населення сільської місцевості зазвичай більш ніж на третину перевищує аналогічний показник у міській місцевості (у 2018 році розрив склав 33,0%). Найвищий рівень смертності спостерігається у Перемишлянському та Жидачівському районах (у 2018 році – 189 та 181 особа на 10 тис. наявного населення відповідного району), найнижчий – у Новому Роздолі, Дрогобичі та Яворівському районі (у 2018 році – 97, 104 та 109 осіб відповідно);

- *зниження рівня смертності дітей до 1 року*. Впродовж 2011-2019 року рівень смертності дітей цієї вікової групи зменшився з 9,4 до 7. Із 163 немовлят померло 94 хлопчики і 69 дівчат, що відображає загальну тенденцію;

- *активізація міграційного руху населення*. У 2018 році в області міграційними переміщеннями було охоплено 75,4 тис. осіб, що на 19,9 тис. більше, ніж у попередньому році. Потік прибулих становив 38,6 тис. осіб і збільшився на 9,6 тис. осіб; потік вибулих – 36,8 тис. осіб і збільшився на 10,3 тис. осіб. Додатне сальдо міграції у 2018 році становило 1886 осіб або 0,7 особи у розрахунку на 1000 осіб. Мешканці міст і селищ міського типу більш мобільні. У 2018 році у міських поселеннях коефіцієнти прибуття та вибуття становили по 15,6 особи на 1000 осіб наявного населення, тоді як у сільській місцевості – відповідно 14,9 та 13,0 особи.

На ринку праці Львівщини спостерігається низка позитивних тенденцій. Позитивною є динаміка зростання кількості зайнятих та зменшення безробіття впродовж останніх п'яти років.

Так, за 2014-2017 рр. чисельність зайнятих в області зросла на 36,8 тис. осіб, а рівень зайнятості працездатного населення збільшився всього на 3,0 %.

У 2018 р. загальна кількість економічно активного населення становила 1061,2 тис. осіб (93% населення працездатного віку) та 78,7 тис. осіб (7% населення працездатного віку, що були безробітними відповідно до методології МОП). Рівень безробіття за 2014-2018 рр. знизився на 1,8%.

Важливою проблемою на ринку праці Львівської області є значні обсяги неформальної зайнятості. За результатами вибіркового обстеження населення (домогосподарств) з питань економічної активності чисельність неформально зайнятого населення в регіоні становила у 2018 р. 150,8 тис. осіб, що на 54,0 тис. осіб менше, ніж у 2017 р.

Попри наявність позитивних тенденцій на ринку праці Львівщини спостерігається низка структурних дисбалансів. Про невідповідність попиту і пропозиції на ринку праці області свідчить частка працевлаштованих громадян. Так, у 2018 році працевлаштовано 16,3 тис. осіб, що становить лише 31,7% від кількості громадян, які мали статус безробітного.

Професійно-кваліфікаційний дисбаланс ринку праці Львівської області спричинений тим, що 59,8% безробітних мають вищу освіту, тоді як у банку вакансій, зареєстрованих у Львівському обласному центрі зайнятості, 76,3% пропозицій працевлаштування для представників робітничих професій. За видами економічної діяльності: кожна п'ята вакансія пропонувалася на підприємствах та установах переробної промисловості; 16% – в оптовій та роздрібній торгівлі; 10% – у сільському, лісовому та рибному господарстві. У розрізі професій найбільший попит роботодавців спостерігається на кваліфікованих робітників (водіїв, трактористів, швачок, електромонтерів, слюсарів, електрогазозварників, токарів, дорожніх робітників, мулярів, продавців, кухарів, молодших медичних сестер, соціальних робітників тощо), а також на професіоналів та фахівців з досвідом роботи (бухгалтерів, лікарів, спеціалістів державної служби, вчителів, юристів, фармацевтів, провізорів, інженерів різних галузей).

Отже, демографічна ситуація має негативний вплив на формування трудового потенціалу області, оскільки кількість населення області щорічно зменшується внаслідок природного скорочення зумовленого зниженням рівня народжуваності та зростання рівня смертності. Не сприяє покращенню демографічної ситуації зростаюча освітня та трудова міграція населення регіону. до того ж зниження рівня безробіття не вирішує проблему забезпечення трудовими ресурсами економіки області.

7. Людський розвиток

7.1. Розвиток освіти

Освітня інфраструктура Львівської області представлена мережею: 872 закладів дошкільної освіти (в яких навчається 77,8 тис. дітей), 1194 заклади загальної середньої освіти (282219 учнів), 50 закладів професійної освіти (21,9 тис. учнів) та 43 заклади вищої освіти (120,6 тис. студентів). Мережа позашкільної освіти включає понад 79 об'єктів, де навчається 72556 тис. вихованців.

Значна за кількістю та розгалужена мережа освітніх закладів дозволяє забезпечити рівний доступ до освітніх послуг всім мешканцям області. Однак, неоптимальність мережі освітніх закладів та освітнього процесу призводять до браку коштів державної освітньої субвенції (в середньому - 12 відсотків) для всіх адміністративних одиниць області.

Функціонування сфери освіти області характеризують:

- позитивна динаміка кількості учнів загальноосвітніх навчальних закладів. При цьому спостерігається наявність значної кількості малокомплектних шкіл, високий відсоток технічно-обслуговуючого персоналу та форм індивідуального навчання. На початок 2019-2020 навчального року в області функцінувало 26 шкіл I-го ступеня з кількістю учнів до 10, 67 освітніх закладів I-II ступенів з кількістю учнів менше 40 та 32 школи I-III ступенів з кількістю учнів менше 100. Відсоток технічно-обслуговуючого персоналу до загальної кількості працівників освітніх закладів становить в ОТГ та районах в середньому 30%;

- проведення оптимізації мережі ЗЗСО, в результаті якої кількість закладів зменшилася з 1262 одиниць до 1194 одиниць. При цьому організовано регулярне безоплатне підвезення до місць навчання та до місць проживання, шкільними автобусами та іншими видами транспорту для 25,6 тис. учнів, що становить 95,4 % від потреби;

- створення опорних шкіл (ОШ) – ініціатива, тісно пов'язана як з необхідністю підвищення

якості освіти, так і з процесом децентралізації влади, відображає зростаючий вплив громад на важливі складові умов життя населення сільських територій. Станом на жовтень 2019 року за кількістю ОШ лідирують Кіровоградська (70), Львівська (66), Житомирська (66), Полтавська (58), Сумська (50), Київська (48) області. В кожному районі, окрім Дрогобицького, майже в 45% ОТГ створено в середньому по 2-3 ОШ. Відсоток учнів в ОТГ Львівської області, які навчаються в ОШ з філіями включно, становить 33% від загальної кількості, в районах цей показник складає – 18%. В області наявна концепція створення ОШ, більшість ОШ готові стати центрами змін в громадах. Змодельовано мережу опорних закладів з урахуванням поділу територій на ОТГ (36 ОШ та 80 філій), напрацьовано пропозиції щодо створення мережі старшої профільної школи. Із 66 ОШ в 11 закладах відсутні філії, а ще в 15-ти по одній філії, але здійснюється підвіз учнів з населених пунктів, в яких проведено реорганізацію (пониження в ступені) чи ліквідацію закладів загальної середньої освіти (відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 19.06.2019 № 532 «Про затвердження Положення про освітній округ і опорний заклад освіти»).

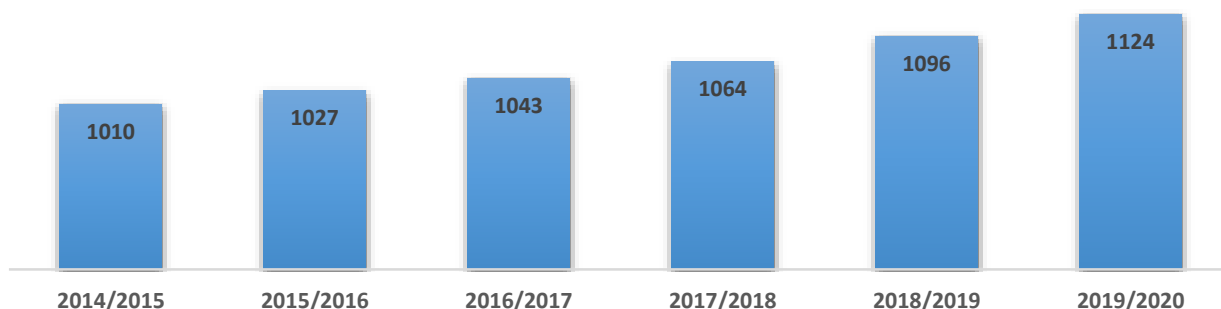

Рис. 8. Кількість учнів загальноосвітніх навчальних закладів в області у розрахунку на 10000 населення (на початок навчального року; осіб)

- за рейтингами зовнішнього незалежного оцінювання Львівська область декілька років поспіль в числі найкращих. У 2019 році учнів, які отримали 200 балів із зовнішнього тестування - 41, у 2018 році – 24, у 2017 році – 43. В окремих адміністративно-територіальних одиницях спостерігаються низькі результати ЗНО. Середній показник ЗНО по ОТГ Львівської області складає 142 бали та відсоток учасників, що не подолали поріг, становить -12,9%, для районів ці дані відповідно становлять – 147,3 та 11,9%, для міст обласного значення – 159,4 бали та 6,2% – дані ЗНО 2019 року. Не подолали поріг – 14,6%.

- розвиток інклюзивної освіти. У 2019/2020 н. р. у **374** закладах загальної середньої освіти для 980 дітей з особливими освітніми потребами організовано навчання в **770** інклюзивних та **5** спеціальних класах закладів освіти. У закладах дошкільної освіти навчається 396 дітей з особливими освітніми потребами (233 інклюзивні групи у 143 закладах дошкільної освіти), що на 385 й 147 дітей шкільного та дошкільного віку відповідно більше, ніж у 2018/2019 навчальному році;

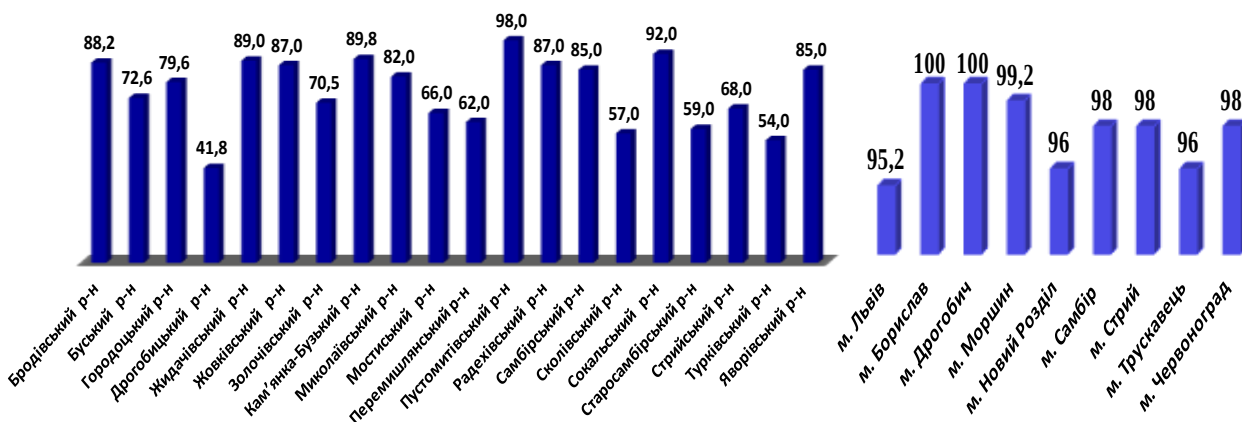

Рис. 9. Охоплення дітей дошкільними закладами у % до кількості дітей відповідного віку, 2019р.

- недостатній рівень охоплення дітей дошкільною освітою. Хоча впродовж останніх років спостерігається позитивна динаміка охоплення дітей послугами дошкільної освіти, середній

показник у 2019 становить (122 особи на 100 місць) є вищим, ніж по Україні (108 осіб на 100 місць). Незважаючи на позитивну динаміку розвитку мережі та зростання показника охоплення дошкільною освітою, в окремих районах області питання охоплення залишається дуже гострим. Найнижчий показник охоплення дошкільною освітою становить 41,8 % (Дрогобицький район). У порівнянні із показником охоплення дошкільною освітою по області у 2018 та 2019 році – показник зріс від 85,5 до 87%.

- створення та функціонування 29 навчально-практичних центрів, оснащених сучасним обладнанням та технікою, де навчання здійснюють з впровадженням сучасних виробничих технологій: будівельного напрямку – 8, металообробка – 5, деревообробка – 5, сфери послуг та громадське харчування – 5, автомобільний транспорт - 2, легка промисловість – 2, поліграфія – 2.

- впровадження елементів дуальної форми навчання в освітній процес у 43 закладах професійної (професійно-технічної) освіти із 27 професій. Створення навчально-тренінгового центру «Дуальна освіта – дієве партнерство» за підтримки Фонду Горста Рогуша. Метою проєкту є навчання та підготовка майстрів-наставників підприємств, що беруть участь у впровадженні дуальної системи навчання.

Серед проблемних питань, які необхідно терміново вирішувати є:

- Розширення мережі закладів дошкільної освіти та відкриття додаткових груп при існуючих закладах освіти.

- Формування оптимальної мережі закладів професійної освіти, що швидко реагуватиме на потреби ринку праці, забезпечуватиме навчання впродовж життя та здобуття професійних кваліфікацій.

- Створення багатопрофільних, багаторівневих закладів шляхом відкриття нових та реорганізації (злиття, приєднання, перетворення) існуючих закладів, що надають освітні послуги у сфері професійної освіти.

- Модернізація матеріально-технічної бази закладів професійної освіти, створення навчально-практичних центрів, оснащених сучасним обладнанням.

- Підвищення якості та ефективності підготовки у закладах професійної освіти майбутніх робітників через стимулювання професійного розвитку педагогів закладу.

- Популяризація професійної освіти серед дітей, молоді, дорослого населення, формування нового іміджу професійних кваліфікацій, їх переваг при побудові кар'єри та професійного зростання особистості.

- Формування системи заходів із професійної орієнтації, планування професійного розвитку та кар'єри учнівської молоді.

- Налагодження державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти та взаємозв'язку з ринком праці через впровадження механізмів стимулювання роботодавців до участі в освітньому процесі; створення умов для розвитку дуальної форми здобуття освіти.

Отже, навчально-матеріальне та кадрове забезпечення дозволяють забезпечити достатній рівень надання освітніх послуг та досягати якісних результатів, зокрема по показнику ЗНО, у 2019 році, Львівська область посіла I місце серед областей України в загальному рейтингу зі складання випускниками закладів загальної середньої освіти зовнішнього незалежного оцінювання (2018 рік – III місце). Однак при цьому спостерігається значне відставання результатів ЗНО в сільській місцевості (середній відсоток учасників, що не подолали поріг, становить 11,9% - в районах та 6,2% - в містах).

Значно посилилась увага до закладів професійної освіти, особливо в частині створення навчально-практичних центрів, оснащених сучасним обладнанням та технікою в пріоритетних для області галузях.

7.2. Охорона здоров'я

Медичну допомогу населенню області надають 330 лікувальних закладів охорони здоров'я, з них 104 стаціонарних, 226 – амбулаторно-поліклінічних, у тому числі 16 центрів первинної медико-санітарної допомоги (ЦПМСД), у складі яких функціонують 62 лікарські амбулаторії (з них 51 сільська) та 227 ФАПів. В області функціонує 983 фельдшерсько-акушерських пунктів, 237 лікарських амбулаторій (206 сільських).

Рівень забезпеченості населення області (на 10 тис. осіб) стаціонарними ліжками у закладах охорони здоров'я, за останніх 5 років зменшилось із 87,7 одиниць у 2014 р. до 73,6 у 2018 р.

Станом на 01.01.2019р. 63,7% мешканців області уклали декларації з лікарями первинної медико-санітарної допомоги. Підписано 1 600820 декларацій. 151 лікувальний заклад та 1802 лікарів зареєстровані у системі «електронного здоров'я» (eHealth).

У Львівській області за період 2011-2018 рр. спостерігається зменшення кількості хворих на активний туберкульоз, проте зростає кількість ВІЛ- інфікованих та хворих на СНІД. Крім того, спостерігається тенденція до зменшення кількості встановлених уперше діагнозів захворювань на активний туберкульоз, однак протилежними є тенденції щодо ВІЛ/СНІД.

У руслі реалізації реформи системи охорони здоров'я в Україні упродовж 2017-2018 рр. здійснено низку заходів. У процесі автономізації 114 закладів охорони здоров'я перетворено у комунальні некомерційні підприємства (КНП).

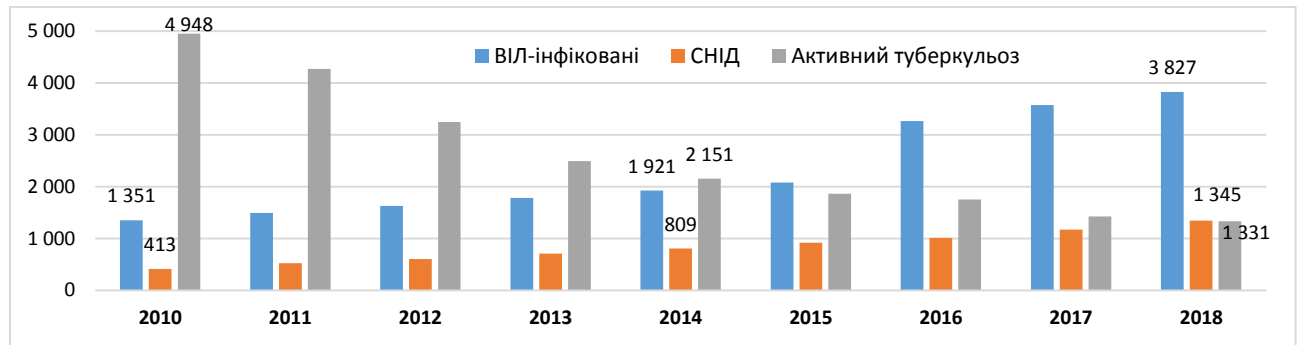

Рис. 10. Кількість хворих, які перебували на обліку на кінець року, осіб

З метою підвищення доступності та якості медичного обслуговування населення у сільській місцевості у 2018 році в області розпочато будівництво типових сільських лікарських амбулаторій, загальна кількість яких становить 43.

У Львівській області в межах реформи визначено 9 перспективних лікарень інтенсивного лікування², які мають забезпечити гарантований своєчасний доступ населення до послуг вторинної (спеціалізованої), у тому числі екстреної, медичної допомоги належної якості:

1. Львівська міська лікарня швидкої допомоги – ЛІЛ-II рівня
2. Львівська обласна лікарня – ЛІЛ-II рівня
3. Львівська міська лікарня №8 – ЛІЛ-II рівня
4. Дрогобицька МЛ № 1 – ЛІЛ-II рівня
5. Червоноградська міська лікарня – ЛІЛ-II рівня
6. Стрийська ЦРЛ – ЛІЛ-I рівня
7. Самбірська ЦРЛ – ЛІЛ-I рівня
8. Буська ЦРЛ – ЛІЛ-I рівня
9. Новояворівська РЛ – ЛІЛ-I рівня.

Для забезпечення належного рівня надання медичної допомоги населенню області залишається ряд завдань та проблемних питань, що потребують вирішення у процесі реформування галузі охорони здоров'я:

Отже, основними проблемами розвитку сфери охорони здоров'я є: низький рівень оснащення сучасним функціонально-діагностичним та фізіотерапевтичним обладнанням; неуккомплектованість штатних лікарських посад лікарями та середнім медичним персоналом, особливо у сільській місцевості внаслідок активізації трудової міграції. З метою покращення результатів роботи системи охорони здоров'я та поліпшення якості надання послуг закладами охорони здоров'я усіх рівнів необхідно змінити механізми фінансування та оптимізувати систему управління.

7.3. Культура

Львівська область має розгалужену мережу закладів культури (2953 об'єкти), серед яких:

² Проектом USAID «Підтримка реформи охорони здоров'я в Україні» проведено аналіз мережі багатопрофільних лікарень інтенсивного лікування області. Результати проведеного аналізу та напрацьовані рекомендації представлені на розширеному засіданні Госпітальної ради Львівського госпітального округу та взяті за основу при підготовці стратегії розвитку госпітального округу. У рамках аналізу враховувалися вимоги до лікарень інтенсивного лікування, встановлені постановою КМУ від 30.11.2016 №932 та наказом МОЗ України від 19.10.2018 №1881, зокрема кількість населення та 60-хвилинна зона обслуговування, а також попит та пропозиція на медичні послуги, оцінка лікарень за 44 індикаторами у 4 напрямках (попит населення, функціональні потужності, гострота випадків, функціональна ефективність), об'єм наданих послуг, територіальна доступність, розраховану на базі програмного забезпечення QGIS.

- 1284 бібліотек (у т.ч. 1048 у сільській місцевості, крім ОТГ);
- 1390 закладів культури клубного типу (у т.ч. 1027 у сільській місцевості, крім ОТГ);
- 175 музеїв: 4 музеї зі статусом національного, 2 НАН України, 5 КЗ ЛОР, 2 заповідники КЗ ЛОР, 154 громадських, 4 міського підпорядкування, 4 районного підпорядкування;
- 81 початковий спеціалізований мистецький навчальний заклад (у т.ч. 8 у сільській місцевості);
- 5 вищих мистецьких навчальних закладів I-II рівнів акредитації, 2 вищі навчальні заклади III-IV рівнів акредитації;
- 2 обласні театри КЗ ЛОР – «Львівський академічний обласний театр ляльок», «Львівський обласний академічний музично-драматичний театр ім.Ю.Дрогобича» (у 2018 році – 914 вистав, 93 158 глядачів);
- 2 національні театри, які перебувають у підпорядкуванні Міністерства культури України - Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької, Львівський національний академічний театр опери та балету ім.С. Крушельницької;
- 5 театрів діють у місті Львові: Львівський академічний драматичний театр ім.Л.Українки, Львівський академічний театр «І люди, і ляльки», Перший академічний український театр для дітей та юнацтва, Львівський академічний театр ім.Л.Курбаса, Львівський академічний духовний театр «Воскресіння».

Зкладами культури і мистецтв обласного підпорядкування є 6 установ (КЗ ЛОР) – «Львівська національна філармонія», «Галицький академічний камерний хор», «Заслужена академічна капела України «Трембіта»; «Львівська державна академічна чоловіча хорова капела «Дударик», (у 2018 році – 781 концертів, 343 150 глядачів), а також «Культурно-мистецький центр Львівський палац мистецтв», «Львівський обласний центр народної творчості і культурно-освітньої роботи».

За кількістю та обсягом фінансування бібліотек Львівщина займає 1-ше місце в Україні.

Музейна галузь Львівщини є однією з найпривабливіших в Україні для відвідувачів, чому сприяє багатий музейний фонд та високопрофесійні працівники, розташування музеїв у будівлях, які є пам'ятками архітектури (центральна частина міста Львова, замки так званої «Золотої Підкови»), а також місцях, пов'язаних з визначними постатями. Станом на 1 січня 2019 року основний фонд музеїв-юридичних осіб області склав понад 1 582 689 предметів (12,9% всього Музейного фонду України).

Для збереження існуючих переваг розвитку галузі культури слід переорієнтовувати відповідну сферу на надання якісних послуг, що є затребуваними як серед мешканців області так і серед іноземних та внутрішніх туристів.

7.4. Фізична культура та спорт

У Львівській області розвиваються 111 видів спорту (36 олімпійських, 8 зимових та 67 неолімпійських), якими загалом займаються понад 74,5 тисячі осіб, ще понад 316 тисяч осіб залучені до фізкультурно-оздоровчої діяльності.

Впродовж 2014-2018 років спостерігалось зменшення кількості осіб залучених до спортивної роботи, що зумовлене зменшенням чисельності дітей шкільного віку реорганізацією ДЮСШ в області.

У Львівській області працює 67 спортивних шкіл. До систематичних занять у спортивних школах залучено 26717 дітей та підлітків шкільного віку, серед яких 141 дитини з інвалідністю та 52 дитини – сироти, з якими працюють 1155 тренери-викладачі (з них 732 – штатні працівники).

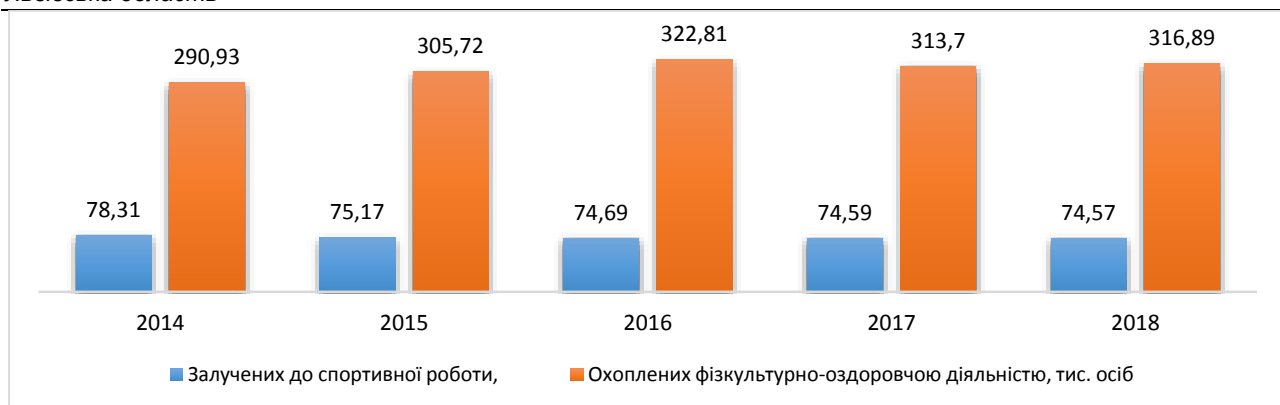

Рис. 11. Кількість залучених до різних видів спортивної активності

Загалом на території Львівщини знаходяться 5692 спортивні споруди (в т.ч. 56 стадіонів, 4012 спортивних майданчиків, 767 спортивних залів, 41 плавальний басейн, 4 споруди зі штучним льодом, 5 веслувально-спортивних баз, 2 кінно-спортивні бази, 1 критий велотрек). Із зазначеної кількості 531 спортивних споруд перебувають у державній власності, 5049 – у комунальній власності, 112 – є приватною власністю.

Впродовж 2016-2018 років в рамках Комплексної програми розвитку фізичної культури та спорту Львівщини на період до 2021 року облаштовано 264 майданчики. Вісім об'єктів області мають статус бази олімпійської та паралімпійської підготовки.

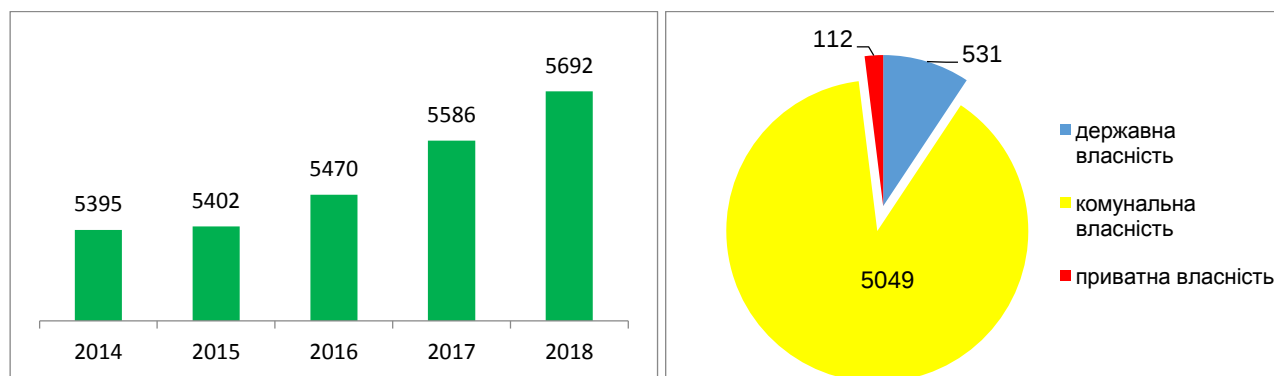

Рис. 12. Спортивні споруди Львівської області (одиниць, млн грн)

Лише близько 15 відсотків населення області загалом і лише 8,1 відсотка сільського населення залучено до систематичних занять фізичною культурою і спортом (загальнодержавний показник - 13 відсотків).

Таким чином, на фоні збільшення кількості сучасних спортивних споруд, в області загалом незадовільним залишається забезпечення капітальними спортивними об'єктами. Крім того, складною є ситуація із кадровим забезпеченням сфери фізичної культури і спорту. На сьогодні у 1850 селах/селищах проводять заняття 173 тренери, з них лише 32 штатних.

7.5. Соціальний захист

Питання соціального захисту дітей, захисту їх прав та законних інтересів охоплює не тільки певні категорії дітей, а все дитяче населення області, яке становить 484905 дітей. Кількісні показники окремих категорій дітей перебувають в постійній динаміці, а тому станом на 01.11.2019 р. в області обліковано - 2239 (0,49%) дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування та 1036 (0,21%) дітей, які опинились у складних життєвих обставинах. Із загальної кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування за даними ЄІАС:

- 1724 перебувають під опікою/піклуванням громадян;
- 116 виховуються у прийомних сім'ях;
- 210 виховуються у дитячих будинках сімейного типу;
- 18 перебувають у сім'ях родичів/знайомих;
- 23 перебувають у закладах системи МОЗ;
- 76 перебувають у інтернатних закладах системи МОН;

- 15 перебувають у інтернатних закладах системи Мінсоцполітики;
- 9 перебувають у інтернатних закладах створеними громадськими та релігійними організаціями;
- 48 навчаються в ВНЗ, ПТУ, інше.

Рішенням Львівської обласної ради від 05.12.2017 № 553 затверджено «Регіональну програму забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа у Львівській області на 2018 – 2020 роки».

На обліку в службах у справах дітей області, станом на 01.11.2019 перебувало 1036 дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, з них 19 дітей систематично залишають постійне місце проживання, 949 - проживають у сім'ях, де батьки ухиляються від виконання батьківських обов'язків, 50 - зазнали фізичного та іншого насильства з боку дорослих, 18 - дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування переміщені із тимчасово окупованих територій або району проведення антитерористичної операції.

Отже, основний акцент зосереджено на забезпеченні розвитку сімейних форм виховання та усиновлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

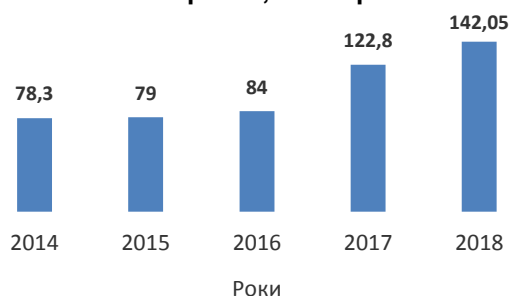
З метою впровадження Національної Стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей в області розроблено та прийнято Регіональний Стратегічний план реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2018-2026 роки (рішення Львівської обласної ради від 21.05.2019 року № 825). Стратегічний план покликаний забезпечити розвиток патронатної системи виховання дітей та наставництво, трансформацію закладів інституційного догляду та виховання дітей у заклади які були би спроможні надавати широкий спектр соціальних послуг для дітей та сімей з дітьми, що опинились у складних життєвих обставинах в громадах області.

В області протягом 2012-2018 років забезпечується функціонування інтернатних закладів системи соціального захисту населення з ліжковою мережею 1869 ліжко-місця, в яких на даний час на повному державному утриманні перебуває понад 1,7 тис. пенсіонерів та осіб з обмеженими фізичними можливостями, що потребують постійного стороннього догляду.

Протягом 2014-2018 років в області збережено функціонування 26 територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг) райдержадміністрацій та міськвиконкомів, якими обслуговується 45,9 тис. громадян похилого віку та осіб з обмеженими фізичними можливостями, що становить майже 100% від загальної кількості громадян, що перебувають у складних життєвих обставинах.

Надання платних соціальних послуг є додатковим джерелом зміцнення матеріально-технічної бази територіальних центрів.

Фінансування на утримання територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг) області у 2014-2018 роках, млн грн

Динаміка обсягу платних соціальних послуг, наданих територіальними центрами соціального обслуговування (надання соціальних послуг) у 2014-2018 роках, млн грн

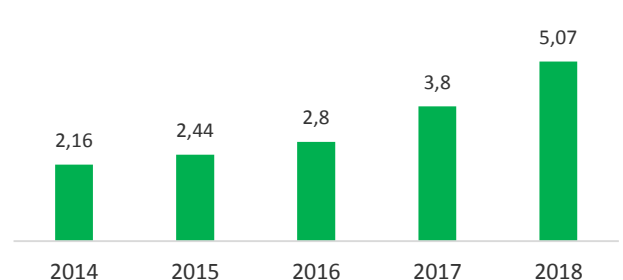

Рис. 13. Територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг) області у 2014-2018 роках

На території області зареєстровано 15517 демобілізованих/звільнених учасників АТО, з яких 42,2% проживають у м. Львів. З метою соціального супроводу учасників АТО в області затверджено і реалізується Комплексна програма соціальної підтримки у Львівській області учасників АТО (ООС) та їх родин, якою передбачена підтримка внутрішньо переміщених осіб учасників АТО (ООС).

Отже, в регіоні інфраструктура надання соціальних послуг є достатньо розвиненою. Перспективи її подальшого розвитку пов'язані із зростанням рівня охоплення соціальними послугами осіб, які їх потребують, активізацією превентивних механізмів щодо

попередження основних ризиків у сфері соціального захисту та поглиблення проблем бідності населення, наданням автотранспортних послуг особам похилого віку та особам з інвалідністю для перевезення до медичних закладів, організацією змістовного відпочинку та задоволення інтересів самотніх людей похилого віку в сфері дозвілля при територіальних центрах.

7.6. Молодіжна політика

Активними суб'єктами реалізації молодіжної політики у Львівській області є молодіжні громадські організації; організації, які працюють з молоддю; органи влади та соціальні інституції. Діяльність органів влади спрямована на всебічний розвиток молоді та підтримку молодіжних ініціатив. З метою створення сприятливих умов для розвитку і самореалізації молоді у Львівській області діє обласна програма «Молодь Львівщини» на 2016-2020 роки».

Щорічно у межах програми реалізовується понад 60 обласних проєктів до яких залучено понад 30 громадських організацій області. Окрім цього, Програмою передбачено конкурс проєктів для інститутів громадянського суспільства. Переможцями щорічно стають понад 30 громадських організацій, які реалізують більше 40 молодіжних проєктів. У порівнянні з 2016 роком зросло число громадських організацій, які залучені до реалізації обласних молодіжних проєктів – налагоджено співпрацю із 76 громадськими об'єднаннями. Загальне охоплення проектною діяльністю молоді сягає до 30 000 осіб.

З метою активізації молодіжної роботи в районах області з 2017 року розпочато системні заходи серед шкільної молоді у сфері неформальної освіти та профорієнтаційні екскурсії. За цей період на Львівщині відбулося понад 3000 заходів неформальної освіти (семінарів, тренінгів, лекцій), участь у яких взяло близько 140 000 молодих людей та понад 2000 профорієнтаційних екскурсій, учасниками яких стали понад 50 000 осіб.

В області спільно із громадськими організаціями реалізуються проєкти: «Обласний молодіжний проєкт «Ідея змінює країну» - цикл тренінгів щодо генерування ідей та створення проєктів для учнів 9-11 класів Львівської області, «Молодіжний фестиваль «Зашків» - патріотичний фестиваль, «День молоді Львівщини», «Реалізуй себе у владі», який передбачає залучення молоді до стажування в структурних підрозділах облдержадміністрації.

В області діють 8 молодіжних просторів та ще 12 молодіжних кімнат і хабів, які перебувають на стадії становлення класичних центрів. Також проводиться системна робота над навчанням та залученням до координації волонтерських груп молоді. Цього року у Львівському обласному молодіжному центрі було запущено навчання для волонтерів, яким цікаво реалізувати себе у ролі молодіжних тренерів. Таким чином, було сформовано пул тренерів, які отримали не тільки теоретичні знання, але й змогли одержати практичний досвід, проводячи тренінги у містах та селах Львівської області в рамках проєкту з розвитку неформальної освіти «#Не_формат». Молодіжний центр став відомішим серед молоді не тільки Львівщини, але й інших регіонів. Зокрема, центр часто відвідують делегації з інших областей та країн з метою обміну досвідом. Діють міжнародні програми, серед яких: Участь молоді 50/50 – за підтримки Ради Європи, Можливості в дії – за підтримки USAID, міжнародні візити TripsforAction та ActiveYouthTrips (4 поїздки, 18 міжнародних організацій та установ). Окрім цього, активізовано напрям міжнародного співробітництва через співпрацю із Радою Європи, Unisef, Erasmus, Корпус Миру, Американські Ради, Європейський молодіжний центр Будапешту та Страсбургу, Центр молоді у Кракові, Європейську місію ООН, Консультативною місією Європейського Союзу в Україні, CentrumMłodzieżyim. dr. H. Jordana, Українсько-польська фундація U-work, Польсько-українські студії, BritishCouncil.

Загалом, перспективи молодіжної політики вбачаємо у розширенні створення мережі молодіжних центрів/платформ/хабів на місцевому рівні, розробці та реалізації проєктів для молоді та проведенні різних міжнародних заходів із залученням іноземних партнерів.

8. Економічний розвиток та підприємництво

Економіка області поступово відновлюється, валовий регіональний продукт (у гривневому вимірі) після кризи 2015 року демонструє хоч і не велику, але поступову динаміку до зростання. У доларовому еквіваленті ВРП області ще не досяг докризового рівня 2013 року, однак, при збереженні сприятливого впливу чинників зовнішнього середовища, цього слід очікувати вже найближчим часом.

В структурі економіки за показником валової доданої вартості ключову роль відіграють такі сфери економічної активності, як переробна промисловість (11,5%), торгівля, ремонт (15,5%), сільське, лісове та рибне господарство (9,6%), транспорт і зв'язок (8,4%) та ін. Лише

7,5% валової доданої вартості області формує добувна промисловість. Водночас частка сфери освіти складає 7%, ІТ - 6%.

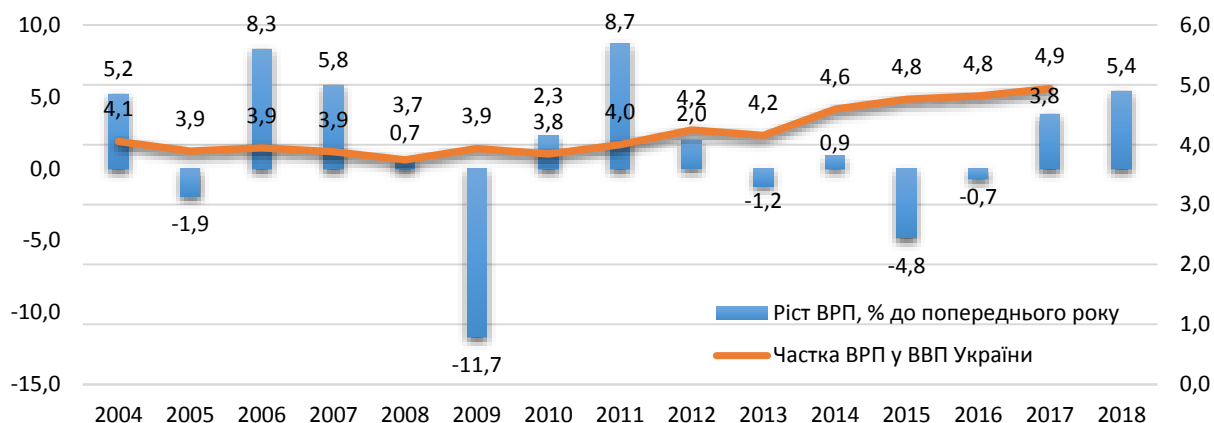

Рис. 14. Динаміка ВРП Львівської області та його частка у ВВП України, 2004-2017 рр.

Фактично спеціалізацію області формують три види економічної діяльності – промисловість (23%), торгівля (15,5%) та сільське господарство (9,6%).

Найбільша частка необоротних активів концентрується в будівництві (40%), торгівлі (36%) та промисловості (17%), менше – нерухомості (3%). Впродовж 2013-2017 років зросла частка необоротних активів у будівництві та торгівлі, натомість, значно зменшилася частка промисловості та інших видів економічної діяльності.

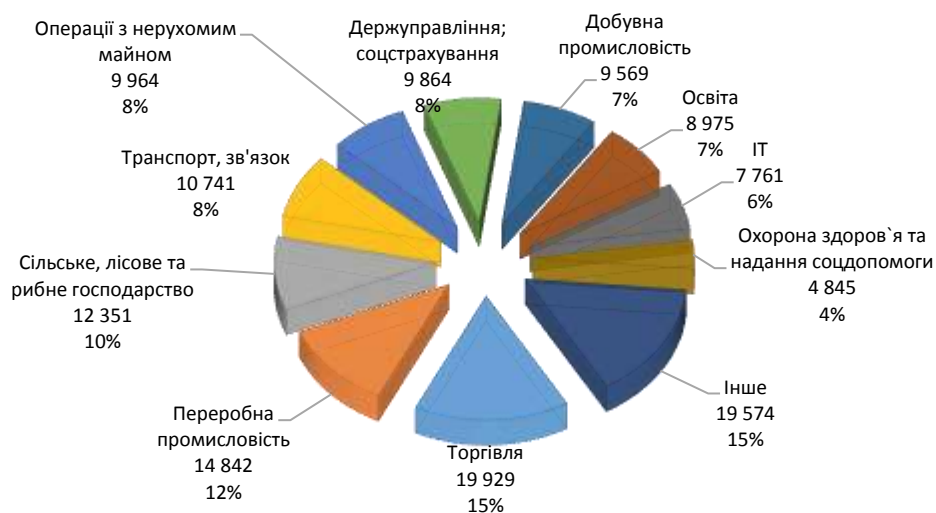

Рис. 15. Структура валової доданої вартості області в розрізі ВЕД, 2017 р.

Отже, загалом економіка області демонструє позитивний тренд нарощення фізичних обсягів ВРП, починаючи з 2017 р. При цьому має місце зростання ролі регіону в регіональній структурі ВВП України. Так, з 2010 р. частка Львівської області зросла з 3,8% до 4,9%.

Спеціалізацію регіону визначають такі види економічної діяльності як переробна та добувна промисловість, сільське, лісове та рибне господарство (які наростили свій потенціал впродовж останніх років), а також торгівля, ремонт, транспорт і зв'язок. Водночас найбільш динамічно нарощує свій потенціал в економіці області сектор ІТ, який відіграє з кожним роком все більшу роль як за внеском у ВРП, так і за часткою зайнятих у цій сфері. За часткою ІТ в структурі ВДВ Львівська область посідає найвищі сходинки серед регіонів України.

8.1. Промисловий потенціал

Частка промисловості в структурі ВРП Львівщини у 2018 р. склала 23%, а сама

промисловість була основним видом економічної діяльності регіону. Водночас варто наголосити на зростанні ролі Львівської області в територіальній структурі промислового виробництва України. З 2012 року по 2018 рік частка регіону зростає з 3% до 4,35%.

Промисловий комплекс Львівщини представлений різноманітними галузями: від видобутку корисних копалин до машинобудування та харчової промисловості. Приріст промисловості з 2014 по 2018 рік становив 5,2 %. Промислова спеціалізація економіки Львівської області несуттєво поглибилась. Однак, це сталося в основному за рахунок збільшення частки добувної промисловості у структурі промислового сектора. Тобто регіон фактично повторює загальноукраїнську тенденцію до посилення сировинної орієнтації промисловості. Це також негативно впливає на конкурентоспроможність вітчизняної промисловості на світових ринках.

Позитивом слід вважати досить високу частку переробної промисловості, яка у загальній структурі промислового виробництва складає 2/3.

Найбільш динамічно впродовж 2014-2018 рр. розвивались фармацевція, деревообробка, виробництво гумових та неметалевих виробів, металургія, текстильна та харчова промисловість.

Таблиця 2. Приріст основних видів переробної промисловості у 2014-2018 рр.

№	ВЕД	Приріст з 2014 до 2018 року, %
1.	Фармація	74,1
2.	Деревообробка	21,7
3.	Гумові та неметалеві вироби	19,7
4.	Металургія	18,7
5.	Текстильна	15,8
6.	Харчова	14,8
7.	Енергетика	14,5
8.	Машинобудування	4,3

У 2018 році в структурі промислового виробництва області більше половини складали харчова промисловість з алкогольними та тютюновими виробами (32%), а також виробництво та розподіл електроенергії, газу та води (26%). Машинобудування, деревообробка та поліграфія становили по 10% від загального промислового виробництва, виробництво гумових та інших неметалевих виробів - 9%, хімічна промисловість та фармацевція – по 2%.

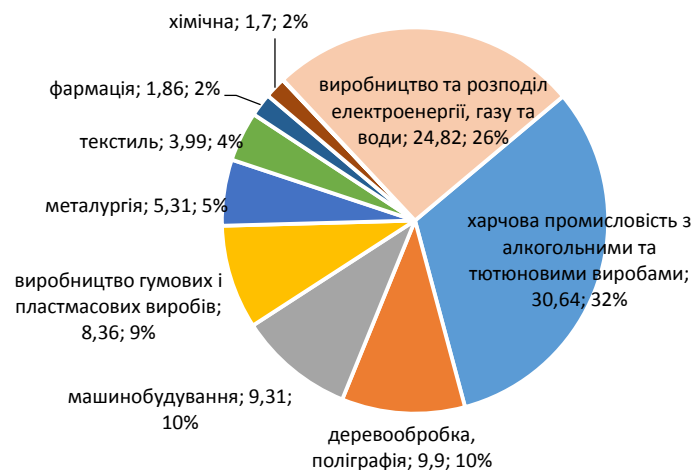

Рис. 16. Структура промислового виробництва області (за 2018 р.)

Водночас, порівняльний аналіз обсягів реалізованої промислової продукції вказує на те, що за промисловим потенціалом Львівська область поступається ряду областей, зокрема Харківській, а також сусідній Івано-Франківській.

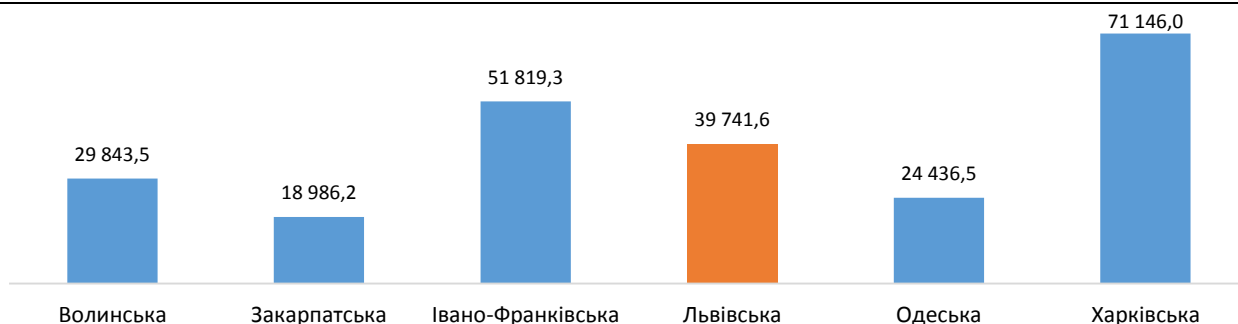

Рис. 17. Обсяг реалізованої промислової продукції у 2018 р. (робіт, послуг) в розрахунку на 1 особу, грн

Таким чином, незважаючи на тенденції щодо розвитку окремих галузей промисловості, Львівська область не відноситься до регіонів України з яскраво вираженою промисловою спеціалізацією економіки. Незагнівними тенденціями у промисловому секторі є зростання частки видобувної промисловості та зниження частки переробної промисловості в структурі випущеної промислової продукції, а також переважання продукції з низьким ступенем обробки. Однією із головних економічних регіональних проблем залишаються низькі темпи модернізації виробництва та структурної трансформації промисловості, а саме – перерозподілу її структури на користь частки високотехнологічних секторів, що виробляють продукцію з високою доданою вартістю.

8.2. Сільське господарство

Впродовж останніх років Львівська область поступово збільшує потенціал сільськогосподарського виробництва, про що свідчить позитивна динаміка індексу виробництва валової сільськогосподарської продукції. За темпами зростання виробництва валової сільськогосподарської продукції Львівщина посідає 3 місце, за обсягами виробництва 14 місце серед регіонів України.

В основі нарощення обсягів випуску є продукція із низькою доданою вартістю – виробництво зернових, олійних і технічних культур та додаткового залучення в сільськогосподарське виробництво земель, які не використовувались.

Рис. 18. Основні показники розвитку сільського господарства Львівської області, 2011-2018 рр.³

У структурі сільськогосподарського виробництва в області основним виробником є населення, частка якого в загальних обсягах у 2018 році склала 59,7%. Господарствами населення вироблено 55,4% продукції рослинництва (виробляють 92% овочевих і плодово-ягідних культур) і 65,4% – тваринництва (понад 90% яйця та молоко). Це суттєво вирізняє сільське господарство області від більшості областей України.

Область посіла 8 місце серед регіонів України за обсягом виробництва сільськогосподарської продукції на 100 га сільськогосподарських угідь у 2018 році (996,5 тис.

³ http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/themes/04/p_t04.pdf

грн). Загалом по Україні – 756,4 тис.грн, в Івано-Франківській області – 1204,6 тис.грн (3 місце), у Харківській – 675,3 тис.грн (18 місце).

За рахунок власного виробництва забезпечується споживча потреба населення області у картоплі, овочах, цукрі. Хоча виробництво м'яса, яєць у розрахунку на одного жителя збільшується, проте до споживчої потреби регіону цього недостатньо.

З кожним роком в області зменшується площа необробленої ріллі. У структурі посівних площ домінуючу позицію займають зернові культури, за ними – картопля і овочі. Мають тенденцію до збільшення технічні культури, у той час як кормові – до зменшення.

У господарствах населення зосереджено 45,7% площ посіву усіх сільськогосподарських культур, у тому числі картоплі – 98,1%, культур овочевих – 94,8%, культур кормових – 88,4%.

Сільськогосподарські підприємства, в тому числі фермерські господарства є основними виробниками зерна, цукрових буряків, ріпаку, соняшнику та сої.

Таблиця 3. Посівні площі основних сільськогосподарських культур

	2013 р.		2018 р.		2018 р. +,- до 2013 р.	2018 р. в % до 2013 р.
	тис. га	частка, %	тис. га	частка, %		
Вся посівна площа	621	100,0	674,4	100,0	53,4	108,6
в т.ч. зернові та зерно-бобові	302,9	48,8	295,2	43,8	-7,7	97,4
з них: пшениця	163,1	26,3	170,8	25,3	7,7	104,7
жито	5,8	0,9	5,9	0,9	0,1	101,7
ячмінь	40,4	6,5	50	7,4	9,6	123,8
овес	19,7	3,2	13,1	1,9	-6,6	66,5
кукурудза	62,4	10,0	40,4	6,0	-22,0	64,7
Технічні культури	98,5	15,9	169,1	25,1	70,6	171,7
з них: цукровий буряк	16,3	2,6	15,7	2,3	-0,6	96,3
ріпак та кольза	56,1	9,0	56,6	8,4	0,5	100,9
соняшник	8,1	1,3	35,2	5,2	27,1	в 4,3 рази
соя	16,4	2,6	59	8,7	42,6	в 3,6 рази
Картопля	94,6	15,2	94,6	14,0	-	100,0
Овочі відкритого ґрунту	24,4	3,9	25,4	3,8	1,0	104,1
Кормові культури	100,7	16,2	94	13,9	-6,7	93,3

У 2018 році порівняно з 2013 роком сільськогосподарськими підприємствами збільшено обсяги випуску продукції рослинництва на 56,0%, господарствами населення на 9,4%.

Для зберігання зернових та технічних культур у Львівській області діє 26 елеваторів загальною потужністю зберігання зерна 726,6 тис.тонн, розрахункова потреба в додаткових потужностях становить 300,0 тис.тонн. Наявні 21 овочесховищ загальною ємкістю 15,5 тис.т.

З кожним роком на Львівщині усе більш актуальним стає органічне виробництво, насамперед тому, що воно стосується стану здоров'я населення, охорони довкілля, раціонального використання ґрунтів. У 2018 році збільшено посівну площу культур органічного виробництва на 200 га і доведено до 2,0 тис. га. Операторами органічного виробництва є 25 виробників, з них 8 займаються рослинництвом, 8 – вирощуванням ягід і садівництвом, 5 дикоросами, 3 – рослинництвом та тваринництвом та 1 – засобами захисту рослин.

В структурі валового виробництва продукції тваринництва основну частку займає продукція вирощування худоби і птиці (49,4%) та виробництво молока (41,7%).

Для галузі тваринництва 2018 рік став продовженням тенденцій нарощення обсягів виробництва продукції тваринництва в основному за рахунок розвитку свинарства та дрібного тваринництва. Львівщина перебуває у першій десятці серед областей України за чисельністю поголів'я сільськогосподарських тварин, крім овець та кіз. За темпами збільшення поголів'я свиней область посідає третє місце серед регіонів України (417,3 тис.гол.), птиці всіх видів (9114,4 тис.гол.) – 8 місце. Проблемним залишається зменшення поголів'я ВРХ на 79,6 тисяч голів (31,8%) в порівнянні до 2013 року. Одним з чинників негативного стану справ в галузі скотарства є демографічна ситуація у сільській місцевості. В середньому чисельність сільського населення зменшується на 1,9 тисяч осіб у рік. Ситуація ускладнюється і тим, що підвищується середній вік працюючих.

Ведення сільського господарства у Львівській області традиційно базується на сімейному і кооперативному принципах. Створення сімейних ферм – це одне із ключових питань в розвитку особистих селянських господарств. З метою розвитку галузі молочного скотарства в області розпочався процес трансформації ОСГ у сімейні молочні ферми. На сьогодні в області налічується понад 700 ОСГ, які утримують 4 і більше голів ВРХ.

Крім цього, в області значна увага приділяється розвитку сільськогосподарської

кооперації з метою формування товарних партій продукції та розвитку сільських територій.

Подальше нарощення потенціалу сільського господарства Львівщини повинно відбуватись на основі:

- поглиблення переробки сільськогосподарської сировини;
- розвитку сімейного молочного фермерства, що дає можливість створення нових робочих місць, покращення благополуччя та підняття життєвого рівня сільського населення та розвитку сільських територій;
- підвищення ефективності використання наявних ресурсів господарств області через запровадження інтенсивних ресурсозберігаючих технологій, поглиблення спеціалізації виробництва, поліпшення структури посівних площ, розширення переробки та зберігання продукції.

8.3. Енергетика

Вуглевидобувна галузь

Запаси вугілля Львівської області складають 2,5% (1 028 млн тонн) вугілля від загальних балансових запасів кам'яного вугілля України. Водночас в регіоні обсяги видобутку вугілля, починаючи з 2015 року зменшуються.

Сьогодні на підприємствах вугільної галузі Львівщини працює близько 10 тис. осіб. У вугільній галузі області працює ДП «Львіввугілля» та ПАТ «Шахта «Надія».

Найбільшим підприємством галузі є ДП «Львіввугілля», яке об'єднує сім шахт та п'ятнадцять відокремлених підрозділів. Промислові запаси вугілля на шахтах ДП «Львіввугілля» станом на 01.01.2019 становлять 88,18 млн тонн.

Крім того, видобуток вугілля здійснює окрема шахта – ПАТ «Шахта «Надія», а переробку (збагачення) вугілля, видобутого всіма шахтами Львівської та Волинської областей, здійснює ПАТ «Львівська вугільна компанія».

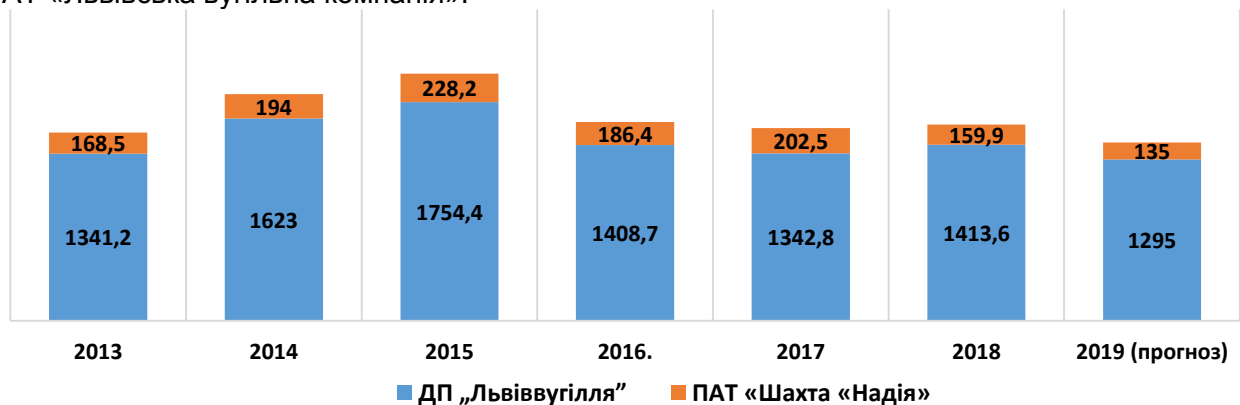

Рис. 19. Динаміка видобутку вугілля у Львівській області за 2013-2019 рр., тис.тонн

Експлуатація протягом п'яти десятиліть призвела до значного зменшення запасів вугілля у високоякісних вугільних пластах, зношення стаціонарного, електромеханічного, гірничошахтного та прохідницького обладнання. Також недостатність обігових коштів призвела ДП «Львіввугілля» до збитків від випуску готової товарної продукції. На зменшення збитків в значній мірі вплинуло зростання ціни 1т. готової товарної продукції з 674,6 грн у 2014р. до 2239,33 грн у 2018р. (майже у 3,3 рази).

Основним споживачем вугілля у області є ДТЕК Добротвірська ТЕС.

За період 1991-2018 на території області виконуються роботи із закриття та ліквідації шахт №5 «Великомостівська» та №1 «Червоноградська», «Візейська», «Бендюзька», ВП «Шахта «Зарічна».

Основними пріоритетами розвитку галузі з огляду на наявні проблеми є:

- збереження та ефективне використання наявного трудового потенціалу. Трудовий потенціал за 2015-2018 рр. зменшився на 17% в основному по категорії професіонали (-33%) та технічні службовці (-49%);
- удосконалення умов охорони праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних підприємствах;
- залучення інвестицій на технічне переоснащення підприємства за рахунок

Виробництво електроенергії та електропостачання

До основних джерел електропостачання віднесені Добротвірська ТЕС, яка виробляє понад 85 % електроенергії в області та є ключовим виробником електроенергії в Західній Україні.

Таблиця 4. Динаміка виробітку електричної енергії за 2015-2018 роки, млн кВт-год

Назва підприємства	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
ДТЕК Добротвірська ТЕС	2245,51	2275,45	2631,44	2507,88
ТОВ НВП «Енергія Новояворівськ»	210,15	297,22	301,7	138,95
ТОВ «Енергія Новий Розділ»	296,36	300,82	297,03	180,16
Львівська ТЕЦ-1	96,41	54,12	20,27	31,06
ПрАТ «Львівобленерго блок-станцій»	22,70	22,74	21,89	19,48

У 2018 р. відбулося зменшення виробництва електроенергії ДТЕК Добротвірська ТЕС на 4,7%; ТОВ НВП «Енергія Новояворівськ» на 54%; ТОВ «Енергія Новий Розділ» на 40%.

Львівська область має великий потенціал в сфері отримання енергії з відновлювальних джерел (далі ВДЕ) та одні з найкращих показників у їх впровадженні.

Станом на 01.01.2019 р. в області 26 діючих об'єктів відновлюваної та альтернативної енергетики загальною потужністю 159,359 МВт, а саме:

- 3 вітрових електростанції (ВЕС) на території Старосамбірського району, загальною потужністю 33,9 МВт;
- 20 сонячних електростанцій (СЕС) на території Самбірського, Яворівського, Жовківського, Пустомитівського, Кам'яно-Бузького районів та в м. Борислав, загальною потужністю 122,444 МВт;
- 2 міні гідроелектростанції (МГЕС) на території Турківського та Дрогобицького районів, загальною потужністю 0,615 МВт;
- 1 міні-ТЕЦ на території Радехівського району, електрична потужність – 2,4 МВт;
- 343 сонячних електростанцій приватних домогосподарств на території 20 районів та 8 міст, потужністю 5,87 МВт.

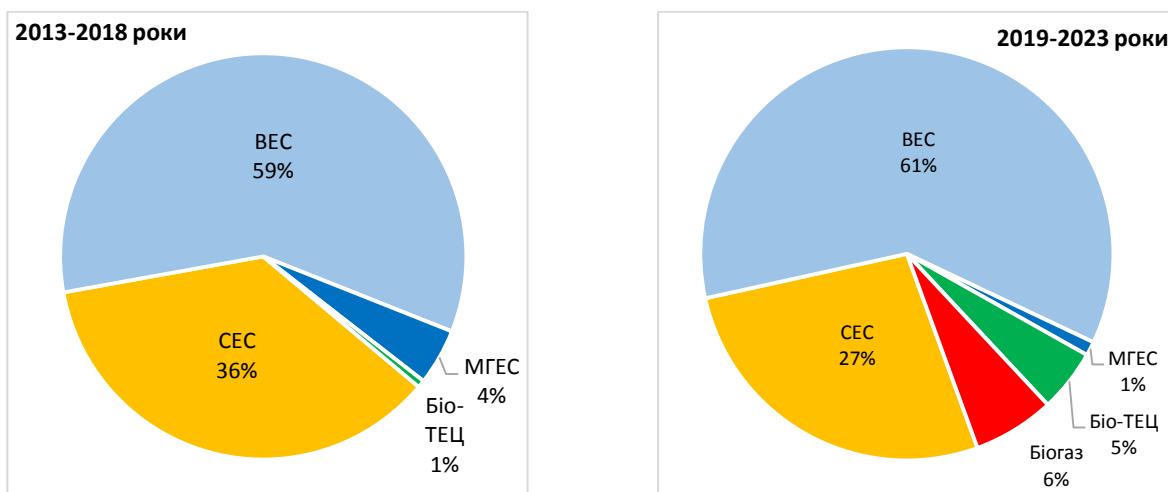

Рис. 20. Структура виробництва електричної енергії об'єктами відновлюваної енергетики за період 2013-2018 рр. та прогноз на 2019-2023 рр., %

В Кам'яно-Бузькому, Золочівському, Радехівському та Дрогобицькому районах області функціонують підприємства, які успішно виробляють паливні брикети (пелети, гранули), переробляючи відходи сільськогосподарського виробництва (солома, стебла соняшнику, лузга соняшнику, кукурудзи тощо) та відходи деревооброблення та деревини, що виникають унаслідок розчищення лісових масивів, лісопосадок (гілля, хмиз тощо).

Загалом загальне виробництво електроенергії з відновлюваних джерел суттєво зросло

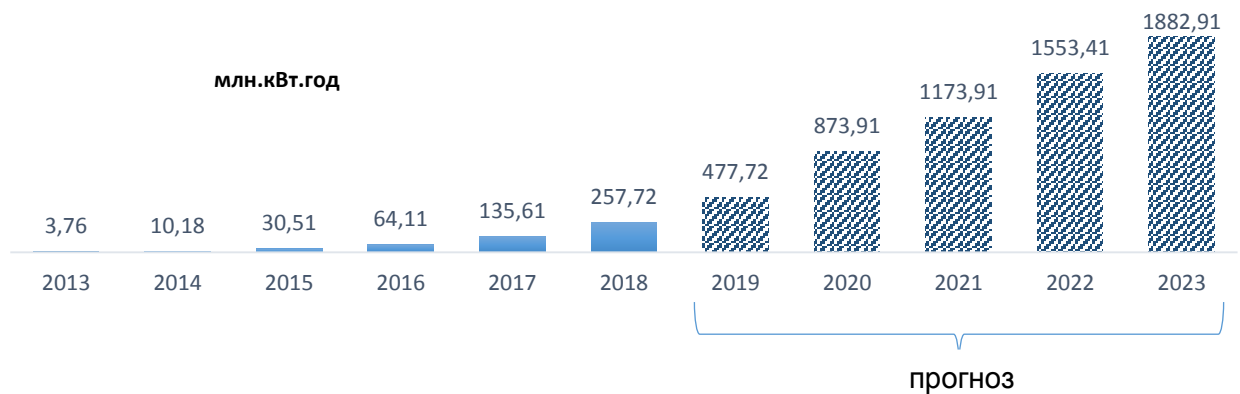

Рис. 21. Загальне виробництво електричної енергії з відновлюваних джерел за період 2013-2018 років та прогноз до 2023 року

Транзитна інфраструктура

Територією області проходить нафтопровід «Дружба», газопроводи Івацевичі-Долина, Уренгой-Ужгород і місцеві лінії транспортування природного газу із Рудок у Польщу, у Львів, Стрий, попутного газу з Долини (Івано-Франківська область) в Дрогобич.

До 2021 року очікується завершення будівництва газопроводу-інтерконектору «Дроздовичі-Більче-Волиця», який є частиною інвестиційного міжнародного проекту будівництва газопроводу Республіка Польща – Україна і спрямований на з'єднання СПГ терміналу у Свиноуйсьце з країнами Центральної та Східної Європи через транспортні системи окремих країн і транскордонні інтерконектори.

Електропостачання Львівської області здійснюється від електростанцій та підстанцій Західної електроенергетичної системи, розташованих як на території області, так і від зовнішніх джерел електроенергії, зв'язок з якими здійснюється по лініях електропередачі напругою 220-330-750кВ. Енергосистема області з'єднана по магістральним лініям електропередачі з Південно-Західною енергосистемою (Хмельницька, Вінницька області) та енергосистемами Польщі та Угорщини.

Окрім цього, у I півріччі 2019 року відбулось відкриття 9 сонячних електростанцій у Золочівському (1), Пустомитівському (3), Миколаївському (2), Стрийському (1) районах та м. Львові та м. Бориславі.

Отже, розвиток енергетики вимагає реконструкції та модернізації електроенергетичної інфраструктури, зокрема вирішення питань щодо незавершених об'єктів будівництва у енергетичній галузі, а також подальшого розвитку відновлюваної енергетики.

8.4. Підприємництво

На території Львівської області розвиток підприємництва визначено стратегічно важливим напрямком соціально-економічного розвитку.

За рейтингом Regional Doing Business (рейтинг є щорічним та вимірює сприятливість інвестиційного клімату у регіонах України за 6 компонентами: «створення підприємства», «одержання дозволів на будівництво», «оформлення земельної ділянки», «приєднання до електромереж», «сплата місцевих податків», «електронні сервіси») у 2018 році Львівська область за якістю бізнес-середовища посіла 5-те місце.

За оцінками підприємців, найгірша ситуація в області має місце із навантаженням на бізнес місцевими податками, якістю електронних сервісів (йдеться про обсяг адміністративних послуг та дозвільних процедур, які можна отримати або пройти за допомогою використання мережі Інтернет), а також отриманням дозволів на будівництво.

Рис. 22. Оцінка Львівської області в рейтингу Regional Doing Business, 2018 р.⁴

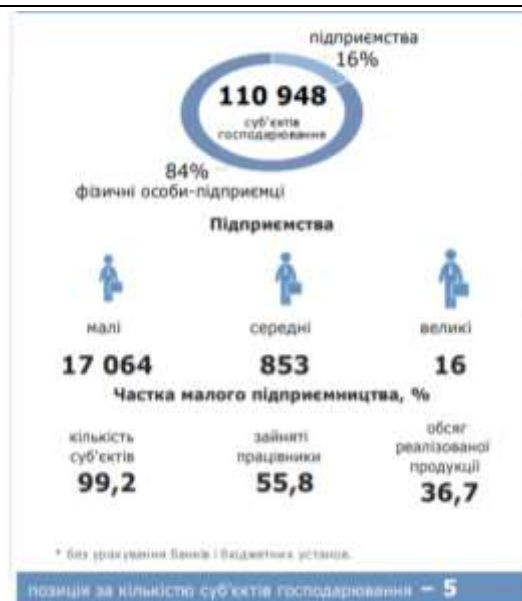

Рис. 23. Основні показники розвитку підприємництва у Львівській області, 2018 р.

За підсумками 2018 року, у Львівській області налічувалося 115,5 тис. суб'єктів малого та середнього підприємництва, тоді як великих підприємств було лише 20. На мале та середнє підприємництво регіону було зайнято 459,2 тис. осіб (90,9% зайнятих на всіх суб'єктах господарювання), а обсяг реалізованої ними продукції (товарів та послуг) становив 320 млрд. грн (79,6% від загального обсягу реалізованої продукції суб'єктів господарювання). Для більшості малих підприємств Львівської області основними видами економічної діяльності є торгівля, промисловість, будівництво та сільське господарство, на які в 2018 році припадало відповідно 26,6%, 13,3%, 9,6% та 7,6% від їхньої загальної кількості. Окрім цього, ці сектори сумарно забезпечували 63% робочих місць та 80% обсягу реалізованої продукції малих підприємств.

Незважаючи на щорічні збільшення показників обсягів реалізованої продукції у гривневому еквіваленті, слід звернути увагу на відсутність значного прогресу у збільшенні кількості підприємств-юридичних осіб на 10 тис. населення.

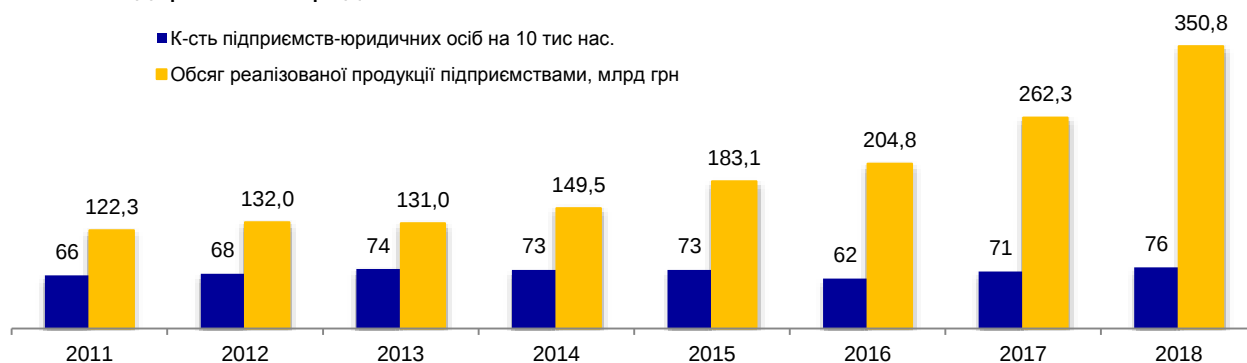

Рис. 24. Динаміка діяльності підприємств-юридичних осіб, 2011-2018 рр.

Для Львівської області характерна просторова нерівномірність розподілу підприємств. Фактично економічна активність сконцентрована в межах обласного центру та прилеглих адміністративних районів. Дещо вищою кількістю підприємств в розрахунку на 10 тис. осіб характеризуються міста обласного значення. Натомість 13 з 20 адміністративних районів області потрапили у групу із найнижчим значенням цього показника.

Така ситуація може спричинити розширення переліку проблемних (депресивних) територій, знелюднення цих районів, їх виключенням з процесів розвитку господарської системи регіону. Відтак, ці та інші особливості, які визначають нерівномірність розвитку

⁴ <http://rdb.brdo.com.ua/>

підприємництва, вимагають врахування при виробленні місцевих політик розвитку малого та середнього підприємництва.

Рис. 25. Кількість підприємств-юридичних осіб на 10 тис. населення, 2018 р., одиниць

З метою подолання означених диспропорцій та зростання економічної активності в регіоні у 2018 році було затверджено Стратегію розвитку малого та середнього підприємництва Львівської області до 2020 року, в межах якої функціонує Програма підвищення конкурентоспроможності Львівської області, що передбачає заходи з підтримки розвитку підприємництва. Зокрема, отримання відшкодування відсотків за кредитами є відкритим для суб'єктів господарювання, які працюють в межах видів діяльності згідно із КВЕД 2010 «Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів; виготовлення виробів із соломки та рослинних матеріалів для плетіння», «Виробництво меблів» (крім класу 31.03 «Виробництво матраців»), «Виробництво одягу», «Виробництво харчових продуктів», «Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг» для малих фермерських господарств.

Додатковим джерелом фінансування розвитку малого та середнього підприємництва регіону могли б стати кошти, отримані від трудових мігрантів. За підсумками 2016 року, до Львівської області надійшло грошових переказів від фізичних осіб з-за кордону на суму понад 6,1 млрд. грн в іноземній валюті, що становило 4,5% від загального обсягу отриманих переказів з-за кордону в Україну.

Загалом регіон характеризується сприятливими умовами для ведення малого і середнього бізнесу, діяльності галузевих кластерів, високим рівнем ділової активності, а також наявністю відповідної інфраструктури підтримки підприємництва. З метою розвитку малого та середнього підприємництва було прийнято регіональну стратегію та передбачено заходи у обласній цільовій програмі. Проте, заходи з підтримки підприємництва за рахунок Програми підвищення конкурентоспроможності Львівської області були точковими, що не дало значного ефекту щодо створення нових підприємств. Ефективна політика щодо розвитку малого та середнього підприємництва має бути спрямована не так на підтримку традиційних для області галузей, як на розвиток інших перспективних секторів економіки з високою доданою вартістю, насамперед, які мають потенціал смарт-спеціалізації.

8.5. Точки економічного зростання

На території Львівської області функціонують різні економічні субрегіональні системи. В залежності від економічної спеціалізації територій, логістичних переваг, наявності природних та трудових ресурсів сформувалися точки економічного зростання.

Рис. 26. Точки економічного зростання Львівської області

Загалом, 107 земельних ділянок в межах та поза межами населених пунктів визначено, як місця під розвиток індустриальних парків (16 ділянок, з яких лише 7 внесено в реєстр ІП Мінекономрозвитку), логістичних комплексів (19 ділянок), промислових об'єктів (72 ділянки).

Таблиця 5. Точки економічного зростання

№	Назва району/міста	Площа, га	Розташування земельної ділянки
Індустриальні парки			
1.	м. Львів, у межах промвузла «Рясне - 2»	23,49	Львівський індустриальний парк «Рясне - 2» (затверджено наказом Мінекономіки від 07.02.2014)
2.	Яворівський	40,0	Яворівський індустриальний парк (затверджено наказом Мінекономіки від 26.04.2017)
3.	Кам'янка-Буський	24,4671	Кам'янка –Буський індустриальний парк (затверджено наказом Мінекономіки від 31.05.2017)
4.	м. Новий Розділ	46,4	Новороздільський індустриальний парк (затверджено наказом Мінекономіки від 15.06.2017 № 889)
5.	Кам'янка-Буський, с.Старий Яричів	15,71	Індустриальний парк «СІГМА Парк Яричів» (затверджено наказом Мінекономіки від 04.09.2017)
6.	Городоцький, м. Городок	20,77	Індустриальний парк «Захід Ресурс» (затверджено наказом Мінекономіки від 19.09.2018)
7.	Миколаївський район, с. Тернопілля Тросянецької сільської ради	17,5	Індустриальний парк «Бізнес Прайм» (затверджено наказом Мінекономіки від 19.08.2019)
8.	Буський	33,3	смт Красне (за межами н.п.)
9.		18,4	с. Ниви (за межами н.п.)
10.	Жовківський	34,0	с. Волиця (за межами н.п.)
11.		68,0	с. Добросин (за межами н.п.)
12.	Миколаївський	12,5	с. Розвадів (за межами н.п.)

№	Назва району/міста	Площа, га	Розташування земельної ділянки
13.	Радехівський	20,0	м. Радехів (в межах н.п.)
14.		70,0	с. Бабичі (за межами н.п.)
15.		28,14	с. Березівка (за межами н.п.)
16.		50,0	смт Лопатин (за межами н.п.)
Логістичні комплекси			
17.	Бродівський	66,9	м. Броди, вул. Львівська-Храпая (колишня військова база артскладів)
18.	Буський	4,7	смт Красне (в межах н. п.) для будівництва промислового, логістичного об'єкту (підприємства)
19.		5,1	смт Красне (в межах н. п.) для будівництва промислового, логістичного об'єкту (підприємства)
20.	Городоцький	0,68	с. Братковичі (за межами н.п.) для будівництва логістичного комплексу
21.		4,6764	м. Городок, вул. П.Мирного, 11 (в межах н.п.) для будівництва та обслуговування логістичного центру
22.	Жидачівський	16,0	м. Жидачів, вул. Оболонь, 1 (в межах н.п.)
23.	Миколаївський	4,046	с. Пісочна (за межами н.п.) для будівництва логістичного комплексу
24.		5,4587	с. Тростянець, для будівництва логістичного центру
25.	Мостиський	30,0	с. Тщенець (за межами н.п.)
26.		2,2	м. Мостиська (в межах н. п.) для будівництва логістичного парку
27.	Перемишлянський	5,8	с. Шпилщина (за межами н.п.) для будівництва логістичного центру
28.	Стрийський	7,0	с. Добрянці (за межами н.п.) для будівництва логістичного центру
29.		24,5	с. Грабовець (в межах н. п.) для будівництва логістичного центру
30.		17,0	с. Грабовець (в межах н. п.) для будівництва логістичного центру
31.	Турківський	10,0	с. Боберка (за межами н.п.)
32.	Яворівський	19,99	с. Краковець (за межами н.п.)
33.		20,0	с. Брожки (за межами н.п.)
34.	м. Новий Розділ	3,5	м. Новий Розділ (в межах н. п.) для будівництва об'єктів придорожньої інфраструктури, логістичного комплексу, промислових об'єктів
35.		9,5	м. Новий Розділ (в межах н. п.) для будівництва промислових об'єктів, логістичних комплексів
Промислові об'єкти			
36.	Городоцький	14,0	с. Мшана (за межами н.п.) для будівництва промислового об'єкта
37.		18,0	с. Шоломиничі (за межами н.п.) для добування глини, кар'єр
38.		2,9	с. Добрянці (в межах н.п.) для організації виробництва підприємств легкої промисловості
39.		13,18	с. Речичани
40.		39,57	с. Грімне
41.		44,0	с. Татаринів
42.		40,0	с. Повітно
43.	Дрогобицький	13,6	с. Смільна (за межами н.п.) для будівництва промислового об'єкта
44.	Жидачівський	13,0	с. Тейсарів (в межах н.п.) для будівництва об'єктів промисловості
45.	Жовківський	14,0	с. Підлісся (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
46.		1,3	с. Перемивки (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
47.		18,0	с. Гійче (за межами н.п.)
48.		20,0	с. Гійче (за межами н.п.)
49.		16,0	с. Волиця (за межами н.п.)
50.		27,0	с. Добросин (за межами н.п.)
51.		35,0	с. Добросин (за межами н.п.)
52.	Золочівський	8,0	м. Золочів (в межах н.п.) для будівництво об'єктів виробничого призначення
53.		11,0	м. Золочів (в межах н.п.) для будівництво об'єктів виробничого призначення
54.	Мостиський	0.5524	м. Судова Вишня (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
55.		1,5	м. Мостиська (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
56.		2,5	м. Мостиська (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
57.		4,0	м. Мостиська (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
58.		7,0296	м. Мостиська (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
59.		4,0	м. Судова Вишня (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
60.		0,7	с. Берегове (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
61.		3,3	с. Берегове (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
62.		11,5	с. Волиця (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
63.		42,2	с. Волиця (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
64.		8,3	с. Годині (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
65.		3,0	с. Гостинцеве (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
66.		3,5	с. Крисовичі (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
67.		1,5	с. Малнів (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
68.		14,0	с. Малнівська Воля (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
69.		1,0	с. Мистичі (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
70.		5,0	с. Мистичі (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
71.		5,6	с. Санники (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
72.		4,0	с. Стоянці (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта

№	Назва району/міста	Площа, га	Розташування земельної ділянки
73.		3,0	с. Твіржа (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
74.	Пустомитівський	3,0	с. Підберізіці (в межах н.п.) для розміщення промислового виробництва V кат. шкідливості
75.	Радехівський	21,0	с. Павлів (за межами н.п.) під промислову забудову
76.	Самбірський	83,2	с. Ралівка (за межами н.п.) для будівництва промислових об'єктів, об'єктів рекреаційного призначення
77.		14,6	с. Вербівка (за межами н.п.) для будівництва об'єктів промисловості
78.	Сколівський	15,0	с. Верхнє Синьовидне (за межами н.п.)
79.		10,0	с. Корчин (за межами н.п.)
80.	Сокальський	12,0	с. Романівка (за межами н.п.)
81.		3,0	с. Бендюга (за межами н.п.) Територія колишнього ДП «Шахта Бендюзька». Проведено її ліквідацію та рекультивуацію площі. Під'їзні дороги асфальтовані. Розташування промислових об'єктів (заводи, фабрики)
82.		3,9	м. Великі Мости (за межами н.п.) для швейного виробництва, електроніки, недіюче підприємство, майновий комплекс ПАТ «ЕЛЕГАЛ», виробничі приміщення - 15000 кв.м
83.		2,5	с. Перв'ятичі (за межами н.п.) для розташування виробничих об'єктів III класу шкідливості
84.		3,92	м. Сокаль (в межах н.п.) для розташування виробничих об'єктів III, IV та V класу шкідливості (три ділянки 1,1966 га 0,8933 га 1,0694 га)
85.		3,75	м. Сокаль (в межах н.п.) Для розташування виробничих об'єктів III, IV та V класу шкідливості (чотири ділянки 0,9407 га 0,9450 га 0,9327 га 0,9254 га)
86.	Стрийський	19,0	м. Сокаль (в межах н.п.) Для розташування виробничих об'єктів III, IV та V класу шкідливості
87.		10,0	с. Добрянці (за межами н.п.) для будівництва виробничих об'єктів
88.		6,3	с. Нежухів (за межами н.п.) для будівництва об'єкта виробничого призначення
89.		5,0	с. Нежухів (за межами н.п.) для будівництва об'єкта кондитерського виробництва
90.		11,8	с. Добрівляни (в межах н.п.) для будівництва торгових та офісно-складських будівель
91.		1,8	с. Добрівляни (в межах н.п.) для будівництва торгового комплексу
92.		5,3	с. Кавське (в межах н.п.) для будівництва виробничих об'єктів
93.		2,3	с. Грабовець (за межами н.п.) для будівництва виробничих об'єктів
94.		25,0	с. Грабовець (в межах н.п.) для будівництва виробничих об'єктів
95.		10,0	с. Грабовець (в межах н.п.) для будівництва виробничих об'єктів
96.		10,0	с. Грабовець (в межах н.п.) для будівництва виробничих об'єктів
97.		15,0	с. Грабовець (в межах н.п.) для будівництва виробничих об'єктів
98.		38,0	с. Піщани (за межами н.п.) для будівництва підприємств V класу небезпеки (СЗЗ 50 м.)
99.		45,0	с. Розігрче (за межами н.п.) для будівництва підприємств IV-V категорії шкідливості
100.		23,5	с. Воля Довголуцька (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
101.	Турківський	10,0	с. Верхнє Висоцьке (за межами н.п.)
102.	Яворівський	237,0	с. Коти (за межами н.п.)
103.		20,0	с. Старичі (за межами н.п.)
104.		12,8	с. Новий Яр (за межами н.п.)
105.	м. Самбір	16,3	м. Самбір, (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
106.		13,3	м. Самбір, (в межах н.п.) для будівництва промислового об'єкта
107.	м. Новий Розділ	1,15	м. Новий Розділ (в межах н.п.) для будівництва підприємств легкої промисловості

8.6. Зовнішньоекономічна діяльність

На динаміці зовнішньоекономічної діяльності господарюючих суб'єктів Львівської області позначились наслідки економічної кризи 2009 року, загострення суспільно-політичної ситуації 2013-2014 років, анексія Криму та російська агресія 2014-2015 років.

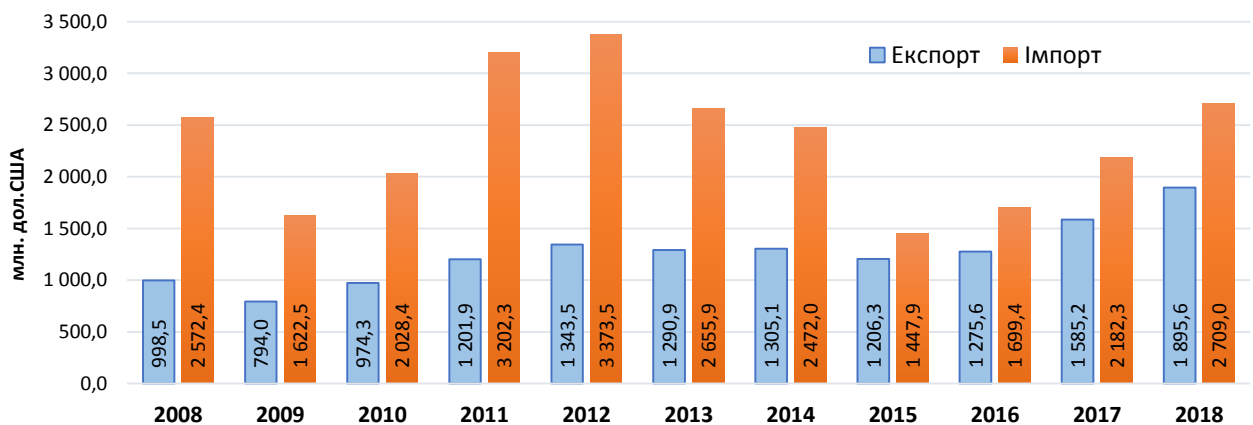

Рис. 27. Динаміка обсягів експорту/імпорту товарів підприємств області, 2008-2018 рр.

Зовнішня торгівля товарами та послугами Львівської області упродовж 2010-2018 років характеризується поступовим зростанням обсягів експорту та відновленням втрачених позицій. Позитивною тенденцією є поступове нарощення частки послуг в структурі експорту Львівщини – з 14,9% у 2010 р. до 30,1% у 2018 р.

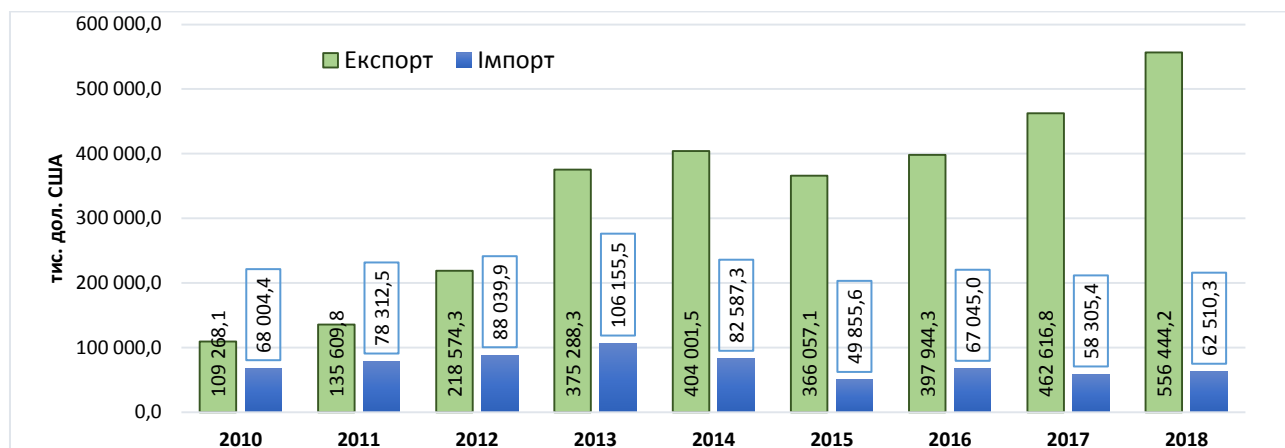

Рис. 28. Динаміка експорту/імпорту послуг Львівської області, 2010-2018 рр.

У 2009-2012 роках попри зростання абсолютних показників експорту негативне зовнішньоторговельне сальдо зростало. У 2012-2015 роках суттєво знизилась обсяги експорту, водночас якраз у 2015 році торговельний баланс був майже нейтральним. З початком дії Угоди про асоціацію між Україною та ЄС спостерігається одночасне зростання обсягів експорту та збільшення негативного зовнішньоторговельного балансу. Примітним є те, що для категорії товарів сальдо зовнішньої торгівлі є незмінно від'ємним, водночас у сфері послуг - навпаки позитивним. У 2018 р. коефіцієнт покриття експортом імпорту (по сумі товарів та послуг) складав 0,87.

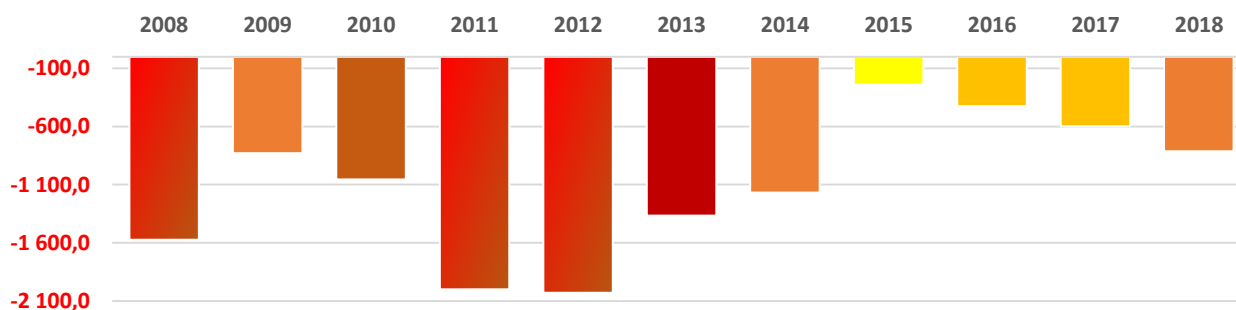

Рис. 29. Динаміка зовнішньоторговельного сальдо за 2008-2018 рр., млн. дол.США

Зовнішньоторговельні операції проводяться із партнерами із 160 країнами світу, проте найбільшими торговельними партнерами Львівської області є країни Європейського Союзу, зокрема Польща, Німеччина, Чехія та Данія. Упродовж 2015 - 2018 років експорт до ЄС становив більше 70% від загального обсягу, а імпорт більше 60%. Серед інших країн світу найбільше послуг надавалось США та Канаді. Також великі обсяги імпорту товарів припали на Китай, а імпорту послуг на Швейцарію, Туреччину.

Частка імпорту Львівщини в загальнодержавному імпорті з 2014 року зросла на 0,7%, в той же час частка експорту збільшилася удвічі.

Основу експорту товарів Львівської області становлять електротехнічне обладнання, меблі, деревина і вироби з неї, зернові культури, жири та олії. Упродовж останніх років зросла частка різних промислових товарів. Серед товарів, які Львівщина імпортувала переважали електротехнічне обладнання, механічне обладнання, палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки, пластмаси та полімерні матеріали. Найбільші обсяги експорту послуг Львівщини припали на послуги з переробки давальницької сировини, на комп'ютерні та інформаційні послуги, а також на транспортні та послуги поштової і кур'єрської служби. Основу імпорту

послуг становили послуги автомобільного транспорту, послуги під час ділових подорожей, а також професійні та консалтингові послуги.

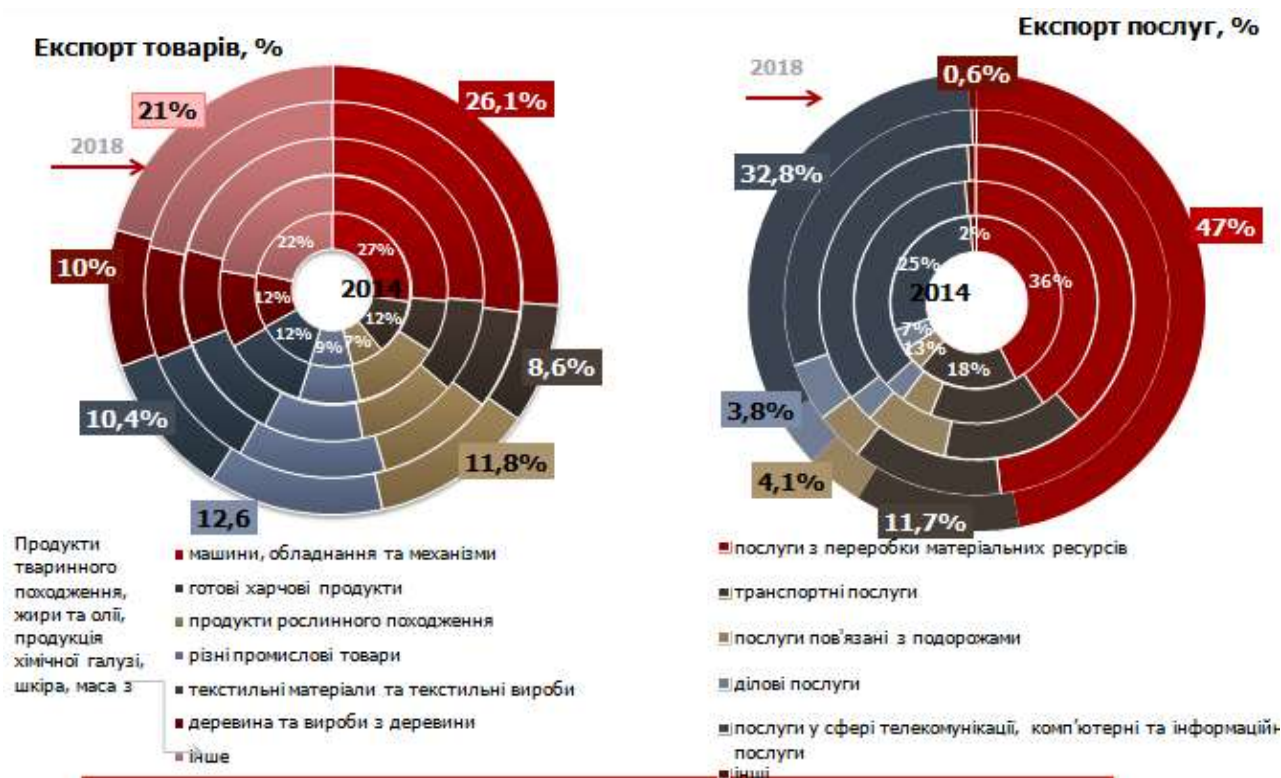

Рис. 30. Динаміка структури експорту товарів та послуг Львівської області за 2014-2018 рр.

Рис. 31. Порівняльна структура експорту Львівщини та України

Порівняльна структура експорту Львівщини та України свідчить про спеціалізацію регіону в машинобудуванні, текстильній галузі, деревообробці, харчовій промисловості. Водночас порівняльна структура експорту не на користь таких товарних груп як: мінеральна продукція, полімерні матеріали та пластмаси, живі тварини та продукти тваринного походження, жири та олії, недорогоцінні метали та вироби з них.

8.7. Інвестиції

Львівська область є регіоном із високою інвестиційною привабливістю, адже за даними рейтингу інвестиційної ефективності областей України, складеним агентством «Єврорейтинг»

Львівщина займає високі позиції серед регіонів України. У відповідності до дослідження таких складових як: інвестиційна активність і соціально-економічний ефект від інвестицій Львівщина посіла друге місце серед регіонів України у 2018 році, поступившись лише Київській області.

У 2014-2018 роках обсяг капітальних інвестицій в економіку області щорічно зростає. Водночас у порівняльних даних (в дол. США) динаміка щорічного зростання капітальних інвестицій у економіку області ще не досягла рівня докризового 2013 року.

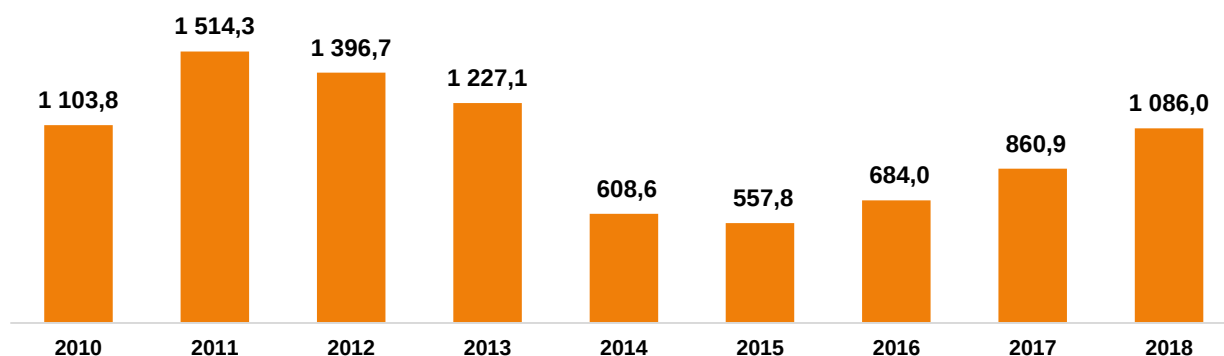

Рис. 32. Капітальні інвестиції у Львівщині в млн дол. США

Найбільша концентрація капітальних вкладень за період 2010-2018 років спостерігається в промисловості, будівництві, торгівлі, транспорті, сільському господарстві та операціях з нерухомістю. При цьому основними джерелами для здійснення цих інвестицій залишаються власні кошти підприємств (51,5%) та кредитні ресурси (17,6%). У загальній структурі капітальних інвестицій зростає частка коштів місцевого бюджету (з 3% до 8,2%), що пояснюється впровадженням нової регіональної політики держави та децентралізацією влади.

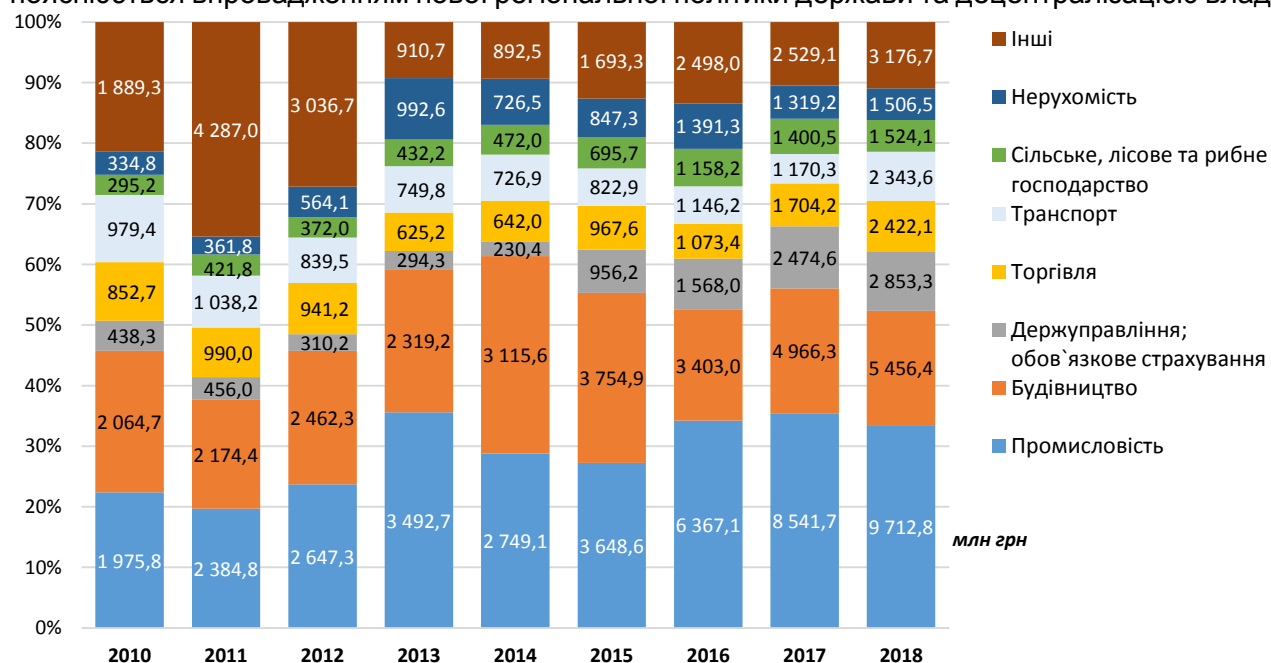

Рис. 33. Динаміка структури капітальних інвестицій в економіку області, 2010-2018 рр.

З 2015 року спостерігається щорічне зростання обсягу залучених ПІІ. Однак, беручи до аналізу більш широкий часовий інтервал, бачимо, що показники залучення ПІІ майже у 3 рази менші періоду до фінансово-економічної кризи 2009 року.

Обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу), вкладених у Львівщину з початку інвестування станом на 01.04.2019 становив 948,1 млн дол. США. У розрахунку на одного мешканця області на 01.01.2018 припадало 367,7 дол. США ПІІ, а на 01.04.2019 – 378,1 дол. США.

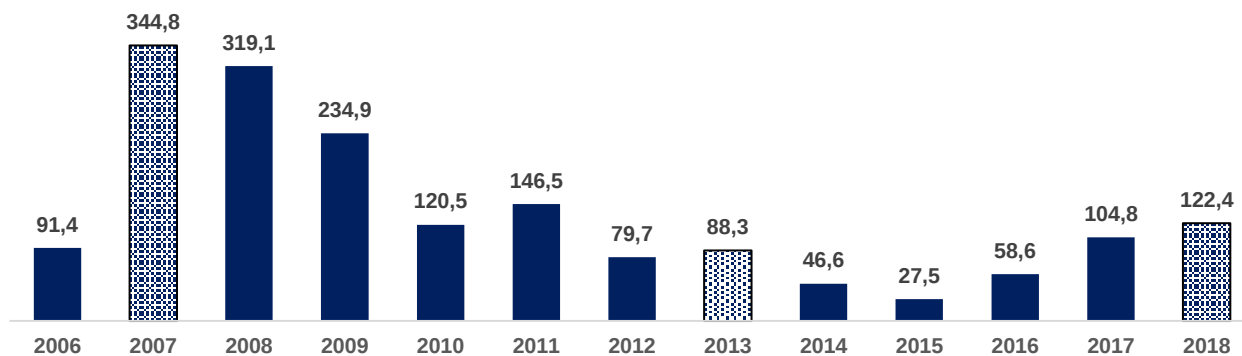

Рис. 34. Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій, млн дол. США

Оцінка територіального розподілу інвестиційного ресурсу в регіоні свідчить про суттєву просторову диференціацію районів та міст за обсягами ПІІ у розрахунку на одного мешканця. Так, Стрийський, Буський, Кам'янка-Буський, Жидачівський, Яворівський райони та міста Львів й Трускавець суттєво випереджають інші адміністративні одиниці за цим показником. З 2013 року в погіршили свої позиції м.Трускавець, Сокальський, Радехівський та Перемишлянський райони, натомість покращився інвестиційний клімат у м.Львові, м.Самборі та Яворівському районі.

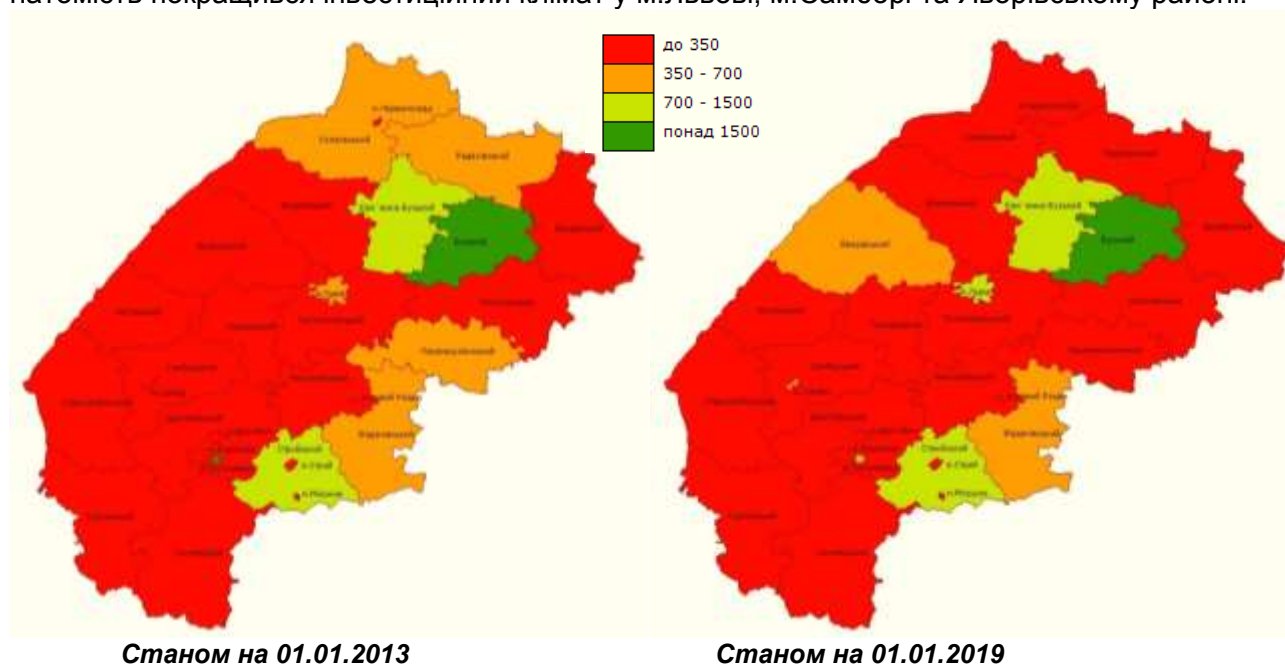

Рис. 35. Надходження ПІІ на одного мешканця, дол. США

Географічна структура інвестицій свідчить про орієнтованість економіки Львівщини на економіку країн-членів ЄС. Так, з країн ЄС вкладено 782,3 млн дол. США, що становить 82,5% від загального обсягу інвестицій. Лідерами в інвестуванні підприємств Львівщини є Кіпр (198,1 млн дол. США), Польща (168,4 млн дол. США), Німеччина (103,0 млн дол. США), Нідерланди (88,2 млн дол. США), Швейцарія (74,6 млн дол. США), Данія (71,8 млн дол. США) та Австрія (63,3 млн дол. США). На ці країни припало 80,9% від загальнообласного обсягу прямих іноземних інвестицій.

Загалом регіон відзначається позитивною динамікою капітальних та іноземних інвестицій в економіку, високою інвестиційною привабливістю, налагодженою системною роботою із залучення та супроводу інвестицій, ефективною співпрацею влади з бізнесом. Водночас обсяги залучених інвестицій є недостатніми для швидкого зростання високотехнологічних секторів економіки.

8.8. Дослідження, технології, інновації

Конкурентоспроможна економіка потребує активного використання наявної науково-технічної бази, тісного зв'язку між науковими дослідженнями та впровадженням нових технологій у виробництво.

Львівська область володіє значним науковим потенціалом. За кількістю наукових організацій область посідає 3-є місце серед регіонів України. Упродовж 2018 року наукові дослідження і розробки здійснювали 72 організації.

У виконанні наукових досліджень і розробок було задіяно 4869 працівників (на 4,0% більше порівняно з 2017 роком), з яких 3862 – дослідники, 244 – техніки. Із загальної кількості виконавців наукових досліджень 42% – жінки.

Частка Львівської області в Україні за кількістю дослідників становила 6,7%. Щодо галузевого розподілу наукових кадрів у 2018 році, то найбільше науковців Львівщини спеціалізуються на галузі природничих наук (крім медичних та сільськогосподарських) – 39,15% (34,81% у 2016 році), технічних наук – 33,19% (38,45% у 2016 році), сільськогосподарських наук – 8,58% (8,61% у 2016 році), суспільних наук – 8,32% (4,91% у 2016 році), гуманітарних наук – 7% (8,22% у 2016 році), медичних наук – 3,76% (5,01% у 2016 році).

У 2018 році загальний обсяг фінансування на виконання наукових досліджень і розробок становив 426,8 млн грн, з яких 112,7 млн грн – на науково-технічні розробки (у 2016 році – 264,8 та 94,8 млн грн відповідно). Аналіз даних щодо джерел фінансування наукових досліджень і розробок вказує на зростання частки бюджетних коштів з 66% у 2013 році до 72% у 2018 році.

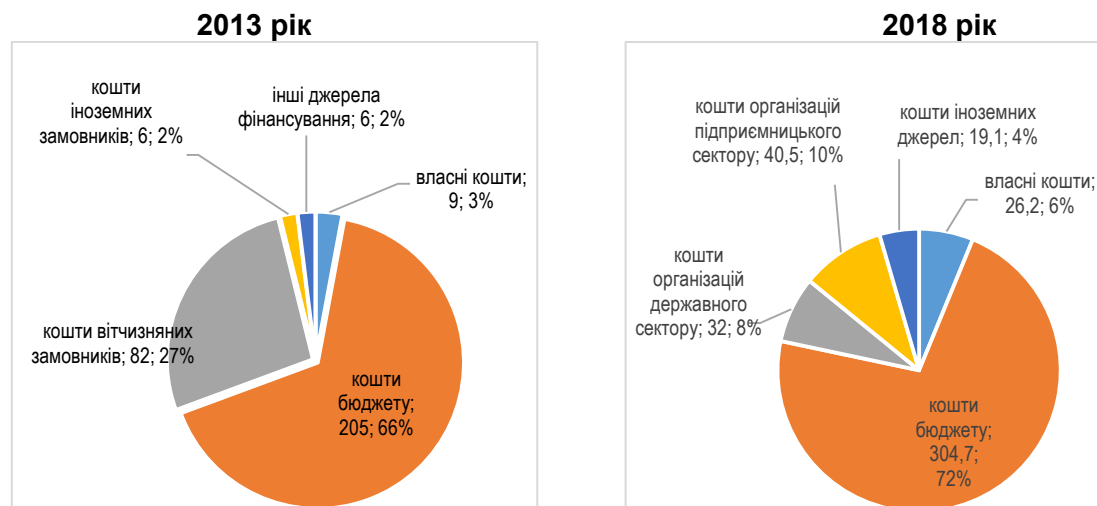

Рис. 36. Структура виконання наукових досліджень і розробок за джерелами фінансування у 2013 та 2018 роках

Обсяг виробництва інноваційної продукції промислових підприємств Львівщини у 2018 році складала 763,1 млн грн, з яких лише 10,5% - продукція нова для ринку. Основна частка інноваційної продукції – це продукція, яка є лише новою для самих підприємств.

Упродовж 2013-2015 років показники інноваційної активності промислових підприємств у регіоні демонстрували позитивну динаміку. Значно погіршилася ситуація у 2017 році. Кількість інноваційно-активних підприємств у 2017 році зменшилась у порівнянні з 2013 роком з 116 одиниць до 48⁵. Частка інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції упродовж аналізованого періоду щорічно скорочувалась (у 2017 році порівняно з 2015 роком - у 1,8 рази по Україні та у 2,4 рази по області).

Найбільшою інноваційною активністю в області відзначаються підприємства фармацевтичної галузі, харчової та хімічної промисловості, автотранспортного виробництва. У 2017 році питома вага інноваційно-активних підприємств цих галузей складала відповідно 66,7%, 29,2%, 28,6% та 25% в загальній кількості промислових підприємств (у 2015 році – 33,3%, 30%, 35,7% та 33,3% відповідно).

⁵ Починаючи з 2015р. обстеження інноваційної активності промислових підприємств проводиться один раз на два роки. Дані наведені за юридичними особами з чисельністю працюючих 50 осіб і більше

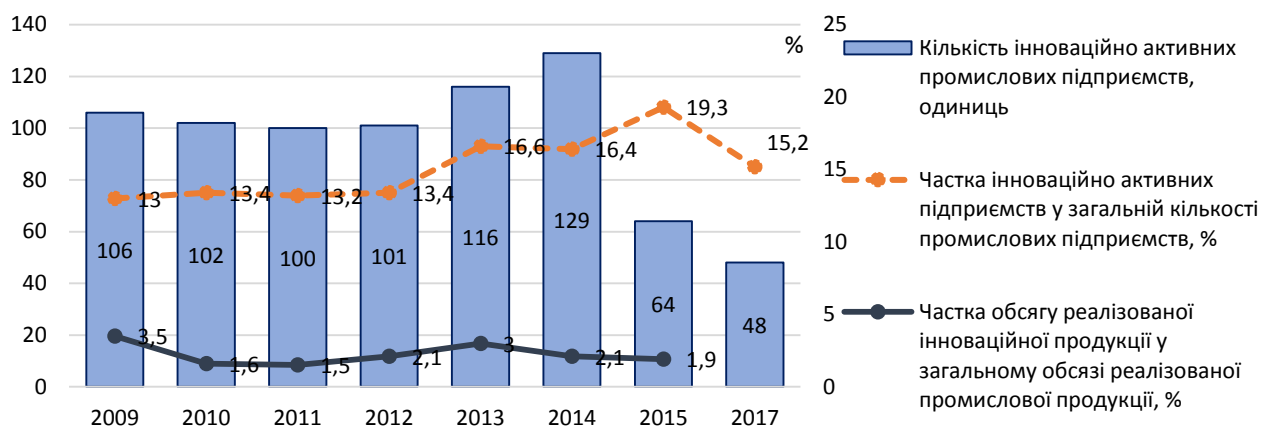

Рис. 37. Динаміка окремих показників інноваційної активності промислових підприємств, 2009-2017 рр.

Таким чином, область характеризується потужним науковим потенціалом, високим рівнем освіченості населення та розвинутою науково-освітньою інфраструктурою, проте рівень інтегрованості науки, освіти та реального сектору економіки залишається недостатнім. Також на недостатню ефективність використання науково-технічного та виробничого інноваційного потенціалу Львівської області вказують: зниження рівня фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, що призводить до відтоку цінних кваліфікованих наукових і технічних кадрів; відсутність зв'язку у триаді «наука-виробництво-ринок», коли підприємці не орієнтовані на вітчизняні перспективні розробки, що призводить до їх знецінення. Брак коштів на інноваційну діяльність на підприємствах, низький технологічний рівень виробничої бази промисловості, відсталість технологічної структури виступають стримуючими факторами розвитку видів економічної діяльності з високою доданою вартістю. Тому в регіоні необхідно створювати відповідні стимулюючі механізми для інвестування в інноваційно-технологічні процеси, у відновлення вітчизняного виробництва на інноваційних засадах, а також розбудову інноваційної інфраструктури (інформаційних центрів, технопарків, бізнес-інкубаторів, венчурних фондів), які є важливою складовою забезпечення конкурентоспроможності економіки регіону.

9. Види економічної діяльності, що володіють інноваційним потенціалом

9.1. Смарт-спеціалізація Львівщини

Беручи до уваги аналіз економічного та інноваційного потенціалу Львівської області, проведений під егідою JRC (Об'єднаний дослідницький центр Європейської Комісії) та у відповідності до методології ЄС, було визначено перелік видів економічної діяльності з високим економічним, інноваційним і трудовим потенціалом.

Підсумовуючи результати економічного та інноваційного потенціалу для галузей КВЕД В-Е було визначено види економічної діяльності Львівської області, які характеризуються економічним й інноваційним потенціалом водночас. Загалом відібрано 12 галузей, які впродовж останніх років нарощували потужності та здійснювали інноваційну діяльність. Сумарна кількість зайнятих в цих сферах складає 8% загальної зайнятості в регіоні.

Таблиця 6. Галузі з економічним та інноваційним потенціалом Львівської області⁶

КВЕД	Галузь	Зайнятість - Статика	Зайнятість - Динаміка	Інновації – 2014 і 2016	Інновації – не менше 3 критерії	Економіка & Інновації	Частка регіональної зайнятості
10,1	Виробництво м'яса та м'ясних продуктів			x	x		
10,7	Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів	x	x	x	x	x	0,9%
10,8	Виробництво інших харчових продуктів		x	x	x	x	0,2%
10,9	Виробництво готових кормів для тварин		x	x	x	x	0,6%
11	Виробництво напоїв				x		
17,2	Виготовлення виробів з паперу та картону	x		x	x	x	0,1%
20,3	Виробництво фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик		x	x	x	x	0,1%
20,5	Виробництво іншої хімічної продукції		x	x	x	x	0,1%
23,5	Виробництво цементу, вапна та гіпсових сумішей		x	x	x	x	0,3%
25,7	Виробництво столових приборів, інструментів і металевих виробів загального призначення	x			x	x	0,4%
25,9	Виробництво інших готових металевих виробів				x		
27,1	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільчої та контрольної апаратури			x	x		
28,3	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства		x		x	x	3,0%
29,3	Виробництво вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів	x	x	x	x	x	0,7%
30,2	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу		x	x	x	x	1,5%
31	Виробництво меблів	x		x	x	x	0,1%
32,1	Виробництво ювелірних виробів, біжутерії та подібних виробів				x		
32,4	Виробництво ігор та іграшок			x	x		
32,5	Виробництво медичних і стоматологічних інструментів і матеріалів			x	x		

Визначення ВЕД смарт-спеціалізації Львівської області здійснено також на основі оцінки динаміки змін ступеня їх концентрації в економіці регіону та України за період 2013-2017 років за умов врахування їх інноваційного потенціалу.

На рис. 38 представлено ВЕД, які упродовж 2013-2017 років мали найвищі темпи зростання частки випуску продукції та кількості зайнятих в структурі економіки Львівської області.

⁶ лише КВЕД В-Е

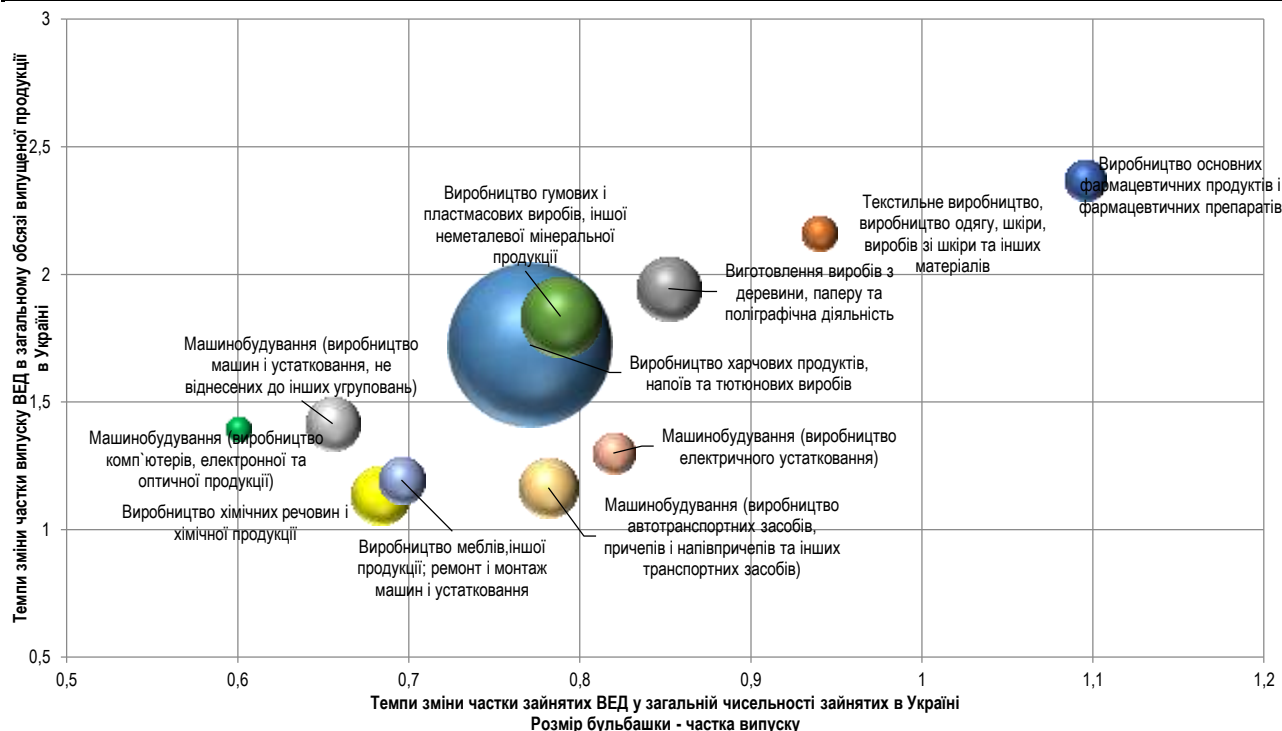

Рис. 38. Зміна питомої ваги окремих ВЕД в економіці Львівської області за 2013-2017 рр.

Найбільшу частку в структурі випуску продукції ВЕД в регіоні мають виробництво харчових продуктів, машинобудування (виробництво автотранспортних засобів) і вироблення виробів з деревини, паперу та поліграфічна промисловість. Найвищі темпи зміни цієї частки в економіці регіону упродовж 2013-2017 рр. як за показником випуску продукції, так за кількістю зайнятих зафіксовано у виробництві основних фармацевтичних продуктів та фармацевтичних препаратів, текстильному виробництві, виробленні виробів з деревини, паперу та поліграфії.

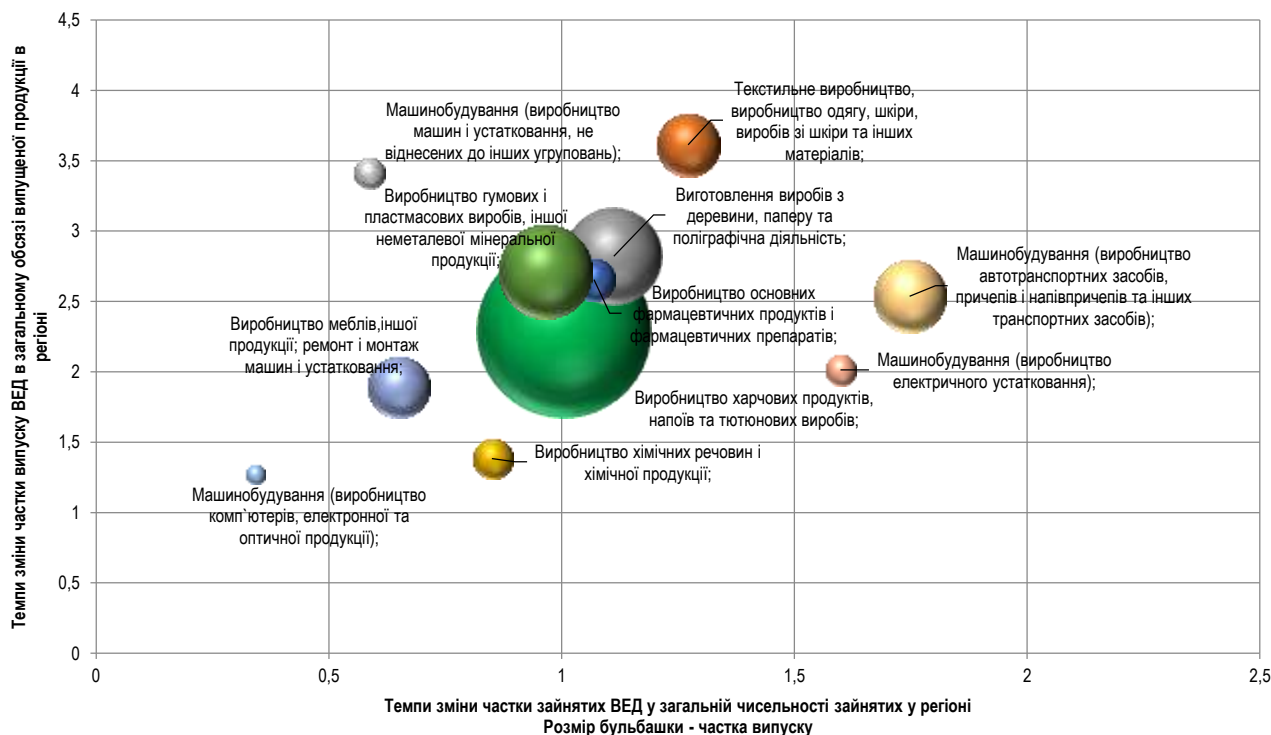

Рис. 39. Зміна питомої ваги ВЕД в економіці України за 2013-2017 рр.

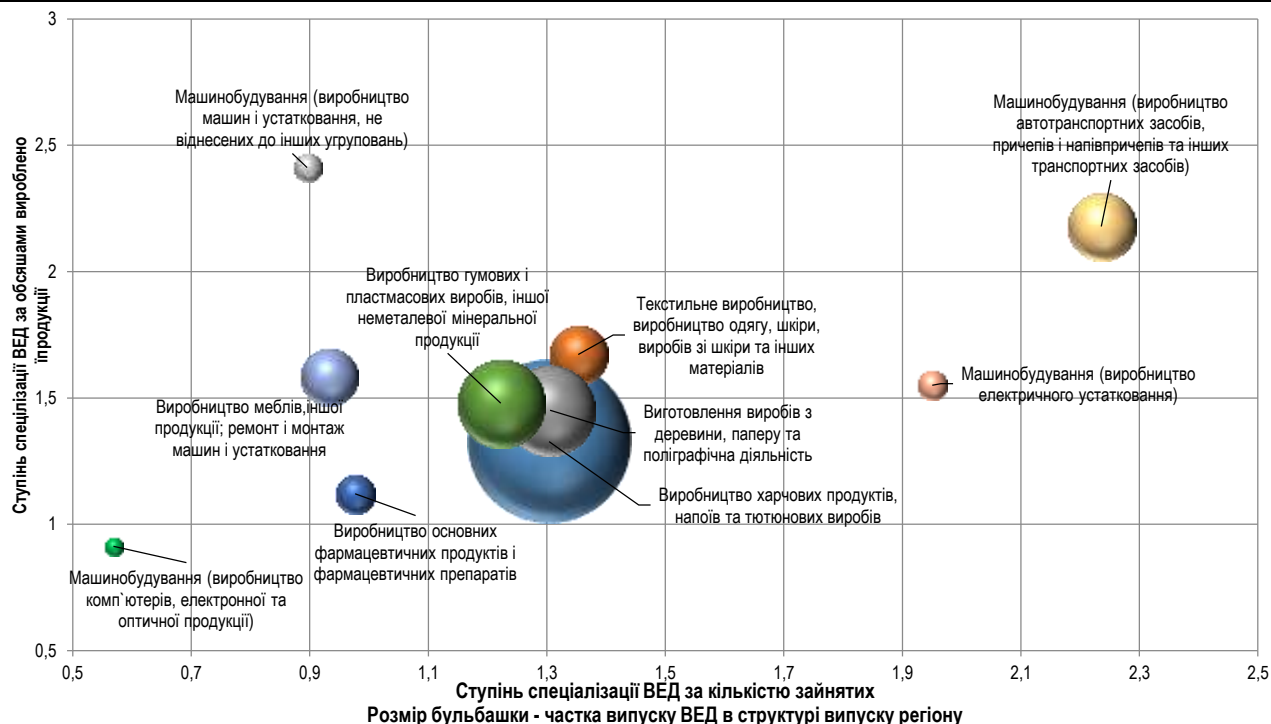

Рис. 40. Потенційні ВЕД смарт-спеціалізації промисловості Львівської області

В економіці України Львівську область вирізняє виробництво харчових продуктів, виробів з дерева, машинобудування та текстильна промисловість, які за показниками частки ВЕД регіону у загальнонаціональних показниках є найбільшими. Найвищі темпи змін питомої ваги ВЕД регіону як за обсягами випуску, так і за чисельністю зайнятих протягом 2013-2017р. в економіці України спостерігались у машинобудуванні (виробництві автотранспортних засобів та електричного устаткування), текстильному виробництві, виробництві виробів з дерева, паперу та поліграфічній промисловості, виробництві фармацевтичної продукції та виробництві харчових продуктів.

Визначені види економічної діяльності характеризуються достатнім економічним та інноваційним потенціалом для нарощення виробництва продукції з високою доданою вартістю та можуть стимулювати розвиток суміжних видів економічної діяльності, зокрема віднесених до креативних індустрій та біоекономіки.

9.2. Розвиток креативних індустрій⁷

Аналіз інформаційної моделі Міністерства розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства України щодо визначення економічного та інноваційного потенціалу для областей показує, що у видах економічної діяльності, віднесених до креативних індустрій наявним є як економічний, так і інноваційний потенціал. Частка зайнятих у цих видах економічної діяльності становить 4% від загальної кількості зайнятих в регіоні.

Таблиця 7. Показники функціонування видів економічної діяльності, що відносяться до креативних індустрій, у Львівській області (2017 рік)

Код за КВЕД-2010	Вид економічної діяльності	Кількість підприємств	Кількість зайнятих осіб	Кількість найманих працівників	Вартість реалізованої продукції, послуг (тис грн)	Заробітна плата (тис грн)
32,1	Виробництво ювелірних виробів, біжутерії та подібних виробів	13	387	383	47480	15667
32,2	Виробництво музичних інструментів	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
58,1	Видання книг, періодичних видань та інша	155	N/A	N/A	N/A	N/A

⁷ Згідно Розпорядження КМУ від 24 квітня 2019 року №265-р «Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій» видами економічної діяльності, що відносяться до креативних індустрій є: народні художні промисли; візуальне мистецтво: живопис, графіка, скульптура, фотографія тощо; сценічне мистецтво: жива музика, театр, танець, опера, цирк, ляльковий театр тощо; література, видавнича діяльність та друковані засоби масової інформації; аудіальне мистецтво; аудіовізуальне мистецтво: кіно, телебачення, відео, анімація, мультиплікація тощо; дизайн; мода; нові медіа та інформаційно-комунікаційні технології: програмне забезпечення, відеогри, цифрові технології в мистецтві (3D-друк; віртуальна, доповнена, змішана реальність тощо); архітектура й урбаністика; реклама, маркетинг, зв'язки з громадськістю та інші креативні послуги; бібліотеки, архіви та музеї.

	видавнича діяльність					
58,2	Видання програмного забезпечення	19	N/A	N/A	N/A	N/A
59,1	Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм	24	N/A	N/A	N/A	N/A
59,2	Видання звукозаписів	1	N/A	N/A	N/A	N/A
60,1	Діяльність у сфері радіомовлення	29	133	127	20524	7310
60,2	Діяльність у сфері телевізійного мовлення	22	281	262	119669	21751
62	Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність	263	1879	1856	4173160	244358
63,9	Надання інших інформаційних послуг	83	493	473	176181	17370
70,2	Консультування з питань керування	135				
71,1	Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу, надання послуг технічного консультування	429	3827	3652	776604	210503
73,1	Рекламна діяльність	168	1815	1793	570435	58839
74,1	Спеціалізована діяльність із дизайну	10				
74,2	Діяльність у сфері фотографії	12	17	15	1128	342
74,3	Надання послуг перекладу	19	63	59	9567	1952
85,5	Інші види освіти	78	471	452	62504	20110
90	Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг	18	581	573	49554	67979
91	Функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури	8	76	75	9843	5618
	Всього	1486	10023	9720	6016649	671799

Якщо застосувати інформаційну модель дослідження смарт-спеціалізації із дещо зменшеними пороговими критеріями відбору, то креативні індустрії проходять порогові статичні значення зайнятості та динамічні показники оплати праці (40,2% зростання з 2012 по 2017 рік та зростання з позитивною динамікою у 2014-2015 роках до регіональної економіки та 38,9% росту у 2012-2017рр. до національної економіки із позитивною динамікою у 2014-2015 рр.). Водночас наявні інформаційні моделі на базі офіційних статистичних даних щодо видів економічної діяльності, які визначені креативними індустріями, лише частково враховують наявний потенціал ІТ, що потребує врахування результатів інших досліджень.

Сфера ІТ, яка належить до креативних індустрій демонструє високі темпи зростання в регіоні впродовж останніх років. Кількість нових ІТ-компаній щороку зростає майже на 30%, а чисельність фахівців збільшується на 25%. ІТ-галузь зосереджена у м.Львів, а факторами успішності її розвитку є наближеність міста до країн ЄС, розвиток авіасполучень, наявність висококваліфікованих кадрів, сприятливий інвестиційний клімат, співпраця індустрії із освітніми закладами та владою міста, а також стрімкий розвиток ІТ-інфраструктури⁸.

З метою координації роботи ІТ-компаній було утворено Львівський ІТ Кластер – об'єднання компаній у галузі інформаційних технологій, які разом зі школами, університетами і місцевою владою розвивають бізнес-середовище галузі. ІТ-кластером проведено аналітичне дослідження ринку, результати якого свідчать про потенціал галузі для смарт-спеціалізації області.

За підрахунками ІТ-кластеру за 2018 рік у м.Львів працювало 317 ІТ-компаній (+28% зростання до 2017 року). Половина (50,9%) ІТ-компаній – малі (11-50 спеціалістів), 26,9% компаній мають менше 10 спеціалістів. ІТ-компанії, які мають 51-100 спеціалістів становлять 13,3% ринку, середні ІТ-компанії (101-250 спеціалістів) – 6% ринку, великі (251-400 спеціалістів) – 0,6% та більше 400 спеціалістів – 2,2%.

Незважаючи на те, що переважна більшість ринку ІТ – малі та середні компанії, половина ІТ-спеціалістів Львова працюють у великих компаніях (251+). За результатами 2019 року очікується зростання кількості спеціалістів галузі до 24 тис. При цьому, у загальну кількість ІТ-спеціалістів дослідження не включено близько 4 тисяч фрілансерів (осіб, які не співпрацювали із ІТ-компаніями, а отримували замовлення через фріланс-біржі). Це свідчить про наявність резервів для збільшення масштабів галузі.

Аналіз освітнього потенціалу регіону свідчить про наявність хороших можливостей для подальшого розвитку ІТ-індустрії. Серед навчальних закладів м.Львова, у яких готують ІТ-

⁸ Проєкт IT Research 3.0, проведене соціологічною агенцією Fama (821 спеціаліст опитаний, 317 компаній охоплено, 53 запити на публічну інформацію скеровано у органи влади, 21 компанія надала інформацію про витрати, 8 глибинних інтерв'ю проведено з топ-менеджментом компаній, 4 експертних інтерв'ю – із представниками суміжних сфер послуг). Максимальний розмір похибки становить 0,7% для показників близьких до 1% або 99%. – <https://itcluster.lviv.ua/projects/it-research/>

спеціалістів технічного профілю, в т.ч. вузьких ІТ-спеціальностей наявні 11 університетів та 13 навчальних закладів I-II рівнів акредитації. Протягом останніх 3 років у вищих навчальних закладах м.Львова було відкрито 18 нових спеціальностей технічного спрямування. Із 13836 тис студентів, які зараз навчаються у закладах I-IV рівнів акредитації орієнтовно 5 тис студентів 4-6 курсів будуть готові працювати в ІТ-компаніях м. Львова до кінця 2019 року.

ІТ має позитивний вплив на розвиток інших галузей регіону: будівництва, туризму, страхування, охорону здоров'я тощо.

Отже, динаміка розвитку та сутність креативних видів економічної діяльності – використання потенціалу творчості у видах економічної діяльності з високою доданою вартістю без виснаження природних ресурсів, дозволяє визначати креативні індустрії потенційними галузями смарт-спеціалізації.

9.3. Біоекономіка⁹

Біоекономіка Львівської області об'єднує ті галузі промисловості, які використовують біоресурси, як сировину для виготовлення продукції або ті, що продукують біологічні відходи. До основних галузей біоекономіки Львівської області належать:

- **лісовий сектор економіки** (лісове господарство та лісозаготівля; оброблення деревини; виробництво меблів; виробництво столярних виробів; покриття для підлоги та облицювання стін; покрівельні роботи; виробництво паперу та паперових виробів).
- **аграрний (сільськогосподарський) сектор економіки** (рослинництво; тваринництво; рибне господарство).
- **харчова промисловість** (виробництво продуктів харчування; виробництво напоїв; виробництво тютюнових виробів).

Означені види економічної діяльності відіграють вагомую роль в структурі економіки області.

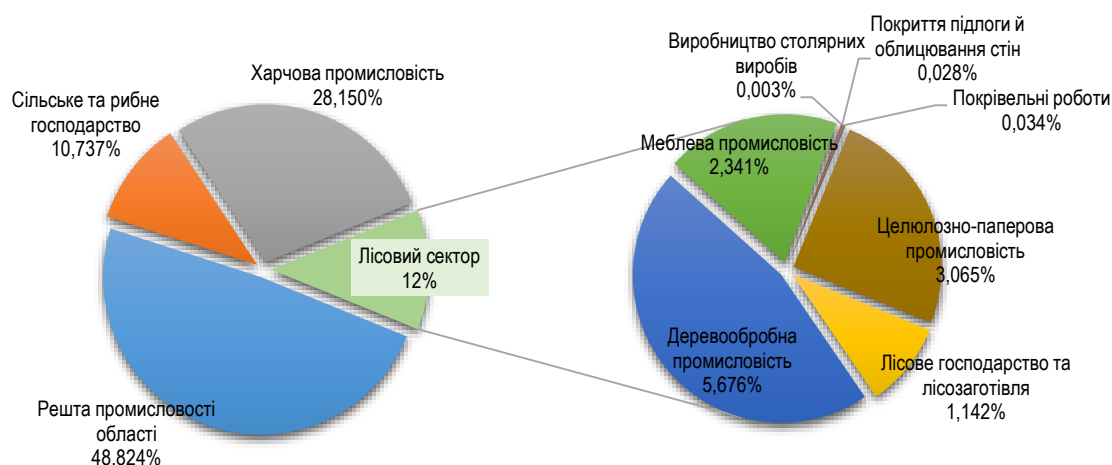

Рис. 41. Структура обсягу реалізованої продукції різними галузями промисловості Львівської області у 2017 році

Лісовий сектор займає ключові позиції у загальній структурі промисловості Львівської області. За обсягом реалізованої продукції лісовий сектор займає третє місце, поступаючись лише харчовій промисловості та постачанню електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.

⁹ Біоекономіка – це виробництво та перероблення біомаси в продукти харчування, ліки, текстильні вироби, промислові вироби та енергію на засадах сталого розвитку. Відновлювана біомаса – це будь-який біологічний матеріал як продукт сам по собі або як сировина (визначення ЄС).

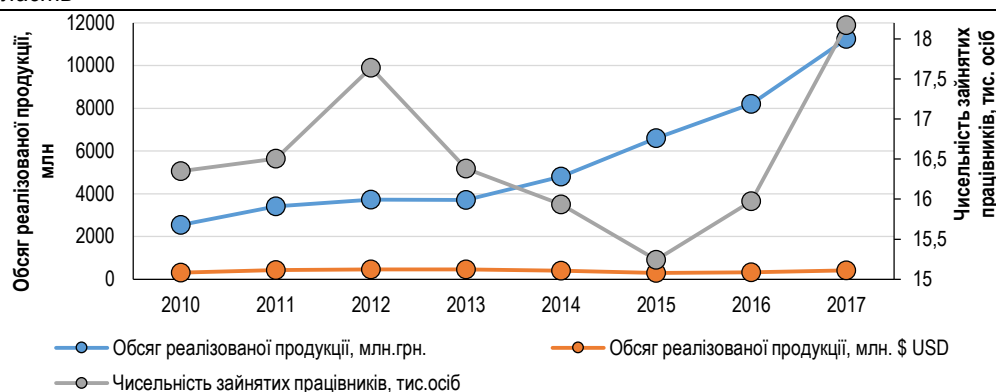

Рис. 42. Динаміка показників розвитку лісового сектора економіки Львівської області

В аграрному секторі економіки області, як і в лісовому секторі, спостерігаємо постійне зростання реалізованої продукції в гривневому еквіваленті, проте в еквіваленті дол. США, маємо значний спад у порівнянні із піковим 2013 роком. За останні два роки вдалося стабілізувати ситуацію та зупинити спад обсягу реалізованої продукції в доларовому еквіваленті.

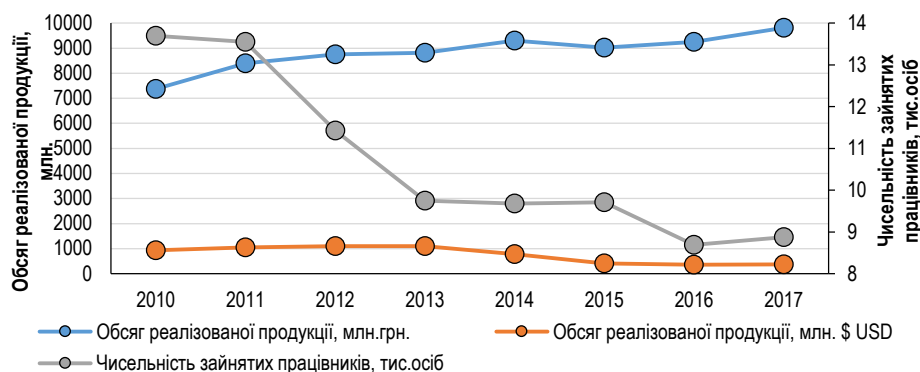

Рис. 43. Динаміка розвитку аграрного сектора економіки Львівської області (обсяг реалізованої продукції, чисельність працівників)

Харчова промисловість регіону включає в себе понад 40 різноманітних галузей виробництва. На території Львівської області в сфері виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів виробничу діяльність здійснюють 215 підприємств всіх форм власності. Харчова промисловість області представлена наступними галузями: м'ясопереробна (39), молокопереробна (14), хлібопекарська (36), жиросільна (10), борошномельна (18), плодоконсервна (9), кондитерська (14), виробництва напоїв (12), цукрова (1), соляна (1), виробництво риби (3), готових кормів для домашніх тварин (2), лікоро-горілчана (3), пивоварна (2), тютюнова (1), кави та чаю (6), інших харчових продуктів – (7).

Обсяги реалізованої продукції харчової промисловості в гривневому еквіваленті впродовж 2010-2017 років зростають. Це обумовлено збільшенням обсягів виробництва олії та тваринних жирів, хлібобулочних та борошняних виробів, перероблення та консервування овочів, а також виробництва інших харчових продуктів та готових кормів для тварин. Натомість спадали обсяги виробництва молока та молокопродуктів.

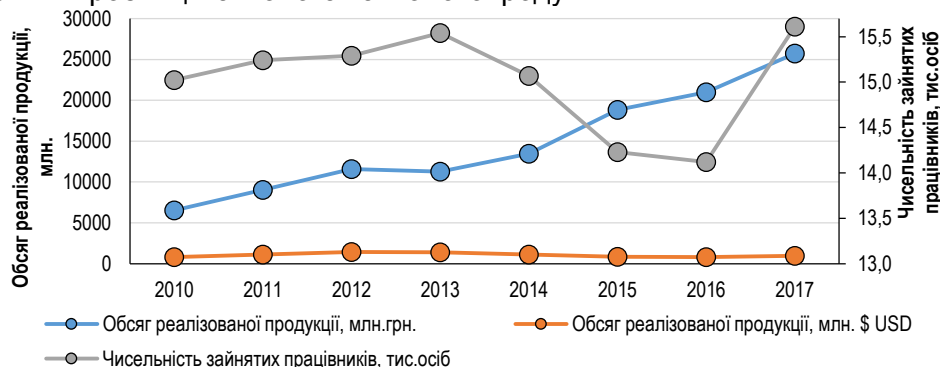

Рис. 44. Динаміка розвитку харчової промисловості Львівської області (обсяг реалізованої продукції, чисельність працівників)

Результати аналізу особливостей розвитку видів промислової діяльності Львівської

області, що використовують біоресурси, як сировину або продукують біологічні відходи показують перспективність їх подальшого розвитку з огляду на зростання обсягів реалізованої продукції (лісовий сектор - +342,6%, аграрний (сільськогосподарський) сектор - +33,23%, харчова промисловість - +293,4%). Крім того, кількість зайнятих працівників сектору біоекономіки в останні роки має тенденцію до зростання за винятком сільського господарства. Така ситуація може бути пояснена значною механізацією та автоматизацією великої кількості виробничих процесів та порівняно невисокою заробітною платнею.

10. Міжнародне співробітництво

Львівщина є активним учасником міжнародного співробітництва. З 1991 року було встановлено партнерські зв'язки з 21 регіоном інших держав, а з 2015 року по 2019 роки з 6. Підписано угоди із регіонами країн Європи (14 угод), Азії (4 угоди), Південної Америки (2 угоди), Північної Америки (1 угода). Республіка Польща є державою, з якою Львівська область має найбільшу кількість підписаних міжрегіональних угод.

Впродовж 2014-2019 рр. було підписано 8 міжнародних угод про співробітництво та відкрито шість Почесних консульств (Республіка Болгарія, Республіка Корея, Республіка Молдова, Королівство Нідерланди, Республіка Австрія, Грузія). Загалом на території Львівщини розташовані 16 Почесних консульств іноземних держав та 3 Генеральних консульства.

Розвитку міжнародної співпраці сприяє функціонування Міжнародного аеропорту «Львів» ім. Д. Галицького, який щорічно забезпечує зростання пасажиропотоку, що зумовлено зростанням напрямків авіасполучення в різні країни світу. Зокрема, у 2016 році було 26 авіанапрямків, а на початок 2019 року – понад 46.

Ефективними формами міжнародного співробітництва для Львівщини є транскордонне співробітництво, участь у єврорегіонах («Карпатський Єврорегіон» та Єврорегіон «Буг»).

Вагому роль у розвитку регіону відіграють проекти міжнародної технічної допомоги, зокрема країнами ЄС. Одним із найефективніших засобів розвитку транскордонної співпраці є проекти Програми транскордонного співробітництва Європейський інструмент добросусідства Європейського Союзу «Польща-Білорусь-Україна», яка діє вже 15 років підтримує процеси розвитку на прикордонній території Польщі, Білорусі та України. Усі проекти міжнародної технічної допомоги, що фінансуються у рамках Програми Польща-Білорусь-Україна, є некомерційними та сприяють поліпшенню якості життя мешканців східної Польщі та Західної України і Білорусі. Проекти, що фінансуються у рамках Програми, мають транскордонний ефект не лише завдяки партнерству між інституціями цих трьох країн, але насамперед завдяки результатам діяльності та позитивному впливу цих проектів на прикордонні території.

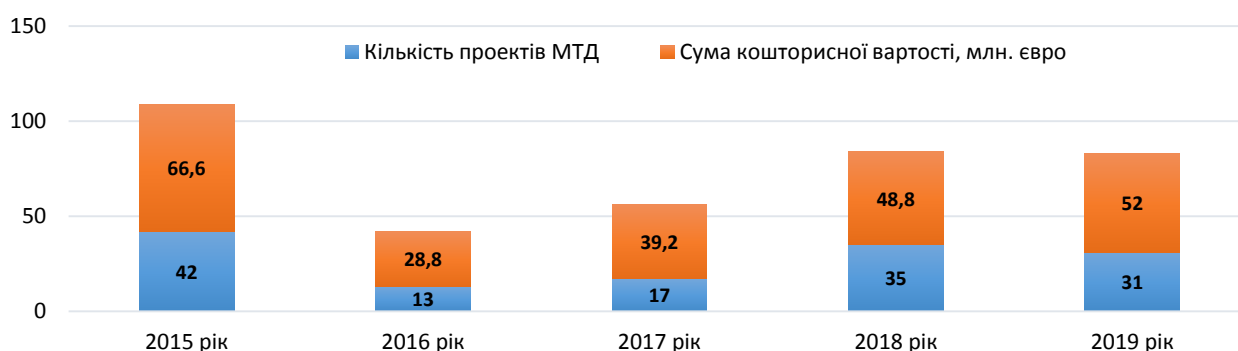

Рис. 45. Динаміка кількості проектів МТД у Львівській області та їх кошторисної вартості у 2015-2019 роках

Львівщина межує з двома воєводствами Республіки Польща – Підкарпатським та Люблінське. Сусідство із більш економічно розвинутою країною впливає на міграційні потоки, характер зовнішньоекономічних зв'язків та культурно-освітній й туристичний обмін між Львівщиною та сусідніми воєводствами Республіки Польща.

Львівщина та Люблінське і Підкарпатське воєводства є подібними за площею, кількістю і щільністю населення. Однак, Львівська область у декілька раз поступається воєводствам за низкою показників соціально-економічного розвитку, а саме: природним приростом населення,

валовим регіональним продуктом на 1 особу (майже у 5 раз), паритетом купівельної спроможності (майже у 3 рази), обсягами реалізованої промислової продукції (3-4 рази), обсягами виконаних будівельних робіт (3-4 рази), оборотом роздрібною торгівлі (3-4 рази) та капітальних інвестицій (в 3 рази).

Таблиця 8. Основні показники соціально-економічного розвитку Львівської області та Люблінського й Підкарпатського воєводств Республіки Польща у 2017 році¹⁰

Показник	Львівська область	Підкарпатське воєводство	Люблінське воєводство
Площа території, тис. км ²	21,8	17,8	25,1
Наявне населення на кінець року, тис. осіб	2529,6	2129,1	2126,3
на 1 км ²	116	119	85
На 1000 населення, осіб			
природний приріст	-2,8	1,2	-1,2
міграційний приріст	1,1	-0,8	-2,2
Середня очікувана тривалість життя при народженні, років	73,5	...	...
Чоловіки	68,5	75,6	73,6
Жінки	78,4	83,1	82,2
Частка населення у працездатному віці, %	63	62,4	61,1
Рівень зайнятості населення за МОП, %	56,2	51,8	51
Рівень безробіття населення за МОП, %	7,5	8,4	7,2
Студенти вищих навчальних закладів на 10 тис. населення	487	227	336
Лікарі на 10 тис. населення	55	26	29
Середній медичний персонал на 10 тис. населення	101	80	75
Лікарняні ліжка на 10 тис. населення	83	63	66
Кількість осіб, що перебували у колективних засобах розміщування на 1000 населення	391	576	482
Кількість злочинів на 1000 населення, одиниць	10,9	14	14,6
Викиди в атмосферне повітря від стаціонарних джерел (без діоксиду вуглецю), т на 1 км ²	5	1	0,9
Індекс валового регіонального продукту, 2016 у % до 2015	99,3	102,7	102,9
Валовий регіональний продукт на 1 особу (2016 рік), євро	1602	7821	7650
за паритетом купівельної спроможності, дол. США	6711	19087	18668
Середньомісячна номінальна заробітна плата, євро	213	901	944
за паритетом купівельної спроможності, дол. США	789	2153	2256
Індекс споживчих цін (2016=100%)	112,4	102,1	102,2
Кількість суб'єктів господарювання, тис.	160,4	171,1	177,4
Реалізована промислова продукція на 1 особу, євро	1078	4785	3804
Вироблено продукції тваринництва на 1 особу:			
м'ясо (у забійній масі), кг	49	34	129
молоко (кг/л)	206	97	381
Обсяг виконаних будівельних робіт на 1 особу, євро	83	372	323
Прийняття в експлуатацію загальної площі житла на 1000 населення, м ²	381,5	407,1	335,1
Оборот роздрібною торгівлі на 1 особу, євро	677	2627	2822
Капітальні інвестиції на 1 особу, євро	320	1206	974

Необхідними умовами активізації міжнародного співробітництва в т. ч. транскордонного співробітництва є: створення мереж транскордонної співпраці; створення грантових центрів та залучення грантових коштів на реалізацію проєктів регіонального розвитку; розбудова прикордонної інфраструктури, відкриття нових пунктів пропуску; стимулювання збільшення товарообігу між Львівською областю та країнами ЄС.

Розвиток транскордонного співробітництва сприятиме активізації економічних, соціальних, науково-технічних, культурних, екологічних та інших зв'язків між територіальними громадами прикордонних регіонів, розвитку транскордонного туризму, пожевлення співпраці освітніх установ, зокрема в частині організації міжнародних студентських обмінів та реалізації нових міжнародних навчальних програм, формування єдиного інформаційного простору для науково-дослідних установ та ВНЗ, захисту та промоції об'єктів світової культурної спадщини.

Львівська область має найбільшу протяжність Державного кордону з Європейським Союзом. Довжина державного кордону на Львівщині сягає 48,2% від загальної протяжності українсько-польський кордону.

У Львівській області діють 8 пунктів пропуску, з них: 6 призначені для автомобільного сполучення («Рава-Руська – Гребенне», «Шегині – Медика», «Краковець – Корчова»,

¹⁰ З статистичного збірника «Львівська область у транскордонному просторі статистичні індикатори», м. Львів – 2019

«Смільниця – Кросценко», «Грушів – Будомеж», «Угринів – Долгобичув»), 2 – залізничного сполучення («Рава Руська – Хрубешув», «Рава-Руська – Верхрата») та 1 – повітряний пункт перетину кордону – Міжнародний аеропорт «Львів» ім. Д. Галицького.

Щорічно кількість осіб і транспортних засобів, які перетинають державний кордон зростає. Так, у 2017 році кількість перетинів українсько-польського кордону особами та транспортними засобами зростає на 30%.

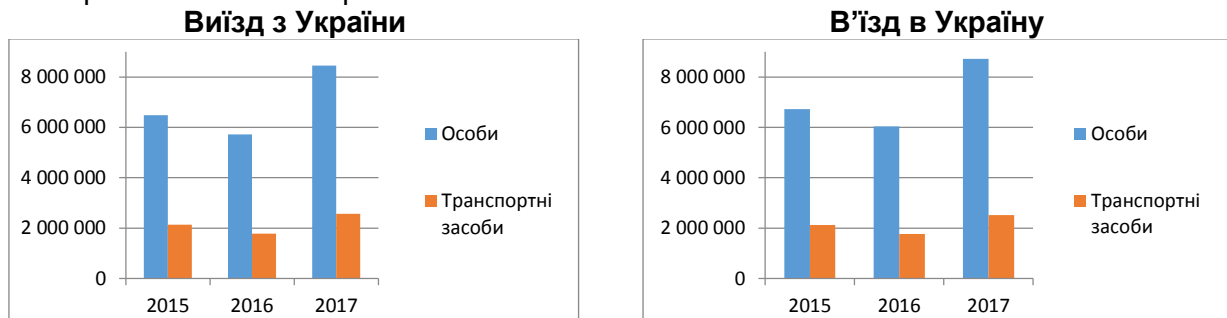

Рис. 46. Кількість осіб та транспортних засобів, що перетнули державний кордон у пунктах пропуску для автомобільного сполучення Львівської області у 2015-2017 рр.

З огляду на зростаючу потребу в посиленні соціально-економічних зв'язків Львівщини з Республікою Польща розглядається можливість збільшення кількості пунктів пропуску на українсько-польському кордоні:

- відкриття нового комбінованого автомобільно-залізничного пункту пропуску «Нижанковичі – Мальгович», що сполучить Перемишлянський повіт Підкарпатського воєводства та Старосамбірський район Львівської області.

- будівництво пункту пропуску «Лопушанка – Міхновець», який охоплюватиме території Турківського, Старосамбірського районів Львівської області та Бещадського повіту Підкарпатського воєводства. Відповідний транскордонний регіон є одним із найменш розвинених регіонів та посідає останні позиції за рівнем якості життя обидвох країн.

- будівництво пункту пропуску «Боберка-Смольник», який сприятиме покращенню соціально-економічного стану регіону шляхом інтенсифікації прикордонного руху, зростання туристичного потоку та інвестиційної привабливості гірських територій.

Отже, основними орієнтирами покращення міжнародного співробітництва Львівщини є відкриття нових пунктів пропуску, збільшення пропускної спроможності та розбудова мережі дорожньої інфраструктури на під'їздах до пропускних пунктів, а також облаштування сервісних зон.

11. Розвиток інфраструктури

11.1. Транспортна інфраструктура

Львівська область має розгалужену мережу транспортних комунікацій. Територією регіону проходять міжнародні європейські автошляхи, що сприяє транзитному потенціалу регіону та обумовлює його стратегічне значення для розвитку економіки країни та її інтеграції до європейської спільноти.

Через Львівську область проходять міжнародні транспортні комунікації, які з'єднують Україну з Польщею, Румунією, Словаччиною та Угорщиною:

міжнародний Критський транспортний коридор № 9 (Гельсінкі – Виборг – Санкт-Петербург – Псков – Москва – Калінінград – Київ – Любашівка/Роздільна – Кишинів – Бухарест – Димитровград Александрополіс);

міжнародний транспортний коридор №5 (Венеція-Трієст-Любляна-Будапешт-Ужгород-Львів);

міжнародний транспортний коридор №3 (Берлін/Дрезден-Вроцлав-Львів-Київ);

автодороги міжнародного значення (М-06 Київ – Чоп, М-09 Львів – Рава-Руська, М-10 Львів – Краковець, М-11 Львів – Шегині, М-12 Стрий – Тернопіль – Кропивницький – Знамянка);

автодороги національного значення (Н-02 Львів – Тернопіль, Н-09 Мукачеве – Івано-Франківськ – Рогатин – Львів, Н-10 Стрий – Івано-Франківськ – Чернівці – Мамалига, Н-13 Львів – Самбір – Ужгород, Н-17 Львів – Радехів – Луцьк);

Рис. 47. Залізничні та автомобільні міжнародні транспортні коридори, що проходять через Львівську область

автодороги регіонального значення (Р-15 Ковель – Володимир-Волинський – Червоноград – Жовква, Р-39 Броди – Тернопіль, Р-40 Рава-Руська – Яворів – Судова Вишня); **автодороги територіального значення** (16 доріг), які сполучають область і Україну з країнами Центральної, Східної та Південно-східної частин Європи.

Головним транспортним вузлом області є м. Львів, через який проходять основні міжнародні залізничні і автомобільні магістралі, в якому зосереджені об'єкти різних видів транспорту з обслуговування перевезень пасажирів і вантажів.

Диверсифікована транспортна система Львівської області упродовж останніх років забезпечує нарощення обсягів перевезень вантажів і пасажирів в межах країни.

У 2018 році підприємствами транспорту перевезено 29,6 млн т вантажів, що на 20,4% більше, ніж у 2013 році. Зростання відбулося в основному завдяки збільшенню обсягів перевезень вантажів автомобільним транспортом на 20,5% та обсягів залізничних вантажоперевезень – на 19,4% (рис.48).

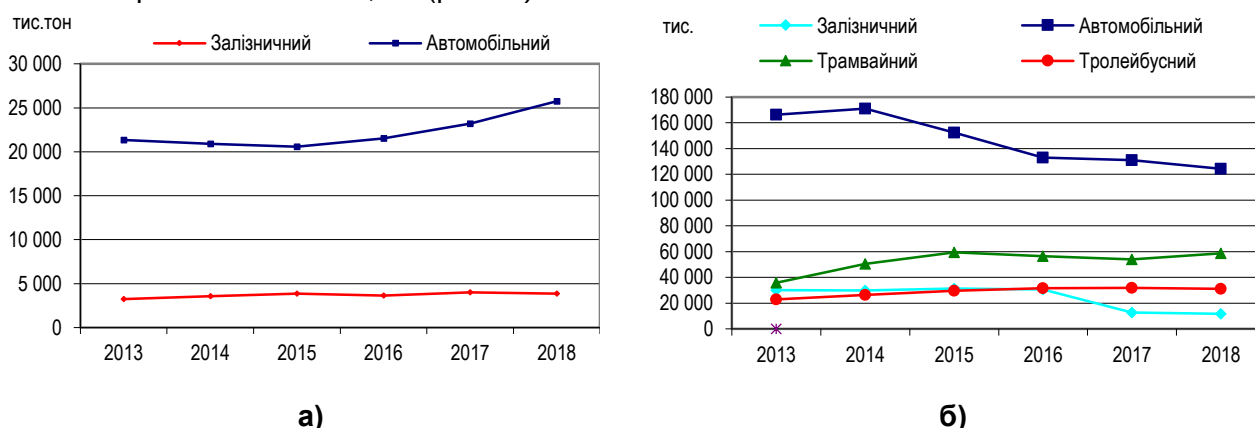

Рис. 48. Перевезення вантажів (а) та пасажирів (б) за видами транспорту

На фоні зростання обсягів пасажироперевезень трамвайним (63,6%) та тролейбусним (36,3%) транспортом знижуються показники пасажироперевезень залізничним та автомобільним транспортом.

Спостерігається зростання пасажироперевезень авіаційним транспортом: у 2018 р. їх обсяги зросли на 178% у порівнянні з 2014 р. (з 585 тис. осіб у 2014 р. до 1,627 тис. осіб у 2018 р.).

Стратегічне значення для області має міжнародний аеропорт «Львів» імені Данила

Галицького – найбільше летовище у Західній Україні за пасажиропотоком та маршрутною мережею, яка складається з 49 напрямків (46 міжнародні та 3 внутрішні). На сьогодні Львівщина має авіасполучення із 21 країною світу (Польща, Німеччина, Австрія, Італія, Іспанія, Греція, Латвія, Литва, Словаччина, Азербайджан, Данія, Туреччина, Єгипет, Чорногорія, Туніс, Білорусія, Ізраїль, ОАЕ, Франція, Чехія та Велика Британія), які обслуговують 22 авіакомпанії: «Austrian Airlines», «Ernest Airlines», «LOT Polish Airlines», «Turkish Airlines», «Ukraine International Airlines», «Pegasus Airlines», «Lufthansa», «Wizz Air», «Ellinair», «Azerbaijan Airlines», «Belavia», «YanAir», «Ernest», «SkyAp» та ін.

Рис. 49. Схема доріг Львівської залізниці

Територію області перетинають залізничні магістралі. Експлуатаційна довжина залізниці загального користування становить 4 459,5 км, з них 1 424,2 км електрифіковано.

Регіональна філія «Львівська залізниця» АТ «Укрзалізниця» функціонує в межах 7 областей України: Львівської, Волинської, Рівненської, Тернопільської, Івано-Франківської, Чернівецької, Закарпатської.

На залізниці функціонують 354 станції, із них 252 відкриті для здійснення вантажних операцій. Перевезення пасажирів і вантажів забезпечує парк потужного рухомого складу.

Найважливішими залізничними напрямками є: Львів-Київ, Львів-Одеса, Трускавець-Київ та Київ-Перемишль. Стратегічне значення для області має міжнародний аеропорт «Львів» імені

Данила Галицького – найбільше летовище у Західній Україні за пасажиропотоком та маршрутною мережею, яка складається із 49 напрямків (46 міжнародні та 3 внутрішні). На сьогодні Львівщина має авіасполучення із 21 країною світу (Польща, Німеччина, Австрія, Італія, Іспанія, Греція, Латвія, Литва, Словаччина, Азербайджан, Данія, Туреччина, Єгипет, Чорногорія, Туніс, Білорусія, Ізраїль, ОАЕ, Франція, Чехія та Велика Британія), які обслуговують 22 авіакомпанії, такі як: «Австрійські авіалінії», «Ernest Airlines», «ЛОТ Польські Авіалінії», «Турецькі авіалінії», «Міжнародні авіалінії України», «Pegasus Airlines», «Люфтганза», «Wizz Air», «Еллінейр», «Азербайджанські авіалінії», «Belavia», «ЯнЕйр», «Ernest», «SkyAp» та ін.

Станом на 2018 р. протяжність автомобільних доріг загального користування Львівської області становила 8392,3 км, з яких: дороги державного значення – 1866,3 км (міжнародні – 552,0 км, національні – 347,1 км, регіональні – 148,5 км, територіальні – 818,7 км), місцевого значення – 6526,0 км (обласні – 832 км, районні – 5681,9).

В області налічується 1644 мостів для проходження пішоходів та руху автотранспорту загальною довжиною 31449 п.м.

На території області існує широка автобусна маршрутна мережа, яка складає 822 маршрути, у тому числі: міські – 94; приміські – 425; міжміські внутрішньообласні – 303 та функціонує 38 автостанцій.

На сьогоднішній день у Львівській області працює 232 автобуси пристосованих для перевезення людей з обмеженими фізичними можливостями, з них: 5 – на міжміських автобусних маршрутах, 27 – на приміських автобусних маршрутах, а саме в районах, 200 – на міських автобусних маршрутах.

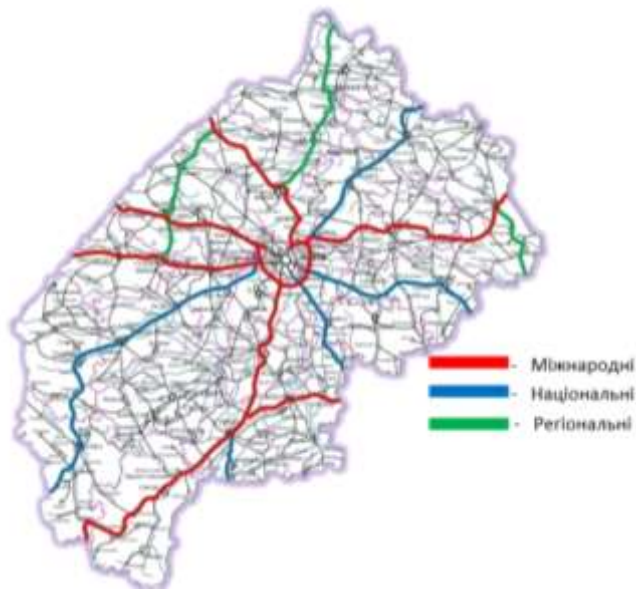

Рис. 50. Головні автомагістралі Львівської області

Крім цього, на міських маршрутах у м. Львові працює 83 тролейбуси, з яких 23 пристосовані для перевезення осіб з інвалідністю, 131 трамвай, 9 з яких пристосовані для перевезення осіб з інвалідністю та обладнані світлодіодними показниками маршрутів та звуковою системою оголошення зупинок.

Отже, вдале розміщення та наявність міжнародних транспортних коридорів, важливих магістральних залізниць відіграє провідну роль у нарощуванні вантажоперевезень і розвитку транспортного вузла (логістичного хабу) регіону. Водночас,

значне недофінансування спричинило виникнення низки проблем у цій сфері: незадовільний експлуатаційний стан більшості доріг місцевого значення; окремі ділянки існуючої мережі державних і місцевих доріг проходять безпосередньо територією населених пунктів, чим порушується однорідність потоку транспорту, підвищується аварійність, знижується швидкість руху, погіршується екологія тощо; рівень технічного оснащення та пропускна спроможність міжнародних автомобільних та залізничних пунктів пропуску не відповідає реальним потребам і міжнародним нормам.

11.2. Інфраструктура зв'язку

В області на ринку зв'язку працюють більше 200 суб'єктів різних форм власності та підпорядкування, які надають телекомунікаційні послуги (телефонного, комп'ютерного зв'язку, проводового радіомовлення, ефірного телерадіомовлення тощо) і послуги поштового зв'язку.

Основними операторами телекомунікацій в області є: Львівська дирекція АТ «Укрпошта»; Львівська філія Концерну радіомовлення, радіозв'язку та телебачення, ДП НТЦ «УАРНЕТ»; ТзОВ «Телекомунікаційні системи»; ТзОВ «Лайфселл»; Західний регіон ПрАТ «Київстар»; Регіон Захід ПрАТ «Водафон Україна», Львівська філія ТзОВ КТМ «Воля-Кабель».

Львівщина відноситься до регіонів з високим рівнем забезпечення населення доступом до мережі Інтернет. На фоні падіння кількості абонентів усіх інших видів телекомунікацій, зокрема фіксованого зв'язку, кількість абонентів інтернету упродовж 2013-2018 рр. зросла у 7 разів (з 238 тис до 1,6 млн відповідно).

12. Житлово-комунальне господарство

Водопостачання та водовідведення

Централізованим водопостачанням у Львівській області забезпечено споживачів 42 міст (із 44), 16 селищ міського типу (із 34), 211 сільських населених пунктів (із 1850). **Централізованим водовідведенням** у Львівській області забезпечено споживачів 39 міст (із 44), 13 селищ міського типу (із 34), 11 сільських населених пунктів (із 1850). Нижчим від середнього по області є рівень водопостачання та водовідведення у сільській місцевості.

Водопостачання населених пунктів області здійснюється з відкритих, змішаних та підземних водозаборів. В області функціонує 51 водопровідно-каналізаційне господарство різних форм власності, 519 свердловин, 497 насосних станцій. Кількість споруд для зберігання води становить 139.

В області функціонує 137 каналізаційних насосних станцій, 169 очисних споруд.

Станом на 01 січня 2019 року протяжність комунальних водопровідних мереж становила 4699,72 км (в аварійному та ветхому стані знаходиться – 727,8 км, або 47,6%), комунальних каналізаційних мереж – 1960 км (в аварійному та ветхому стані знаходиться – 118,63 км, або 33,9%).

Обсяги будівництва та реконструкції водопровідних мереж в рамках реалізації програми «Питна вода» у Львівській області на 2012-2020 роки є недостатніми, через обмежені

фінансові ресурси місцевих бюджетів.

Теплопостачання

На території області господарську діяльність у сфері теплопостачання здійснює 31 суб'єкт господарювання різних форм власності. Найбільшими теплопостачальними підприємствами області, що здійснюють теплопостачання житлового фонду та закладів бюджетної сфери є ЛМКП «Львівтеплоенерго», ЛКП «Залізничнотеплоенерго», ЛКП «Дрогобичтеплоенерго», ЛКП «Стрийтеплоенерго», ЛКП «Червоноградтеплоенерго».

Підприємствами експлуатуються 1281 котельні, 183 теплових пункти, а протяжність теплових мереж становить 1173 км.

Завдяки вжитим заходам протягом останніх років, теплопостачання установ бюджетної сфери та населення частково переведено з централізованого теплопостачання на автономні та індивідуальні системи опалення.

Для регіону актуальною проблемою є розробка та впровадження схем розвитку теплопостачання населених пунктів області та модернізація системи теплопостачання. На сьогоднішній день розроблено та погоджено Мінрегіоном України схему розвитку теплопостачання м. Львова та знаходяться в процесі погодження схеми теплопостачання м. Нового Роздолу, м. Миколаєва та м. Новояворівська.

Житловий фонд

Станом на 01.01.2019 житловий фонд Львівської області становив 60,2 млн м², (6,0% від всього житлового фонду України). Більше половини житлового фонду Львівщини (55,0%, або 33,1 млн м²) розташовано у містах і селищах міського типу. Із загальної площі житлового фонду області 1,7% (понад 1,0 млн м²) становили гуртожитки.

За період з 2014-2019 рр. забезпеченість населення Львівської області житлом зросла з 22,0 м² на одну особу до 24,7 м² на одну особу, у тому числі у міських поселеннях до 21,8 м², у сільській місцевості – 27,4 м².

Станом на 01.01.2019 житловий фонд нараховував 926,2 тис. квартир, з яких 20,7% – однокімнатних, 37,9% – двокімнатних, 29,6% – трикімнатних, 11,8% мали чотири і більше кімнат.

Рівень благоустрою житлового фонду області щорічно зростає, зокрема забезпеченість водопроводом становить 70,6%, каналізацією – 70,2%, опаленням – 67,4%, газом – 89,3%, гарячим водопостачанням – 62,9%.

У сфері житлового будівництва спостерігалася тривала позитивна динаміка з 2009 року. Цікавим є факт зменшення у 2018 році обсягів введення в експлуатацію житла у міській місцевості на фоні зростання показника у сільській. Починаючи з 2009 року і до 2018 року в сфері будівництва житла у Львівській області відбулося суттєве пожвавлення. Суміжний до обласного центру Пустомитівський район має найкращі показники зданого в експлуатацію житла.

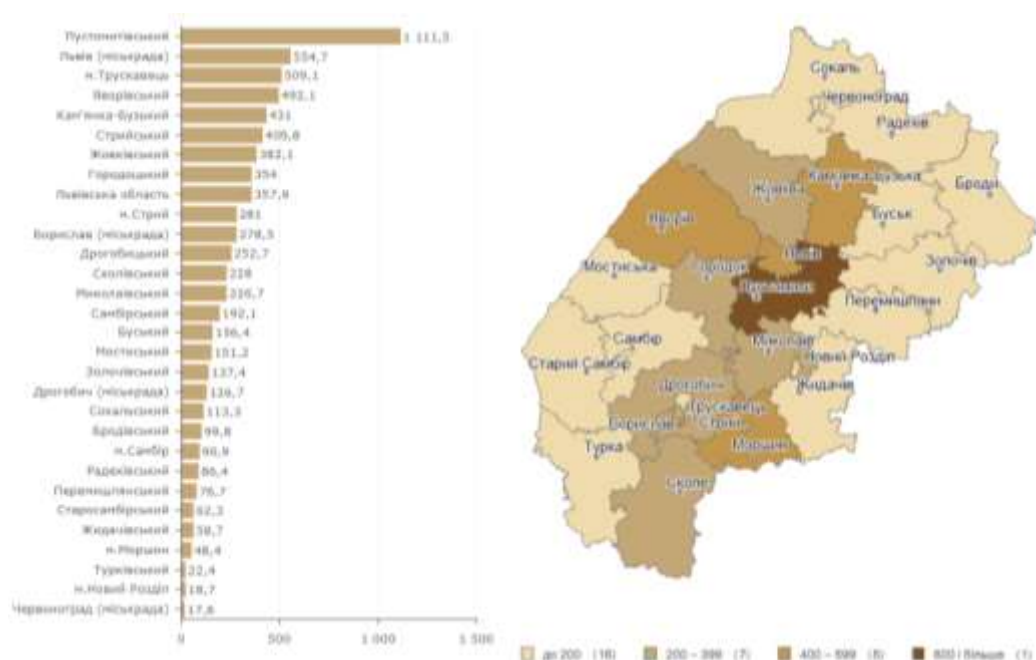

Рис. 51. Прийняття в експлуатацію нового житла у розрахунку на 1000 осіб, кв.м загальної площі, 2018

Обсяги державної підтримки молодіжного кредитування на будівництво та придбання житла залишаються зовсім незначним для того, щоб суттєво вирішити проблему житлових черг. В той же час спостерігається великий запит на реалізацію програми серед таких категорій як: учасники АТО (ООС); науково-педагогічні працівники та інші категорії.

Ще однією з проблем житлово-комунального господарства міст є збільшення кількості старого та аварійного житлового фонду. Матеріально-технічна база житлово-комунального господарства має високий рівень зношеності, обладнання застаріле та енергомістке. Для вирішення цих проблем у житловому господарстві продовжується робота із запровадження нових форм управління багатоквартирними будинками шляхом створення об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) та створення конкурентного середовища на ринку утримання житлового фонду. Кількість ОСББ в області за період 2014-2018 рр. збільшилась більш ніж у 2 рази. Станом на 01 січня 2019 року було створено 2561 ОСББ.

З 2015 року відповідно до Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» в області проводиться робота із створення конкурентного середовища на ринку послуг з управління та утримання багатоквартирних будинків шляхом проведення конкурсів із визначення управителів та їх обрання співвласниками багатоквартирних будинків самостійно.

Поводження з побутовими відходами

На сьогодні у Львівській області склалася критична ситуація у сфері управління відходами. Зокрема, відбувається збільшення обсягів утворення відходів у різних галузях життєдіяльності людини, накопичення їх у місцях тимчасового зберігання. Перероблення відходів практично не відбувається, що зумовлює високий рівень утворення відходів та низькі показники їх використання як вторинної сировини. Утилізація та захоронення відходів здійснюється неналежним чином та зі значними порушеннями. Відсутність інфраструктури управління відходами, що негативно впливає на екологію та здоров'я людини та актуалізує впровадження системного підходу до управління відходами. Вирішення цих проблем, попередження екологічної кризи та загострення на цьому фоні суспільно-політичної ситуації зумовило необхідність розроблення Стратегії управління відходами у Львівській області до 2030 року.

Щорічно в області утворюється приблизно 700 тис. тонн побутових відходів (ТПВ). Система управління ТПВ Львівщини в основному базується на зборі й захороненні відходів на полігонах.

Розрахункові обсяги утворення та, відповідно, накопичення ТПВ є основою для визначення кількості об'єктів управління відходами. Зазначимо, що на кількість утворення ТПВ у населених пунктах впливає, передусім, чисельність населення та відмінності рівня споживання, а також ступінь благоустрою житлових будинків. Станом на 01.10.2019 ТПВ розміщують на 19 діючих санкціонованих звалищах/полігонах Львівської області загальною площею 116,77 га. Питомі показники утворення ТПВ в області становлять у середньому 290 кг/рік/особу. У структурі ТПВ велика частка припадає на вторинну сировину – папір, метал, скло, пластик. Загалом на діючих звалищах вже накопичено понад 4 млн тонн ТПВ, середній відсоток заповнення звалищ – 70%. Перелік звалищ та їх площу наведено у таблиці.

Таблиця 9. Перелік об'єктів захоронення ТПВ на території Львівської області

№ з/п	Підприємство, яке експлуатує звалище/полігон ТПВ	Район	Площа звалищ, га
1	КП «Броди» (м. Броди)	Бродівський	5,9
2	КП «Буськ» (м. Буськ)	Буський	5,0
3	ТзОВ «КОМ-ЕКО-Борислав-2010» (м. Борислав)	Дрогобицький	3,0
4	КП «Комбінат міського господарства» м. Дрогобич (с. Брониця) тимчасово закрите	Дрогобицький	3,5
5	Жидачівське МБУКГ (м. Жидачів)	Жидачівський	10,9
6	КП «Рава-Руське б/у №2» (м. Рава-Руська)	Жовківський	5,0
7	ТзОВ «Еко Баланс Золочів» (с. Єлиховичі)	Золочівський	4,8
8	МКП ЖКУ м. Миколаїв (м. Миколаїв)	Миколаївський	4,0

9	МКП «Житловик» м. Мостиська (с. Липники)	Мостиський	3,0
10	МКП «Комунальник» м. Перемишляни (с. Унів)	Перемишлянський	1,7
11	КП «Радехівське ВКГ» (м. Радехів)	Радехівський	6,0
12	Стрийське МКП (м. Стрий)	Стрийський	22,5
13	СКП «Об'єднане» (м. Самбір)	Самбірський	10,0
14	КП «Сокальжитлокомунсервіс» (м. Сокаль)	Сокальський	9,3
15	КП ЖКГ Белзької міської ради (м. Белз)	Сокальський	1,5
16	КП ЖКГ Великомоствівської міської ради (м. Великі Мости)	Сокальський	3,0
17	КП «Комунальник» (м. Червоноград)	Сокальський	4,6
18	МБУ ЖКГ м. Старий Самбір (смт Стара Сіль)	Старосамбірський	2,0
19	КП «Турківське житлово-комунальне управління» (смт Бориня)	Турківський	2,1
20	КП «Новояворівськжитло» (м. Новояворівськ)	Яворівський	5,0
Усього			151,7

Переважає більшість полігонів (сміттєзвалищ) в області працює в режимі перевантаження побутовими відходами. Через відсутність необхідних споруд та спецтехніки технологія захоронення здійснюється з порушенням нормативних вимог, що в свою чергу призводить до збільшення обсягів накопичених відходів та забруднення навколишнього природного середовища.

Для створення умов, що сприятимуть забезпеченню безпечного захоронення побутових відходів і обмеження їх шкідливого впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я людини у Львівській області існує необхідність будівництва сміттєпереробних заводів та сучасних полігонів ТПВ.

Рис. 52. Розташування об'єктів захоронення ТПВ на території Львівської області

Однією з найважливіших та найнагальніших проблем у Львівській області є продукування та накопичення побутових відходів на несанкціонованих сміттєзвалищах, які займають великі площі та є чинниками забруднення навколишнього середовища.

Протягом 2016-2019 рр. ліквідовано 353 несанкціонованих сміттєзвалищ площею понад 200 га.

Станом на 01.01.2019 р. на території області було розташовано 41 діюче несанкціоноване сміттєзвалище площею 36,96 га. З січня по червень 2019 р. ліквідовано 22 діючих несанкціонованих сміттєзвалищ площею 8,17 га.

Проблема несанкціонованих сміттєзвалищ корелює із вирішеністю питання забезпечення мешканців області послугою централізованого збору ТПВ.

Збір відходів в області здійснюється контейнерним та безконтейнерним методами. Загальна кількість контейнерів для ТПВ становить 15 299 шт.; з яких контейнерів для роздільного збору ПЕТ-пляшок – 1 790 шт., для скла – 684 шт., для макулатури – 343 шт.

Загалом роздільним збором ТПВ охоплено 80 населених пунктів області, послуга надається 800 тис. населення, що становить лише 35,6 % від загальної кількості населення області. Неодноразова в територіальному вимірі ситуація із послугою вивезення сміття.

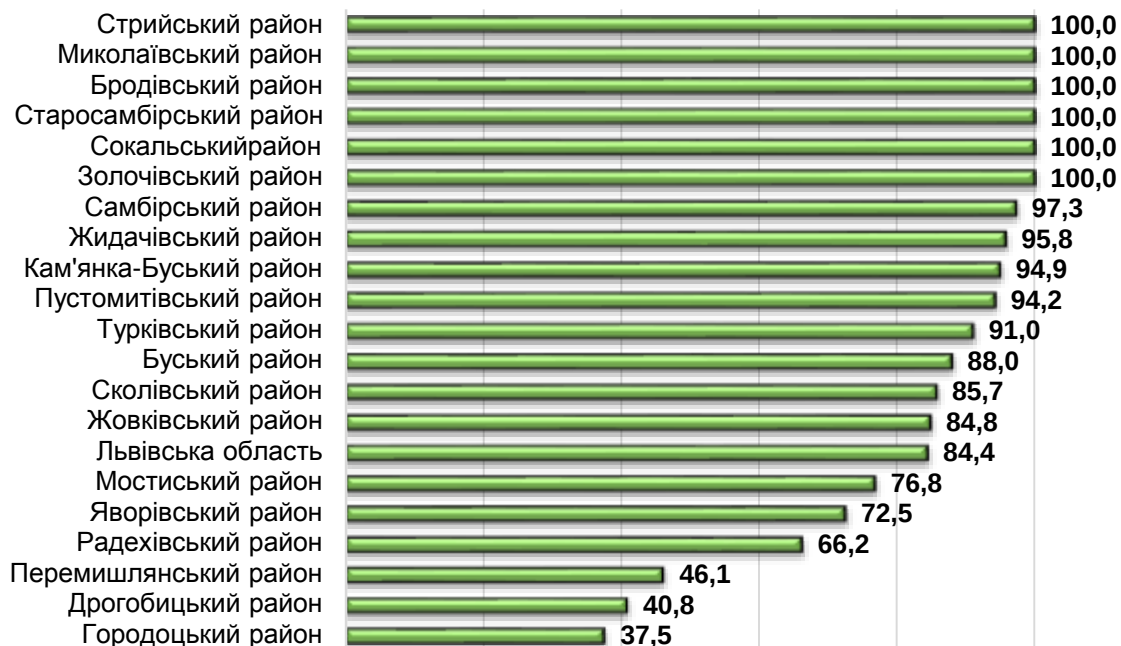

Рис. 53. Частка населених пунктів, охоплених самовивозом ТПВ, %

Дефіцит загального потенціалу утилізації і низькі тарифи на управління відходами є причиною негативних тенденцій розвитку сфери управління ТПВ загалом.

Таким чином, механізми управління побутовими відходами у Львівській області:

-орієнтовані на полігонне захоронення відходів, їх розміщення на сміттєзвалищах та/або стихійних сміттєзвалищах, більшість з яких не відповідають вимогам екологічної безпеки;

-мають низький технологічний рівень;

-обмежені підходами до прийняття комплексних управлінських рішень та фінансовими ресурсами.

Для ефективного функціонування системи управління ТПВ важливим є налагодження якісного надання послуг з централізованого збору та вивезення відходів. Низькі тарифи на послуги із захоронення відходів у Львівській області не створюють для суб'єктів господарювання стимулів для перероблення відходів.

Відсутність комплексної комунальної системи перероблення (у тому числі системи роздільного збирання) побутових відходів призводить до втрати цінних ресурсів, що містяться у відходах і потенційно можуть бути використані промисловістю та сільським господарством. Розвиток роздільного збирання та перероблення відходів є невід'ємною частиною підвищення ефективності використання природних ресурсів і переходу до сталої економіки.

Газифікація

В Львівській області функціонує 1334 газові станції, 18 газопроводів високого тиску (довжиною 1475,4 км.), 21 середнього тиску (довжиною 4212,8 км), 21 низького тиску (довжиною 6365,4 км).

254 населених пункти у Бродівському, Дрогобицькому, Сокальському, Жидачівському, Мостиському, Перемишлянському, Радехівському, Турківському, Яворівському, Жовківському, Старосамбірському районах Львівській області негазифіковані, а їх мешканці користуються послугою з доставки скрапленого газу.

В рамках реалізації Програми газифікації населених пунктів Львівської області на 2018-2020 роки будуються підвідні газопроводи, мережі газопостачання в сільських населених пунктах.

Отже, недостатній рівень благоустрою житлового фонду у сільській місцевості погіршує комфортність проживання населення. У містах велика кількість зношених мереж водо- і тепло- і газопостачання призводить до значних тепловтрат і незабезпечення населення якісними комунальними послугами. Розбудова житлового фонду, зокрема у містах регіону посилює навантаження на існуючі комунікації, що призводить до збільшення

аварійних ситуацій. Невирішеними залишаються проблеми якості питної води, газифікації усіх населених пунктів регіону.

13. Територіальний розвиток області

Львівська область є найбільш урбанізованою областю Західної України. Водночас область належить до групи областей із найбільшою щільністю сільського населення з розрахунку на гектар сільськогосподарських угідь. У сільській місцевості проживає 987,5 тис. осіб, що складає 39 % населення області. За чисельністю сільського населення область посідає перше місце серед областей України. На Львівщині розміщено 2,8 % площ сільськогосподарських угідь України, на яких створюється 3,8 % загальнодержавного обсягу валової сільськогосподарської продукції. За цим показником Львівщина займає 14 місце серед регіонів України (Івано-Франківська область – 2,3%, 21 місце, Тернопільська – 3,7%, 15 місце, Волинська – 2,6%, 19 місце, Рівненська – 2,7%, 18 місце, Харківська – 5,5%, 6 місце в Україні).

Територіальний розвиток області характеризується суттєвими відмінностями у просторовому розвитку. Окремо виділяється м.Львів, яке є потужною територіальною соціально-економічною системою і решта територій. Серед інших територій, беручи до уваги якість розвитку соціальної інфраструктури, економічний розвиток та екологічний аспект, в межах області виділено 6 типів мікрорегіонів, які мають схожі особливості соціально-економічного розвитку.

Рис. 54. Класифікація мікрорегіонів Львівської області

13.1. Львів в економіці регіону

Місто Львів відіграє роль драйвера розвитку не лише на обласному, але й на міжобласному рівні, будучи найбільшим науковим, економічним та культурним центром на Заході України, одним із найвагоміших міст держави.

При тому, що кількість населення Львова складає близько третини населення області, місто акумулює близько половини капітальних інвестицій регіону. 42% прямих іноземних інвестицій, що надходять в область – м. Львів. Понад 2/3 роздрібного товарообороту припадає на Львів. Окрім цього, в місті зосереджена найбільша частка наукового та освітнього потенціалу.

Висока інституційна спроможність дозволяє місту Львів формувати якісні стратегії розвитку. Зокрема, станом на сьогодні у м. Львів розроблені та виконуються такі стратегічні та програмні документи, як: Стратегія розвитку Львова до 2025 року та документи, розроблені на базі Стратегії - План місцевого економічного розвитку м. Львова, Програма соціально-економічного та культурного розвитку м. Львова на 2017-2019 роки, Стратегічний план залучення інвестицій Львова до 2020 року, Стратегія розвитку культури Львова до 2025 року,

Стратегія Прориву 2027.

На особливу увагу заслуговує Стратегія Прориву 2027, реалізація якої в перспективі дозволить розвинути смарт-спеціалізацію не лише для міста Львів, а й для області.

Рис. 55. Частка м. Львова у соціально-економічному житті області (2013, 2018 р.)

13.2. Гірські території

Відповідно до Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні», від 15.02.1995 р. № 56, статус гірських отримали 196 населених пунктів у Дрогобицькому, Сколівському, Старосамбірському, Стрийському та Турківському районах Львівської області (у тому числі 3 міста – Сколе, Старий Самбір і Турка, 5 селищних рад (9 населених пунктів) та 184 села, в яких проживає майже 155,0 тис. осіб). У Турківському та Сколівському районах його положення охоплюють всю їх адміністративну територію, то у Старосамбірському районі лише біля 50% населених пунктів, у Дрогобицькому районі – біля 20% а у Стрийському районі – лише один населений пункт з 71. Тобто лише 49,4% всього постійного населення, яке проживає у цих районах підпадають під його дію.

З метою сталого розвитку гірських територій області, підвищення їх конкурентоспроможності та рівня життя населення, охорони навколишнього природного середовища, збереження й раціонального використання їх природних ресурсів і багатой етнокультурної спадщини розроблено і затверджено рішенням Львівської обласної ради від 05.12.2017 р. № 565 «Стратегію розвитку гірських територій Львівської області на 2018-2022 роки». В межах Стратегії також визначено перелік проєктів будівництва, добудови, реконструкції та капітального ремонту об'єктів соціально-інженерної інфраструктури гірських територій області на 2018-2022 роки.

Географічні особливості гірських територій позначаються і на показниках забезпеченості соціальною інфраструктурою. Зокрема, віддаленість гірських населених пунктів та низька якість дорожньої інфраструктури змушує враховувати цей фактор під час формування освітніх та медичних округів.

Для 151,38 тис осіб населення в гірській місцевості працює 217 шкіл, 95 дитсадків, 4 професійно-технічних навчальних заклади, 307 лікарських амбулаторно поліклінічних закладів і фельдшерсько-акушерських пунктів та 274 закладів культури. У зв'язку із високою кількістю малокомплектних шкіл у гірських територіях, середня наповнюваність класів у школах гірських районів залишається нижче нормативного показника – 15 учнів у класі та набагато нижчою за середній показник в області – 21.

Водночас, актуальними залишаються питання покращення доступу населення до сімейної медицини у гірській місцевості. Зокрема, показник кількості лікарів загальної практики – сімейних лікарів на 1000 осіб наявного населення складає 0,27 осіб при середньому по

На території гірських районів функціонує 4 ЦНАПи, які надають послуги мешканцям Турківського, Сколівського, Старосамбірського та Дрогобицького районів. Це 10% ЦНАПів від загальної їх кількості, яка діє у Львівській області).

Відсоток чисельності осіб, які отримали статус безробітного в гірських районах становить приблизно 1,4% при 1,2% загалом по області.

Кількість суб'єктів середнього та малого підприємництва у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення становить 21 одиницю, при обласному показнику 71.

Спільні проблеми гірських територій – це недостатній розвиток бізнесу й низька інвестиційна привабливість, неналежна транспортна і дорожня інфраструктура та екологічні проблеми. Стратегією розвитку гірських територій передбачається здійснення заходів з підвищення конкурентоспроможності економіки гірських територій, переходу до моделі інтенсивного розвитку.

Отже, до складу Львівської області входять території (райони) з дуже різним рівнем господарського розвитку, серед яких можна виділити промислові, аграрні та промислово-аграрні райони, окрім того є специфіка розвитку агломераційних та прикордонних територій, у межах яких сформовані або формуються галузеві кластери. Тому при визначенні заходів з підтримки розвитку підприємництва, інвестиційної привабливості територій слід використовувати кластерний підхід, що дозволить врахувати особливості окремих районів та підвищити ефективність економічної політики на регіональному рівні. Також при визначенні пріоритетів регіональної політики особливої уваги потребують гірські, сільські та старопромислові території області.

14. Екологічний стан області

14.1. Стан ґрунтів

Територія Львівської області характеризується наявністю різноманітних ґрунтоутворюючих і підстилаючих порід, які сприяють великій строкатості ґрунтового покриву.

Аналіз ґрунтової карти засвідчує, що у північній її частині, особливо на Малому Поліссі, переважають дерново-підзолисті ґрунти, у північно-східній – чорноземи, в центральній – сірі й темно-сірі опідзолені, у Карпатах – буроземні ґрунти. У долинах річок, особливо великих, таких як Дністер, Західний Буг, Стир тощо, поширені дернові й лучні, лучно-болотні та болотні ґрунти. Основні типи ґрунтів різняться між собою особливостями географічного поширення, яке підпорядковане закономірностям горизонтальної і висотної зональності.

До найпоширеніших ґрунтоутворюючих порід на Львівщині належать лесоподібні суглинки, які вкривають підвищення рівнинної частини регіону.

На лесоподібних відкладах утворились найродючіші опідзолені ґрунти широколистяних лісів. Найпоширенішими в області є ясно-сірі, сірі лісові й темно-сірі опідзолені та чорноземи опідзолені (близько 60 % площі регіону). Вони залягають здебільшого на невисоких плато і слабологих схилах, рідко зустрічаються на пологих і коротких спадистих схилах.

В межах Малого Полісся, Яворівського Полісся (Надсяння) й частково Розточчя поширеними є дерново-підзолисті ґрунти на водно-льодовикових та алювіальних піщаних, супіщаних й зрідка легкосуглинкових відкладах. Вони залягають на рівнинах, борових терасах річок, іноді на дещо підвищених елементах плоского чи горбистого рельєфу. Дуже часто у рельєфі виражені піщані горби, пасма, вали й палеодюни. Значні площі дерново-підзолистих ґрунтів зайняті лісами. Вони утворилися у результаті поєднання підзолистого й дернового процесів ґрунтоутворення в умовах лісового покриву. Орні землі з цими ґрунтами становлять лише 6,3-7,3 % від загальної площі ріллі.

Дерново-підзолисті ґрунти вважають найбільш бідними ґрунтами області. Вони характеризуються малим вмістом гумусу (0,6-1,3 %), слабкою насиченістю основами, кислою реакцією та незначною кількістю рухомих поживних речовин. Ці ґрунти часто підстелені на глибині 1,0-1,5 м крейдяним мергелем або суглинками.

Ґрунтовий профіль не має чіткої диференціації на горизонти. Гумусовий горизонт неглибокий, не перевищує 15-18 см. В орних ґрунтах він поглиблений оранкою і може досягати 25-30 см. Колір його ясно-сірий, за складом пухкий, розсипчастий й безструктурний.

Земельний фонд Львівської області складає 2183,2 тис.га (2,8% від території України), з них 1261,5 тис. га або 58% займають сільськогосподарські угіддя. У структурі сільськогосподарських угідь рілля становить 974,1 тис.га (77,2%), багаторічні насадження –

23,2 тис.га (1,8%), пасовища та сіножаті – 443,4 тис.га (35,1%).

На одного жителя області припадає 0,4 га сільськогосподарських угідь, в тому числі 0,28 га ріллі, тоді як у середньому по Україні ці показники становлять 0,8 га та 0,68 га відповідно.

Таблиця 10. Структура ґрунтів за групами

Показники	%
чорноземи	47,4
сірі лісові	34,5
дерново – підзолисті	12,3
лугово – болотні і болотні	2,0
буроземи	3,7
інші	0,1

Третину території області (31,8%) займають ліси та лісовкриті території. Загальний фонд водойм області складає 42,7 тис. га, в т. ч. річки та струмки – 12,7 тис. га, меліоративні канали, колектори – 14,4 тис. га, озера, прибережні замкнуті водойма, лимани – 1,2 тис. га, ставки – 9,9 тис. га, штучні водосховища – 4,5 тис. га.

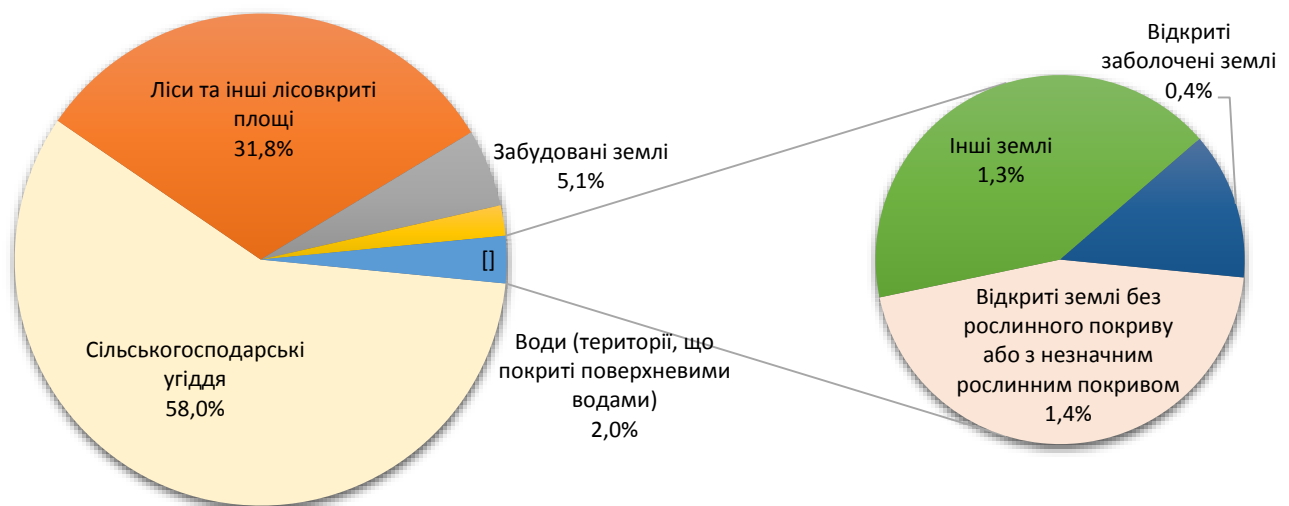

Рис. 56. Структура земельного фонду області

Однією з проблем є погіршення еколого-агрохімічного стану ґрунтів внаслідок недотримання технологій землеробства щодо внесення поживних речовин, збільшення площ кислих ґрунтів. Із 497,6 тис. га обстежених орних земель кислих ґрунтів 176 тис. га або 35 %, в т. ч.: сильнокислі (рН сол. <4,5 одиниць) – 24,2 тис. га (4,9%); середньокислі (рН сол. 4,6-5,0) – 62,8 тис. га (12,6%); слабокислі (рН сол.5,1-5,5) – 88,9 тис. га (17,9%).

Забезпечення високих врожаїв супроводжується використанням великої кількості мінеральних добрив, серед яких азотні добрива займають основну частину. В більшості урожай формується за рахунок ґрунтових запасів таких поживних речовин як фосфор, калій, кальцій. Вони не компенсуються внесенням добрив, з ґрунту їх виноситься значно більше, ніж надходить.

Азотні добрива дають дуже швидкий результат, але щорічне застосування їх у великих кількостях приводить до підвищеної мінералізації ґрунту, в тому числі гумусу. Внаслідок такої посиленої мінералізації ґрунти втрачають гумус. Середньозважений показник для всієї області становить 2,67 %, за його вмістом площі поділяються наступним чином:

- дуже низький вміст (менше 1%) – 8 тис. га (1,6%),
- низький (від 1 до 2 %) – 148 тис. га (30 %),
- середній (від 2 до 3 %) – 192 тис. га (39 %),
- підвищений (від 3 до 4 %) – 98 тис. га (20 %).

Для збереження бездефіцитного балансу гумусу нормою є внесення не менше 10 т/га органічних добрив. Однак, ця норма не дотримується. Впродовж багатьох років в середньому

вноситься лише по 0,5 т/га, що в 20 разів менше визначеної потреби.

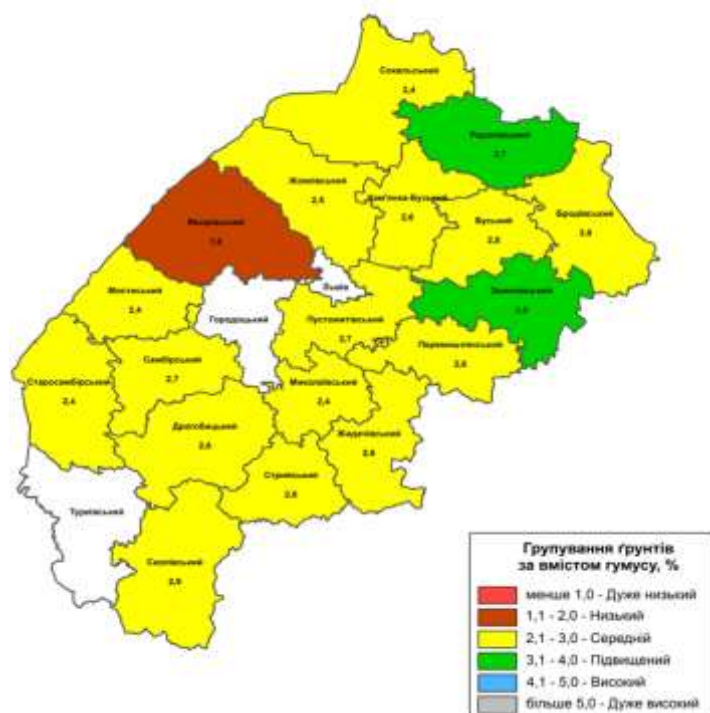

Рис. 57. Вміст гумусу в ґрунтах орних земель Львівської області

Крім цього, в області нараховується 229,2 тис. га еродованих земель (28,8% від площі ріллі області), з них 174,5 тис. га піддані водній ерозії, 31,34 тис. га – вітровій.

Отже, з метою збереження якості ґрунтів існує необхідність проведення заходів з охорони ґрунтів та дотримання науково обґрунтованих сівозмін у Львівській області.

14.2. Стан поверхневих вод

На екологічний стан поверхневих вод Львівської області впливають різноманітні фактори, які тісно пов'язані, а саме: забруднення ґрунтів, атмосфери, зміна ландшафтної структури та техногенне навантаження території, неефективна робота каналізаційно-очисних споруд, забруднення річок твердими/рідкими побутовими та промисловими відходами.

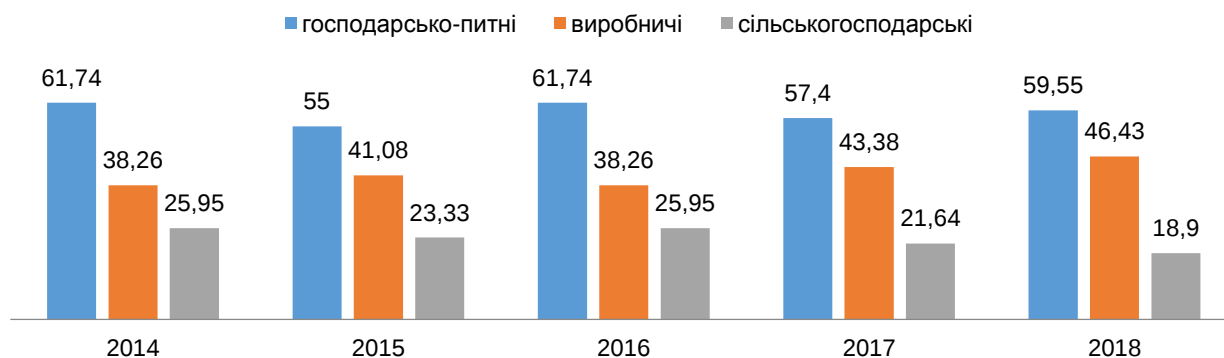

Рис. 58. Динаміка використання води, млн м³

Найбільше використовується вода для задоволення господарсько-питних потреб (55-61 млн м³ в рік), як наслідок основною проблемою забруднення поверхневих вод Львівщини є скид неочищених та недостатньо очищених комунальних стоків.

Внаслідок тривалої експлуатації без необхідного поточного ремонту систем водопостачання і каналізації частина водопровідно-каналізаційних господарств області знаходяться в незадовільному технічному чи аварійному стані.

Поверхневі води на даний час продовжують належати до числа забруднених природних ресурсів.

Аналіз середньорічних концентрацій забруднюючих речовин у контрольних створах водних об'єктів регіону за 2018 рік свідчить про посилення антропогенного тиску. Найбільшу

кількість перевищень зафіксовано по таких забруднюючих речовинах: азот амонійний, залізо загальне, фосфати, БСК₅, ХСК, азот нітритний.

Таблиця 11. Динаміка водокористування за 2014-2018 рр.

Показники	Одиниця виміру	2014	2015	2016	2017	2018
Забрано води з природних джерел, усього	млн м³	232,1	181,9	232,1	175,8	172,3
у тому числі:						
поверхневої	млн м³	71,9	30,2	71,9	27,10	28,6
підземної	млн м³	160,2	151,7	160,2	148,7	143,7
Використано свіжої води, усього	млн м³	151,1	119,7	151,1	122,6	125,0
у тому числі на потреби:						
господарсько-питні	млн м³	61,74	55,0	61,74	57,40	59,55
виробничі	млн м³	38,26	41,08	38,26	43,38	46,43
сільськогосподарські	млн м³	25,95	23,33	25,95	21,64	18,9
Втрачено води при транспортуванні	млн м³	63,00	60,68	57,42	53,04	47,0
	% до забраної води	27,2	33,4	32	30	27
Скинуто зворотних вод, усього	млн м³	223,9	219,6	223,9	177,9	174,9
у тому числі:						
у підземні горизонти	млн м³	-	-	-	-	-
у накопичувачі	млн м³	6,9	6,33	6,9	7,407	8,71
на поля фільтрації	млн м³	2,0	5,62	2,0	2,971	1,30
у поверхневі водні об'єкти	млн м³	215,0	207,7	215,0	167,6	164,9
Скинуто зворотних вод у поверхневі водні об'єкти, Усього, з них:	млн м³	215,0	207,7	215,0	167,6	164,9
нормативно очищених, усього	млн м³	149,6	143,8	149,6	82,33	108,1
у тому числі:						
на спорудах біологічного очищення	млн м³	149,2	143,2	149,2	81,30	107,4
на спорудах фізико-хімічного очищення	млн м³	0,05	-	0,05	0,0	0,0
на спорудах механічного очищення	млн м³	0,40	0,54	0,40	1,035	0,687
нормативно (умовно) чистих без очищення	млн м³	20,33	18,84	20,33	14,41	14,77
забруднених, усього	млн м³	45,05	45,08	45,05	70,81	42,0
у тому числі:						
недостатньо очищених	млн м³	44,27	43,83	44,27	69,62	40,75
без очищення	млн м³	0,78	1,252	0,78	1,19	1,256

Таблиця 12. Використання води за видами економічної діяльності у 2016-2018 рр.

Види економічної діяльності	2018 рік		2017 рік		2016 рік	
	усього, млн м³	% економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн м³	% економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн м³	% економії свіжої води за рахунок оборотної
Усього за регіоном	125,0	91,49	122,6	92,65	118,8	92,3
За видами економічної діяльності у тому числі:						
Сільське господарство	36,20	-	22,41	-	22,89	-
Енергетика	5,78	98,76	5,64	98,90	5,466	98,80
Електроенергетика	3,189	99,2	3,401	99,3	3,047	99,2
Вугільна промисловість	1,811	66,79	1,503	79,29	1,644	82,28
Металургійна промисловість	-	-	-	-	-	-
Хімічна та нафтохімічна промисловість	0,098	-	0,077	-	0,075	-
Машинобудування	0,462	98,1	0,495	97,51	0,499	97,76
Паливна промисловість	0,780	99,2	0,734	95,36	0,773	95,95
Целюлозно-паперова промисловість	2,383	88,83	1,41	93,09	0,374	98,11
Лісо- і деревообробна промисловість	2,533	88,66	1,502	93,02	0,446	98,05
Житлово-комунальне господарство	58,28	10,65	56,40	12,75	52,15	22,30
Харчова промисловість	7,028	86,88	6,365	88,23	5,273	90,2

Транспорт	1,749	59,17	1,659	63,14	1,587	66,69
Промисловість будівельних матеріалів	0,294	94,48	0,141	97,89	0,198	97,87
М'ясомолочна промисловість	0,515	91,03	0,499	91,37	0,509	91,08
Легка промисловість	0,285	46,25	0,265	44,21	0,359	33,22
Інші галузі	0,156	-	20,099	-	23,51	-

Окрім забруднення комунальними стоками значу загрозу становлять хвостосховища, що містять відходи промислових підприємств і являють собою одну з найбільших небезпек для навколишнього середовища та населення. На території Львівської області в межах басейну р. Дністер розташовані два гірничо-видобувні підприємства, а саме: ПАТ Стебницьке ГХП «Полімінерал» та Роздільське ДГХП «Сірка». В басейні р. Сян розташоване Яворівське ДГХП «Сірка». На балансі цих підприємств знаходяться хвостосховища, які розташовані на високопроникних алювіальних або флювіогляціальних відкладах, що в свою чергу призводить до забруднення підземних і поверхневих вод.

Частина з цих відходів зберігаються на об'єктах, які не відповідають сучасним вимогам екологічної та техногенної безпеки. Переважна більшість цих сховищ стали джерелами забруднення підземних і поверхневих вод, приземного шару атмосфери та ґрунтів прилеглих територій. Крім того, аварії на хвостосховищах призводять до тривалого забруднення екосистем, збіднення біорізноманіття. При можливому прориві дамб можуть відбуватися неконтрольовані скиди небезпечних речовин, що містяться у хвостосховищах, які є причиною виникнення різномасштабних надзвичайних ситуацій.

Діяльність гірничо-хімічних підприємств області призвела до багатьох негативних екологічних наслідків, зокрема: 2240,0 га порушених та забруднених земель; накопичено 3 млн тонн фосфогіпсів, 71,5 млн м³ хвостів флотації та 13 млн тонн насичених розсолів; 950 сірководобувних і водовідвідних свердловин; 30 млн м³ підземних порожнин; 38 карстових провалів.

На території Львівської області формуються басейни річок Дністер, Прут і Сірет, які знаходяться в зоні розвинутої зливної діяльності атмосфери і відповідно в зоні підвищеного ризику щодо виникнення водних стихій та проявів їх шкідливої дії, що спричиняє різні за масштабами, у тому числі й катастрофічні затоплення, підтоплення і перезволоження територій, ураження інженерної інфраструктури та комунікацій з руйнівними наслідками.

Таблиця 13. Надзвичайні ситуації на Львівщині та їх наслідки у 2008-2014 рр.

Надзвичайна ситуація	В зону надзвичайної екологічної ситуації потрапили			Оцінено збитки на суму (млн грн)
	Пошкоджено	Зруйновано та пошкоджено		
	домогосподарств	об'єктів	с/г угідь	
Липнева стихія 2008року	306 населених пунктів, 9 адміністративних районів та 4 міста обласного значення			950,0
	20 335	1106	10 052,1	
Дощовий паводок 2010 року	16 районів та 3-ох міст обласного значення			18,044 541
	560	705	2 666	
Дощовий паводок 2014р.	115 населених пунктів, територій 11 районів та 3 міста обласного значення			111,742 994
	6 384	308	2 749	

Аналіз матеріалів багаторічних спостережень і наукових досліджень свідчить про значну частоту та стохастичний (випадковий) характер прояву водних стихій, необхідність удосконалення діючої протиаварійної системи.

Основними причинами формування паводків на річках області, які повторюються 3-8 разів на рік, є ряд природних та антропогенних чинників. До природно-кліматичних особливостей Карпатського регіону належить надмірна кількість атмосферних опадів (до 100-300 мм за добу) на фоні попередніх паводків, мерзлих ґрунтів, бурхливого сніготанення, вирубок лісів, відбирання піщано-гравійної суміші тощо. Серед техногенних чинників переважають: слабка зарегульованість стоку, відсутність протиаварійних водосховищ, недосконалі лісогосподарська діяльність, надмірна розораність, безсистемна забудова, захаращення русел деревиною, засміченість тощо. Більша частина захисних гідротехнічних споруд будується для розв'язання локальних проблем.

Львівщина займає четверте місце в Україні за кількістю ставків (в середньому 0,5 га водної поверхні припадає на один квадратний кілометр поверхні області) та одна із перших в Україні розпочала проводити земельні торги з продажу права оренди водних об'єктів, які розташовані за межами населених пунктів.

На території області налічується 3085 ставків загальною площею водного дзеркала 9,12 тис. га. В користуванні на сьогодні знаходиться 1456 ставків загальною площею водного дзеркала 6,26 тис.га, що становить 47% від загальної кількості ставків в області та 69% площі водного дзеркала ставків. Найбільша кількість ставків знаходиться в басейні Дністра, що становить 54% від загальної кількості ставків в області. 23% та 16% відповідно ставків в басейні Західного Бугу та Сяну. Найменший відсоток (7%) ставків в басейні Стира.

14.3. Стан атмосферного повітря

Екологічна ситуація на території області характеризується відносною стабільністю показників, проте є ряд проблем, які потребують вирішення.

Особливо актуальною є проблема забрудненості атмосферного повітря шкідливими викидами промислових підприємств (оксиди вуглецю, оксиди азоту та сірчаного ангідриду).

Найбільші обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря мають підприємства постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (52 тис. 511 тонн, або 48,1% від загальних викидів стаціонарними джерелами по області), добування кам'яного та бурого вугілля (36 тис. 599 тонн, або 33,5% від загальних викидів стаціонарними джерелами по області).

У розрахунку на 1 км² площі у 2018 р. припадало 4900 кг (за 2017 рік – 4998 кг) викидів забруднюючих речовин, на 1 особу – 42,3 кг (за 2017 рік – 43,1 кг).

Найвищі обсяги викидів в атмосферне повітря спостерігаються у районах та містах, де розташовані підприємства цих галузей, а саме: Кам'янка-Бузький район (50 тис. 380 тонн, або 46,2%), Сокальський район (24 тис. 004 тонн, або 22,0%), м. Червоноград (13 тис. 326 тонн, або 12,2%) та м. Львів (3 тис. 995 тонн, або 3,6%).

Причинами надмірних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря є повільне впровадження пилогазоочисного обладнання на підприємствах енергетики, де в якості палива використовується природне вугілля.

Гострими залишаються низка проблем: недотримання підприємствами технологічного режиму експлуатації пилогазоочисного устаткування; невиконання у встановлені терміни заходів щодо зниження обсягів викидів до нормативного рівня; низькі темпи впровадження сучасних технологій очищення викидів; відсутність ефективного очищення викидів підприємств від газоподібних домішок.

Таблиця 14. Динаміка обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря у 2016-2018 рр.

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік
Загальна кількість (одиниць) дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, виданих у поточному році суб'єкту господарювання, об'єкт якого належить до:	809	752	779
другої групи	166	133	186
третьої групи	643	619	593
Викиди забруднюючих речовин та парникових газів від стаціонарних джерел, тис. т	103,1	109,1	106,7
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на км ² , т	4,7	5,0	4,9
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на одну особу, кг	40,7	43,1	42,3

Таблиця 15. Вміст забруднюючих речовин в атмосферному повітрі міст

Назва забруднюючої речовини	Середньорічний вміст, мг/м ³	Середньодобові ГДК, мг/м ³	Максимальні разові ГДК, мг/м ³	Максимальний вміст, мг/м ³
Пил	0,15	0,15	0,5	0,3
Сірки діоксид	0,012	0,05	0,5	0,066
Вуглецю оксид	1,95	3	5	6
Діоксид азоту	0,042	0,04	0,2	0,19
Оксид азоту	0,0265	0,06	0,6	0,10
Фтористий водень	0,0029	0,005	0,02	0,012
Формальдегіл	0,0077	0,003	0,035	0,021

* - у Львівській області якість атмосферного повітря вимірюється лише у Львові.

Таблиця 16. Основні забруднювачі атмосферного повітря за 2018 р.

Назва об'єкта	Частка викидів забруднюючої речовини			Частка оснащення джерел викидів газоочисними установками (ГОУ), %	Ефективність роботи ГОУ, %
	усього викидів, т/рік	до загального обсягу викидів об'єкта, %	до загального обсягу викидів населеного пункту, %		

Львівська область

Добровірска ТЕС ПАТ «ДТЕК Західенерго»	43693	100	98,8	45	80-99
Шахта «Степова» ДП «Львіввугілля» №10	12825	100,0	-	20	80
Шахта «Межирі-чанська» ДП «Львіввугілля»	5910	100,0	-	20	80
Шахта «Лісова» ДП «Львіввугілля» (№6)	6209	100,0	-	20	80
Шахта «Червоно-градська» ДП «Львіввугілля» (№2)	3566	100,0	-	20	80
Шахта «Велико-мостівська» ДП «Львіввугілля» (№1)	4332	100,0	-	20	80
Шахта «Відро-дження» ДП «Львіввугілля» (№4)	1541	100,0	-	20	80

Таблиця 17. Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення за видами економічної діяльності у 2018 р.

	Обсяги викидів		
	т	у % до 2017	у % до підсумку
Усі види економічної діяльності	106742,4	97,8	100,0
Сільське господарство, лісове та рибне господарство	1698,2	104,8	1,6
Добування кам'яного та бурого вугілля	37110,6	101,4	34,8
Добування сирої нафти та природного газу	6362,3	132,3	6,0
Виробництво харчових продуктів	839,7	134,7	0,8
Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	736,8	88,2	0,7
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	45894,0	87,4	43,0
Будівництво будівель і споруд	104,8	82,2	0,1
Наземний і трубопровідний транспорт	5645,8	130,3	5,3
Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	956,1	113,4	0,9
Інші види економічної діяльності	7394,1	108,7	6,8

Основними забруднювачами повітря Львівської області у 2018 році були підприємства з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (43,0%) та добувної промисловості (40,8%).

14.4. Природно-заповідні території та збереження біорізноманіття

Одним з пріоритетних завдань у природоохоронній сфері Львівщини є територіальна охорона, що полягає у збереженні лісових, лучних та водних екосистем, які мають наукову, екологічну, соціальну, оздоровчу та ландшафтно-естетичну цінність.

Станом на 01 січня 2019 року в області налічується 377 територій та об'єктів природно-заповідного фонду, загальною площею 158,31 тис.га, з них 25 територій та об'єктів, площею 64,5 тис.га мають статус загальнодержавного значення. Показник заповідності від загальної площі області становить 7,2 %.

Карпатський регіон є тим регіоном, де заповідність становить більше 20,0% від площі регіону.

Існуючий показник заповідності в області хоча й вищий від середнього в Україні на 1,5 %, проте нижчий від сусідніх європейських країн та середнього для Європи. З урахуванням природно-історичних та фізико-географічних особливостей регіону оптимальним на сьогодні для області слід вважати показник заповідності на рівні 10 %.

Таблиця 18. Структура природно-заповідного фонду області станом на 01.01.2019 р.

Об'єкти природно-заповідного фонду Львівської області	Кількість об'єктів, шт.	Площа, га
Загальнодержавного значення	25	64551,30
<i>у тому числі</i>		
Природний заповідник «Розточчя»	1	2084,50
Національний природний парк «Яворівський»	1	7078,60
Національний природний парк «Сколівські Бескиди»	1	35684,00
Національний природний парк «Північне Поділля»	1	15587,90
Заказники	9	3303,00
Пам'ятки природи	2	592,80
Ботанічні сади	2	41,20
Дендрологічні парки	2	64,00
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва	6	115,30
Місцевого значення	352	93762,42
<i>у тому числі</i>		
Регіональний ландшафтний парк «Знесіння»	1	312,00

Львівська область

Регіональний ландшафтний парк «Надсянський»		1	19428,00
Регіональний ландшафтний парк «Верхньодністровські Бескиди»		1	8536,00
Регіональний ландшафтний парк «Равське Розточчя»		1	19103,00
Регіональний ландшафтний парк «Стільське Горбогір'я»		1	8909,90
Заказники		48	27955,69
Пам'ятки природи		193	2241,39
Інші об'єкти	Заповідні урочища	48	6502,40
	Ботанічні сади	1	1,50
	Зоопарк	1	5,9
	Пам'ятки садово-паркового мистецтва	56	766,63
Всього		377	158313,72

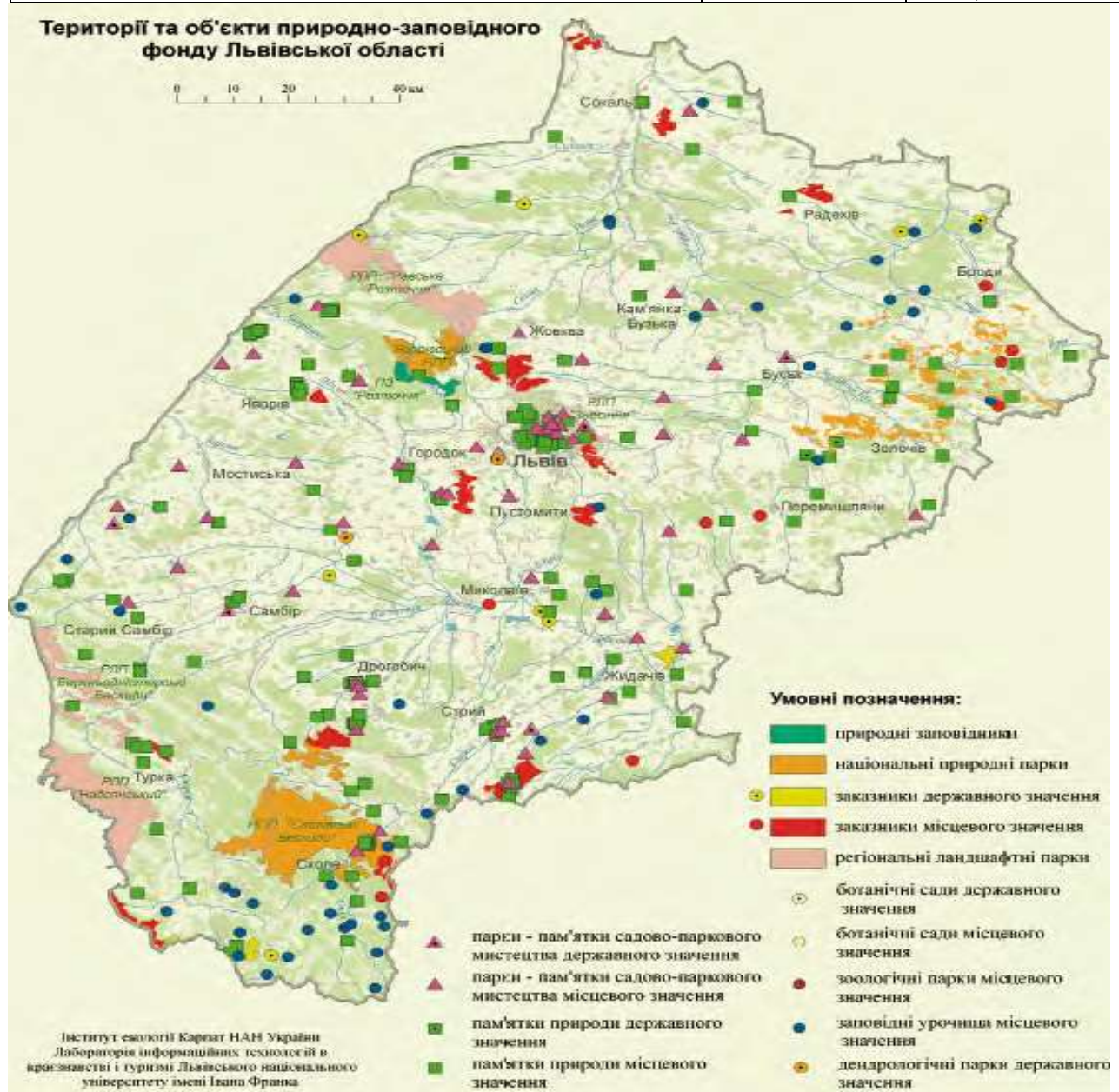

Рис. 59. Території та об'єкти природно-заповідного фонду Львівської області

Для покращення управління заповідними територіями функціонує 10 природоохоронних установ зі спеціальними адміністраціями: природний заповідник «Розточчя», національні природні парки («Яворівський», «Сколівські Бескиди», «Північне Поділля»), ботанічні сади Львівського національного університету імені Івана Франка та Національного лісотехнічного університету України, регіональні ландшафтні парки («Знесіння», «Равське Розточчя», «Верхньодністровські Бескиди», «Надсянський»). Інші об'єкти перебувають у віданні та під охороною підприємств та органів місцевого самоврядування, на відповідній території.

В області є 3 об'єкти, які включені комісією МАБ ЮНЕСКО до всесвітньої мережі біосферних резерватів.

Регіональний ландшафтний парк «Надсянський» загальною площею 19428 га створений

з метою забезпечення екологічного балансу верхів'я річки Сян, яке знаходиться в межах України та Польщі. З 1998 року парк є складовою частиною першого в світі міжнародного українсько-польсько-словацького біосферного резервату «Східні Карпати».

З метою збереження біорізноманіття, розвитку місцевих громад, проведення еколого-освітньої діяльності створено українську частину міжнародного біосферного резервату «Розточчя», який рішенням комісії МАБ ЮНЕСКО у 2011 році включений до Світової мережі біосферних резерватів. Площа української резервату становить 74416,0 га.

У 2017 році на 41-й сесії Комітету Всесвітньої спадщини букові праліси України внесено до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, як «Незаймані букові ліси в Карпатах та інших регіонах Європи». До пралісів в межах Львівщини віднесено лісові масиви Розточчя площею 384,81 га.

Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття є обов'язковою умовою сталого (збалансованого) розвитку. Тваринний та рослинний світ Львівщини є досить різноманітним, завдяки її розташуванню в різних природних зонах. Північна частина області лежить у межах Волинської височини, хребти Українських Карпат – на південному заході області. Лісостепова зона займає північну частину області, а луки і болота – близько 30%.

На території області налічується 137 видів тварин та 146 видів рослин, занесених до Червоної Книги України, що підлягають охороні на підставі державних та міжнародних документів. В межах Львівської області нараховується 130 рідкісних або зникаючих видів тварин і 270 видів рослин, які не занесені до Червоної Книги України, але потребують охорони на регіональному рівні.

Основними загрозами для біологічного та ландшафтного різноманіття є: денатуралізація природних ландшафтів, антропогенна діяльність, поширення інвазійних видів (борщівник Сосновського, амброзії, іспанського слимака), розповсюдженні хвороб та шкідників (всихання сосни звичайної та ялини звичайної).

У зв'язку з цим, велика увага приділяється виявленню і збереженню рідкісних видів флори і фауни завдяки створенню територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

15. Туристичний потенціал

15.1. Загальна характеристика

Територія Львівської області багата унікальними об'єктами історико-культурної спадщини, мистецтва, лікувально-оздоровчими, водними і ландшафтними ресурсами, самобутніми традиціями та звичаями, які в поєднанні з вигідним географічним положенням, прекрасний потенціал для розвитку найрізноманітніших видів і форм туризму та відпочинку. Частка Львівської області в природно-ресурсному потенціалі України складає близько 5,4%.

Аналізуючи сучасний стан туристично-рекреаційної сфери області, насамперед слід наголосити на сталій позитивній динаміці її розвитку впродовж останніх років. Це знаходить своє відображення в зростанні туристичних потоків, поступовому розвитку туристичної й рекреаційної інфраструктури регіону, розширенні спектру туристичних послуг, зростанні якості сервісу сфери обслуговування туризму і курортів. За 2018 рік область серед регіонів України зайняла 2-місця за обсягом туристичного збору, за кількістю розміщених у готельних закладах та за кількістю туристів з України.

15.2. Рекреаційні ресурси і курортні зони

Туристично-рекреаційний потенціал Львівської області представлений близько 200-ма лікувальними джерелами мінеральних вод семи типів, лікувальними грязями, найбільшим в Україні родовищем озокериту. На базі цих унікальних ресурсів розвиваються відомі в Україні та за кордоном курорти Трускавець, Східниця, Моршин, Немирів, Великий Любін, Шкло, де створені умови для профілактики й лікування органів дихання, шлунково-кишкового тракту, нервової та серцево-судинної систем, опорно-рухового апарату. Санаторно-курортна справа є одним з пріоритетних видів економічної діяльності на Львівщині, що в ринкових умовах зазнає якісних змін – з'являються оздоровниці та СПА-курорти найвищого європейського рівня.

Відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України», національні природні і регіональні ландшафтні парки є не лише природоохоронними, але й рекреаційними та культурно-освітніми установами. Закон передбачає виокремлення спеціальних зон (стаціонарної рекреації та регульованої рекреації), які передбачені для розвитку традиційних,

так і нетрадиційних форм туризму (піший туризм, гірський велотуризм, кінний туризм, «фотосафарі» тощо).

На території НПП «Сколівські Бескиди» є п'ять рекреаційних пунктів – «Водоспад на р. Кам'янка», «Колодка», «Павлів потік», «Майдан», «Тустань». Прокладено та промарковано еколого-пізнавальні стежки та маршрути:

- «Бучина» – розрахована для короткотермінового відпочинку та екскурсій школярів;
- «Крокус» – для ознайомлення відвідувачів парку з рідкісними видами рослин, які потребують охорони;
- «На гору Лопата» – знайомить відвідувачів з історичними подіями Другої світової війни;
- «На водоспад» – для короткотермінового відпочинку вихідного дня;
- «Долиною річки Кам'янки» – знайомить з геологічною пам'яткою природи водоспадом на р. Кам'янка та озером Журавлине;

- «м. Сколе - г. Парашка – с. Майдан» (протяжністю 28 км) – проходить через найвищу вершину національного природного парку (1268 м над рівнем моря), розрахована на 1-2 денний туристський перехід, під час якого є унікальна можливість милуватись чудовими навколишніми краєвидами, а також ознайомитися із видами рослин та тварин, занесених до Червоної книги України.

У рекреаційних зонах обладнані стоянки для автотранспорту, влаштовані малі архітектурні форми, місця для розведення вогнищ тощо.

На території парку діє 2 туристичні притулки, які вперше в області було відкрито саме в НПП «Сколівські Бескиди» - в урочищі «Дубина» та біля музею-фортеці «Тустань».

Яворівський НПП володіє значним рекреаційним потенціалом для розвитку туризму, а на прилеглих територіях – кваліфікованого туризму (мисливство, рибальство).

На території Яворівського національного природного парку функціонує чотири автобусно-пішохідних маршрути, 7 еколого-пізнавальних стежок (промарковані, частково облаштовані парковими скульптурами та вказівниками), 4 стаціонарні зони для відпочинку – «Верешиця», «Лелехівка», «Середній Горб», «Козулька». У цих зонах сформована рекреаційна інфраструктура, побудовані та експлуатуються власні водойми загальною площею 10,5 га.

У зонах стаціонарної рекреації «Лелехівка» та «Верешиця» облаштовані місця масового відпочинку, літні відпочинкові навіси, мангали, причали, містки для спортивної риболовлі, функціонує пляж для купання, рятувальний пост, збудовано літній відпочинковий будиночок. Зони підключені до енергопостачання, сформована мережа водопостачання та водовідведення, встановлено очисні споруди.

В урочищі «Мочари» діє рекреаційно-туристичний центр «Оселя Розточчя», при якому створюється музей традиційної культури і побуту Розточчя.

В навколишніх населених пунктах існують сприятливі умови для розвитку агротуризму. Прикордонно-приміське положення посилює цінність рекреаційних ресурсів. Вже протягом 100 років Розточчя є головним регіоном відпочинку для жителів Львова і околиць. Парк знаходиться поблизу кордону з Польщею, тому має велике значення і для міжнародного туризму.

Територія національного природного парку «Північне Поділля» належить до найцінніших у природничому та культурно-історичному аспектах територій України. На території парку розташовані об'єкти так званого «Золотого кільця» замків Львівщини, давньослов'янське городище Пліснеськ, численні храми та інші пам'ятки культури.

РЛП «Знесіння» – унікальний заповідний об'єкт такого типу, оскільки знаходиться в межах великого міста. У межах РЛП є багато цікавих пам'яток неживої природи: потоки Хомець та Глибокий; геологічних (зкам'янілі залишки дерев та вапнякові відслонення з відбитками доісторичних морських організмів); історичних (поганське капище, «Світовидове поле», «Гора Баба», «Род-Гора» – єдине уціліле в місті поховання українських січових стрільців на меморіальному кладовищі Знесіння); археологічних (сліди поселень IV-II ст. до н.е., залишки слов'янських городищ X-XIII ст.); архітектурних (церква Вознесіння XVI-XX ст., костел св. Войцеха XVI ст., церква св. Іллі XVII ст.). Вони становлять значний інтерес для відвідувачів парку, які цікавляться історією нашого краю.

Розвиток сільського туризму в межах парків і навколо них дозволяє отримувати мешканцями альтернативні прибутки, що має неабияке значення, зокрема, для гірських районів, де рівень безробіття чи не найвищий в області. Рекреаційний потенціал парків області дозволяє розглядати екотуризм як один з перспективних напрямів місцевої економіки, оскільки до розвитку рекреаційно-туристичної діяльності залучається місцеве населення, його знання

історії, культури та природної самобутності краю.

Львівщина також характеризується різноманітністю рекреаційних ресурсів.

В області створена розгалужена мережа рекреаційних закладів: 133 санаторно-курортних заклади (в т.ч. на базі багатих природно-рекреаційних ресурсів, зокрема, Великий Любін, Моршин, Немирів, Роздол, Східниця, Трускавець, Шкло), 82 заклади готельного господарства, близько 500 приватних садиб, які займаються сільським туризмом.

Лікувально-оздоровчі та відпочинкові центри:

- м. Трускавець (добовий дебіт родовищ мінеральних вод складає 47,2 м³/добу) – курорт державного і міжнародного значення, понад 25 мінеральних джерел (найбільш відома мінеральна вода «Нафтуся» із загальними розвіданими та прогнозними ресурсами понад 5000 м³/добу);

- смт Східниця (добовий дебіт родовища 64,6 м³/добу) – бальнеологічний курорт, налічується 38 джерел і понад 17 свердловин з різним фізико-хімічним складом. До послуг туристів та відпочиваючих – 5 пансіонатів, 2 бази відпочинку, лікарня;

- м. Моршин (добовий дебіт родовища складає 79,0 м³/добу – курорт державного значення. До послуг відпочиваючих 12 санаторіїв, 3 пансіонати, бальнеогрязелікарня, аеросолярій, інгаляторій тощо. Сумарні розвідані та прогнозні ресурси лікувальних розсолів складають понад 600 м³/добу, з яких на даний час використовується лише приблизно 1 м³/добу;

- смт Немирів (запаси вод – 320 м³/добу) – бальнеологічний курорт, 6 мінеральних джерел, функціонують санаторій, бальнео-лікарня, грязелікарня, табори відпочинку;

- смт Шкло (запаси вод – 5,0 м³/добу) – бальнеологічний курорт, функціонують санаторій, бальнео-лікарня, грязелікарня, табори відпочинку.

Крім курортів, найбільш відомі родовища мінеральних вод без специфічних компонентів і властивостей розташовані в смт Олеську (220 м³/добу), с. Балучині (158 м³/добу), смт Новому Милятині (138 м³/добу), с. Солуки (86 м³/добу). Їх загальні прогнозні запаси складають близько 27 тис. м³/добу.

Львівщина також має природні ландшафтні, лісові, водні та інші рекреаційні ресурси. Серед них особливий інтерес представляють гірські місцевості, придатні для гірськолижного спорту, зокрема, смт Славське з прилеглими населеними пунктами, с. Тисовець Сколівського району, с. Розлуч, м. Турка Турківського району та інші.

Туристично-рекреаційний потенціал Сколівського району нараховує 86 відпочинкових закладів (70 діючих), близько 200 приватних агроосель, 3 канатно-крісельні дороги, 27 бугельних витяги, 30 гірськолижних трас (8 затверджено міжнародною федерацією спорту).

Для водних видів відпочинку, оздоровлення і туризму найбільш придатними є річки Дністер, Стрий, Свіча, Західний Буг, окремі штучні водойми в околицях Львова та Яворівському районі.

15.3. Історико-культурна спадщина Львівщини

Область має найбільшу в Україні кількість, різноманітність і ступінь збереження об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини, яка представлена всіма типами будівель широкого хронологічного періоду – від Княжої доби до середини ХХ століття.

На території Львівщини на державному обліку перебуває 8 453 пам'ятки культурної спадщини (з них 816 – пам'яток національного значення): 3 755 пам'яток архітектури (з них – 794 – національного значення), 3 833 пам'ятки історії (з них – 14 національного значення), 306 пам'яток монументального мистецтва (з них 5 – національного значення), 500 пам'яток садово-паркового мистецтва (з них 5 – національного значення).

На території Львівської області розташовано 5 об'єктів, які включені до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, а саме: Ансамбль історичного центру Львова та чотири дерев'яні церкви (церква святого Юрія XVI –XVII ст., Пресвятої Трійці 1720 року, Собор Пресвятої Богородиці 1838 року, Зіслання Святого Духа 1502 року).

В області діють 10 театрів, серед яких Львівський оперний театр – один з найкрасивіших у Європі.

Львівщина належить до областей України з найбільшою кількістю замків. За дослідженнями науковців, тут з давньоруських часів до XVIII ст. було зведено близько дев'яти десятків мурованих оборонних пам'яток, значну частину яких складали замки. В області налічується 10 замків: Бродівський, Добромильський (руїни), Жовківський, Золочівський, Львівський (руїни), Олеський, Свірзький, Старосільський, Підгорецький та Поморянський.

Сьогодні Олеський замок є найпопулярнішим туристичним об'єктом за межами Львова. Олеський, Підгорецький, Золочівський, Свірзький, Жовківський замки об'єднані в популярний туристичний маршрут «Золота підкова Львівщини». Туристичним дивом Львівщини вважається замок-фортеця «Тустань» (X-XIII ст.) – пам'ятка історії, археології, архітектури та природи, яка не має аналогів у Європі.

В області функціонують історико-культурні заповідники, які містять пам'ятки архітектури, історії, археології, мистецтва, а також музеї, театри тощо. До них можна віднести і промислові об'єкти, які мають певну туристичну цінність (закинуті шахти, старі місця нафтовидобутку, солеваріння, гутного виробництва тощо).

Водночас перелічені переваги розвитку туристичної привабливості регіону мають свою проблематику, що є перешкодою для повноцінного використання туристично-рекреаційного потенціалу Львівщини. До основних проблем розвитку туристично-рекреаційної сфери можна віднести наступні:

- надмірна територіальна концентрація туристичних потоків в межах м.Львова та неефективне використання туристично-рекреаційних можливостей у районах області та сільській місцевості;
- неналежний рівень розвитку туристичної та рекреаційної інфраструктури; неналежний стан, а подекуди взагалі відсутність впорядкованих (облаштованих) туристичних маршрутів (брак обладнаних місць короточасного відпочинку, гірських туристичних притулків, недостатня кількість ознакованих і впроваджених шляхів активного туризму (пішохідних, велосипедних, водних тощо) та недостатня їх популяризація);
- незадовільний стан пам'яток історико-архітектурної спадщини, доріг та під'їздів до об'єктів туристичної та курортної сфери, недостатнє використання транспортних можливостей для перевезення туристичних потоків;
- недостатнє забезпечення професійними кадрами галузі туризму, курортів і рекреації;
- низький рівень доступності регіону для інклюзивного туриста;
- зниження привабливості територій через забруднення твердими побутовими відходами.

16. Бюджетна сфера

Бюджет області формується відповідно до Бюджетного та Податкового кодексів України. Показник відношення надходжень до державного бюджету на території області до отриманих трансфертів з державного бюджету має тенденцію до зменшення (2013 рік – 162 %, 2018 рік – 159 %).

Загальний обсяг трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам області у 2018 році склав 19,7 млрд грн (дотації – 1,5 млрд грн, субвенції – 18,2 млрд грн) та збільшився проти 2013 року в 2,7 раза (на 12,4 млрд грн). У їх загальному обсязі переважали субвенції на здійснення програм соціального захисту населення, медична та освітня субвенції, питома вага яких загалом складала понад 85 відсотків.

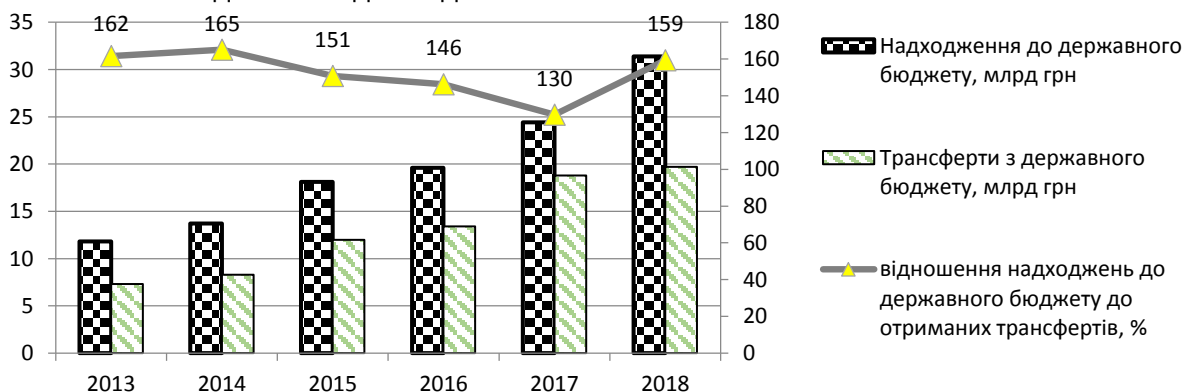

Рис. 60. Надходження до державного бюджету та трансферти з державного бюджету у 2013-2018 роках по Львівській області

У зведеному бюджеті області протягом періоду, що аналізується зменшилася частка трансфертів з державного бюджету, яка у 2013 році становила 61,9 %, а у 2018 році – 56,6 %.

Це свідчить про певне зменшення рівня дотаційності області.

Важливим показником фінансової спроможності території є надходження податків і платежів до загального фонду бюджету в розрахунку на одного мешканця. Упродовж останніх шести років зазначений показник у Львівській області зріс від 1,4 тис. грн до 5,3 тис. грн, тобто в 3,7 разів (3,5 – по Україні). Відтак, хоча Львівщина в абсолютному значенні й поступається середньоукраїнському рівню, спостерігається тенденція поступового зменшення цього відставання.

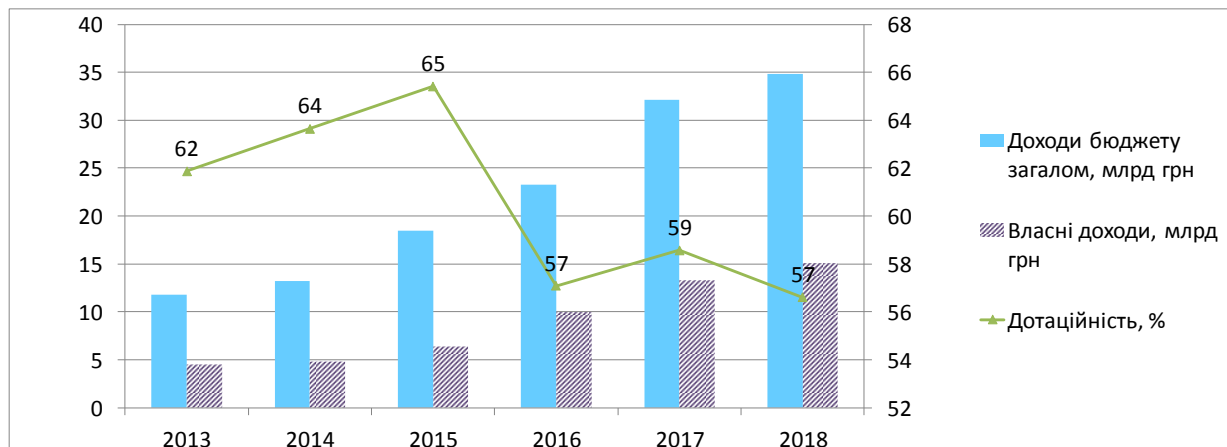

Рис. 61. Динаміка дотаційності бюджету Львівської області

Водночас, простежується асиметричність фінансової спроможності розвитку територіальних громад області. У 2018 році найбільш спроможна територія Львівщини – Славська ОТГ – випереджала найменш спроможну – Новоміську ОТГ – у 15 разів (11,9 та 0,8 тис. грн на одного мешканця відповідно). Загалом із 64 міст обласного значення, районів та об'єднаних громад області лише 5 перевищували за фінансовою спроможністю середньообласний рівень. Слід зазначити, що диференціація територій області за податкоспроможністю різко зросла з початком децентралізації та утворення об'єднаних територіальних громад. Переважна більшість малоспроможних громад Львівщини утворилися в першу «хвилю» децентралізації (2015-2016 рр.).

Рис. 62. Доходи загального фонду місцевих бюджетів на одного мешканця у 2018 році у розрізі територіальних громад (грн)

Структура власних доходів бюджету області упродовж 2013-2018 років частково змінилася. Незмінно стабільним джерелом місцевих доходів залишається податок на доходи фізичних осіб. Проте, частка ПДФО за шість років зменшилась – з 67 до 56 %. У 2015-2016 роках вона становила менше 50 %. Насамперед це пов'язано із змінами в законодавстві (з 2015 року 25 % податку зараховуються до державного бюджету), а також значними обсягами надходжень додаткових коштів з держбюджету від перевиконання планів за митними платежами (на сьогодні це джерело доходів місцевих бюджетів скасоване). Проте, два останні

роки частка ПДФО зростає. Враховуючи систематичне підвищення мінімальної заробітної плати, загальне збільшення рівня оплати праці (насамперед у бізнесі), а також те, що питанню оплати праці в державі приділяється першочергова увага, ця тенденція, вочевидь, триватиме й надалі, і у найближчі роки частка ПДФО в доходах бюджету Львівщини може сягнути 60 і навіть 70 %.

Окрім вже згаданих додаткових коштів від понадпланової мобілізації митних платежів (особливо суттєвою їх частка була в 2016-2017 роках), з 2015 року перелік доходів місцевих бюджетів поповнив акцизний податок (в 2015-2016 роках з роздрібної реалізації підакцизних товарів, а з 2017 року – також від виробленого і ввезеного пального). Упродовж останніх чотирьох років його частка коливається в межах 6-8 %.

Варто відзначити також незначне, але стабільне зростання в 2013-2018 роках у доходах бюджету Львівщини частки єдиного податку – від 8 до 12 %, – що є прямим свідченням розвитку малого та середнього бізнесу в області.

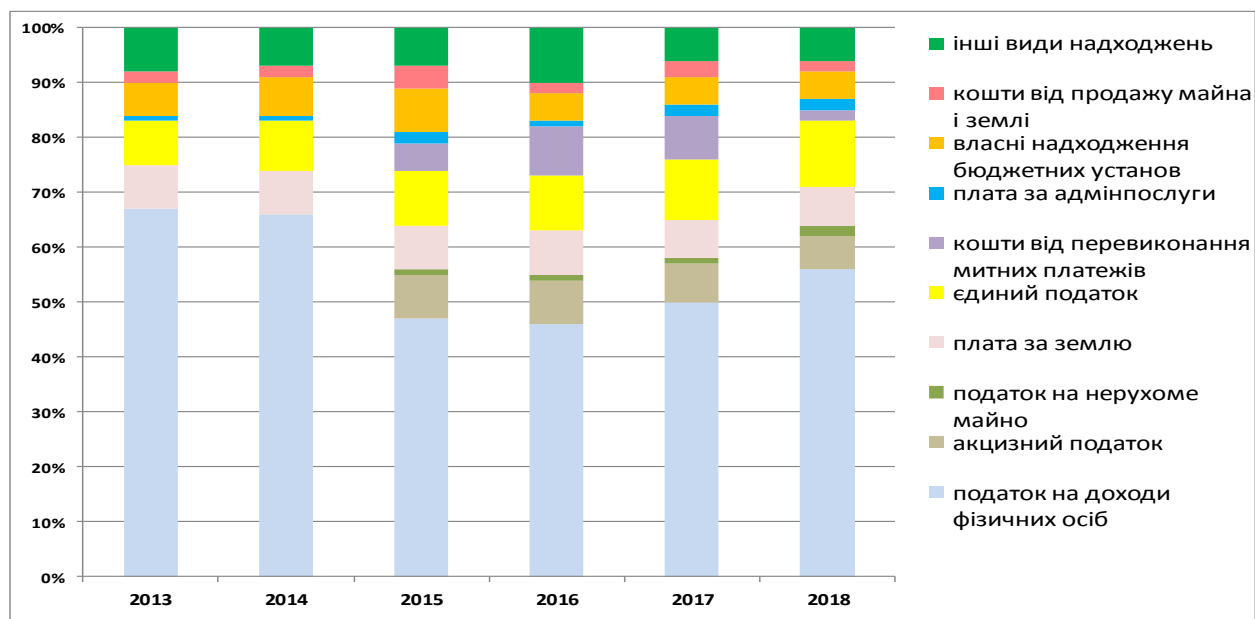

Рис. 63. Структура податкових надходжень до бюджету Львівської області, млн грн

За динамікою надходжень порівняно з попереднім роком Львівщина упродовж 2013-2018 років незмінно випереджала загальнодержавні показники як за власними доходами загального фонду (за винятком 2014 року), так і за податком на доходи фізичних осіб.

Таблиця 19. Динаміка окремих показників місцевих бюджетів у 2013-2018 роках

Показники/регіони	Роки:					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Темпи росту доходів загального фонду до попереднього року, %						
Україна	104,5	105,8	126,6	144,4	131,4	121,5
Львівська область	104,7	105,0	137,9	153,6	134,9	123,7
Темпи росту податку на доходи фізичних осіб до попереднього року, %						
Україна	105,8	96,9	87,8	143,8	140,1	124,9
Львівська область	105,8	106,6	95,2	152,3	143,7	126,8

Розпочатий у 2015 році процес децентралізації вплинув на структуру бюджетних надходжень за територіями. У 2016 році частка перших 15 новоутворених громад у власних доходах бюджету області становила 1 %, а у 2018 році їх частка зросла до 6 % (торік в області налічувалось уже 35 об'єднаних громад). Відповідно, поступово зменшується частка районів: з 27 % у 2015 році до 24 у 2018 (усі функціонуючі в області ОТГ утворені виключно в рамках районів).

Доволі стабільною у 2013-2018 роках залишалася частка міст обласного значення у власних доходах бюджету Львівщини: 38-41 % – м. Львів, 10-11 % – інші міста обласного значення. У зв'язку із втратою 10 % податку на доходи фізичних осіб, з 2015 року зменшується частка обласного бюджету (до 2014 року обласний бюджет отримував 25 % ПДФО, з 2015 року

– 15 %), яка в 2016-2017 роках компенсувалася лише значними надходженнями коштів від понадпланової мобілізації митних платежів.

Протягом 2013-2018 років загальний обсяг видатків місцевих бюджетів області зростає. У 2018 році він збільшився (у співставних умовах) проти попереднього року на 12,6 %, відповідно у 2017 році – на 26,9 %, у 2016 році – на 21,1 %, у 2015 році – на 28,3 %, у 2014 році – на 9,3 %.

Питома вага видатків зведеного бюджету Львівської області на соціально-культурну сферу у 2018 році становила 74,6 % (видатки на освіту – 28,3%, соціальний захист населення – 27,3%, охорону здоров'я – 15,8%). На житлово-комунальне, дорожнє господарство та будівництво витрачається в межах 13 %.

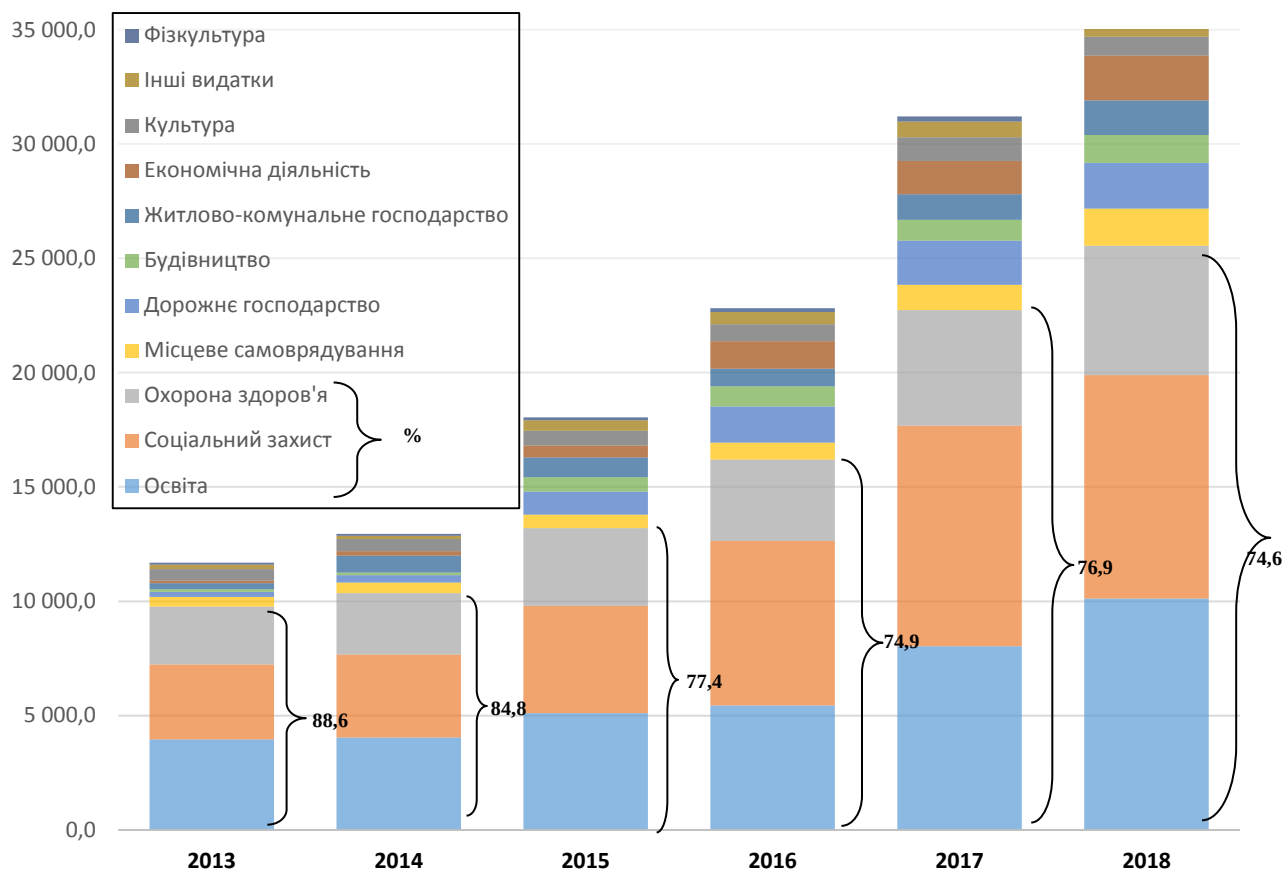

Рис. 64. Склад та динаміка видатків зведеного бюджету Львівської області за 2013-2018 роки млн грн

Протягом 2013-2018 років відбулися зміни у структурі видатків місцевих бюджетів області. Зокрема, питома вага поточних видатків зменшилася на 11,6 відсоткових пункта (2013 рік – 95,9%, 2018 рік – 84,3%), відповідно на цей відсоток збільшилась питома вага капітальних видатків (2013 рік – 4,1%, 2018 рік – 15,7%). Сумарно капітальні видатки збільшились з 480,2 млн грн до 5596,3 млн грн або в 11,7 разів.

Бюджет розвитку місцевих бюджетів є одним із важливих фінансових інструментів забезпечення виконання програм та проєктів розвитку області. Обсяги проведених видатків з бюджету розвитку відображають фінансову спроможність місцевих бюджетів щодо можливостей їх соціально-економічного розвитку та створення матеріальних активів.

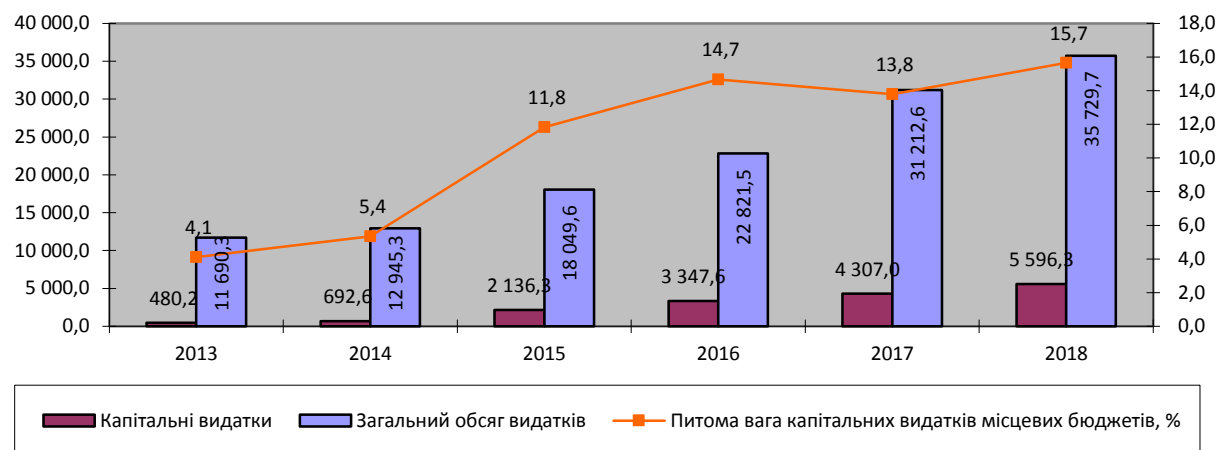

Рис. 65. Пітома вага капітальних видатків місцевих бюджетів у 2013-2018 роках, млн грн

У 2013-2018 роках частка бюджету розвитку у власних надходженнях становила лише 1,6-3,7 % (436,9–565,7 млн грн), що є недостатнім для належного фінансування капітальних видатків на розвиток соціальної сфери та інфраструктури територій області.

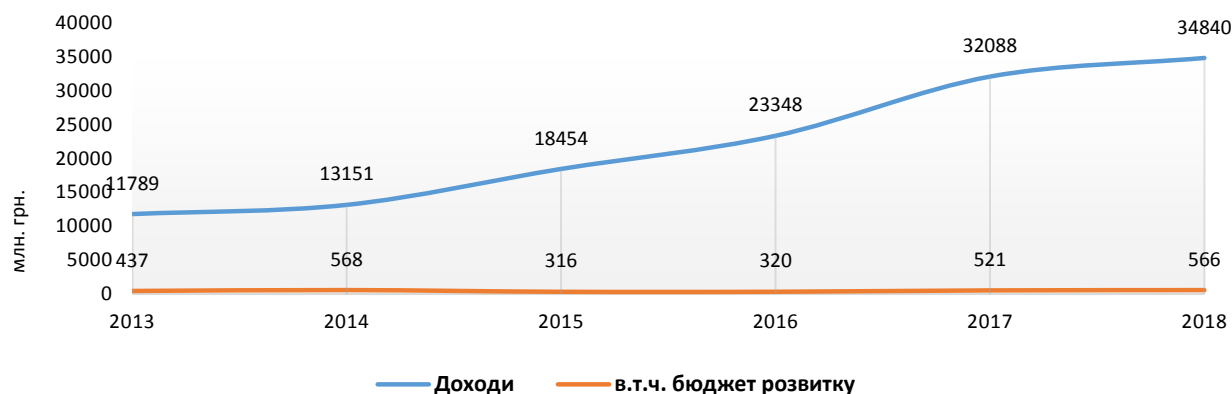

Рис. 66. Пітома вага бюджету розвитку у доходах місцевих бюджетів

Крім цього, протягом 2015-2016 років мало місце зменшення надходжень до бюджету розвитку області. Разом з тим, з урахуванням передачі коштів із загального фонду місцевих бюджетів до бюджету розвитку та субвенцій з державного бюджету, надходження бюджетів розвитку щороку зростають. Упродовж 2013-2018 років вони збільшилися у 9,2 рази (з 517,9 млн грн у 2013 році до 4793,1 млн грн у 2018 році).

Таким чином, поряд з позитивними змінами, що відбулися протягом останніх років в частині посилення фінансової спроможності місцевих бюджетів, головною проблемою розвитку області залишається недостатня забезпеченість коштами для виконання делегованих і власних повноважень місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування.

Рівень податкоспроможності (надходження податків і платежів до загального фонду бюджету в розрахунку на одного мешканця) місцевих бюджетів Львівщини упродовж 2013-2018 років зріс у 3,7 рази. За цим показником область децю поступається Україні, але спостерігається тенденція до зменшення цього відставання.

Має місце великий дисбаланс між найбагатшими і найбіднішими територіями в частині податкоспроможності. При цьому, податкоспроможність переважної більшості територій Львівщини поступається середньообласній. Велика кількість адміністративно-територіальних одиниць (насамперед ОТГ) є малоспроможними.

В області недостатня забезпеченість місцевих бюджетів власними надходженнями до бюджетів розвитку, що відповідно обмежує можливості соціально-економічного розвитку.

17. Гендерний профіль Львівської області

Жінки складають більше половини населення Львівської області – 52,7%. Загалом кількість чоловіків переважає кількість жінок у віковій групі 0-14 років, а у віковій групі 65 років і старше жінки становлять 65,66%. У віковій групі 15-64 роки жінки складають 51,66% у міських поселеннях і 49,29% у сільській місцевості.

Середній вік жінок і чоловіків склав у 2018 р. для чоловіків – 37,5 років, для жінок – 42,1 роки. Середня очікувана тривалість життя у 2018 р. серед чоловіків на 9,4 років менша, ніж у жінок у міських поселеннях і на 10,6 років менша у сільській місцевості

У 2018 р. кількість економічно активних чоловіків була більшою на 4,8% за кількість економічно активних жінок. Рівень зайнятості чоловічого населення за методологією МОП у 2018 році становив 60,0%, рівень безробіття – 9,0%, жінок – 53,9% та 4,6% відповідно. Рівень економічної активності чоловіків вищий ніж у жінок у всіх вікових групах. Найвищим гендерний розрив був у віковій групі 25-29 років і становив 21,8%, а також у віковій групі 30-34 роки (18,8%). Найнижчим цей показник був у віковій групі 40-49 років (2,1%).

Середньомісячна заробітна плата чоловіків у 2018 році становила 8938 грн, що на 24% більше, ніж у жінок. Середній розмір призначеної місячної пенсії у чоловіків на початок 2019 року на 37% перевищував розмір пенсії у жінок і становив 2894 грн. Суттєва різниця у розмірах заробітної плати жінок та чоловіків зафіксована: на підприємствах з добування кам'яного та бурого вугілля; в установах, які здійснюють фінансову та страхову діяльність; на підприємствах сільського, лісового та рибного господарства; в організаціях з інформації та телекомунікацій.

Протягом 2014-2017 рр. кількість ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД чоловіків і жінок зросла на 23,59% (з них чоловіків на 24,23%, жінок на 22,53%). Кількість чоловіків з числа ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД склала 62,61% у 2017 р.

Серед причин смерті хвороби кровообігу складають 89%. Чоловіки в середньому в 7 разів частіше помирають від туберкульозу та хвороб, зумовлених ВІЛ, ніж жінки. Серед померлих від злоякісних новоутворень органів дихання і грудної клітини в 2017 р. 84% склали чоловіки. Чоловіки в середньому в 4,5 разів частіше помирають від зовнішніх причин (здебільшого від транспортних нещасних випадків, дії алкоголю та навмисних самоушкоджень). В 2017 р. серед померлих від навмисних самоушкоджень 82% складали чоловіки.

Серед 23 керівників навчальних закладів 3-4 рівня акредитації області є лише одна жінка, що становить 4,3%. Розподіл викладачів за статтю є наступним: 4 650 жінки, 6 241 чоловіки.

Важливим індикатором гендерної рівності є представництво жінок у владних структурах. У ОТГ, де відбулися вибори, співвідношення депутатів складає: жінок – 233, чоловіків – 498. Серед голів та депутатів ОТГ частка жінок становить 25% і 32% відповідно. В 4 ОТГ кількість депутатів за ознакою статі рівна, а в 2 – кількість депутатів жінок переважає. В обласній раді кількість жінок-депутатів 4 скликання становила 4,5%, але показник виріс до 16,6% в 5 скликанні.

18. Результати досягнення прогнозованих індикаторів діючої Стратегії

При розробці Стратегії враховано результати, досягнуті при реалізації Стратегії регіонального розвитку Львівської області на період до 2020 року (затверджена рішенням обласної ради від 29.03.2016 № 146). У Стратегії-2020 визначено п'ять стратегічних цілей (конкурентоспроможна економіка, підвищення якості життя, відкриті кордони, розвинуте село, туристична привабливість), 16 оперативних цілей і 83 завдання щодо їх виконання.

Стратегія реалізовується у два етапи: I-й – 2016-2018 роки, II-й – 2019-2020 роки.

У Стратегії-2020 були визначені індикатори успішності досягнення цілей, відповідно до яких здійснювався моніторинг.

Таблиця 20. Перелік основних індикаторів, на досягнення прогнозованих значень яких спрямована Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року та Стратегія розвитку Львівської області на період до 2020 року

Індикатор	2014	Прогнозні індикатори на 2020	2018	Стан досягнення індикатора
Валовий регіональний продукт, у % до 2014 р.	98,6	120,4	202,6 (2017)	Зростання за 2014-2018 рр. у понад 2 рази

Індикатор	2014	Прогнозні індикатори на 2020	2018	Стан досягнення індикатора
Обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на 1 особу	545,7	963	367,8	Має місце протилежна до задекларованої тенденція
Експорт товарів у розрахунку на 1 особу	514,5	785	751,6	Прослідковується тенденція до зростання показника
Кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тис. населення	70	92	72	Несуттєве зростання показника 2014
Кількість середніх підприємств у розрахунку на 10 тис. наявного населення	4	7	4	Показник залишається на рівні 2014 р.
Щільність автомобільних доріг загального користування з твердим покриттям державного та місцевого значення вищої категорії I і II категорій), кілометрів доріг на 1 тис км ² території	48	49,7		
Середньомісячна заробітна плата (номінальна), грн	2961	4912	8001	Досягнуто із значним перевищенням
Загальний коефіцієнт вибуття сільського населення ,на одну тис. наявного сільського населення	9,6	8,1		
Забезпеченість населення лікарями всіх спеціальностей, на 10 тис. наявного населення	50,7	51,4	53	Досягнуто із незначним перевищенням
Рівень обладнання загальної площі житлового фонду водопроводом у міській місцевості, %	87,7	89,5		
Рівень смертності на 1 тис. населення	12,6	11,7	13	Має місце протилежна до задекларованої тенденція
Охоплення дітей дошкільними навчальними закладами (міська місцевість), %	68	76	73,5	Спостерігається позитивна тенденція
Охоплення дітей дошкільними навчальними закладами (сільська місцевість), %	26	36	29,6	Спостерігається позитивна тенденція
Частка утилізованих відходів	5,1	16,3	16,6	Досягнуто
Рівень безробіття за методологією Міжнародної організації праці	8,6	6,8	6,9	Досягнуто
Площа земель природно-заповідного фонду	157,5	425,7	158,67	Показник залишається на рівні 2014 р.
Частка площі природно-заповідного фонду у площі області, %	7,2	19,5	7,25	Показник залишається на рівні 2014 р.

II. ОСНОВНІ ЧИННИКИ І СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ ОБЛАСТІ

1. SWOT-аналіз розвитку регіону

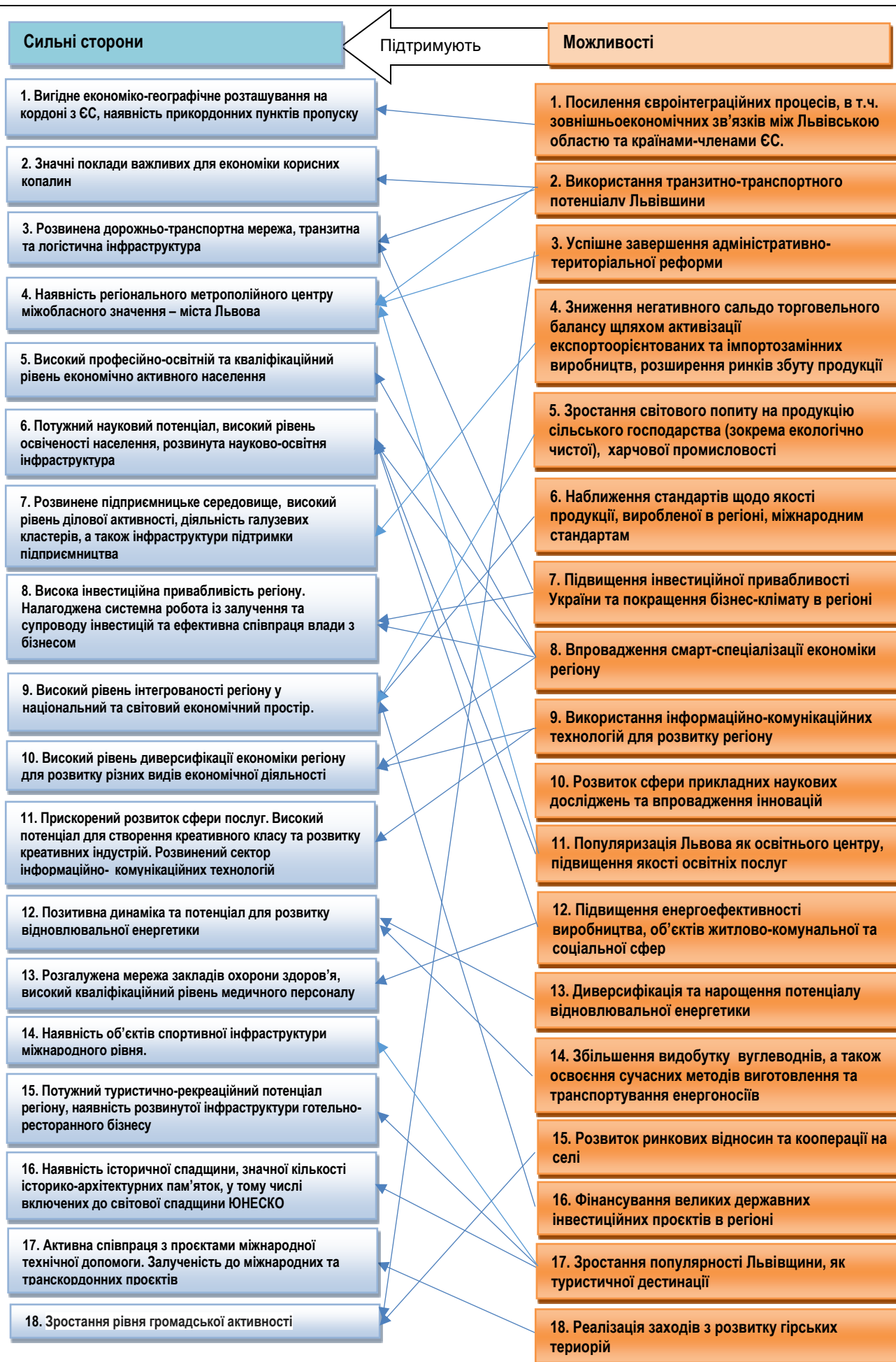
SWOT-аналіз соціально-економічного становища Львівської області проведено з урахуванням тенденцій розвитку, виявлених проблемних аспектів функціонування економіки, інфраструктури та соціальної сфери, динамічних змін у геополітичному становищі регіону, можливих зовнішніх впливів та викликів. SWOT-аналіз базується на висновках до розділів описово-аналітичної частини Стратегії, пропозиціях, наданих за результатами засідань тематичних робочих підгруп з розробки Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років.

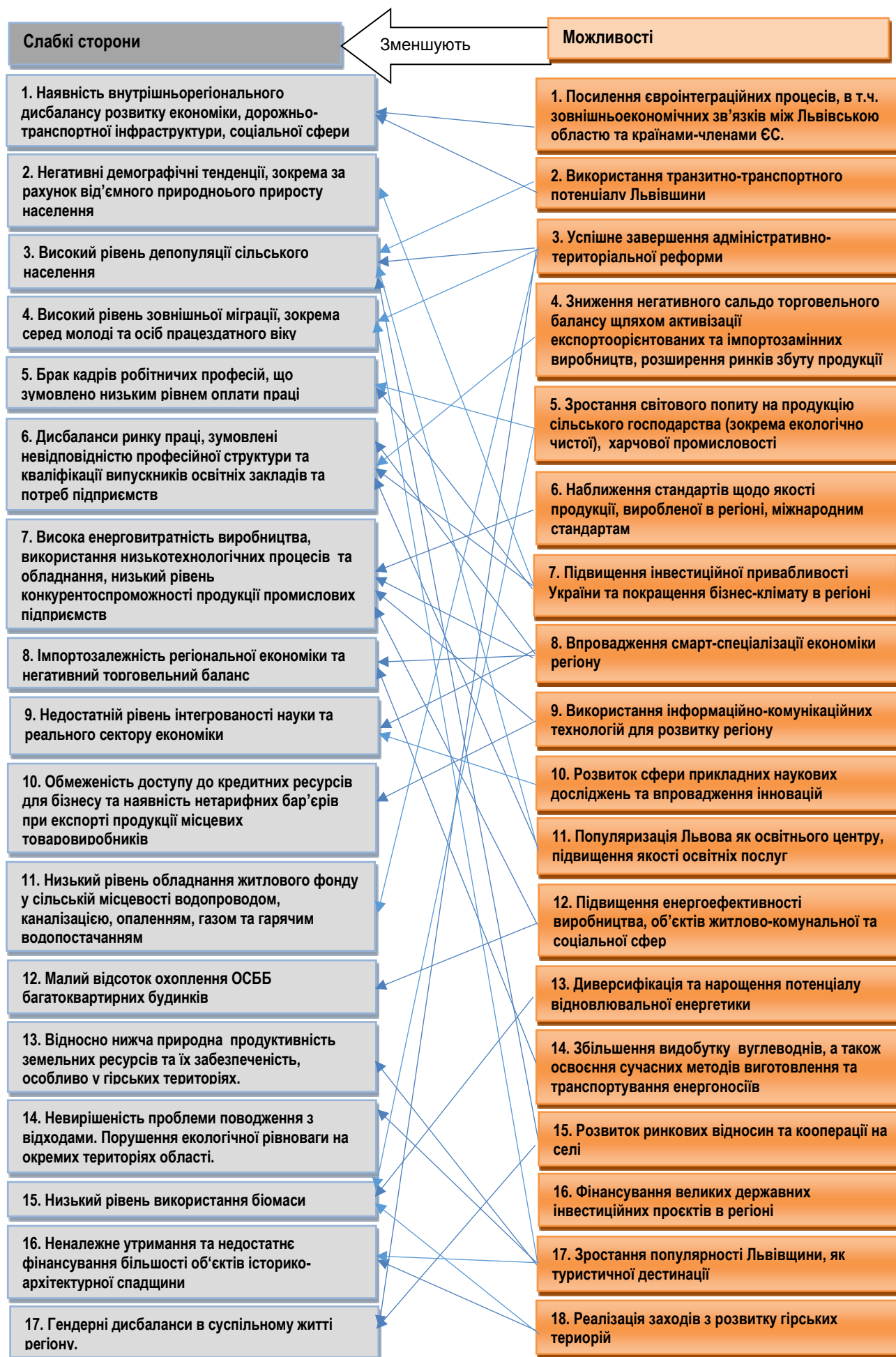
Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Вигідне економіко-географічне розташування на кордоні з ЄС, наявність прикордонних пунктів пропуску. 2. Значні поклади важливих для економіки корисних копалин (вугілля, природний газ, нафта, калійні солі, сировина для промисловості будівельних матеріалів тощо). 3. Розвинена дорожньо-транспортна мережа, транзитна та логістична інфраструктура (у т.ч. 3 міжнародних транспортних коридори, 5 автодорі міжнародного значення, міжнародний аеропорт «Львів» імені Данила Галицького, залізничний вокзал, логістичні центри, транскордонні нафто-, газо-, продуктопроводи та лінії електропередач). 4. Наявність регіонального метрополітного центру міжобласного значення – міста Львова. 5. Високий професійно-освітній та кваліфікаційний рівень економічно активного населення. 6. Потужний науковий потенціал, високий рівень освіченості населення, розвинута науково-освітня інфраструктура. 7. Розвинене підприємницьке середовище, високий рівень ділової активності, діяльність галузевих кластерів, а також інфраструктури підтримки підприємництва. 8. Висока інвестиційна привабливість регіону. Налагоджена системна робота із залучення та супроводу інвестицій та ефективна співпраця влади з бізнесом. 9. Високий рівень інтегрованості регіону у національний та світовий економічний простір. 10. Високий рівень диверсифікації економіки регіону. 11. Прискорений розвиток сфери послуг. Високий потенціал для створення креативного класу та розвитку креативних індустрій. Розвинений сектор інформаційно-комунікаційних технологій. 12. Позитивна динаміка та потенціал для розвитку відновлювальної енергетики 13. Розгалужена мережа закладів охорони здоров'я, високий кваліфікаційний рівень медичного персоналу 14. Наявність об'єктів спортивної інфраструктури міжнародного рівня. Наявний потенціал для розвитку професійного спорту та збільшення кількості осіб, охоплених фізкультурно-оздоровчою діяльністю. 15. Потужний туристично-рекреаційний потенціал регіону, наявність розвинутої інфраструктури готельно-ресторанного бізнесу. Висока концентрація рекреаційних ресурсів. 16. Наявність історичної спадщини, значної кількості історико-архітектурних пам'яток, у тому числі включених до світової спадщини ЮНЕСКО. 17. Активна співпраця з проєктами міжнародної технічної	1. Наявність внутрішньорегіонального дисбалансу розвитку економіки, дорожньо-транспортної інфраструктури, соціальної сфери. 2. Негативні демографічні тенденції, зокрема через від'ємний природний приріст населення. 3. Високий рівень депопуляції сільського населення, зокрема у гірських та територіально віддалених від обласного центру районах. 4. Високий рівень зовнішньої міграції, зокрема серед молоді та осіб працездатного віку. 5. Нестача працівників робітничих спеціальностей, що зумовлено низьким рівнем оплати праці 6. Дисбаланси ринку праці, зумовлені невідповідністю професійної структури та кваліфікації випускників освітніх закладів потребам підприємств. 7. Висока енерговитратність виробництва, використання низькотехнологічних процесів та обладнання, низький рівень конкурентоспроможності продукції промислових підприємств 8. Імпортозалежність регіональної економіки та негативний торговельний баланс 9. Недостатній рівень інтегрованості науки та реального сектору економіки. 10. Обмеженість доступу до кредитних ресурсів для бізнесу та наявність нетарифних бар'єрів при експорті продукції місцевих товаровиробників. 11. Низький рівень обладнання житлового фонду у сільській місцевості водопроводом, каналізацією, опаленням, газом та гарячим водопостачанням. 12. Малий відсоток охоплення ОСББ житлового фонду. 13. Відносно низька природна продуктивність земельних ресурсів та їх забезпеченість в розрахунку на 1 фермера (особливо у гірських територіях). Низька доходність малих фермерських підприємств. 14. Невирішеність проблеми поводження з відходами. Порушення екологічної рівноваги на окремих територіях області. Відсутність або неналежний стан споруд з очищення комунальних та промислових стоків. 15. Низький рівень використання біомаси

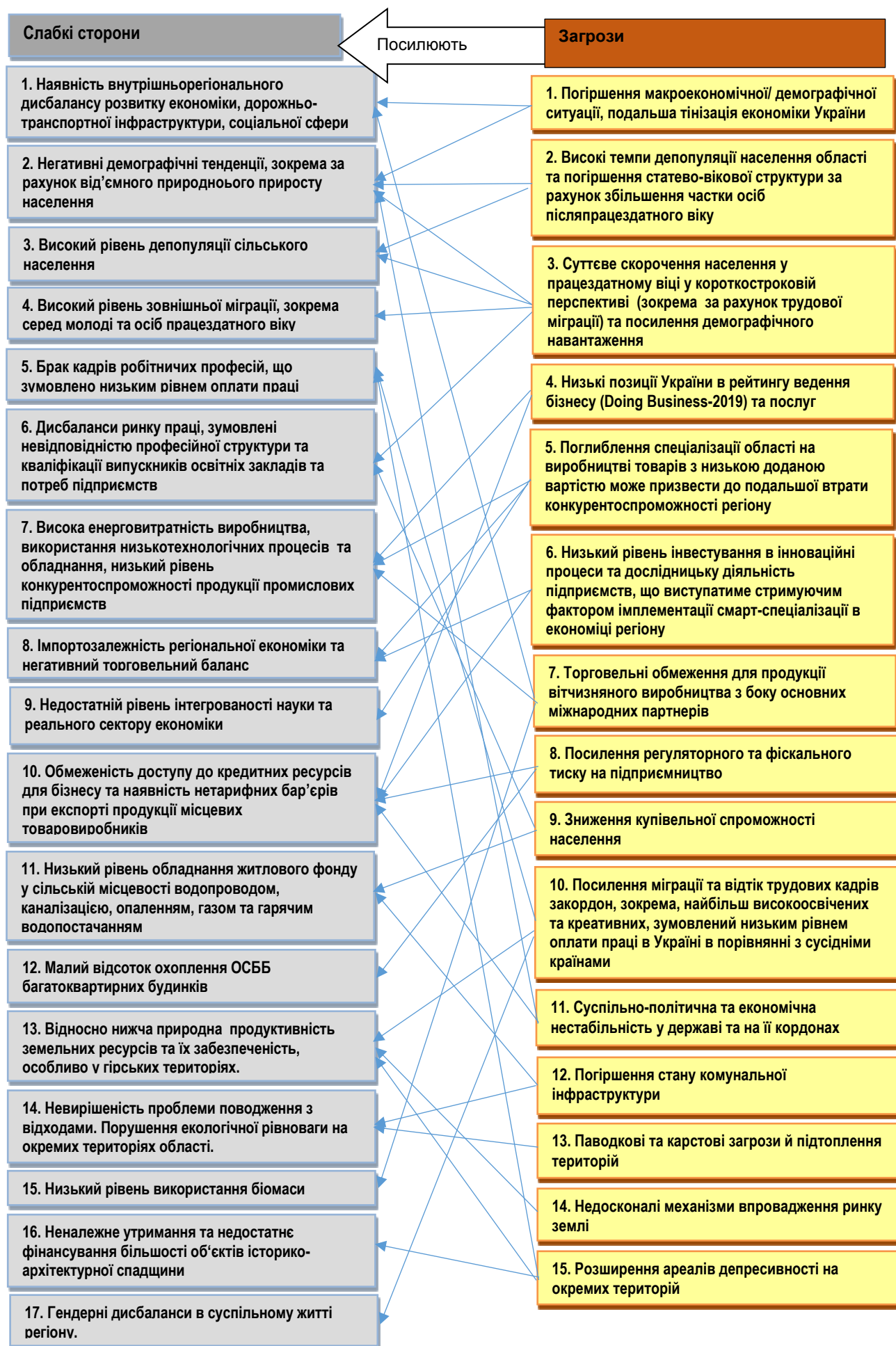
допомоги. Залученість до міжнародних та транскордонних проєктів. 18. Зростання рівня громадської активності.	(в т. ч. відходів) 16. Неналежне утримання та недостатнє фінансування більшості об'єктів історико-архітектурної спадщини. 17. Гендерні дисбаланси в суспільному житті регіону.
Можливості	Загрози
1. Посилення євроінтеграційних процесів, в т.ч. зовнішньоекономічних зв'язків між Львівською областю та країнами-членами ЄС. Використання потенціалу транскордонного співробітництва. 2. Використання транзитно-транспортного потенціалу Львівщини за умов подальшого розвитку інфраструктури міжнародних пунктів пропуску, міжнародних транспортних магістралей, а також включення автошляхів області до міжнародних транспортних коридорів. 3. Успішне завершення адміністративно-територіальної реформи. 4. Зниження негативного сальдо торговельного балансу шляхом активізації експортоорієнтованих та імпортозамінних виробництв, розширення ринків збуту продукції та послуг. 5. Зростання світового попиту на продукцію сільського господарства (зокрема екологічно чистої), харчової промисловості. 6. Наближення стандартів якості продукції, виробленої в регіоні, до міжнародних стандартів. 7. Підвищення інвестиційної привабливості України та покращення бізнес-клімату в регіоні. 8. Впровадження смарт-спеціалізації економіки регіону та стимулювання розвитку видів економічної діяльності в високою доданою вартістю. 9. Використання інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку регіону. 10. Розвиток сфери прикладних наукових досліджень та впровадження інновацій в усі сектори економіки. 11. Популяризація Львова як освітнього центру, підвищення якості освітніх послуг, зростання у ВНЗ кількості студентів з інших регіонів України та іноземних студентів. 12. Підвищення енергоефективності виробництва, об'єктів житлово-комунальної та соціальної сфер. 13. Диверсифікація та нарощення потенціалу відновлювальної енергетики. 14. Збільшення видобутку вуглеводнів, а також освоєння сучасних методів виготовлення та транспортування енергоносіїв. 15. Розвиток ринкових відносин та кооперації на селі. 16. Фінансування великих державних інвестиційних проєктів в регіоні. 17. Зростання популярності Львівщини, як туристичної дестинації, на зовнішньому та внутрішньому ринках, розвиток курортів, ділового, сільського та медичного туризму. 18. Реалізація заходів з розвитку гірських територій, зокрема диверсифікація їх економіки, розвиток інфраструктури, розширення спектру туристичних послуг.	1. Погіршення макроекономічної/ демографічної ситуації, подальша тінізація економіки України. 2. Високі темпи депопуляції населення області та погіршення статеві-вікової структури за рахунок збільшення частки осіб післяпрацевдатного віку. 3. Суттєве скорочення населення працевдатного віку у короткостроковій перспективі (зокрема за рахунок трудової міграції) та посилення демографічного навантаження. 4. Низькі позиції України в рейтингу ведення бізнесу (Doing Business-2019) – 71 місце з-поміж 190 країн світу – можуть негативно вплинути на залучення інвестицій в економіку регіону. 5. Поглиблення спеціалізації області на виробництві товарів з низькою доданою вартістю може призвести до подальшої втрати конкурентоспроможності регіону. 6. Низький рівень інвестування в інноваційні процеси та дослідницьку діяльність підприємств, що виступатиме стримуючим фактором імплементації смарт-спеціалізації в економіці регіону. 7. Торгівельні обмеження для продукції вітчизняного виробництва з боку основних міжнародних партнерів. 8. Посилення регуляторного та фіскального тиску на підприємництво. 9. Зниження купівельної спроможності населення. 10. Посилення міграції та відтік трудових кадрів закордон, зокрема, найбільш високоосвічених та креативних, зумовлений низьким рівнем оплати праці в Україні в порівнянні з сусідніми країнами. 11. Суспільно-політична та економічна нестабільність у державі та на її кордонах. 12. Погіршення стану комунальної інфраструктури 13. Паводкові та карстові загрози й підтоплення територій. 14. Недосконалі механізми впровадження ринку землі. 15. Розширення ареалів депресивності на окремих територіях.

2. SWOT-матриця

SWOT-матриця дозволяє виявити взаємозв'язки між «внутрішніми» (сильні та слабкі сторони) та «зовнішніми» (можливості та загрози) факторами, що мають стратегічне значення для Львівської області. Саме ці взаємозв'язки дозволяють сформулювати порівняльні переваги, виклики й ризики, які є основою для стратегічного вибору – формулювання стратегічних та оперативних цілей розвитку області на довгострокову перспективу.

3. Порівняльні переваги, виклики й ризики розвитку області

Порівняльні переваги

(визначені в результаті аналізу сильних сторін і можливостей)

Сильними сторонами Львівщини є вигідне економіко-географічне розташування на кордоні з ЄС, наявність прикордонних пунктів пропуску, розвинутої транспортної мережі, міжнародного аеропорту «Львів» імені Данила Галицького. Економіка регіону має високий рівень диверсифікації. Ці сильні сторони підтримуватимуться такими можливостями, як посилення євроінтеграційних процесів, в т.ч. зовнішньоекономічних зв'язків між Львівською областю та країнами-членами ЄС, нарощення транскордонного співробітництва, використання транзитно-транспортного потенціалу Львівщини, залучення іноземних інвестицій у високотехнологічні галузі.

Економіка регіону характеризується достатньо високим рівнем індустріалізації з акцентом на харчову промисловість. Область характеризує прискорений розвиток сфери послуг, високий потенціал для створення креативного класу та розвитку креативних індустрій, розвинений сектор інформаційно-комунікаційних технологій. Ці сильні сторони підтримуватимуться такими можливостями, як залучення інвестиційного ресурсу та організація системної взаємодії учасників екосистеми залучення інвестицій, розширення галузевої спеціалізації малого та середнього підприємництва, імплементація смарт-спеціалізації економіки регіону.

Львівська область має значний науково-технічний потенціал, мережу наукових та освітніх закладів, які є порівняльною перевагою в умовах глобального розвитку ІТ-сектору та залучення іноземних інвестицій у високотехнологічні галузі.

Львівщина має високий потенціал для інтенсивного розвитку туристично-рекреаційної сфери, зокрема курортів, сільського, ділового та медичного туризму. Цьому сприяють наступні фактори: значна кількість історико-культурних й архітектурних пам'яток, у тому числі включених до світової спадщини ЮНЕСКО; велика кількість природних та рекреаційних ресурсів; відомі курорти та туристично-привабливі гірські території; розвинута інфраструктура готельно-ресторанного бізнесу у містах Львові та Трускавці; діяльність низки медичних закладів, орієнтованих на залучення пацієнтів із інших країн.

Сільське господарство області є достатньо диверсифіковане. Це може бути підтримано можливостями розвитку органічного сільського господарства за умови розвитку економічних зв'язків між Україною та ЄС.

Виклики

(визначені в результаті аналізу слабких сторін і можливостей)

Підвищення інвестиційної привабливості України та покращення бізнес-клімату в регіоні сприятиме зростанню ділової активності, розширенню сектора малого та середнього підприємництва, дозволить знизити рівень тінізації підприємницької діяльності та стимулюватиме бізнес до використання високотехнологічних процесів та обладнання.

Посилення міжнародної та міжрегіональної співпраці може допомогти консолідувати ресурси для вирішення пріоритетних проблем та сприяти усуненню значних диспропорцій у розвитку територій та адміністративно-територіальних одиниць області.

Децентралізація системи управління та розширення власних повноважень органів місцевого самоврядування дозволить підвищити фінансову спроможність територіальних громад, що покращить стан об'єктів соціальної інфраструктури та зменшить диспропорцій у розвитку територій та адміністративно-територіальних одиниць області. Результатом реалізації таких ініціатив може стати сповільнення темпів депопуляції сільського населення.

Зростання популярності Львівщини, як туристичної дестинації, є одним з потенційних напрямків розвитку регіону. Стан багатьох об'єктів історико-архітектурної спадщини може бути покращений завдяки таким можливостям, як інтенсивний розвиток туристично-рекреаційної сфери, зокрема курортів, а також розвиток державно-приватного партнерства. Інвестування коштів «заробітчани» у місцевий бізнес та розвиток сільського зеленого туризму сприятимуть підвищенню доходів сільських домогосподарств.

Ризики

(визначені в результаті аналізу слабких сторін і загроз)

Поглиблення спеціалізації області на виробництві товарів з низькою доданою вартістю може призвести до зниження рівня інвестування в інноваційні процеси та дослідницьку діяльність підприємств. Водночас зростання частки металургії та зернових у експорті

узалежнює регіон від кон'юнктури на світовому ринку сировинних товарів, що може мати сильні впливи на економіку регіону.

Негативні демографічні тенденції (скорочення населення, висока трудова міграція за кордон, підвищення демографічного навантаження), а також активізація міграції молоді та працездатного населення за кордон створюють ризик для подальшого «старіння» населення та поглиблення невідповідності між пропозицією і потребами регіонального ринку праці, зокрема, в частині браку кадрів робітничих професій.

Розширення ареалів депресивності окремих територій формує ризики зростання рівня безробіття та погіршення якості життя населення, посилення трудової міграції до територій з вищою економічною активністю.

Невирішеність проблеми поводження з відходами, зокрема зберігання та переробки хімічних засобів захисту рослин та інших небезпечних відходів, локальні екологічні проблеми (у т.ч. підтоплення, деградація земельних ресурсів) можуть бути загострені через інтенсивне природокористування та негативно відобразитись на туристично-рекреаційному комплексі регіону.

4. Сценарії розвитку регіону

4.1. Демографічний прогноз¹¹

В перспективі чисельність населення Львівської області продовжуватиме зменшуватись і у 2030 році становитиме 2411,4 тис. осіб, що на 4% менше показника 2018 р.. Ймовірно, що його чисельність зменшуватиметься і після 2030 р.

Основною причиною зменшення чисельності населення області стане природне скорочення населення. Від'ємний природний приріст у 2030 році становитиме – 17,4 тис. осіб. Наслідки, спричинені низькими коефіцієнтами народжуваності на початку 2000-х рр., будуть відчутні упродовж наступних 30 років, коли люди, народжені в той період, почнуть працювати та народжувати дітей.

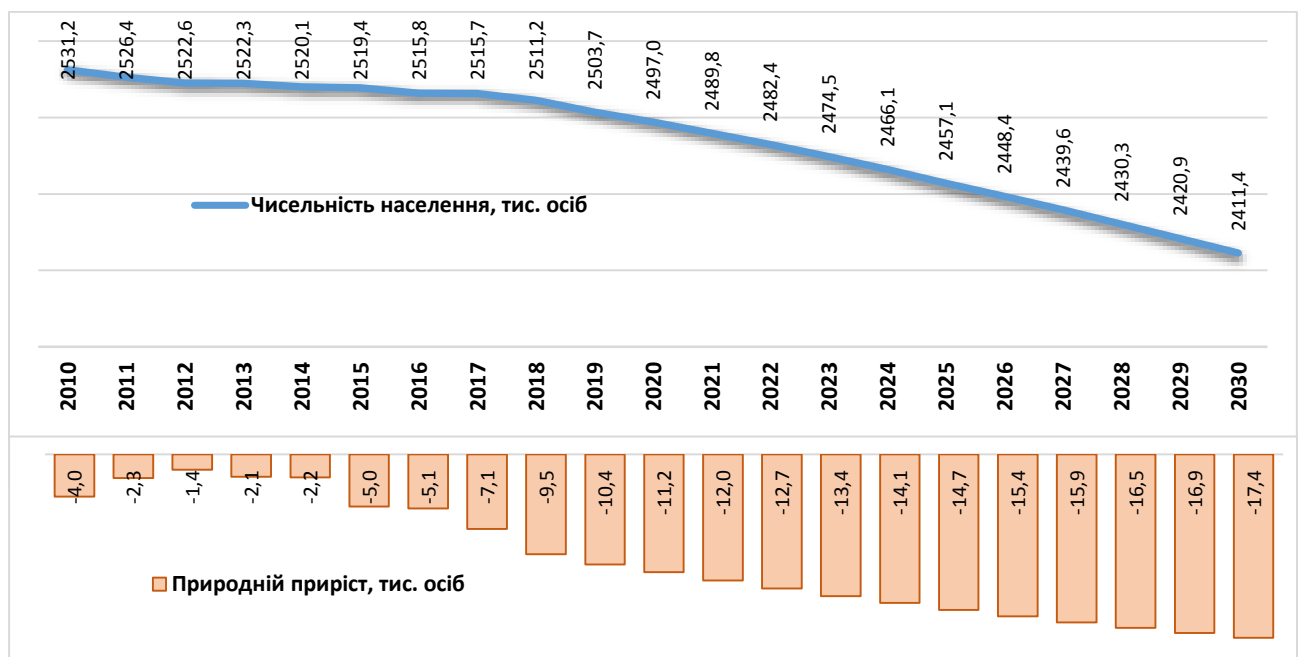

Рис. 67. Перспективна чисельність населення Львівської області до 2030, тис. осіб

Згідно із демографічним прогнозом до 2030 року, старіння населення стане однією з домінуючих тенденцій майбутньої демографічної динаміки Львівщини. Частка осіб, старших за працездатний вік, у загальній чисельності населення області підвищиться з 342,1 тис. осіб

¹¹ На основі даних: Демографічний прогноз до 2030 року для Львівської області: Звіт в рамках Проєкту міжнародної технічної допомоги «Розбудова спроможності до економічно обґрунтованого планування розвитку областей і міст України» (Проєкт РЕОП)

у 2018 році до 422,7 тис. осіб у 2030р, тобто частка осіб старше працездатного віку зросте з 13,6 у 2018 р. до 17,5% у 2030 р. Натомість зменшиться частка осіб працездатного віку на 0,9%, з 1708,5 тис. осіб до 1619,5 осіб. Вкрай небезпечною є ситуація з віковою категорією населення допрацездатного віку. Їх частка, за даними прогнозу у 2030 році в порівнянні з 2018 роком зменшиться на 3,1% (з 460,6 тисю осіб до 369,2 тис. осіб).

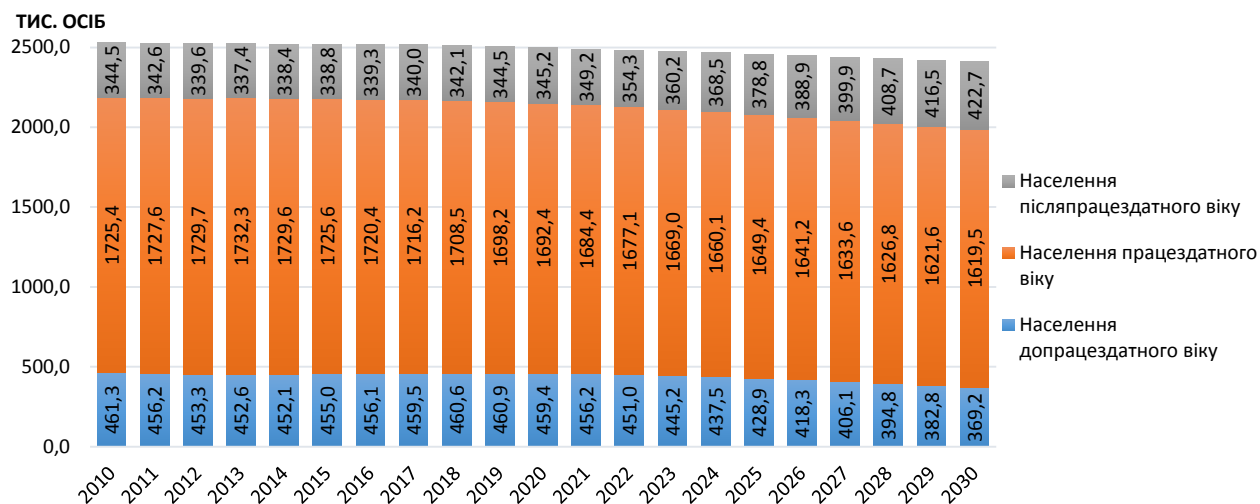

Рис. 68. Перспективна вікова структура населення Львівської області до 2030, тис. осіб

Процес старіння населення матиме довготривалий вплив на всі сфери життєдіяльності регіону. Серед основних соціально-демографічних наслідків слід назвати: зменшення абсолютної та відносної чисельності населення працездатного віку і дефіцит робочої сили; збільшення демографічного навантаження на працездатне населення, системи соціального забезпечення та охорони здоров'я. Демографічне навантаження впливає на формування рівня життя та можливості економічного самозабезпечення домогосподарств. У процесі старіння населення збільшується невідповідність між віковою структурою населення, яке старіє, та наявною соціально-економічною системою, яка сформувалася в умовах більш молодого населення, що може призвести до уповільнення темпів економічного зростання та збільшення навантаження на систему охорони здоров'я та соціального забезпечення.

Згідно даних демографічного прогнозу до 2030 р. можна виділити основні **проблеми**:

у сфері народжуваності та сім'ї: дефіцит місць у дитячих навчальних закладах; невідповідність динаміки чисельності дітей шкільного віку наявній кількості загальноосвітніх навчальних закладів; брак робочих місць із гнучким графіком роботи для жінок, які мають дітей дошкільного віку;

у сфері охорони здоров'я населення: підвищений рівень смертності населення від серцево-судинних захворювань; високий рівень поширення куріння та захворюваності на хвороби органів дихання; значна поширеність захворювання на туберкульоз і високий рівень смертності внаслідок цієї хвороби, зокрема у сільській місцевості; високий рівень смертності від алкогольної хвороби печінки;

у динаміці статеві-вікової структури населення: зростання рівня старіння населення загалом і старіння робочої сили зокрема;

у сфері регулювання міграційних процесів: значний і суперечливий вплив міграційного чинника, насамперед зовнішньої трудової міграції, на демографічну динаміку області.

4.2. Сценарії економічного розвитку

1. Інерційний (песимістичний) варіант розвитку економіки Львівської області пов'язаний із ймовірним збереженням, «консервацією» нинішнього стану виробництва регіону. Цей варіант базується на твердженні, що зміни у економічній політиці практично не відбуваються: продовжується повільний процес структурних трансформацій промислового виробництва. Вплив держави на економічні процеси обмежений лише рекомендаційними програмами, відносно невеликою кількістю державних замовлень, декларуванням інноваційних пріоритетів, незначною фінансовою підтримкою за рахунок державних

інвестицій, деякими змінами податкового законодавства. При інерційному варіанті розвитку подій пріоритет в розвитку економіки буде надаватися видам економічної діяльності, що не потребують значних капіталовкладень в організацію та підготовку виробництва або мають швидку економічну віддачу. Передусім мова йде про низько- чи середньотехнологічні, ненаукомісткі галузі переробки сільськогосподарської сировини, харчової, деревообробної промисловості, металургії, промисловості будівельних матеріалів та ін. При цьому якісні показники розвитку виробництва будуть залишатись малорухомими, що стримуватиме процеси інноваційного розвитку економіки регіону.

При збереженні існуючих тенденцій зростання виробництво здійснюватиметься переважно за рахунок вищеназваних галузей і характеризуватиметься недостатніми та нестабільними темпами. Тенденцію до зростання матиме і частка цих галузей у загальному обсязі виробництва. В результаті структура промисловості, матиме невідповідний існуючому у області потенціалу рівень прогресивності. Зокрема при збереженні існуючого тренду динаміки розвитку галузей промисловості прогресивні структурні зрушення в економіці не відбудуться.

2. Інноваційний (оптимальний) варіант розвитку промислового комплексу області пов'язаний з імплементацією засад смарт-спеціалізації в економіку регіону, всебічною модернізацією, структурною трансформацією не тільки промисловості, але й всіх основних галузей господарства – сільського господарства, транспорту, зв'язку тощо та їх інтеграцією з інноваційною та науково-освітньою системами регіону. Сценарій базується на припущенні про поступовий розвиток видів економічної діяльності, визначених пріоритетами смарт-спеціалізації області, збільшенні їхньої частки у економіці регіону та позитивному впливі на суміжні галузі.

Інноваційна економіка в сучасних умовах характеризується, перш за все, готовністю формуючих її суб'єктів господарювання до конкуренції, пошуку та освоєння нових ринків. Досягнення цього стану у промисловості сьогодні можливе лише завдяки впровадженню технологічних нововведень, виходу на ринок з новою наукоємною, конкурентоспроможною продукцією. Ці риси мають бути притаманними усім видам економічної діяльності, особливо пріоритетним видам економічної діяльності, що визначені в рамках смарт-спеціалізації.

Реалізація інноваційного сценарію в сучасних умовах є досить складним завданням, зважаючи на відставання у технічному та технологічному рівні більшості промислових підприємств області.

Вирішення цієї складної та масштабної задачі вимагає посилення інклюзивності регіонального розвитку та максимального використання потенціалу усіх суб'єктів економіки регіону та всіх можливих ресурсів – матеріальних, фінансових, інтелектуальних, організаційних. Саме ці аспекти визначають механізм та напрями реалізації програми інноваційного розвитку економіки Львівської області.

Реалізація інноваційного варіанту можлива за кількох базових умов (припущень):

Перший фактор пов'язаний з ефективним використанням існуючих потужностей промисловості. При цьому варіанті одночасно вирішуються дві проблеми: з одного боку, здійснюється кардинальний підйом технічного рівня промислових підприємств регіону, з іншого – технічно переозброєні потужності промислових підприємств максимально забезпечують потреби економіки в інноваційній продукції.

В цих умовах основною мотивацією функціонування економіки Львівської області має стати досягнення максимально можливої суспільної ефективності. Така ефективність, як комплексне поняття, поєднує в собі не тільки отримання відчутного ефекту діяльності виробництва, а й досягнення на його основі відповідного рівня соціального розвитку області (умов та якості життя населення).

Це уможливить подолання наявних внутрішньорегіональних дисбалансів розвитку економіки, дорожньо-транспортної інфраструктури, соціальної сфери тощо.

Другою необхідною умовою ефективної реалізації завдань інноваційного розвитку економіки Львівської області є активізація інвестиційної діяльності. У 2013-2019 рр. частка прямих іноземних інвестицій у промисловість зросла з 33,6% до 55,7%, подолавши негативну тенденцію попереднього десятиріччя. Переломним роком, коли частка інвестицій у промисловість почала зростати став 2013 рік. Спостерігається стабільне зростання обсягів іноземного інвестування у цю галузь. На початок 2013 р. у промисловість Львівщини було інвестовано 442,3 млн дол. США, а на початок 2019 р. – 514,1 млн дол. США (на 16% більше 2013 р.). Капітальні інвестиції у промисловість у 2013-2018 роках в середньому становили третину усіх капітальних інвестицій області.

Важливим напрямом активізації інвестиційних потоків в область є розробка, пропагування та реалізація інвестиційних та інвестиційно-інноваційних проєктів. Ефективно функціонує служба супроводу інвестора при облдержадміністрації, яка допомагає залучити потенційних вітчизняних та іноземних інвесторів та допомогти їм реалізувати інвестпроєкти. *Структура залучених інвестицій поки що не в змозі створити критичну інвестиційно-інноваційну масу і сприяти реструктуризації економіки області з прицілом на високотехнологічні галузі з високою заробітною платою. 2015-2017 рр. – основним завданням стояло насамперед створення нових робочих місць, у 2019-2021 рр. поставлено пріоритет інвестування – якість, а не кількість створених робочих місць. 2021-2023 рр. – створення робочих місць у високотехнологічних галузях.*

Третьою пріоритетною ланкою механізму забезпечення реалізації інноваційної перебудови промисловості та всього господарства **є всебічний розвиток та ефективне використання потужного науково-технічного потенціалу Львівської області.** Згідно проведених досліджень, Львівщина належить до регіонів з середнім рівнем інвестиційно-інноваційного розвитку. Зокрема вона має середній по країні рівень за всіма основними показниками інноваційної діяльності – часткою підприємств, що займаються інноваційною діяльністю, обсягом реалізованої інноваційної продукції, часткою інноваційної продукції у всій промисловій продукції регіону, співвідношенням обсягів реалізованої інноваційної продукції та капітальних витрат, співвідношенням обсягів виконаних наукових робіт та реалізованої інноваційної продукції, обсягом реалізованої інноваційної продукції за кордон та ін. Пріоритетним завданням промислової політики повинно стати *створення інноваційних форм організації та розміщення підприємств –логістичних центрів, технопарків, технополісів.*

Четвертою необхідною умовою реалізації оптимістичного варіанту є ініціатива та значні організаційні зусилля з боку управлінських структур. Це зумовлено тим, що цей варіант базується на припущенні, що держава проводить активну економічну політику, спрямовану на кардинальні зміни у внутрішньогалузевій та міжгалузевій структурі економіки відповідно до світових тенденцій та змін кон'юнктури ринку.

З цією метою здійснюється вплив держави на систему кредитування певних галузей (пільгове – для галузей з прискореним обігом вкладених коштів). Кредити мають надаватись лише під конкретний проєкт, а процентна ставка має бути нижчою за прогнозовану рентабельність виробництва. Повинна бути модернізована податкова система, яка передбачала б стимулювання оновлення виробничих активів та вартості кінцевої продукції. Нова промислова політика має бути спрямована на стимулювання експорту кінцевої продукції обробної промисловості при одночасному стримуванні експорту сировини та матеріалів, захист вітчизняного ринку від напливу імпоротної продукції, аналогічної вироблених в Україні. Важливу роль при цьому має відіграти антидемпінгове законодавство, яке принаймні вирівнює умови внутрішнього ринку для зарубіжних та вітчизняних товарів.

У контексті активізації інноваційного розвитку Львівської області доцільно створити структуру з координації та підтримки впровадження інноваційних проєктів на базі Львівської обласної державної адміністрації та розширити програмні ресурси обласного бюджету на інноваційний розвиток.

Становлення Львівської області як високоіндустріального регіону міжрегіонального значення, спеціалізованого на середньо- та високотехнологічних галузях промисловості, на стратегічну перспективу вимагає суттєвого збільшення обсягів промислового виробництва у галузях, орієнтованих на продукцію з високою доданою вартістю.

Запровадження високоефективних технологій у всіх галузях промисловості має сприяти не тільки зниженню енерго- та матеріалоємності виробництва, а й зростанню продуктивності праці у промисловості із одночасним зростанням чисельності зайнятих у промисловості.

Впровадження засад смарт-спеціалізації має відбутись не лише в промисловому секторі економіки а й у сільському господарстві регіону та сфері послуг. Обмеженість екстенсивного зростання частки аграрного сектора (рослинництва) визначається невисоким ресурсом орних земель, що обумовлює необхідність інтенсивного ведення сільського господарства, зокрема шляхом зростання частки виробництва органічної продукції, вирощування нішевих сільськогосподарських культур, поглиблення перероблення сільськогосподарської сировини, впровадження безвідходних виробництв тощо.

Доцільно зосередитись на програмах розвитку потужного сільського господарства фермерського типу, що дозволить повністю задовольнити суспільні потреби у продовольчих товарах високої якості за помірними цінами.

Соціально-економічний розвиток села є можливим за рахунок розвитку інфраструктури

різних видів, підвищення якості суспільних послуг та диверсифікації економіки сільських територій за рахунок несільськогосподарських видів економічної діяльності. Зважаючи на потужний туристично-рекреаційний потенціал Львівщини, одним напрямків розвитку сільських і, зокрема гірських, територій є активне нарощення туристично-рекреаційної та дорожньо-транспортної інфраструктури, створення нових туристичних продуктів та їх просування, зростання самозайнятості населення у цій сфері. Зважаючи на демографічні тенденції та особливості розвитку сфери послуг у світі, найбільш перспективними у коротко- та середньостроковій перспективі можуть стати: розвиток велосипедного туризму та створення довгодистанційної міждержавної велосипедної траси, розширення ринку за рахунок збільшення кількості туристів у віці 55+ та створення туристичних продуктів для цієї вікової групи, розвиток сентиментального (ностальгічного) туризму.

III. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ І МІСІЯ

Стратегічне бачення

Львівщина - територія європейських цінностей та високої якості життя, можливостей для розвитку особистості та бізнесу, регіон з конкурентоспроможною інноваційною економікою, чистим довкіллям, збереженою культурною спадщиною

Місія

розвиток людського капіталу, забезпечення високої якості життя та економічного зростання на основі екологічно невиснажливої та енергоефективної промисловості, інноваційно орієнтованої біоекономіки, креативних індустрій, туристично-рекреаційної сфери

IV. СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ (ПРІОРИТЕТИ), ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ

Стратегічне бачення досягатиметься через досягнення стратегічних цілей, а обрані стратегічні цілі буде реалізовано через систему оперативних цілей.

Стратегічні цілі	Оперативні цілі	Завдання
КОНКУРЕНТО-СПРОМОЖНА ЕКОНОМІКА НА ЗАСАДАХ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	1.1. Стимулювання інноваційних видів економічної діяльності з високою доданою вартістю	1.1.1. Сприяння розвитку галузей промисловості з високою доданою вартістю 1.1.2. Розвиток біоекономіки 1.1.3. Підтримка креативних індустрій
	1.2. Інвестиційна привабливість	1.2.1. Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва, кластерів, індустріальних парків 1.2.2. Сприяння розвитку малого та середнього бізнесу 1.2.3. Підвищення інвестиційної привабливості та міжнародна промоція регіону 1.2.4. Наближення системи підготовки кадрів відповідно до потреб регіональної економіки
	1.3. Енергетична самодостатність	1.3.1. Оптимізація паливно-енергетичного балансу області 1.3.2. Формування енергоефективного суспільства 1.3.3. Діджиталізація виробництва, транспортування та споживання паливно-енергетичних ресурсів
	1.4. Науково-технологічний розвиток	1.4.1. Розвиток інноваційної інфраструктури, сприяння утворенню інноваційних парків 1.4.2. Підтримка прикладних досліджень, інноваційних стартапів та обдарованої молоді 1.4.3. Сприяння трансферу передових технологій у виробничий та науково-освітній процес
ЯКІСНЕ ЖИТТЯ	2.1. Здорове населення	2.1.1. Розвиток системи громадського здоров'я 2.1.2. Вдосконалення системи екстреної медичної допомоги 2.1.3. Розвиток спеціалізованої стаціонарної допомоги 2.1.4. Покращення стану здоров'я мешканців області 2.1.5. Розвиток фізичної культури та професійного спорту серед населення
	2.2. Інклюзивне суспільство	2.2.1. Модернізація системи соціального захисту 2.2.2. Підвищення доступності публічних послуг для осіб з інвалідністю 2.2.3. Підтримка громадських ініціатив в соціальній сфері 2.2.4. Захист прав дітей 2.2.5. Забезпечення гендерної рівності та профілактика негативних соціальних явищ

	2.3. Освічені громади	2.3.1. Підвищення якості та територіальної доступності освітніх послуг 2.3.2. Молодіжна політика 2.3.3. Підтримка освіти впродовж життя
	2.4. Безпечне та безбар'єрне середовище	2.4.1. Безпека на вулицях, дорогах та у громадських місцях 2.4.2. Техногенна безпека 2.4.3. Безбар'єрне середовище
ЗБАЛАНСОВАНИЙ ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК	3.1. Розвиток інфраструктури територіальних громад	3.1.1. Забезпечення якісними адміністративними послугами в ОТГ 3.1.2. Покращення житлово-комунальної інфраструктури 3.1.3. Організація просторового планування територій
	3.2. Дорожньо-транспортна, логістична, транскордонна та інформаційно-комунікаційна інфраструктура	3.2.1. Розвиток транскордонної інфраструктури. Розбудова міжнародних пунктів пропуску 3.2.2. Реалізація великих інфраструктурних проєктів 3.2.3. Поліпшення стану дорожньої мережі та транспортного сполучення населених пунктів з адміністративними центрами громади, субрегіону та регіону 3.2.4. Розвиток інформаційно-комунікаційної інфраструктури громад
	3.3. Стимулювання економічного розвитку сільських та гірських територій	3.3.1. Диверсифікація економіки сільських територій 3.3.2. Виробництво безпечних продуктів харчування та кормів; 3.3.3. Стимулювання економічної активності мешканців громад 3.3.4. Виробництво продукції з географічним зазначенням
ЧИСТЕ ДОВКІЛЛЯ	4.1. Запобігання забрудненню водних ресурсів та атмосферного повітря	4.1.1. Зменшення забруднення водних ресурсів скидами стічних вод. Ефективне та раціональне використання водних об'єктів 4.1.2. Зменшення шкідливої дії вод від підтоплення і затоплення територій 4.1.3. Зменшення забруднення повітряного басейну та запобігання змінам клімату
	4.2. Формування екологічної свідомості населення та комплексної системи поводження з відходами	4.2.1. Зменшення обсягів утворених відходів, у тому числі небезпечних 4.2.2. Покращення системи сортування та утилізації усіх видів відходів 4.2.3. Виховання екологічно свідомого суспільства
	4.3. Збереження біорізноманіття та розвиток природоохоронних територій	4.3.1. Збереження цінних природних територій та розширення об'єктів природно-заповідного фонду 4.3.2. Відновлення лісів та підвищення їх багатофункціональної ролі
ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ	5.1. Підвищення атракційності та інфраструктурного забезпечення туризму, курортів, оздоровлення, спорту та рекреації	5.1.1. Збереження природничої та історико-культурної спадщини 5.1.2. Розбудова санаторно-курортної та спортивно-рекреаційної інфраструктури 5.1.3. Розвиток інформаційної та організаційно-інноваційної інфраструктури
	5.2. Підвищення якості регіонального туристичного продукту та його просування	5.2.1. Підтримка та розвиток існуючих та потенційних туристичних продуктів і послуг 5.2.2. Забезпечення позиціонування та просування туристичних дестинацій і туристичних брендів Львівщини 5.2.3. Впровадження цифрових систем моніторингу туристичних даних

Стратегічна ціль 1. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНА ЕКОНОМІКА НА ЗАСАДАХ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Одним із важливих напрямів реалізації положень Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, а також економічної інтеграції із загальним ринком ЄС і забезпечення включеності в глобальні ланцюги доданої вартості є реалізація в Україні ідеї розвитку регіонів на засадах смарт-спеціалізації. Застосування цього новітнього підходу визначається як ключовий компонент співпраці в рамках Європейської політики добросусідства щодо можливості залучення європейських структурних та інвестиційних фондів.

Для адекватного застосування принципів смарт-спеціалізації та отримання на цій підставі позитивних результатів важливо правильно розуміти сутність цієї інноваційної системи розумних рішень, спрямованих на активізацію структурних змін в економіці регіону, формування і розвиток регіональної спроможності ефективного функціонування на найважливіших світових ринках.

Водночас, практична реалізація принципів смарт-спеціалізації виступає базовим чинником імплементації моделі сталого зростання Львівщини. По-перше, смарт-спеціалізація є актуальною для досягнення сталого зростання, завдяки сприянню переходу до ресурсозберігаючої, низьковуглецевої економіки та створенню можливості для конкурентоспроможності регіону на внутрішніх та глобальних ринках. По-друге, смарт-спеціалізація сприяє зміцненню внутрішньорегіональної згуртованості і структурним трансформаціям економіки регіону через створення нових та високооплачуваних робочих місць та соціальних інновацій. Для Львівської області впровадження принципів смарт-спеціалізації є актуальним завданням, оскільки саме на її засадах можливо використати сповна регіональний потенціал для структурних і технологічних змін, а також промислової модернізації на інноваційних засадах.

З огляду на це, стратегічний пріоритет розвитку конкурентоспроможної економіки Львівської області до 2027 року на засадах смарт-спеціалізації є одним з найважливіших напрямів проривного суспільного розвитку регіону.

Досягнення стратегічної цілі передбачається через реалізацію чотирьох оперативних цілей:

Стратегічна ціль 1. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНА ЕКОНОМІКА НА ЗАСАДАХ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ			
Оперативна ціль 1.1.	Оперативна ціль 1.2.	Оперативна ціль 1.3.	Оперативна ціль 1.4.
Стимулювання інноваційних видів економічної діяльності з високою доданою вартістю	Інвестиційна привабливість	Енергетична самодостатність	Науково-технологічний розвиток

Оперативна ціль 1.1. Стимулювання інноваційних видів економічної діяльності з високою доданою вартістю

Формування конкурентоспроможної економіки регіону можливе на основі розвитку інноваційних видів економічної діяльності з високою доданою вартістю, а саме завдяки підтримці тих видів та напрямів діяльності, які характеризуються високим інноваційним потенціалом та зростаючою віддачею (високою доданою вартістю), диверсифікації високотехнологічного експорту, розвитку біоекономіки та підтримки креативних індустрій.

Оцінюючи науково-дослідний та інноваційний потенціал області в розрізі видів та підвидів економічної діяльності, а також враховуючи розвиненість необхідної інфраструктури, потенціал суміжних галузей, інвестиційну привабливість тощо, основу для смарт-спеціалізації регіону у перспективі можуть сформувати такі види промислової діяльності з потенційно високою доданою вартістю – машинобудування та приладобудування, текстильна, фармацевтична, харчова промисловість.

Одним з пріоритів смарт-спеціалізації регіону є розвиток біоекономіки, яка об'єднує ті галузі промисловості, які використовують біоресурси, як сировину для виготовлення продукції, або ті, що продукують біологічні відходи. До основних галузей біоекономіки Львівської області належать: деревообробна та меблева промисловість; поліграфія; харчова промисловість; органічне сільське господарство; біоенергетика; біотехнології. Водночас сьогодні значні обсяги біоресурсів у області не обліковуються та не мають єдиного координаційного центру

управління за їх ефективним використанням. Важливим елементом розв'язання такої проблеми повинна бути система ресурсоефективності для підприємств, що працюють із біоресурсами. Ця система повинна будуватись на принципах «каскадної економіки», коли відходи одного виробництва стають сировиною для іншого і т.д.

Практичне вичерпання потенціалу традиційних чинників економічного зростання обумовлюють необхідність підтримки найбільш інноваційних і креативних секторів економіки регіону в контексті формування надійної бази для прориву і підвищення конкурентоспроможності в національному та глобальному масштабі. Концентрація креативних людей та індустрій можлива через хаби, акселератори, бізнес-інкубатори, творчі простори і творчі платформи, громадські простори, освітні і креативні кластери. І саме підтримка їх створення у сфері IT та програмування; творчості, мистецтва та розваг; виробництва аудіо, відео продукції та рекламних матеріалів; надання інформаційних послуг; виробництва ювелірних виробів, біжутерії та подібних виробів дозволить наростити потенціал креативного сектору економіки регіону, який в перспективі матиме зростаючу віддачу і стратегічну конкурентоспроможність.

Зважаючи на основні проблеми, які стримують розвиток інноваційних видів економічної діяльності з високою доданою вартістю, основними напрямками спрямування спільних зусиль у найближчій перспективі повинні стати:

- стимулювання розвитку галузей промисловості регіону, які характеризуються високим інноваційним потенціалом та зростаючою віддачею – машинобудування та приладобудування, текстильна та фармацевтична промисловість;

- стимулювання виробництва продукції харчової промисловості з високою доданою вартістю;

- стимулювання бізнесу до збільшення/диверсифікації високотехнологічного експорту;

- підвищення конкурентоздатності продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку;

- підтримка профільних видів розвитку біоекономіки (деревообробна та меблева промисловість; поліграфія; харчова промисловість; органічне сільське господарство; біоенергетика; біотехнології);

- сприяння створенню креативних індустрій та платформ координації/співпраці креативного потенціалу регіону.

Очікувані результати:

- розвиток видів економічної діяльності, які визначені смарт-спеціалізацією регіону;

- модернізація виробничих потужностей промислових підприємств, створення нових потенційно прибуткових, наукомістких та високотехнологічних промислових виробництв;

- оптимізація структури промислового виробництва на базі розвитку тих видів діяльності, які здатні забезпечити підвищення експортного потенціалу економіки регіону;

- активізація розвитку біоекономічного сектору, збалансованість обсягів експорту продукції біосектору; створення балансу деревини та агросировини;

- створення інноваційних продуктів із біосировини;

- підвищення обізнаності населення щодо важливості біоекономіки;

- створення нових креативних хабів, бізнес-акселераторів, творчих просторів і платформ, бізнес-інкубаторів, громадських просторів, освітніх і креативних кластерів;

- підвищення конкурентоспроможності та розширення ринків збуту виробленої продукції та наданих послуг;

- збільшення кількості найманих працівників на промислових підприємствах.

Індикатори:

- обсяг реалізованої інноваційної продукції, тис. грн;

- частка реалізованої інноваційної промислової продукції, %;

- кількість підприємств, які функціонують у видах економічної діяльності смарт-спеціалізації в регіоні, одиниць;

- кількість впроваджених інноваційних технологічних процесів у промисловості, одиниць;

- частка підприємств, які реалізують інноваційні проекти, %;

- кількість освоєних нових видів продукції у промисловості, одиниць;

- обсяг інвестицій у сфері біоекономіки, млн грн

- кількість діючих і нових фірм у сфері біоекономіки області, одиниць;

- обсяг реалізації біопродукції, млн грн;

- обсяги біржових угод підприємств біоекономіки, млн грн;

- частка експорту продукції біосектору в загальному її обсязі, %;

кількість програм підтримки розвитку біоекономіки, одиниць;
індекс росту біоекономіки області, коеф.;
кількість ОТГ, що використовують/виробляють інноваційні продукти з біосировини, одиниць;
обсяг реалізації/споживання інноваційної біопродукції в ОТГ, млн грн
індекс росту доходів/прибутків ОТГ, коеф.;
кількість та темпи розвитку новостворених креативних індустрій, одиниць, %;
частка креативних індустрій в економіці області, %

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.1.1. Сприяння розвитку галузей промисловості з високою доданою вартістю	стимулювання розвитку галузей промисловості з високою доданою вартістю – машинобудування та приладобудування, текстильна та фармацевтична промисловість; сприяння просуванню та розширенню ринків збуту продукції підприємств галузей смарт-спеціалізації, особливо експорторієнтованої; закупівля електротранспорту місцевого виробництва для комунальних підприємств (зокрема, громадський транспорт) з огляду на потреби міста і регіону загалом; створення сприятливих умов для залучення інвестицій та організація заходів з просування видів економічної діяльності смарт-спеціалізації; налагодження взаємодії дрібних промислових виробників з великими торгівельними мережами; стимулювання інвестицій у модернізацію та технічне переоснащення техніко-технологічної бази промислового виробництва та особливо у створення нових високотехнологічних підприємств; створення платформи співпраці бізнесу, громадських організацій, органів місцевого самоврядування з європейськими організаціями та фондами, що займаються фінансовою підтримкою регіонального розвитку.
1.1.2. Розвиток біоекономіки	підтримка профільних видів розвитку біоекономіки (деревообробна та меблева промисловість; поліграфія; харчова промисловість; органічне сільське господарство; біоенергетика; біотехнології); створення центру підтримки розвитку біоекономіки в регіоні; створення бізнес-інкубатора лабораторного типу (акселератора) для інтенсифікації розвитку біоекономіки регіону; створення електронної регіональної біржі біомаси; розробка та впровадження системи ресурсоефективності на підприємствах біоекономіки; розробка системи співпраці наукових установ із ОТГ регіону щодо реалізації проєктів в сфері біоекономіки; підтримка виробників у сертифікації продукції і послуг, відповідно до вимог Світової організації торгівлі та ЄС для безперешкодного виходу на іноземні ринки.
1.1.3. Підтримка креативних індустрій	підтримка створення креативних хабів, бізнес-акселераторів, творчих просторів і платформ, бізнес-інкубаторів, громадських просторів, освітніх і креативних кластерів (у сфері ІТ та програмування; творчості, мистецтва та розваг; виробництва аудіо, відео продукції та рекламних матеріалів; надання інформаційних послуг; виробництва ювелірних виробів, біжутерії та подібних виробів); створення Фенш-Інкубатора (Креативної зони) для взаємодії учасників текстильної та модної індустрії.

Оперативна ціль 1.2. Інвестиційна привабливість

Розвиток конкурентоспроможної економіки на засадах смарт-спеціалізації неможливо забезпечити без інвестицій, які є тим вирішальним чинником досягнення визначених пріоритетів, а від їх ефективності залежить інноваційність виробництва, рівень технологічного оновлення підприємств, можливості структурної перебудови економіки загалом, розв'язання

соціальних та екологічних проблем. Можливості залучення інвестицій та активізації інвестиційної діяльності безпосередньо залежать від підвищення інвестиційної привабливості регіону на основі створення сприятливого інституційного середовища ведення бізнесу та інвестиційного клімату.

Інвестиційна привабливість визначена одним з пріоритетів з огляду, як на необхідність підвищення інвестиційного потенціалу малого і середнього бізнесу в регіоні, так і на потребу залучення іноземного капіталу, який дає змогу розвивати великомасштабні проєкти, отримувати передові технології і сучасне обладнання, опановувати нові маркетингові стратегії та ринки збуту. Важливість іноземних інвестицій з огляду на нестачу внутрішніх економічних ресурсів надає ширші можливості щодо проведення структурної перебудови економіки регіону на інноваційних засадах.

Отже, для створення сприятливих інвестиційних умов ведення бізнесу в області основними напрямками спрямування спільних зусиль у найближчій перспективі повинні стати:

- розширення інфраструктури підтримки підприємництва, системи інституцій залучення та супроводу інвесторів, в тому числі щодо інформаційного забезпечення інвестиційних процесів;
- підтримка розвитку галузевих та інноваційних кластерів, високотехнологічних індустріальних парків;

- сприяння розвитку малого та середнього бізнесу та забезпечення доступу суб'єктів МСП до фінансових, трудових, земельних ресурсів;

- диверсифікація внутрішніх та зовнішніх джерел, форм інвестування в економіку регіону;
- підвищення інвестиційної привабливості та міжнародна промоція регіону для створення можливостей виходу суб'єктів бізнесу регіону на нові ринки;

- гармонізація системи підготовки кадрів у відповідність до потреб економіки регіону для забезпечення конкурентоспроможності набутих навичок та знань на рику праці.

Очікувані результати:

- підвищення інвестиційної привабливості регіону;
- створення сприятливого регуляторного середовища підприємницької діяльності та здорового інвестиційного клімату регіону;

- розвиток інфраструктури підтримки малого та середнього бізнесу;
- збільшення кількості суб'єктів малого та середнього підприємництва;
- підвищення інституційної спроможності органів виконавчої влади і місцевого самоврядування у питаннях інвестиційного супроводу;

- залучення інвестиційного ресурсу у модернізацію діючих та формування нових виробничих високотехнологічних підприємств;

- підвищення інвестиційного потенціалу реалізації перспективних проєктів на території області за рахунок різних джерел фінансування;

- підвищення ролі малого і середнього бізнесу у створенні ВРП;
- підвищення експортного потенціалу підприємницького сектору регіону;
- налагодження взаємодії та кооперації підприємств на основі створення різних організаційних та просторових форм інтеграції бізнесу;

- наращення експортного потенціалу області та розширення кола торговельних партнерів.

Індикатори:

- обсяг ВРП у розрахунку на 1 особу (у фактичних цінах), тис. грн;
- індекс фізичного обсягу ВРП (у порівняних цінах), %;
- обсяг капітальних інвестицій у розрахунку на 1 особу, тис. грн;
- індекс капітальних інвестицій, %;
- частка прямих іноземних інвестицій в реальному секторі економіки (промисловість, сільське господарство, будівництво), %;

- місце області у загальноукраїнському рейтингу ведення бізнесу;
- кількість новостворених суб'єктів малого та середнього підприємництва, осіб;
- частка реалізованої продукції (товарів, послуг) малими і середніми підприємствами у загальному обсязі реалізації, %;

- питома вага платників податків серед суб'єктів малого і середнього підприємництва до загальної кількості зареєстрованих, %;

- кількість видів адміністративних послуг, які надаються в електронній формі, одиниць;
- кількість об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва, одиниць;

- темпи зростання експорту товарів та послуг, %;

- кількість країн, до яких експортувались товари та послуги, одиниць.

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.2.1. Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва, кластерів, індустріальних парків	підтримка розвитку високотехнологічних індустріальних парків; створення кластерів за перспективними напрямками ведення бізнесу та їх популяризація на регіональному, національному та міжнародному рівнях; підтримка розвитку підприємництва на економічно й соціально проблемних територіях; проведення аудиту використання ділянок промислового призначення, які знаходяться на території області; підвищення рівня обізнаності громадських об'єднань підприємців щодо діючих місцевих та міжнародних програм підтримки підприємництва; реалізація тренінгових програм для підвищення компетенції бізнесу в сфері міжнародної торгівлі; надання інформаційно-консультаційних послуг з питань започаткування та ведення підприємницької діяльності незайнятому населенню
1.2.2. Сприяння розвитку малого та середнього бізнесу	стимулювання розвитку малого і середнього бізнесу в інноваційних та високотехнологічних галузях економіки регіону; створення інноваційної інфраструктури як платформи співпраці та налагодження взаємозв'язків суб'єктів малого та середнього бізнесу з науковими установами для запровадження інновацій; залучення на конкурсних засадах до процесів підтримки малого і середнього бізнесу інституцій підтримки підприємництва – центрів підтримки бізнесу, бізнес-інкубаторів, агенцій регіонального розвитку, мережі інформаційно-консультаційних та інших об'єктів інфраструктури; сприяння участі бізнес-спільноти регіону у міжнародних конгресно-виставкових заходах, конференціях; фінансова підтримка суб'єктів малого та середнього підприємництва; створення інституційної платформи для діалогу між представниками банків, інституційних інвесторів та бізнесу для розширення доступу малого та середнього підприємництва до кредитних ресурсів і фінансових послуг
1.2.3. Підвищення інвестиційної привабливості та міжнародна промоція регіону	спрощення регуляторного середовища ведення бізнесу та залучення інвестицій на території регіону; дослідження та активна промоція інвестиційних можливостей регіону (інформаційне наповнення і підтримка сайту, промо-матеріали), як в Україні, так і за кордоном; налагодження на постійній основі актуалізації баз даних для потенційних інвесторів; консалтингова підтримка потенційних інвесторів та маркетинговий супровід конкретних інвестиційних пропозицій (проєктів) в Україні та за кордоном; забезпечення прозорості ринку землі, дозвільних і погоджувальних процедур; розробка проєктів регіонального розвитку на отримання коштів секторальної підтримки з боку ЄС; формування платформи для тісної співпраці з європейськими організаціями та фондами, що фінансують проєкти регіонального розвитку; сприяння налагодженню зовнішньоекономічних бізнес-зв'язків з партнерами з країн-членів ЄС
1.2.4. Наближення системи підготовки кадрів у відповідність до потреб економіки регіону	проведення на регулярній основі моніторингу потреб локальних підприємств у робітничих кадрах; налагодження платформи співпраці бізнесу та закладів профтехосвіти у сфері надання освітніх послуг з метою набуття

конкурентоспроможних навичок та знань, що високо затребувані роботодавцями; оптимізація мережі закладів професійної освіти і приведення їх освітніх програм у відповідність до потреб економіки регіону
--

Оперативна ціль 1.3. Енергетична самодостатність

У світі змінюються підходи до формування енергетичної політики держав та регіонів. Відбувається перехід від застарілої моделі функціонування енергетичного сектору, в якому домінували великі виробники, викопне паливо, неефективні мережі, недосконала конкуренція на ринках природного газу, електроенергії, вугілля – до нової моделі, в якій створюється більш конкурентне середовище, вирівнюються можливості для розвитку й мінімізується домінування одного з видів виробництва енергії або джерел та/або шляхів постачання палива. Разом з цим віддається перевага підвищенню енергоефективності й використанню енергії із відновлюваних та альтернативних джерел. Це ставить перед Україною нові економічні та технологічні виклики, але водночас відкриває нові можливості для пошуку та впровадження інноваційних розробок у галузі видобутку, переробки викопних видів палива, виробництва, трансформації, постачання і споживання енергії, що зумовило потребу у формуванні нової енергетичної політики держави («Нова Енергетична стратегія України до 2035 року: безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність»), а також окремих регіонів.

На сьогодні однією з найбільших проблем в області є оптимізація її паливно-енергетичного балансу. Львівська область використовує для власних потреб різні джерела енергії, такі як: нафта, природний газ, вугілля, атомна і гідроенергія, енергія вітру і сонця тощо. Традиційно найбільш затребуваними є викопні ресурси: природний газ і вугілля, які становлять більше половини енергетичного балансу. Водночас в останні роки внаслідок змін цінової кон'юнктури, технологій та світових трендів, частка інших видів енергії у споживанні поступово зростає. Наявність різних ресурсів, модернізація генеруючих потужностей та заміщення сировинної бази альтернативними видами палива, подальша розвідка та видобуток вуглеводнів, у тому числі й нетрадиційних, а також більш ефективне використання потенціалу в галузі відновлюваної енергії сприятимуть раціональному виробництву енергії та ощадливому її споживанню.

Сьогодні питомі витрати енергетичних ресурсів у сфері виробництва та надання послуг (в т.ч. житлово-комунальних) та питомі показники енергоспоживання у бюджетній сфері у 2,5 – 3 рази більші, ніж у розвинених країнах. З огляду на зростання вартості енергоносіїв, економічно вигідними є нові типи проєктів з енергомодернізації та пошуку нових джерел енергозабезпечення. Крім того, для формування енергозберігаючої моделі розвитку промисловості постає необхідність зменшення рівня енергоемності виробництва, що передбачає розширення використання нетрадиційних і відновлюваних джерел енергії, диверсифікацію енергопостачання, а також формування ефективної структури енергогенеруючих потужностей у промисловому секторі.

Зважаючи на основні проблеми, які стримують формування енергетичної самодостатності регіону, основними напрямками спрямування спільних зусиль у найближчій перспективі повинні стати:

- підтримка проєктів у сфері екологічно безпечних та енергоефективних технологій;
- демонополізація ринку житлово-комунальних послуг;
- усунення корупційної складової у використанні енергоресурсів та формуванні тарифів;
- підвищення рівня енергоефективності обладнання теплогенеруючих та теплопостачальних підприємств;

запобігання втраті енергоносіїв під час їх транспортування та споживання (через зношеність магістралей, низьку теплоізоляцію житлового фонду та об'єктів комунальної сфери).

Очікувані результати:

- зниження енергоемності виробництва та надання послуг;
- зменшення енергоспоживання у побуті;
- підвищення енергоефективності у бюджетній сфері;
- впровадження систем енергетичного менеджменту ISO 50001;
- підготовка кваліфікованих менеджерів з організації ефективного використання енергії;
- поліпшення якості та оптимізація тарифів на житлово-комунальні послуги;
- підвищення надійності роботи інженерних мереж;

підвищення рівня обізнаності населення про енергоефективне споживання та впровадження енергозбережних проєктів;

скорочення викидів парникових газів від виробництва енергії та транспорту;

збільшення частки енергії виробленої з відновлювальних джерел з 5% до 15%;

зменшення залежності від імпорту енергоресурсів;

автоматизація процесів виробництва, транспортування та споживання паливно-енергетичних ресурсів;

Індикатори:

кількість реалізованих проєктів з енергоефективності, одиниць;

питомі показники споживання паливно-енергетичних ресурсів установами бюджетної сфери;

обсяг споживання енергоресурсів підприємствами комунальної власності в розрахунку на одиницю наданих послуг;

обсяг споживання енергоресурсів населенням на 1 тис. мешканців;

обсяг споживання енергоресурсів підприємствами на одиницю виробленої продукції;

частка використання газу в загальному обсязі енергоспоживання, %;

обсяги та темпи зростання виробництва електричної енергії з відновлюваних джерел енергії, кВт. год та %;

частка енергії з відновлюваних джерел у структурі споживання паливно-енергетичних ресурсів області, %;

обсяг виробленої енергії з відновлювальних джерел на території області.

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.3.1. Оптимізація паливно-енергетичного балансу області	розробка паливно-енергетичного балансу області; реалізація проєктів з енергоефективності в бюджетній сфері; підтримка проєктів з енергоефективності у побуті; аналіз стану та використання біоенергетичного потенціалу економіки області; пошук додаткових біоресурсів (в т.ч. відходів) для оптимізації паливно-енергетичного балансу; підтримка проєктів з децентралізації систем енергопостачання; підтримка проєктів модернізації та технічного переоснащення підприємств паливно-енергетичного комплексу; зменшення негативних наслідків закриття збиткових вугледобувних підприємств; підтримка проєктів акумуляції енергії та балансування електромереж; підтримка інвестиційних проєктів з декарбонізації енергетики на основі ДПП; стимулювання заходів щодо збільшення видобутку енергоресурсів; підтримка розвитку альтернативної енергетики на місцевій сировинній основі; диверсифікація ринків збуту паливно-енергетичних ресурсів; підтримка проєктів використання відновлювальної енергії у побуті домогосподарств; підтримка проєктів з використанням біогазових технологій, водневих технологій, геотермальної енергетики (в т.ч. теплових pomp), вирощування енергетичних культур; розвиток інфраструктури електротранспорту.
1.3.2. Формування енергоефективного суспільства	впровадження систем енергетичного менеджменту ISO 50001; створення умов для підготовки кваліфікованих менеджерів з організації ефективного використання енергії; підтримка інноваційних освітніх програм, що започатковують підготовку кадрів для розвитку біоекономіки; організація консалтингових послуг у сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики для потреб підприємств та населення; проведення конференцій, семінарів, круглих столів та інших тематичних заходів щодо розвитку енергоефективного суспільства

	регіону; популяризація та пропаганда енергоефективності та відновлювальної енергетики; запровадження ESCO-механізмів
1.3.3. Діджиталізація виробництва, транспортування та споживання паливно-енергетичних ресурсів	сприяння розвитку систем діджиталізації процесів виробництва, транспортування та споживання паливно-енергетичних ресурсів; підтримка розвитку інженерних розробок у сфері екологічно безпечних та енергоефективних технологій; підтримка заходів щодо інтеграції в європейську енергетичну інфраструктуру; автоматизація систем енергомоніторингу у бюджетній сфері; автоматизація процесів споживання паливно-енергетичних ресурсів у бюджетній сфері; підтримка проєктів створення та інтеграції технології «розумних мереж»; підтримка проєктів з технологіями «пасивний будинок» та «розумний будинок».

Оперативна ціль 1.4. Науково-технологічний розвиток

Переваги розвитку науково-технологічного потенціалу трансформацій економіки регіону на основі забезпечення її конкурентоспроможності сьогодні є очевидними, а його вплив на виробництво – радикальним і комплексним. Важливо розуміти, що інновації, зокрема наука, що їх продукує, мають зростаючу економічну віддачу та потенційну стратегічну ефективність в майбутньому, у зв'язку з необмеженістю науково-технологічного потенціалу для розвитку, на протигагу традиційним матеріальним і природним ресурсам.

Сьогодні розвиток виробництва на інноваційно-технологічній основі забезпечує перевагу у конкурентній боротьбі та є запорукою забезпечення успіху якісних структурних трансформацій економіки загалом. Тобто економіка регіону потребує оновлення на базі створення високоефективних високотехнологічних та наукомістких промислових підприємств, продукція яких буде конкурентоздатною як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку.

Ефективна інноваційна діяльність не може відбуватися без активної взаємодії між підприємствами та науково-дослідними установами, але на сьогодні цей рівень взаємодії є недостатнім для якісних структурних перетворень в економіці регіону.

Зважаючи на основні проблеми, які стримують розвиток науково-технологічного потенціалу трансформацій економіки регіону, основними напрямками спрямування спільних зусиль у найближчій перспективі повинні стати:

розвиток сучасної дослідницької бази та інфраструктури передачі технологій при наукових установах та ВНЗ;

підтримка кращих наукових шкіл та дослідницьких колективів;

створення інфраструктури бізнес-інкубаторів, бізнес акселераторів та технопарків для науковців та бізнесу;

впровадження ефективного механізму взаємовигідного партнерства потрійної спіралі: влада-бізнес-наука;

розвиток інноваційних та високотехнологічних виробництв;

розробка та реалізація Програми науково-технічного та інноваційного розвитку області;

створення інноваційних та креативних кластерів в регіоні.

Очікувані результати:

розвиток та підвищення ефективності інноваційної інфраструктури області, створення ефективних форм взаємодії науково-дослідного та приватного секторів;

збільшення кількості підприємств, які функціонують у високотехнологічних галузях промисловості;

збільшення обсягів інноваційної продукції промислових підприємств області;

збільшення частки експортної високотехнологічної продукції;

збільшення надходжень до місцевих бюджетів від діяльності підприємств, які функціонують у високотехнологічних галузях промисловості;

збільшення частки інноваційно-активних підприємств у регіоні;

збільшення обсягів інвестицій, залучених підприємствами області для реалізації інноваційних проєктів;

створення виробничої, експериментальної та інформаційної бази;
 збільшення рівня науково-технічних і техніко-технологічних досягнень;
 підвищення інноваційної активності та культури як дослідної сфери, так і суб'єктів підприємництва, молоді та держслужбовців;

збільшення кількості молоді, що займається науковою, науково-технічною, дослідно-конструкторською діяльністю;

раціональне використання промислових територій під інноваційні парки;

концентрація висококваліфікованих спеціалістів у регіоні;

створення нових робочих місць;

збільшення частки IT-сектору, а також зайнятих в IT-секторі регіону.

Індикатори:

кількість організацій, які виконують наукові і науково-технічні роботи, одиниць;

кількість впроваджених інноваційних технологічних процесів у промисловості, одиниць;

кількість освоєних нових видів продукції у промисловості, одиниць;

кількість організацій, які виконують наукові і науково-технічні роботи, одиниць;

частка науковців, зайнятих дослідницькою діяльністю, %;

кількість створених галузевих інноваційних чи креативних кластерів, індустріальних чи науково-технологічних парків, хабів, одиниць;

кількість робочих місць, створених у високотехнологічних галузях промисловості, одиниць;

частка експортної високотехнологічної продукції, %;

темпи росту обсягів експортної продукції, виробленої в високотехнологічних галузях, %;

темпи росту надходжень до місцевих бюджетів від діяльності підприємств високотехнологічного сектору, %;

темпи росту середньої заробітної плати в науково-освітній сфері, %;

темпи росту зайнятих на підприємствах IT-сфери, %;

частка IT-сфери в економіці області, %;

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.4.1. Розвиток інноваційної інфраструктури, сприяння утворенню інноваційних парків	створення центру комерціалізації інновацій; розширення можливостей навчальних закладів у сфері підготовки IT-спеціалістів; створення карти інноваторів Індустрії 4.0; створення інноваційного стартап-інкубатору з метою формування мережі малих RD-груп, спрямованих на інновації 5 та 6-го порядку; стимулювання внутрішньогалузевої та міжрегіональної співпраці щодо виробництва високотехнологічної продукції;
1.4.2. Підтримка прикладних досліджень, інноваційних стартапів та обдарованої молоді	підтримка реалізації креативних ідей та успішних інноваційних стартапів обдарованої молоді на базі Tech StartUp School шляхом конкурсного відбору, пошуку інвестицій та комерціалізації інноваційного проєкту; фінансова та грантова підтримка проєктів молоді на етапі виготовлення дослідних зразків; створення інноваційних наукових лабораторій для молоді; стимулювання розвитку промислових хайтек-сегментів шляхом підтримки інноваційної та експортної діяльності інноваторів 4.0, а також інвесторів.
1.4.3. Сприяння трансферу передових технологій у виробничий та науково-освітній процес	налагодження взаємодії між освітньо-науковими установами та бізнесом у сфері розробки та реалізації інноваційних проєктів; створення Центру комерціалізації інновацій для забезпечення інформаційно-консультативного супроводу інноваторів, зацікавлених комерціалізувати свої розробки; розробка навчальних програм, проведення акцій зі спільної промоції та координації дій між інноваторами 4.0 та IT-асоціаціями; проведення форумів, конференцій, міжнародних програм обміну.

Стратегічна ціль 2. ЯКІСНЕ ЖИТТЯ

Якість життя як базис для розвитку людського капіталу є одним із ключових чинників конкурентоспроможності регіону та держави загалом. Необхідність зміни парадигми стратегічного планування розвитку людського капіталу, застосування системного підходу до аналізу і програмування покращання якості життя набуває особливої актуальності у зв'язку з втратою нашою країною людського потенціалу, що обумовлено від'ємним природнім приростом та високим рівнем еміграції населення України.

Загроза подальших втрат людського капіталу Львівщини через істотне погіршення якості життя обумовлює необхідність реалізації системи цільових заходів для забезпечення планування і контролю індикаторів якості життя, усвідомлення суспільством категорії якості життя як одного із визначальних чинників конкурентоспроможності та соціально-економічного розвитку регіону, запровадження у практику параметрів якості життя як головних результуючих показників ефективності стратегічного планування в регіоні.

Саме тому система цілей і завдань щодо забезпечення якості життя мешканців регіону та зростання їх добробуту охоплює діяльність у різних сферах соціально-економічного життя, серед яких: забезпечення доступності та якості послуг охорони здоров'я, якісної освіти, соціальних послуг, популяризація здорового способу життя, підтримка спорту, розвиток регіонального ринку праці, зміцнення громадянської безпеки, формування безбар'єрних просторів для включення в активне суспільне життя осіб з інвалідністю.

Стратегічна ціль 2. ЯКІСНЕ ЖИТТЯ			
Оперативна ціль 2.1.	Оперативна ціль 2.2.	Оперативна ціль 2.3.	Оперативна ціль 2.4.
Здорове населення	Інклюзивне суспільство	Освічені громади	Безпечне та безбар'єрне середовище

Оперативна ціль 2.1. Здорове населення

Одне з важливих завдань суспільства – виховати фізично, морально, соціально, духовно здорову людину. Здоров'я – сукупність фізичних, духовних, соціальних якостей людини, що є основною її довголіття і необхідною умовою здійснення творчих планів, умовою високої працездатності, створення міцної сім'ї, народження і виховання дітей. Лише здорові мешканці регіону спроможні згенерувати власний економічний капітал та використати його для розбудови економіки регіону. З огляду на це, здоров'я підвищує економічну продуктивність і національний дохід, який може сприяти зростанню соціального благополуччя (більш здорові люди мають вищу продуктивність праці). Здоров'я може робити внесок у бюджетне зростання завдяки економії витрат на охорону здоров'я (добре здоров'я скорочує попит на медичне обслуговування, як поточне, так і в перспективі). Отже, здоров'я відіграє центральну роль у зростанні матеріального добробуту і соціального благополуччя.

Зважаючи на основні проблеми, які стримують формування здорового регіону, основними напрямками спрямування спільних зусиль у найближчій перспективі повинні стати:

підвищення якості медичних послуг та модернізація медичної інфраструктури із концентрацією на формування ефективних мереж закладів охорони здоров'я. Основною метою визначення і формування спроможної мережі багатопрофільних лікарень інтенсивного лікування Львівської області є забезпечення гарантованого своєчасного доступу населення до послуг вторинної (спеціалізованої), у тому числі екстреної, медичної допомоги належної якості в межах створеного єдиного госпітального округу;

розвиток системи громадського здоров'я з метою формування та реалізації в регіоні ефективної політики для збереження та зміцнення здоров'я населення, збільшення тривалості та покращення якості життя, попередження захворювань, продовження активного, працездатного віку та заохочення до здорового способу життя;

підвищення доступності та ефективності медичного обслуговування з урахуванням потреб усіх груп населення;

профілактика, виявлення на ранніх стадіях та лікування найбільш небезпечних захворювань, зокрема серцево-судинних та онкологічних;

збереження життя та охорона здоров'я матерів та дітей.

Очікувані результати:

зростання середньої тривалості життя мешканців регіону;
 зростання рівня народжуваності та покращення демографічної структури населення;
 зниження рівня загальної захворюваності, інвалідності та смертності населення;
 зниження рівня захворюваності й смертності від туберкульозу, ВІЛ-інфекції/СНІДу та інших соціально небезпечних захворювань;
 зниження рівня зловживання алкоголем, неналежної фізичної активності, споживання населенням тютюнових виробів, надмірної кількості солі та цукру тощо;
 зниження показників перинатальної, немовлячої та дитячої смертності, відсутність материнської смертності;
 трансформація системи охорони здоров'я, що забезпечить якісну, ефективну, доступну медичну допомогу всім верствам населення;
 популяризація здорового способу життя серед населення області, фізичної культури та професійного спорту серед населення.

Індикатори:

середня тривалість життя чоловіків та жінок, років;
 народжуваність, на 1 тис. осіб наявного населення;
 коефіцієнт природнього приросту;
 кількість уперше зареєстрованих випадків захворювань на серцево-судинні захворювання та онкологію, на 100 тис. населення, одиниць;
 коефіцієнт малюкової смертності, ‰;
 рівень захворюваності й смертності від туберкульозу, ВІЛ-інфекції/СНІДу;
 кількість лікарів на 1000 осіб,
 укомплектованість закладів охорони здоров'я в сільській місцевості лікарями, які надають первинну медичну допомогу, %;
 розширення мережі спортивних шкіл, клубів, секцій, фізкультурно-оздоровчих груп;
 кількість побудованих (реконструйованих) об'єктів для заняття фізичною культурою та спортом, одиниць.

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
2.1.1. Розвиток системи громадського здоров'я	забезпечення розвитку закладів, що працюють у системі громадського здоров'я; надання послуг з промоції здоров'я та організації комунікаційних кампаній; надання послуг з епідагляду та оцінювання стану здоров'я, й благополуччя населення; надання послуг, пов'язаних із соціально небезпечними хворобами ВІЛ, туберкульозом, наркозалежністю; надання послуг з реагування на надзвичайні події у сфері громадського здоров'я
2.1.2. Вдосконалення системи екстреної медичної допомоги	забезпечення екстреної медичної допомоги автотранспортом та кваліфікованими кадрами; оснащення для навчально-тренувальних відділів центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф (ЦЕМД); оснащення апаратно-програмними комплексами диспетчерських служб центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф; перебудова приймальних відділень у лікарнях; збільшення доступності першої екстреної медичної допомоги, зокрема, розбудова мережі перших реагувальників;
2.1.3. Розвиток спеціалізованої стаціонарної допомоги	розширення та розвиток спеціалізованих та високоспеціалізованих медичних послуг, покращення якості їх надання; оптимізація та модернізація закладів охорони здоров'я (у т.ч. матеріально-технічне забезпечення, впровадження електронних та телемедичних сервісів, оптимізація покриття мережею Інтернет тощо); охорона материнства та дитинства (у т.ч. створення відповідних перинатальних центрів); розвиток паліативної допомоги;
2.1.4. Покращення стану здоров'я мешканців області	забезпечення пільгових контингентів лікарськими та технічними засобами згідно чинного законодавства; реалізація заходів щодо профілактики, виявлення на ранніх стадіях та

2.1.5. Розвиток фізичної культури та професійного спорту серед населення.	лікування найбільш поширених в регіоні і соціально небезпечних хвороб; розширення мережі спортивних шкіл, клубів, секцій, фізкультурно-оздоровчих груп; будівництво нових і реконструкція наявних спортивних об'єктів та спортивних майданчиків для масового використання; проведення заходів, спрямованих на популяризацію та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я; організація масових виступів представників традиційних та нових видів спорту,
---	---

Оперативна ціль 2.2. Інклюзивне суспільство

Більше 200 тис. мешканців Львівської області (що складає 8,2% всього населення регіону) має інвалідність. Ще більше людей належать до маломобільних груп населення (серед них люди похилого віку, вагітні жінки тощо), які відчують труднощі у пересуванні та доступності послуг. Водночас, більшість суспільних благ розраховані переважно на молодих, сильних та здорових осіб, ігноруючи потреби інших категорій. Крім того, у містах та селі є цілі соціальні групи, які не включені або лише частково включені у життя суспільства за різних обставин.

Сучасний етап світового розвитку характеризується особливою увагою до принципів інклюзії, яка передбачає рівні можливості доступу до громадського простору та суспільних благ всіх громадян, у тому числі людей з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Починаючи із 2017 року в області інтенсивно розвивається освіта для дітей з інвалідністю за рахунок організації роботи інклюзивних класів закладів освіти, інклюзивних груп закладів дошкільної освіти та інклюзивно-ресурсних центрів. Водночас акцент у наступному стратегічному періоді буде зроблено на розвиток матеріальної бази освітніх закладів з метою перетворення їх у доступне середовище навчання, використання економічних стимулів для заохочення педагогів до розробки спеціальної літератури, методичних матеріалів, які б враховували особливі потреби учнів з різними нозологіями, проведення широкої просвітницької кампанії, яка б дозволила інформувати суспільство про необхідність і важливість інклюзії, проводити спеціальну роботу для формування в суспільстві толерантності по відношенню до дітей з інвалідністю. Не менш важливим напрямком життєдіяльності для осіб з інвалідністю є їх спортивна інклюзія, адже заняття спортом для них є особливо необхідними.

В умовах війни на сході країни щороку зростає кількість учасників бойових дій та членів їх сімей, які потребують медико-соціального супроводу. Водночас у Львівській області проживає найбільше серед західних областей внутрішньо переміщених осіб, які, як правило, потребують соціального захисту, забезпечення житлом, працевлаштування та користуються послугами соціальної інфраструктури регіону тощо.

Важливим напрямом соціальних реформ в області буде модернізація системи соціального захисту шляхом зростання рівня охоплення соціальними послугами осіб, які їх потребують, та посилення її превентивної дії; продовження реформи деінституціалізації, забезпечення на територіях альтернативних послуг догляду дітей, орієнтованих на сімейні форми виховання.

Одним із критеріїв рівня розвитку кожної країни чи регіону в сучасному світі є досягнення гендерної рівності, яка передбачає забезпечення рівних можливостей для представників обох статей у сферах зайнятості, освіти та навчання, економічної і громадської діяльності та у процесі прийняття рішень. Однак, для нашої країни характерна традиційна модель сімейної політики, спрямована на збереження традиційних гендерних ролей і не передбачає створення для жінки потрібних умов для суміщення материнства та професійної зайнятості. За таких умов система сервісних послуг для сім'ї не розвивається. В умовах сучасних викликів, традиційні заходи підтримки материнства і дитинства повинні бути доповнені такими як:

підтримка сімей із дітьми завдяки створенню робочих місць із неповним робочим днем та тижнем, що збільшить можливості працевлаштування батьків із малолітніми дітьми та дітьми з інвалідністю. Доцільним є запровадження економічних стимулів і пільг, які підвищували би зацікавленість організацій у прийомі на роботу працівників на неповний робочий день, з гнучким графіком роботи;

організація для жінок після тривалої декретної відпустки системи різнопрофільних курсів-тренінгів підвищення кваліфікації й професійної перепідготовки та допомога у

працевлаштуванні;

запровадження гнучкого графіку роботи дошкільних закладів із різною тривалістю перебування дітей упродовж дня: групи короткотривалого перебування (до 4 годин), групи цілодобового перебування, групи першої зміни (до обіду), другої зміни (після обіду), чергові групи у вихідні, святкові та неробочі дні;

розвиток мережі доступних для сімей позашкільних навчальних закладів, будинків дитячої творчості, центрів ігрової підтримки, літніх оздоровчих таборів для школярів тощо.

Очікувані результати:

максимальна інтеграція осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення в життєдіяльність суспільства;

розвиток системи соціального захисту за рахунок імплементації нових технологій та інноваційних моделей соціальної роботи;

зростання рівня охоплення соціальними послугами осіб, які їх потребують;

забезпечення догляду і виховання дитини в сімейному або наближеному до сімейного середовищі;

розвиток інклюзивної освіти та інклюзивного спорту;

підвищення доступності публічних об'єктів для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення;

формування ґендерної культури та усунення ґендерних стереотипів у суспільстві;

модернізація сімейної політики в напрямку створення сприятливих умов для поєднання зайнятості з народженням і вихованням дитини;

запобігання домашньому насильству, надання допомоги та захисту постраждалим особам;

підтримка громадських ініціатив в соціальній сфері.

Індикатори:

рівень охоплення соціальними послугами (співвідношення кількості отримувачів до кількості потребуючих), %;

кількість учасників АТО (ООС), членів їх родин, членів родин загиблих охоплених програмою соціальної підтримки, осіб;

кількість дітей охоплених інклюзивною освітою, осіб;

кількість об'єктів, обладнаних спеціальними та допоміжними засобами для осіб з інвалідністю, одиниць;

кількість дітей, які виховуються в сімейному або наближеному до сімейного середовищі, осіб;

кількість дітей певних категорій охоплених патронатом та наставництвом, осіб;

кількість дітей вразливих верст населення, охоплених оздоровленням, осіб;

кількість дошкільних навчальних закладів;

кількість створених «Центрів соціальної підтримки дітей та сімей з дітьми»;

кількість дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування, які отримали житло у власність, осіб;

частка молоді, охопленої кампаніями щодо зниження ґендерних стереотипів і зниження толерантності до ґендерно-зумовленого насильства, %;

кількість спеціалізованих установ та ліжко-місць, де надаються послуги для осіб, які постраждали від насильства та/або насильства за ознакою статі, одиниць;

кількість створених (розширених) соціальних підприємств інститутами громадянського суспільства, а також створених на зазначених підприємствах нових робочих місць для вразливих верств населення.

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
2.2.1. Модернізація системи соціального захисту	соціальна підтримка учасників АТО (ООС), членів їх родин, членів родин загиблих;; впровадження нових технологій та інноваційних моделей соціальної роботи; розвиток сучасних інструментів надання соціальних послуг; оптимізація та модернізація матеріально-технічної бази установ та закладів соціального захисту; сприяння працевлаштування вразливих верств населення.

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
2.2.2. Підвищення доступності публічних послуг для осіб з інвалідністю	розвиток матеріальної бази освітніх та спортивних закладів з метою перетворення їх у доступне середовище навчання для осіб з інвалідністю; заохочення педагогів до розробки спеціальної літератури, методичних матеріалів, програм, які б враховували особливі потреби учнів з однаковою нозологією, проведення широкої просвітницької кампанії щодо формування в суспільстві толерантності по відношенню до дітей з інвалідністю; організації роботи інклюзивних класів закладів освіти, інклюзивних груп закладів дошкільної освіти та інклюзивно-ресурсних центрів; забезпечення умов для організованого та безпечного підвозу учнів з інвалідністю до місць навчання та проживання
2.2.3. Підтримка громадських ініціатив в соціальній сфері	проведення конкурсу мікропроєктів на умовах співфінансування для недержавних громадських організацій; закупівля соціальних послуг через соціальне замовлення; проведення заходів (вшанування пам'ятних днів, відзначення святкових дат, участь в проєктах, проведення форумів, тренінгів та навчань) із залученням громадського сектору; розвиток соціального підприємництва
2.2.4. Захист прав дітей	реалізація принципів Ді-реформи, деінституціалізація догляду та виховання дітей та підтримка сімейних форм виховання; забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування; впровадження інтегрованих послуг для дітей з інвалідністю в територіальній громаді; профілактика бездоглядності та безпритульності дітей; забезпечення оздоровлення дітей соціально-вразливих верст населення
2.2.5. Забезпечення гендерної рівності та профілактика негативних соціальних явищ	стимулювання організацій у прийомі на роботу батьків із малолітніми дітьми на неповний робочий день, з гнучким графіком роботи; організація для жінок після тривалої декретної відпустки системи різнопрофільних курсів-тренінгів підвищення кваліфікації й професійної перепідготовки; реалізація заходів з подолання гендерних стереотипів; запобігання та протидія домашньому насильству.

Оперативна ціль 2.3. Освічені громади

Якісна освіта є ключовим елементом соціально-економічного розвитку територіальних громад як у короткостроковій, так і стратегічній перспективі. Доступ мешканців громади до якісної освіти дозволяє підвищити рівень власного добробуту та добробуту громади загалом, скоротити рівень нерівності і досягти гендерної рівності. Освіта розширює можливості для людей жити більш здоровим і стабільним життям, а для громад – нарощувати власний соціально-економічний потенціал.

Освітньо-наукова сфера Львівщини характеризується високим інтелектуальним капіталом для надання освітніх послуг, розвиненою мережею освітніх закладів різного рівня. Учні львівських загальноосвітніх навчальних закладів традиційно демонструють високий рівень знань за результатами ЗНО, а львівські університети входять до числа світових рейтингів найкращих університетів.

Водночас численні соціально-економічні проблеми сільських територій негативно вплинули на рівень освітніх послуг у сільських школах і призвели до системного погіршення якості навчання. Фактично, має місце порушення принципу рівних можливостей громадян, оскільки рівність передбачає, що публічні послуги (у тому числі освітні) мають забезпечуватися державою на однаковому рівні незалежно від місця розташування закладу, соціального статусу жителів, економічного становища території, віддаленості від мегаполісів тощо. На подолання вказаних проблем спрямована реформа освіти, яка передбачає, з одного боку, зміну змісту освіти, з іншого – оптимізацію та розвиток освітніх мереж.

Основним критерієм ефективності реалізовуваних реформ має стати конкурентоспроможність молоді. Саме молодь є носієм великого інтелектуального потенціалу, провідником нових ідей та ініціатив. Ефективна молодіжна політика в громаді повинна включати системну роботу з обдарованою і талановитою молоддю; розвиток мережі молодіжних центрів та просторів європейського зразка; сприяння патріотичному вихованню, професійному становленню дітей та молоді. Однак, старіння населення регіону та зростання частки осіб пенсійного віку в демографічній структурі населення вимагає одночасної реалізації заходів із підвищення їх соціальної та економічної активності шляхом імплементації засад освіти впродовж життя та освіти «срібного віку».

Очікувані результати:

зростання якості освітніх послуг, зокрема в сільській місцевості;
 модернізація освітньої інфраструктури, матеріально-технічне забезпечення навчальних закладів;
 збільшення охоплення дітей дошкільною та позашкільною освітою;
 зростання громадської активності та патріотизму молоді;
 розширення можливостей для інтелектуального та творчого розвитку молоді;
 зростання рівня зайнятості молоді та рівня доходів;
 розвиток молодіжної інфраструктури;
 підвищення соціальної та економічної активності осіб пенсійного та передпенсійного віку.

Індикатори:

частка дітей дошкільного віку, охоплених послугами ДНЗ, %;
 кількість груп у ДНЗ із гнучким графіком роботи, одиниць;
 частка випускників закладів загальної середньої освіти, які отримали за результатами зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та математики 160 балів і вище, у загальній кількості учнів, що проходили тестування з цих предметів, %;
 кількість персональних комп'ютерів на 100 учнів, одиниць;
 кількість охоплених осіб шляхом профорієнтаційної роботи;
 частка безробітних серед молоді, %;
 кількість консультативно-дорадчих органів молодіжних рад у містах, районах та об'єднаних територіальних громадах, одиниць;
 кількість створених молодіжних центрів та просторів, одиниць;
 кількість осіб пенсійного та передпенсійного віку, охоплених заходами освіти впродовж життя.

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
2.3.1. Підвищення якості та територіальної доступності освітніх послуг	розширення мережі ДНЗ та запровадження гнучкого графіку їх роботи із різною тривалістю перебування дітей упродовж дня; оптимізація мережі загальноосвітніх навчальних закладів із урахуванням результатів демографічного прогнозу та специфіки розташування населених пунктів; вдосконалення функціонування опорних шкіл, створення єдиного освітнього простору в межах освітнього округу; діджиталізація освіти, її матеріально-технічне та кадрове забезпечення; розвиток мережі доступних для сімей позашкільних навчальних закладів, будинків дитячої творчості, центрів ігрової підтримки, літніх оздоровчих таборів для школярів тощо;
2.3.2. Молодіжна політика	сприяння патріотичному вихованню, професійному становленню дітей та молоді; розвиток і системна робота з обдарованою і талановитою молоддю; розвиток мережі молодіжних центрів та просторів європейського зразка; створення центрів профорієнтації для сільської учнівської молоді; розвиток мережі закладів культури, зокрема у сільській місцевості

2.3.3. Підтримка освіти впродовж життя	реалізація навчальних програм для осіб передпенсійного та пенсійного віку, спрямованих на підвищення соціальної та економічної активності; створення на базі окремих закладів професійної (професійно-технічної) освіти центрів професійної досконалості для працівників будь-якого віку; оптимізація мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти шляхом створення багатoproфільних регіональних центрів.
--	--

Оперативна ціль 2.4. Безпечне і безбар'єрне середовище

Прийнятні умови життєдіяльності людини багато в чому ґрунтуються на забезпеченні належних умов безпеки перебування людини в навколишньому середовищі. Тому одним із основних завдань сучасних реформ є вдосконалення системи захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, здатної забезпечити безпеку людині. Це створює умови модернізації державної управлінської діяльності для переходу нашої країни до моделі суспільства сервісного типу, що забезпечує сучасне, гармонійне та комфортне життя громадян. З огляду на це, важливим питанням є створення місцевих систем цивільного захисту, пожежно-рятувальних команд, які забезпечуватимуть безпеку життєдіяльності кожної територіальної громади.

Іншим напрямком формування безпечного середовища в населених пунктах області є сприяння безпечному перебуванню на вулицях, дорогах та у громадських місцях. Зокрема Стратегія передбачає концентрацію ресурсів на облаштування пішохідних переходів, освітлення вулиць та пішохідних переходів, ліквідацію місць концентрації ДТП, встановлення дорожнього огороження та оновлених дорожніх знаків; будівництво велодоріжок та їх облаштування; створення підрозділів муніципальної варті та забезпечення її функціонування.

Те, як влаштоване наше середовище, впливає на будь-яку сферу нашого життя, робить для нас доступним, чи ні пересування, навчання, працю, відпочинок, дозвілля. Конструкція доріг, споруд, транспорту може мати істотний вплив на наш спосіб життя. Формування безбар'єрного середовища передбачає реалізацію комплексу заходів, метою яких є організація безпечного та самостійного пересування для людей з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Ці заходи спрямовані на покращення життя інвалідів та зрівняння їхніх можливостей з іншими членами суспільства.

Очікувані результати:

зміцнення безпеки мешканців області на вулицях та дорогах, у громадських місцях;
розвиток велоінфраструктури та популяризація велоруку;
зниження рівня техногенних ризиків;
забезпечення доступності об'єктів житлово-комунального та громадського призначення, транспортної інфраструктури, вулично-дорожньої мережі та елементів благоустрою населених пунктів для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення, розвиток інклюзивного суспільства.

Індикатори:

кількість ДТП в області;
кількість освітлених пішохідних переходів у загальній їх кількості;
довжина збудованих велодоріжок;
кількість створених місцевих пожежно-рятувальних команд;
кількість об'єктів, обладнаних спеціальними та допоміжними засобами для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення.

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
2.4.1. Безпека на вулицях, дорогах та у громадських місцях	облаштування пішохідних переходів, освітлення вулиць та пішохідних переходів, ліквідація місць концентрації ДТП, встановлення дорожнього огороження та оновлення дорожніх знаків; будівництво велодоріжок та їх облаштування; створення підрозділів муніципальної варті та забезпечення її функціонування; проведення просвітницьких кампаній щодо безпеки на вулицях,

	дорогах, у громадських місцях;
2.4.2. Техногенна безпека	створення місцевої системи цивільного захисту; формування та забезпечення функціонування місцевих пожежно-рятувальних команд; модернізація системи центрального оповіщення про загрозу виникнення надзвичайних ситуацій; забезпечення розбудови та відновлення об'єктів протипаводкового захисту
2.4.3. Безбар'єрне середовище	обладнання спеціальними і допоміжними засобами у населених пунктах існуючих об'єктів житлово-комунального та громадського призначення, транспортної інфраструктури, вулично-дорожньої мережі та елементів благоустрою населених пунктів, що не пристосовані для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення; збільшення парку транспортних засобів громадського користування з урахуванням потреб осіб з інвалідністю

Стратегічна ціль 3. ЗБАЛАНСОВАНИЙ ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК

Територіальний розвиток області характеризується суттєвими відмінностями у проблемах розвитку мікрорегіонів. Окремо виділяється м. Львів, яке є потужною територіальною соціально-економічною системою, і решта територій. Серед інших територій, беручи до уваги якості розвитку соціальної інфраструктури, економічний розвиток та екологічний аспект, область класифікується на 6 типів мікрорегіонів, які мають спільні проблеми розвитку. Серед них: промислові території з пострадянською структурою промисловості (Сокальський район, м. Борислав, м. Дрогобич, м. Новий Розділ, м. Червоноград); прикордонні території (Яворівський, Мостиський, Жовківський райони); агломераційні території, які знаходяться навколо м. Львова (Городоцький, Пустомитівський, Кам'янка-Бузький райони); курортні території (м. Моршин, м. Трускавець, с. Східниця); гірські території (Дрогобицький, Турківський, Старосамбірський, Сколівський райони, а також Вільшаницька та Чукв'янська об'єднана територіальні громади Самбірського району); сільськогосподарські території, які включають всі інші райони області.

Місто Львів є найбільшим науковим, економічним та культурним центром на Заході України, одним із найвагоміших міст держави. Концентруючи третину населення області, місто поглинає майже дві третіх інвестицій, які надходять для оновлення основного капіталу. Орієнтовно 55% прямих іноземних інвестицій, що надходять в область – м. Львів. 2/3 роздрібного товарообороту також припадає на Львів. Окрім цього, в місті зосереджена лівова частка наукового та освітнього потенціалу.

Постійне зростання «відриву» міста за рівнем соціально-економічного розвитку від інших територій вимагає вироблення механізмів стимулювання їх економічної активності та зростання інвестиційної привабливості, розвитку соціальної інфраструктури та підвищення якості публічних послуг. Особливо важливим у досягненні збалансованого просторового розвитку Львівщини є активне нарощення потенціалу дорожньо-транспортної, логістичної, транскордонної та інформаційно-комунікаційної інфраструктури.

Окремого підходу і особливої уваги регіональної влади потребують гірські, сільські та старопромислові території області. Зокрема, формування просторової мережі ланцюгів доданої вартості в аграрному секторі економіки забезпечить відтворення агропродовольчого потенціалу та сприятиме соціально-економічному розвитку сільських територій. Так, перспективною формою створення доданої вартості є фермерські господарства, сільськогосподарська кооперація, а також кластери.

Досягнення стратегічної цілі передбачає реалізацію трьох оперативних цілей:

Стратегічна ціль 3. ЗБАЛАНСОВАНИЙ ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК		
Оперативна ціль 3.1	Оперативна ціль 3.2	Оперативна ціль 3.3
Розвиток інфраструктури територіальних громад	Дорожньо-транспортна, логістична, транскордонна та інформаційно-комунікаційна	Стимулювання економічного розвитку сільських та гірських

	інфраструктура	територій
--	----------------	-----------

Оперативна ціль 3.1. Розвиток інфраструктури територіальних громад

Важливими завданнями децентралізації влади є наближення адміністративних послуг максимально до людини та запровадження відповідних стандартів таких послуг (починаючи від вимог щодо належних приміщень, режиму роботи, інформації про послуги, інтегрованого надання різних послуг в одному місці, у т.ч. за моделями життєвих ситуацій). Це дозволить створити новий вид комунікації між владою та громадянином і при цьому підвищити ефективність управлінських рішень. Тому подальша реалізація цих завдань є надзвичайно важливою.

Водночас у процесі децентралізації об'єктивно утворюються громади, що мають різну спроможність. І навіть у середньостроковій перспективі мешканці цих громад повинні мати доступ до якісних адміністративних послуг. Тож одним із способів створення системи надання адмінпослуг у громадах з меншою спроможністю може бути використання саме міжмуніципального співробітництва, коли громади поєднують зусилля у створенні додаткових точок доступу до адміністративних послуг.

Не менш вагомим для територіальних громад є питання модернізації житлово-комунального господарства.

Для сільських громад Львівщини характерний суттєво нижчий, ніж у містах області, рівень обладнання загальної площі житлового фонду водопроводом, каналізацією, опаленням, газом та гарячим водопостачанням: водопроводом – на 41,6% менше, каналізацією – на 42,3% менше, опаленням – на 31,4% менше, газом – на 6,3% менше та гарячим водопостачанням – на 42,4% менше. Це обумовлює суттєву диференціацію у рівнях добробуту міських та сільських мешканців та стає причиною міграції сільських мешканців (зокрема молоді) до міст.

Підвищення ефективності просторового планування в регіоні вимагає забезпечення регіону та адміністративно-територіальних одиниць сучасною містобудівною документацією та створення системи містобудівного кадастру на основі використання сучасних геоінформаційних технологій.

Очікувані результати:

зростання доступності та якості адміністративних послуг для мешканців громад, зокрема сільських;

підвищення рівня інформаційно-технологічного забезпечення адміністративно-управлінських процесів органів місцевого самоврядування регіонального та базового рівнів;

модернізація житлово-комунального господарства області та зростання якості житлово-комунальних послуг для мешканців та бізнесу;

підвищення ефективності управлінських рішень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування завдяки зростанню якості системи просторового планування в регіоні.

Індикатори:

частка адміністративних послуг в електронному вигляді, %;

частка населення та суб'єктів господарювання як користувачів адміністративних послуг в електронному вигляді, %;

рівень обладнання житлових будівель (міські /сільські території) централізованим водопостачанням та водовідведенням, природнім газом, %

кількість планів об'єднаних територіальних громад, одиниць;

кількість генеральних планів населених пунктів, планів зонування територій та детальних планів територій, одиниць.

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
3.1.1. Забезпечення якісними адміністративними послугами в ОТГ	розбудова мережі ЦНАПів та розширення спектру послуг, що надаються ними; впровадження електронних сервісів в управлінні; упровадження електронних інструментів відкритості влади та прозорості використання ресурсів громад;
3.1.2. Покращення житлово-комунальної інфраструктури	налагодження ефективної системи роздільного сміттєзбирання в громадах; стимулювання створення та розвитку ОСББ;

	стимулювання міжмуніципального співробітництва територіальних громад для вирішення спільних проблем розвитку; модернізація водопровідно-каналізаційного господарства регіону; розвиток мереж газопостачання населених пунктів області; забезпечення населення якісною питною водою; утворення нових та реконструкція існуючих зелених зон в громадах; закупівля обладнання для комунальних підприємств;
3.1.3. Організація просторового планування територій	розроблення містобудівної документації та забезпечення її публічності; впровадження геоінформаційних систем містобудівного кадастру на обласному, районному, місцевому рівнях та забезпечення їх публічності.

Оперативна ціль 3.2. Дорожньо-транспортна, логістична, транскордонна та інформаційно-комунікаційна інфраструктура

Важливими елементами забезпечення збалансованого просторового розвитку є забезпечення належного стану дорожньо-транспортної інфраструктури та транспортного сполучення територій, а також розвиток інформаційно-комунікаційної, інноваційної інфраструктури громад. Вони значною мірою визначають можливості ефективного використання соціального та економічного потенціалу окремих територій, територіальних громад та підприємств.

Протяжність автомобільних доріг загального користування Львівської області становить 8392,3 км, з яких державного значення – 1866,3 км доріг, загального користування державного значення, у тому числі: міжнародних – 552,0 км, національних – 347,1 км, регіональних – 148,5 км, територіальних – 818,7 км; місцевого значення – 6526,0 км, з них: обласних – 832 км, районних – 5681,9 км.

Мережа існуючих доріг загального користування Львівської області в цілому дозволяє здійснювати автотранспортне сполучення в регіоні, але технічний стан її потребує проведення значних робіт із реконструкції та капітального ремонту. Окремі ділянки існуючої мережі державних і місцевих доріг проходять безпосередньо територією населених пунктів, що призводить до поєднання автотранспортних потоків міждержавних-транзитних, регіональних і міських, чим порушується однорідність потоку транспорту, підвищується аварійність, знижується швидкість руху та погіршується екологія.

З огляду на прикордонний статус і кордони з Євросоюзом, Львівська область є регіоном із високим рівнем транскордонного співробітництва. Зокрема, це відображається щорічним зростанням кількості перетинів українсько-польського кордону особами та транспортними засобами. Усього на кордоні України з Республікою Польща діє 8 пунктів пропуску, з них – 6 призначені для автомобільного та залізничного сполучення, серед яких у Львівській області функціонують 6 пунктів пропуску для автомобільного сполучення та діє один повітряний пункт перетину кордону – Міжнародний аеропорт «Львів» ім. Д. Галицького. Пріоритетними для Львівської області напрямками транскордонної співпраці у інфраструктурній сфері мають стати модернізація і забезпечення розвитку існуючої транскордонної інфраструктури для підвищення її пропускної спроможності. Усі пункти пропуску мають статус міжнародних.

Однак, рівень технічного оснащення та пропускна спроможність пунктів пропуску не відповідає реальним потребам і міжнародним нормам. Відкриття та облаштування міжнародних пунктів є компетенцією центральних органів виконавчої влади. В контексті підписання Угоди про асоціацію України та ЄС з'явився шанс на підвищення якості інфраструктури українських міжнародних пунктів пропуску, зокрема на українсько-польському кордоні, до рівня європейських стандартів.

Крім інфраструктури міжнародних пунктів пропуску, важливе значення має залізнична та дорожня інфраструктура в регіоні. Автомобільні шляхи сполучення від м. Львова до міжнародних пунктів пропуску (автодороги М09, М10 та М11) були значною мірою модернізовані, однак і зараз вони не відповідають європейським стандартам. Будівництво на території Польщі міжнародної автомагістралі А4 (транспортний коридор № 3 за Критським протоколом) до МПП «Краковець» підіймає проблемне питання будівництва частини концесійної дороги Краковець-Львів з її включенням в міжнародну трасу «Київ-Чоп» (транспортний коридор № 5). Активізації суб'єктів економічних відносин в умовах дії Угоди про асоціацію України та ЄС сприятиме розвиток мережі логістичних центрів.

Львівська область забезпечена розвиненою мережею транспортних комунікацій, ділянки яких проходять за напрямками міжнародних європейських доріг, сприяють пропуску транзитних транспортних потоків через регіон, що обумовлює його стратегічне значення у розвитку економіки країни.

На території області розташований Міжнародний аеропорт «Львів» імені Данила Галицького – найбільше летовище у Західній Україні як за пасажиропотоком, так і за маршрутною мережею, яка складається з 40 напрямків (38 міжнародних та 2 внутрішніх). На сьогодні Львівщина має авіасполучення із 17 країнами світу.

Будівництво північної ділянки об'їзної автомобільної дороги м. Львова сприятиме виведенню за межі міста існуючого і перспективного транзитних потоків.

Проектна ділянка дороги загальною довжиною 23,184 км запроєктована за параметрами I категорії – 21,309 км, II категорії – 1,875 км.

Проектом передбачено будівництво 3 мостів довжиною від 15 м до 25 м, 7 шляхопроводів довжиною від 21 м до 92 м та 3 естакади довжиною 191 м, 1164 м та 433 м.

На перетині з дорогами державного значення передбачено будівництво трьох транспортних розв'язок у двох рівнях: на початку проектної ділянки на примиканні до дороги Т-14-14 Північний обхід м. Львова – з кільцевим рухом на другорядній дорозі, а на перетині з автомобільними дорогами М-09 Тернопіль – Львів – Рава Руська та Н-17 Львів – Луцьк – за типом «лист конюшини».

З метою покращення доступності центральної частини Українських Карпат через розбудову транспортної інфраструктури частини Львівської, Івано-Франківської та Закарпатської областей планується реалізація інфраструктурного проєкту «Мале Карпатське коло». В рамках реалізації проєкту заплановано виконати роботи з будівництва, капітального та поточного ремонту на 7 об'єктах автомобільних доріг загального користування місцевого значення.

Гірські регіони Львівщини зберігають важливу природну і культурну спадщину та підтримують стабільність екосистем на обширних прилеглих територіях. При цьому проблемою для гірських територій є недостатньо якісна та розвинена дорожньо-транспортна інфраструктура, яка має відігравати важливу роль для економічного та соціального зростання, розвитку господарства та життєдіяльності населення.

Підвищення інфраструктурної привабливості гірських територій через розвиток дорожньо-транспортної мережі створить сприятливі умови для зростання економічної конкурентоспроможності гірських територій області та дозволить подолати проблеми їх соціально-економічної депресивності.

Очікувані результати:

- ефективне використання транзитного потенціалу регіону;
- підвищення інвестиційної привабливості регіону;
- нарощення обсягів експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання;
- стимулювання економічної активності в регіоні завдяки реалізації великих інфраструктурних проєктів;
- посилення просторової інтегрованості регіону та взаємозв'язків сільських територій з обласним центром та містами обласного і районного значення;
- розвиток мережі автомобільних доріг загального користування державного та місцевого значення;
- підвищення ефективності використання туристичного потенціалу регіону;
- зростання темпів економічного розвитку сільських територій на основі створення елементів інформаційно-комунікаційної інфраструктури громад;

Індикатори:

- обсяги пасажиро- та вантажопотоків через міжнародні пункти пропуску у Львівській області;
- протяжність відремонтованих автодоріг, км; (до 2027 року планується відремонтувати 3383,28 км)
- зменшення дорожньо-транспортних пригод на автомобільних дорогах Львівщини, % (до 2027 року зменшити кількість ДТП до 50%)
- кількість реалізованих великих інфраструктурних проєктів; (планується реалізувати 3 інфраструктурні проєкти по дорогах)
- кількість населених пунктів не забезпечених регулярним транспортним сполученням з центром громади / району;

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
3.2.1. Розвиток транскордонної інфраструктури	підвищення пропускної спроможності існуючих міжнародних пунктів пропуску та будівництво нових; проведення аудиту та визначення рівня ефективності функціонування існуючої мережі пунктів пропуску через державний кордон та обґрунтування доцільності відкриття перспективних пунктів пропуску; розвиток мережі логістичних центрів у прикордонних районах; розвиток ділової прикордонної інфраструктури та співпраці між місцевими і регіональними громадами країн-сусідів
3.2.2. Реалізація великих інфраструктурних проєктів	реалізація проєкту з будівництва Краковець-траса Київ-Чоп на засадах концесії; реалізація проєкту з будівництва північної ділянки об'їзної автомобільної дороги м. Львова; розбудова дорожньо-транспортної інфраструктури гірського регіону Львівської області; забезпечення залізничного перевезення вантажів і пасажирів між Львовом і Євросоюзом з використанням колії європейського стандарту (проєкт «Євроколія до Львова»); реалізація інфраструктурного проєкту «Мале Карпатське коло», спрямованого на капітальний ремонт і будівництво нових ділянок доріг між туристичними центрами Львівщини, Івано-Франківщини, Закарпаття в межах Українських Карпат; подальший розвиток Міжнародного аеропорту «Львів» як європейського регіонального хабу; будівництво євроколії «Шегині-Родатичі» та створення вантажного хабу «СУХИЙ ПОРТ»;
3.2.3. Поліпшення стану дорожньої мережі та транспортного сполучення населених пунктів з адміністративними центрами громади, субрегіону та регіону	підвищення якості транспортної мережі та транспортного обслуговування міжнародних транспортних коридорів будівництво, реконструкція і ремонт внутрішніх доріг автомобільного сполучення; забезпечення безпеки дорожнього руху на автомобільних дорогах загального користування місцевого значення Львівської області; оптимізація та розвиток маршрутної мережі транспортного сполучення; розвиток мережі пасажирського автомобільного транспорту та його інфраструктури; розбудова і облаштування зупинок автобусного транспорту на території віддалених сільських населених пунктів
3.2.4. Розвиток інформаційно-комунікаційної інфраструктури громад	розширення мобільного та фіксованого широкосмугового доступу до Інтернету у сільській та гірській місцевості; створення міжрегіональних та внутрішньорегіональних інформаційних і комунікативних мереж;

Оперативна ціль 3.3. Стимулювання економічного розвитку сільських та гірських територій

Станом на початок 2019 року близько мільйона мешканців Львівської області проживають у сільській місцевості. Традиційно сільські території регіону характеризуються нижчим рівнем соціально-економічного розвитку. Для них характерні складні структурні проблеми, зокрема у сфері економічного розвитку, ринку праці, соціального становища населення, охорони природного довкілля та природокористування. При цьому – Турківський, Сколівський райони, частина Старосамбірського та Дрогобицького районів, а також Вільшаницька та Чукв'янська об'єднані територіальні громади Самбірського району є гірськими територіями.

Показники економічного розвитку гірських територій кількарізово поступаються середнім по регіону та країні. Це зумовлено ускладненими умовами господарювання в гірських

місцевостях, низьким розвитком транспортної та інженерної інфраструктури, відсутністю дієвих інструментів державної підтримки розвитку господарства у гірських регіонах, яке переважно має ознаки депресивності. Стан економічного розвитку гірських територій зумовив проблеми зайнятості місцевого населення, серед яких особливо гострими є безробіття та гіпертрофована зовнішня трудова міграція. Як наслідок, рівень життя мешканців гірських територій Львівської області залишається низьким, загострюються проблеми соціально-демографічного характеру – депопуляція, відтік інтелектуального потенціалу, загроза втрати самотурної культурної спадщини горян.

Гострота зазначених проблем стала поштовхом для розробки Кабінетом міністрів України Державної програми розвитку регіону українських Карпат на 2021-2027 роки та Львівською обласною державною адміністрацією Стратегії розвитку гірських територій Львівської області на 2018-2022 роки. В цих документах запропоновано перелік заходів щодо розвитку гірських територій.

До першочергових завдань Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років віднесено стимулювання економічного розвитку цих територій шляхом диверсифікації економіки, підтримки виробництва безпечних продуктів харчування та кормів, стимулювання економічної активності самих мешканців. Останнє особливо важливо з огляду на низьку ділову активність і малу кількість суб'єктів підприємництва у розрахунку на 10 тис осіб наявного населення, обмеженість підприємницьких ініціатив серед сільських жителів. До інструментів реалізації зазначених завдань віднесено налагодження кооперації за участю малих та середніх підприємств, поширення практик сімейного фермерства, розвиток інституцій підтримки бізнесу, розширення мережі об'єктів ринкової, фінансової та інформаційної інфраструктури на сільських територіях.

Поряд з впровадженням несільськогосподарських видів економічної діяльності на сільських та гірських територіях важливим є забезпечення зростання ефективності сільськогосподарської діяльності шляхом впровадження технологій ресурсоефективного і чистого вирощування та виробництва продукції, поглиблення рівня переробки продукції сільськогосподарського виробництва, що дозволить збільшити її додану вартість.

Динамічний розвиток виробництва конкурентоспроможної продукції сільського господарства і переробної сфери малими суб'єктами господарювання й особистими селянськими господарствами сприятиме формуванню самодостатніх територіальних сільських громад на засадах сталого розвитку.

Очікувані результати:

зниження диспропорцій за рівнем соціально-економічного розвитку між територіями регіону;

диверсифікація економіки та поширення неаграрних видів бізнесу на сільських та гірських територіях;

створення додаткових робочих місць в сільських та гірських населених пунктах шляхом трансформації особистих селянських господарств в сімейні фермерські господарства;

зростання ефективності сільськогосподарської діяльності за рахунок поглиблення рівня переробки сільськогосподарської продукції, розвитку сфери органічного виробництва;

розвиток кооперації, поширення сімейного фермерства в регіоні;

підвищення якості життя працездатного населення та залучення громадян до розвитку сільських територій через стимулювання їх ділової активності;

збільшення доходів індивідуальних домогосподарств на сільських та гірських територіях;

забезпечення населення області якісною та безпечною сільськогосподарською продукцією.

Індикатори:

рівень грошових доходів населення у сільській місцевості та гірських районах, грн;

рівень зайнятості на сільських територіях та у гірських районах, %;

кількість суб'єктів малого та середнього підприємництва у сільській місцевості та гірських районах, одиниць;

рівень впровадження стандартів ISO (кількість отриманих сертифікатів ЄС сільськогосподарськими товаровиробниками), одиниць;

кількість сімейних фермерських господарств, одиниць;

кількість об'єктів торгівлі в сільській місцевості;

частка галузі сільського господарства в доданій вартості області, %;

обсяг залучення капітальних інвестицій, млн грн;

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
3.3.1. Диверсифікація економіки сільських територій	впровадження неаграрних видів економічної діяльності на сільських та гірських територіях; обладнання навчальних майстерень професійно-технічних навчальних закладів для покращення професійної підготовки у сфері інформаційних технологій, сільського зеленого туризму; розвиток самозайнятості населення; навчальна і маркетингова підтримка підприємців у сфері зеленого туризму, народних промислів і ремесел тощо; створення підприємств з енергетичної переробки відходів лісового та сільського господарства;
3.3.2. Виробництво безпечних продуктів харчування та кормів	стимулювання впровадження інноваційних технологій виробництва та переробки високоякісних і безпечних сільгосппродуктів; надання інформаційної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам щодо впровадження стандартів ISO та сертифікатів ЄС в регіоні; надання інформаційно-консультаційних послуг з питань започаткування та ведення органічного виробництва; науково та експертно-дорадницький супровід виробництва; участь аграріїв у міжнародних форумах, семінарах, конференціях, виставках та ярмарках; створення високотехнологічних підприємств з первинної та глибинної переробки сировини (плодів та ягід);
3.3.3. Стимулювання економічної активності мешканців громад	підтримка фермерства, сільськогосподарських кооперативів, сільськогосподарських виробників та соціального підприємництва; розвиток системи дорадництва; покращення матеріально-технічної бази сільськогосподарських кооперативів; створення у сільській місцевості кооперативних логістичних центрів, складських, холодильних приміщень, овочесховищ; надання інформаційно-консультаційних та дорадницьких послуг з питань створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів та супроводження особистих селянських господарств з ініціатив створення малих підприємств у сільській місцевості;
3.3.4. Виробництво продукції з географічним зазначенням	промоція місцевих виробників товарів і послуг, локальних брендів, маркування продукції місцевих товаровиробників, налагодження взаємодії місцевих товаровиробників та підприємств роздрібною мережевою торгівлі;

Стратегічна ціль 4. ЧИСТЕ ДОВКІЛЛЯ

Збереження та охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів є особливо важливими питаннями і невід'ємною частиною соціального та економічного розвитку області, забезпечення екологічної безпеки для населення краю.

Сьогоднішня екологічна ситуація у Львівській області зумовлена як проблемами, які виникли десятки років тому, так і сучасними. Значною мірою стан довкілля Львівської області спричинений методами ведення сільського та лісового господарства, впливом підприємств у таких галузях промисловості, як видобувна, хімічна та машинобудівна, наслідками функціонування об'єктів муніципальної інфраструктури населених пунктів.

Серед екологічних проблем області, які підлягають вирішенню в ході реалізації Стратегії розвитку Львівської області до 2027 року, слід виділити: забруднення поверхневих вод унаслідок скидання неочищених або недостатньо очищених стоків; недостатній рівень екологічної свідомості населення; низькі обсяги утилізації відходів, відсутність обладнаних належним чином полігонів для захоронення відходів і, як наслідок, забруднення території промисловими та побутовими відходами; виснажливе використання біоресурсів та зменшення

Стратегічна ціль 4. ЧИСТЕ ДОВКІЛЛЯ		
Оперативна ціль 4.1.	Оперативна ціль 4.2.	Оперативна ціль 4.3.
Запобігання забрудненню водних ресурсів та атмосферного повітря	Формування екологічної свідомості населення та комплексної системи поведінки з відходами	Збереження біорізноманіття та розвиток природоохоронних територій

Оперативна ціль 4.1. Запобігання забрудненню водних ресурсів та атмосферного повітря

Основною екологічною проблемою регіону залишається забруднення поверхневих водних об'єктів неочищеними і недостатньо очищеними зворотними водами промислових та житлово-комунальних підприємств.

Окрім забруднення, в межах Львівської області наявні процеси підтоплення, які обумовлені природними та техногенними факторами і поширені переважно в межах Надсянської, Верхньодністровської, Стиро-Бугської, Ратинської акумулятивних та акумулятивно-денудаційних рівнин.

З метою покращення екологічного стану водних об'єктів необхідно виконати заходи, спрямовані на зниження:

- забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин із зворотними водами промислових підприємств, підприємств житлово-комунального господарства;
- скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти;
- забруднення підземних водоносних горизонтів;
- порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму річок регіону;
- шкідливої дії вод від підтоплення і затоплення територій.

Важливим завданням є системне та постійне вжиття заходів, пов'язаних із збереженням, поліпшенням та відновленням стану атмосферного повітря, запобіганням та зниженням рівня його забруднення та впливу на нього хімічних сполук, фізичних та біологічних факторів шляхом дотримання гранично допустимих викидів, концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі; гранично допустимого впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел; граничного допустимого вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах та впливу фізичних факторів пересувних джерел, тощо.

На підприємствах міст області по стаціонарним джерелам викидів значне забруднення атмосферного повітря пов'язано із недотриманням вимог експлуатації пилогазоочисного устаткування, невиконанням у встановлені терміни заходів щодо зниження обсягів викидів до нормативного рівня; низькими темпами впровадження сучасних технологій очищення викидів; відсутністю ефективного очищення викидів підприємств від газоподібних домішок.

Подолання означених проблем в межах реалізації Стратегії здійснюватиметься в ході реалізації завдань, спрямованих на: зменшення забруднення водних ресурсів скидами стічних вод, ефективне та раціональне використання водних об'єктів, зменшення шкідливої дії вод підтоплення і затоплення територій, зменшення забруднення повітряного басейну та запобігання змінам клімату.

Очікувані результати:

будівництво нових та реконструкція існуючих очисних каналізаційних споруд та мереж каналізації;

відновлення і підтримка сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок;

зменшення шкідливої дії вод підтоплення і затоплення територій;

скорочення забруднення водних об'єктів за рахунок проведення заходів по упорядкуванню зливової каналізації міст і селищ;

покращення стану атмосферного повітря;

удосконалення діючих та впровадження сучасних систем очищення.

Індикатори:

загальний обсяг водовідведення, в тому числі нормативно очищених стічних вод та забруднених зворотних вод, млн м³;

площа еродованих, хімічно забруднених, порушених земель та земель, що зазнають підтоплення;
 кількість водних об'єктів переданих в оренду для риборозведення/рекреації, од.;
 індекс забруднення атмосфери;
 обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, тис. т.

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
4.1.1. Зменшення забруднення водних ресурсів скидами стічних вод. Ефективне та раціональне використання водних об'єктів	модернізації/будівництва очисних споруд та каналізаційних мереж; упорядкування зливової каналізації міст і селищ; запровадження програм моніторингу якості води; ефективне та раціональне використання водних об'єктів шляхом їх передачі в оренду;
4.1.2. Зменшення шкідливої дії вод від підтоплення і затоплення територій	забезпечення комплексного протипаводкового захисту від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь; будівництво, реконструкція та капітальний ремонт гідротехнічних споруд, захисних протиповеневих дамб, берегоукріплюючих споруд, розчищення та регулювання річок;
4.1.3. Зменшення забруднення повітряного басейну та запобігання змінам клімату	зменшення навантаження на атмосферне повітря; розробка та впровадження інноваційних проєктів з використання альтернативних джерел енергії; розвиток автоматизованої системи контролю та обліку викидів на джерелах забруднення; розробка та впровадження програм зі зменшення до допустимого рівня промислових викидів у атмосферу.

Оперативна ціль 4.2. Формування екологічної свідомості населення та комплексної системи поводження з відходами

На сьогодні у Львівській області склалася критична ситуація у сфері управління відходами, зокрема відбувається збільшення обсягів утворення відходів у різних галузях життєдіяльності людини, накопичення їх у місцях тимчасового зберігання. Перероблення відходів практично не відбувається, що зумовлює високий рівень утворення відходів та низькі показники їх використання як вторинної сировини. Утилізація та захоронення відходів здійснюється неналежним чином та зі значними порушеннями. Відсутність інфраструктури управління відходами (наявність такої інфраструктури є неодмінною ознакою всіх економік розвинутих країн), що несе негативні наслідки як для екології, так і для суспільства та актуалізує впровадження системного підходу до управління відходами.

Основними напрямками діяльності у сфері поводження з промисловими відходами мають бути: повернення промислових відходів у виробництво з метою вилучення цінних компонентів; використання промислових відходів як вторинної сировини; впровадження сучасних природоохоронних заходів на полігонах промислових відходів; реабілітація територій, забруднених відходами.

Основні напрямки діяльності у сфері поводження з побутовими відходами мають бути спрямовані на подолання таких проблем як: орієнтування на полігонне захоронення відходів, їх розміщення на сміттєзвалищах та/або стихійних сміттєзвалищах, більшість з яких не відповідають вимогам екологічної безпеки; низький рівень впровадження інноваційних технологій.

Важливим чинником подолання та попередження екологічних проблем у регіоні є пропаганда екологічних знань, розвиток екологічного мислення, свідомості і навичок, формування екологічної культури окремих осіб і суспільства загалом.

Очікувані результати:

запобігання та мінімізація утворення відходів шляхом удосконалення діючих та впровадження сучасних технологій і обладнання;

зменшення обсягів забруднення промисловими та твердими побутовими відходами;

обмеження утворення відходів шляхом реструктуризації виробництва;

покращення управління твердими побутовими відходами;

розвиток та формування системи збирання, заготівлі та переробки відходів як вторинної сировини;

впровадження сучасних екологічно чистих технологій переробки відходів, у тому числі

переробки з отриманням енергії.

Індикатори:

обсяги промислових відходів (I-III класів небезпеки), тис. т;
 питома вага використаних, знешкоджених та утилізованих відходів від загального обсягу утворених, %;
 кількість виявлених та ліквідованих несанкціонованих сміттєзвалищ, одиниць.

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
4.2.1. Зменшення обсягів утворених відходів, у тому числі небезпечних	забезпечення роздільного збирання та подальшого належного управління відходами; створення ефективної інфраструктури управління відходами; забезпечення населених пунктів області обладнанням та технікою для санітарної очистки;
4.2.2. Покращення системи сортування та утилізації усіх видів відходів	введення в експлуатацію сміттєсортувальних ліній та інноваційних сміттєпереробних комплексів усіх видів відходів; реалізація заходів із закриття, рекультивації, подальшого догляду і моніторингу існуючих полігонів побутових відходів; облаштування регіональних об'єктів захоронення побутових відходів; будівництво полігонів побутових відходів, які відповідатимуть сучасним вимогам; створення сприятливих умов для розвитку бізнесу у сфері поводження з побутовими відходами;
4.2.3. Виховання екологічно свідомого суспільства	забезпечення переходу до регіональної моделі відповідального виробництва та споживання; формування високого рівня екологічної освіти; підтримка громадських екологічних ініціатив мешканців регіону; організація соціальних та інформаційних заходів, спрямованих на зростання поінформованості населення про екологічні проблеми та підвищення рівня екологічної свідомості.

Оперативна ціль 4.3. Збереження біорізноманіття та розвиток природоохоронних територій

Найважливішими засадами формування мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду має бути принцип достатньої об'єктної та функціональної репрезентативності в розрізі основних виділів природничого районування регіону (області) як інтегральних критеріїв оцінки їх природоохоронної цінності.

У цьому контексті репрезентативність – це інтегральна категорія, що відображає ступінь необхідності й достатності (характерності, типовості, повноти представленості, функціональної довершеності тощо) природоохоронної території для забезпечення збереження й відтворення об'єктів охорони (популяцій окремих видів флори й фауни, загальної видової різноманітності, структури рослинного покриву тощо). Таке розуміння категорії репрезентативності передбачає забезпечення природоохоронних режимів і способів керування територіями та об'єктами природно-заповідного фонду, спрямованих на реалізацію збалансованого функціонування елементів екосистеми, що необхідно для реалізації нормального існування й відтворення природних комплексів та їх компонентів.

Репрезентативність території чи об'єкта природно-заповідного фонду може бути визначена лише по відношенню до певного регіону, який становить певну природно-географічну цілісність. Для такої оцінки необхідно мати інформацію про стан біотичної (видової, популяційної, ценотичної тощо) та ландшафтної різноманітності не лише на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, але й у регіоні загалом.

Тому, особливого значення набувають роботи щодо інвентаризації біотичної та ландшафтної репрезентативності на різних рівнях її прояву (видів, рослинних угруповань, біотопів тощо) із застосуванням сучасних картографічних методів і ГІС-технологій.

Очікувані результати:

припинення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття;
 забезпечення належного рівня утримання існуючих та створення нових об'єктів природно-заповідного фонду;

забезпечення екологічної безпеки шляхом відновлення лісів та оптимізації структури ландшафтів.

Індикатори:

кількість територій та об'єктів природно-заповідного фонду на території області, одиниць;

площа земель природно-заповідного фонду, %;

питома вага площі природно-заповідного фонду від загальної площі області, %.

площі відтворених лісів на площах суцільних зрубів попереднього року.

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
4.3.1. Збереження цінних природних територій та розширення об'єктів природно-заповідного фонду	упорядкування територій та об'єктів природно-заповідного фонду Львівської області; розробка проєктів створення нових та розширення існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду; розвиток інфраструктури, покращення матеріально-технічної бази установ природно-заповідного фонду; інвентаризація біотичної та ландшафтної репрезентативності на різних рівнях її прояву із застосуванням сучасних картографічних методів і ГІС-технологій; забезпечення природоохоронних режимів і способів керування територіями та об'єктами природно-заповідного фонду, спрямованих на реалізацію збалансованого функціонування елементів екосистеми; збереження об'єктів тваринного світу;
4.3.2. Відновлення лісів та підвищення їх багатofункціональної ролі	відтворення лісів на площах суцільних зрубів попереднього року; зменшення кількості суцільних рубок головного користування шляхом проведення вибіркових, поступових, комбінованих рубок головного користування

Стратегічна ціль 5. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ

Територія Львівської області багата унікальними історико-культурною спадщиною, мистецьким потенціалом, лікувально-оздоровчими, водними і ландшафтними ресурсами, самобутніми традиціями та звичаями. Це в поєднанні з вигідним географічним положенням є чудовою базою для розвитку найрізноманітніших видів і форм туризму та відпочинку. За наявності природно-рекреаційних ресурсів Львівська область займає одне з провідних місць в державі: їх частка в природно-ресурсному потенціалі України складає близько 5,4%.

Львівська область займає одне з визначних місць у державі за наявності лікувально-оздоровчих ресурсів.

Львівщина має бальнеологічні, природні ландшафтні, лісові, водні та інші рекреаційні ресурси. Серед них особливий інтерес представляють гірські місцевості, придатні для гірськолижного спорту, зокрема, смт Славське з прилеглими населеними пунктами, с. Тисовець Сколівського району, с. Розлуч, м. Турка Турківського району та деякі інші.

Водночас повноцінна реалізація туристичного потенціалу Львівщини пов'язана з реалізацією наступних кроків:

деконцентрація туристичних потоків та зростання ефективності використання туристично-рекреаційних можливостей у районах області та сільській місцевості;

подальший розвиток туристичної та рекреаційної інфраструктури;

впорядкування та реконструкція пам'яток історико-архітектурної спадщини;

облаштування існуючих та створення нових туристичних маршрутів, впровадження шляхів активного туризму;

модернізація дорожньої та транспортної інфраструктури;

якісне кадрове забезпечення галузі туризму, курортів і рекреації;

забезпечення екологічної безпеки територій для розвитку рекреаційного бізнесу;

зростання рівня доступності регіону для інклюзивного туриста тощо;

створення умов для гарантування безпеки туристів.

З огляду на це, досягнення стратегічної цілі «Туристична привабливість» передбачається через реалізацію наступних оперативних цілей:

Стратегічна ціль 5. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ	
Оперативна ціль 5.1	Оперативна ціль 5.2
Підвищення атракційності та інфраструктурного забезпечення туризму, курортів, оздоровлення, спорту та рекреації	Підвищення якості регіонального туристичного продукту та його просування

Оперативна ціль 5.1. Підвищення атракційності та інфраструктурного забезпечення туризму, курортів, оздоровлення, спорту та рекреації

Львівська область займає одне з провідних місць в Україні за розвитком інфраструктури туризму, курортів, оздоровлення, спорту та рекреації. За підсумками 2018 року Львівщина посідає третє місце за кількістю колективних засобів розміщування, друге місце за кількістю осіб (в тому числі і іноземців), обслугованих у колективних засобах розміщування. За кількістю туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності область поступається лише м. Києву. У 2018 році Львівщина увійшла в ТОП 5 областей України за найбільшими обсягами надходжень від сплати туристичного збору.

У Львівській області переважає лікувально-оздоровчий та відпочинковий туризм. Є передумови для подальшого розвитку таких видів туризму як медичний, спортивний, діловий, спеціалізований.

Львівщина пропонує достатню кількість колективних засобів розміщення – готелів, мотелів, хостелів, санаторіїв тощо, але розміщені вони дуже нерівномірно по території області. Зокрема, найвищий рівень їх концентрації спостерігається у м. Львові та м. Трускавці. Водночас значна частина туристичної інфраструктури не відповідає вимогам якості.

Стримуючим фактором розвитку туристичної сфери є незадовільний стан утримання пам'яток історико-архітектурної спадщини. У Львівській області є чимало пам'яток фортифікації, які практично зруйновані. До них можна віднести Поморянський замок (Золочівський район), Старосільський замок (Пустомитівський район), Бродівський замок (м. Броди), Добромільський замок (Старосамбірський район), замок у Мурованому (Старосамбірський район). Конкретних результатів і реальних проектів по відновленню замків на сьогодні майже не реалізовано. Окремі спроби щодо відновлення замків здійснюють меценати та волонтери.

Серйозною перешкодою для розвитку туризму на Львівщині є незадовільний стан доріг та під'їздів до об'єктів туристичної та курортної відвідуваності, недостатнє використання транспортних можливостей для перевезення туристичних потоків, неналежна якість пасажирських перевезень.

Вимагають ремонту та реконструкції автомобільні дороги, які з'єднують рекреаційні центри зі Львовом та адміністративними центрами районів. Транспортна доступність та зручна логістика подорожей для туристів є одним з основних чинників росту туристичних потоків.

Очікувані результати:

покращення збереженості і доступності природничої та культурно-історичної спадщини регіону;

розширення мережі та спектру послуг санаторно-курортної та спортивно-рекреаційної інфраструктури в регіоні;

зростання обсягів та підвищення рівня якості наданих туристичних послуг;

зростання потоку і урізноманітнення категорії туристів, в тому числі іноземних;

спрямування туристичних потоків за межі обласного центру (вектор Львів+);

покращення рівня безпеки туристичних подорожей в регіоні.

Індикатори:

розширення мережі природничих туристичних локацій;

кількість елементів нематеріальної культурної спадщини, внесених до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України, одиниць;

кількість реекспозицій та нових експозиційних розділів в музейно-експозиційних закладах, одиниць;

кількість відреставрованих об'єктів пам'яток культурної спадщини державного та місцевого значення, розташованих на території гірських населених пунктів, одиниць;

кількість місць в об'єктах розміщення туристів та відпочиваючих, одиниць;
 обсяг туристичного збору до місцевих бюджетів регіону, тис. грн;
 кількість спеціалізованих аварійно-рятувальних служб, які забезпечені технічними засобами та спорядженням для ефективного проведення пошуково-рятувальних робіт, одиниць.

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
5.1.1. Збереження природничої та історико-культурної спадщини	Забезпечення збереженості та доступності об'єктів природничої спадщини та еко-туристичних атракцій; інформаційно-рекламне забезпечення, просування природної спадщини Львівщини на ринку туристичних послуг; проведення інвентаризації об'єктів традиційної культурної спадщини регіону; промоція нематеріальної культурної спадщини; цифровізація музеїв (електронні різномовні каталоги, віртуальної та доповненої реальності, аудіогіди та електронні гіди); розбудова туристично-музейних комплексів, збереження в належному стані історико-культурних пам'яток, зокрема розташованих на території гірських населених пунктів; діджиталізація елементів нематеріальної культурної спадщини регіону, розроблення електронного реєстру; здійснення реекспозицій, створення нових експозиційних розділів у закладах культури і мистецтва, заповідниках області;
5.1.2. Розбудова санаторно-курортної та спортивно-рекреаційної інфраструктури	Організація доступного та ефективного ринку санаторно-курортних і оздоровчих послуг, збереження та раціональне використання природних лікувальних ресурсів; ремонт та реконструкція автомобільних доріг, які з'єднують туристичні дестинації з обласним та адміністративними центрами районів; інфраструктурне забезпечення рекреаційних центрів (будівництво і модернізація систем водопостачання, водовідведення й очищення стічних вод, поводження з відходами); розвиток кадрового забезпечення сфери курортів і рекреації; забезпечення доступності санаторно-курортної та спортивно-рекреаційної інфраструктури для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення.
5.1.3. Розвиток інформаційної та організаційно-інноваційної інфраструктури	Подальший розвиток мережі туристично-інформаційних центрів Львівської області; подальший розвиток візуальної туристичної навігації; створення та підтримка туристичних кластерів; створення нових об'єктів зеленого сільського туризму та агротуризму; впровадження нових моделей організації і управління об'єктами зеленого сільського туризму та агротуризму, (мережі сільського туризму, агротуристичні та гастрономічні шляхи); забезпечення розвитку різноманітних форм екотуризму на базі природоохоронних територій, тематичних парків та екоосвітніх установ; впровадження нових моделей управління напрямком медичного та оздоровчого туризму; створення нових комплексних пропозицій; створення та матеріально-технічне забезпечення центрів безпеки необхідним майном, технічними засобами та спорядженням для ефективного проведення пошуково-рятувальних робіт та надання екстренної медичної допомоги спеціалізованими аварійно-рятувальними службами.

Оперативна ціль 5.2. Підвищення якості регіонального туристичного продукту та його просування

Не зважаючи на потужний туристичний потенціал Львівщини у різних сферах туристичної

діяльності, ефективність його використання залишається досить низькою, а більшість туристичних продуктів, які пропонуються, є традиційними для регіону. Водночас сучасний турист є досить вибагливим щодо інноваційності та креативності туристичного продукту. З огляду на це, важливим є розробка, впровадження та промоція нових туристичних продуктів високої якості з інноваційною компонентою. Реалізація цього завдання пов'язана із налагодженням взаємодії між представниками місцевої влади, бізнесу, закладів освіти та культури, громадських організацій, центрів автентичної культури щодо формування та реалізації туристичного продукту.

Серед сучасних напрямків розширення переліку туристичних продуктів Львівщини та зростання їх якості найбільш перспективними можуть бути:

розробка продуктів для «інклюзивного» туриста, а також осіб пенсійного віку (з огляду на тенденції зростання їх частки у демографічній структурі населення розвинених країн);

подальший розвиток та зростання якості послуг сільського зеленого туризму;

розвиток замкового туризму. Королівські замки та знатні аристократичні двори частково чи повністю перетворені у музеї, історичні пам'ятки і, таким чином, є об'єктами туристичних екскурсій. Важливим та дедалі популярнішим напрямом замкового туризму у Європі є організація весільних та інших урочистих церемоній. Перешкодою цьому на Львівщині є незадовільний стан замків, відновлення яких потребує значних інвестицій;

розвиток різних форм активного туризму. Слід розробити, ознакувати та впровадити нові шляхи велосипедного, водного, гірськолижного, пішохідного туризму;

розвиток медичного та оздоровчого туризму;

наращення ділового туризму, частка якого на Львівщині складає менше 1%, тоді як у світі, за оцінками експертів, становить майже 20%. Розвиток цього сегменту туристичного ринку хоч і потребує значних капіталовкладень, проте, в силу його економічного ефекту, здатний вже найближчим часом себе окупити.

Промоція туристичних дестинацій та туристичних продуктів Львівщини є важливою для залучення внутрішніх та іноземних туристів. В цьому контексті необхідно і надалі активно здійснювати промоцію Львівщини як туристичного регіону шляхом розміщення інформації про туристично-рекреаційні можливості Львівщини в авторитетних туристичних засобах масової інформації, провідних медіа-каналах; участі у виставкових та презентаційних заходах; застосовування нових цифрових каналів просування й продажу туристичних послуг (туристичні сайти, соціальні мережі, мобільні додатки тощо).

Очікувані результати:

підвищення конкурентоспроможності регіонального туристичного продукту та туристичних дестинацій на внутрішньому та зовнішньому туристичному ринку;

забезпечення подальшого розвитку існуючих-брендових (маркових) і базових туристичних продуктів;

сприяння розвитку нових і потенційних туристичних продуктів;

розвиток рекреаційно-туристичних функцій для центрів і пунктів туристичної сфери області;

покращення позиціонування туристичних дестинацій регіону на ринку послуг;

підвищення рівня інформованості про туристичний потенціал краю;

підвищення іміджу області серед мешканців України та іноземних громадян.

Індикатори:

Кількість створених нових туристичних продуктів і послуг;

кількість відвідувачів області з метою туризму, осіб;

кількість створених робочих місць у туристичній сфері впродовж року;

зростання надходжень до місцевих бюджетів, зокрема за рахунок надходжень від сплати туристичного збору, %;

рівень облаштування популярних туристичних маршрутів інформаційними засобами з безпекових питань;

кількість створених нових тематичних шляхів та ознакованих маршрутів активного туризму;

кількість створених нових об'єктів з популяризації туристично-рекреаційного потенціалу Українських Карпат;

кількість проведених культурно-мистецьких та рекламно-інформаційних туристичних заходів, у т.ч. за участю майстрів декоративно-прикладного мистецтва та національно-культурних товариств, одиниць/тис. осіб.

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
5.2.1. Підтримка та розвиток існуючих та потенційних туристичних продуктів і послуг	Забезпечення подальшого розвитку існуючих брендів (лікувально-оздоровчого, медичного, культурно-історичного та еко) та базових (відпочинкового, гірськолижного, релігійного, сентиментального) туристичних продуктів і послуг; сприяння розвитку потенційних (сільського туризму, екотуризму, активного (пішохідного, велосипедного) та перспективних (активного (водного), спортивного, етнографічного, ділового) туристичних продуктів і послуг; підтримка розвитку рекреаційно-туристичних функцій для центрів і пунктів регіону – оздоровчих, культурно-історичних, активного туризму, обслуговуючих; реалізацію комплексних проєктів із створення нових об'єктів туристичної та рекреаційної інфраструктури на території гірських населених пунктів (облаштування локацій з унікальними оздоровчими та природно-ландшафтними умовами, привабливими самобутніми етнічними культурою і традиціями); створення та облаштування нових тематичних шляхів та ознакування шляхів активного туризму; облаштування відпочинкових територій, місць короткочасного відпочинку, гірських туристичних притулків, наметових полів для активного туризму та екотуризму.
5.2.2. Забезпечення позиціонування та просування туристичних дестинацій і туристичних брендів Львівщини	Забезпечення активного позиціонування на ринку послуг основних туристичних дестинацій регіону: культурно-історичного, природного, оздоровчого, гірськолижного та еко-етнотуристичного типу; здійснення заходів з брендування туристичних дестинацій та забезпечення їх ефективної інформаційно-рекламної політики; туристична промоція області шляхом формування он-лайн-платформи; створення рекламно-інформаційної та методичної продукції, он-лайн гідів та путівників, віртуальних екскурсій з використанням 3D; участь у регіональних, всеукраїнських, міжнародних виставках, форумах, проєктах; популяризація бренду Українських Карпат (виготовлення інформаційної та презентаційної продукції, організація та проведення промоційних турів для представників засобів масової інформації, громадськості та туристичних компаній); створення туристичних мобільних додатків (з картами маршрутів, аудіогідами, геолокацією); популяризація регіонального туристичного продукту через проведення культурно-мистецьких та рекламно-інформаційних туристичних заходів (інфотурів, прес-турів, фестивалів, конкурсів); популяризація народних традицій, ремесел, фольклору, художніх промислів шляхом проведення фестивалів, ярмарок, майстер-класів, фольклорно-етнографічних експедицій; залучення майстрів декоративно-прикладного мистецтва та національно-культурні товариства до популяризації туристичних можливостей Львівщини.
5.2.3. Впровадження цифрових систем моніторингу туристичних даних	Налагодження моніторингу екологічного стану рекреаційних зон; збір та аналіз статистики в режимі реального часу за допомогою технологій Інтернету речей, великих та відкритих даних; облаштування веб-камерами туристичних об'єктів, впровадження QR-кодів, RFID-міток, системи безготівкових розрахунків; впровадження програм лояльності та електронних карток туриста; впровадження електронних квитків на туристичних об'єктах і в закладах дозвілля

V. ВПРОВАДЖЕННЯ ТА МОНІТОРИНГ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ

Стратегічні цілі розвитку області фактично визначають точки прикладання зусиль та напрями використання ресурсів (у тому числі приватних інвестицій) аби їх результативність була максимальною з точки зору досягнення стратегічного бачення, зазначеного у Стратегії. Реалізація Стратегії – це реалізація комплексу організаційних, фінансових та інформаційних заходів, які будуть здійснюватися суб'єктами регіонального розвитку області відповідно до Плану заходів з реалізації Стратегії та інших регіональних програм, а також рішень органів місцевого самоврядування, що приймаються для досягнення стратегічних цілей, визначених у Стратегії.

Реалізація Стратегії здійснюватиметься у два етапи:

перший – 2021-2023 роки;

другий – 2024-2027 роки.

План заходів з реалізації Стратегії регіонального розвитку Львівської області на період 2021-2027 років розробляється строком на три роки та після оцінки виконання на наступні роки періоду дії Стратегії. План заходів з реалізації Стратегії передбачає заходи, обсяги і джерела фінансування з визначенням індикаторів результативності їх виконання та є основою для розроблення інвестиційних програм (проектів), спрямованих на розвиток регіону.

Інституційне забезпечення реалізації Стратегії передбачає:

координацію заходів щодо реалізації Стратегії, зокрема: чіткий розподіл повноважень, усунення дублювання під час прийняття управлінських рішень, налагодження ефективної співпраці всіх органів влади на регіональному та місцевому рівнях;

державну підтримку та стимулювання взаємодії органів місцевого самоврядування різних територіальних рівнів під час вирішення спільних питань місцевого та регіонального рівня в рамках інструментів співробітництва між територіальними громадами;

завершення розроблення (оновлення) схем територіального планування (генеральних планів та схем розвитку) на рівні регіону, міст та інших населених пунктів;

створення системи взаємопов'язаних програмних документів щодо розвитку регіону, їх узгодження з генеральними планами територіального розвитку на місцевому, регіональному та загальнодержавному рівні.

Джерелами фінансування реалізації Стратегії будуть:

кошти Державного бюджету України, зокрема, Державного фонду регіонального розвитку, галузевих (міжгалузевих) державних цільових програм та бюджетних програм центральних органів виконавчої влади, що спрямовуються на розвиток відповідної сфери у регіонах, субвенцій, інших трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам;

кошти місцевих бюджетів;

кошти міжнародних організацій, зокрема кошти технічної допомоги ЄС;

коштів інвесторів, власні кошти підприємств;

благодійні внески;

кошти з інших джерел, не заборонених законодавством.

Конкретні обсяги фінансових, матеріально-технічних і трудових ресурсів, необхідних для виконання Стратегії, будуть визначені під час розроблення Плану заходів з її реалізації.

У ході моніторингу Стратегії вирішується низка завдань: контроль за реалізацією Стратегії в цілому; оцінювання ступеня досягнення прогресу за стратегічними цілями, просування до операційних цілей; аналіз інформації щодо змін зовнішніх та внутрішніх факторів розвитку регіону для уточнення та корегування (актуалізації) цілей Стратегії.

Моніторинг базується на розгляді обмеженої кількості відібраних показників (індикаторів). При цьому враховуються індикатори, на досягнення прогнозованих значень яких, спрямована Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2027 року в розрізі регіонів України для Львівської області.

Перелік індикаторів буде додано після затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року.

Проведення моніторингу та оцінки результативності виконання Стратегії та Плану заходів з її реалізації здійснюватиметься у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Відповідний звіт про результати моніторингу подаватиметься обласній раді щороку.

На основі моніторингу Стратегії здійснюватиметься оцінка необхідності уточнення чи перегляду окремих елементів Стратегії у світлі нових тенденцій і обставин, що можуть виникати, та впливу зовнішніх і внутрішніх факторів.

Узгодженість Стратегії з програмними та стратегічними документами

Національна система стратегічного планування має базуватися на узгодженій системі координації процесів стратегічного планування на центральному, регіональному та місцевому рівнях. Розроблена Стратегія розвитку Львівської області на період 2021-2027 років відповідає принципам, пріоритетам, стратегічним цілям та завданням державної регіональної політики України та процесам державного стратегічного планування розвитку окремих секторів економіки країни.

Зважаючи на те, що Україна приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку та здійснила адаптацію Цілей Сталого Розвитку, важливо визначити рівень взаємозв'язку між цілями Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років та сімнадцятьма Цілями Сталого Розвитку.

Таблиця 21. Зв'язок Цілей Сталого Розвитку та цілей Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років

Цілі Стратегії розвитку Львівщини на період 2021-2027 років Цілі Сталого Розвитку: Україна	Ціль 1. КОНКУРЕНТО-СПРОМОЖНА ЕКОНОМІКА НА ЗАСАДАХ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	Ціль 2. ЯКІСНЕ ЖИТТЯ	Ціль 3. ЗБАЛАНСОВАНИЙ ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК	Ціль 4. ЧИСТЕ ДОВКІЛЛЯ	Ціль 5. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ
Ціль 1. Подолання бідності	++	++	+		+
Ціль 2. Подолання голоду, розвиток сільського господарства	+	+	++		
Ціль 3. Міцне здоров'я і благополуччя	+	++	+	++	+
Ціль 4. Якісна освіта	+	++	+		
Ціль 5. Гендерна рівність		+	+		+
Ціль 6. Чиста вода та належні санітарні умови	+	++	+	++	
Ціль 7. Доступна та чиста енергія	++		+	++	
Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання	++	++	+		+
Ціль 9. Промисловість, інновації та інфраструктура	++	+	+	+	+
Ціль 10. Скорочення нерівності	+	++	++		+
Ціль 11. Сталий розвиток міст і громад	+	+	++	+	+
Ціль 12. Відповідальне споживання та виробництво	++		+	++	
Ціль 13. Пом'якшення наслідків зміни клімату	+		+	++	
Ціль 14. Збереження морських ресурсів					
Ціль 15. Захист та відновлення екосистем суші			+	++	+
Ціль 16. Мир, справедливість та сильні інститути		++	+		
Ціль 17. Партнерство заради сталого розвитку	++	++	++	++	

Примітка: ++ - сильний зв'язок, + - опосередкований зв'язок

Важливо наголосити на існуванні сильного або опосередкованого зв'язку між цілями Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років та сімнадцятьма Цілями Сталого Розвитку за переважною більшістю їх компонентів. Це свідчить про те, що розроблена Стратегія відповідає баченню орієнтирів досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку на період до 2030 року.